

МОЛОДЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені Лесі Українки

ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
XV МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

- Волинська обласна рада
- Управління освіти і науки Волинської обласної державної адміністрації
- Волинський національний університет імені Лесі Українки
- Відокремлений структурний підрозділ «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права Волинського національного університету імені Лесі Українки»
- Первинна об'єднана профспілкова організація Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий коледж технологій, бізнесу та права Волинського національного університету імені Лесі Українки»
- Наукове товариство здобувачів освіти та молодих учених ФКТБП ВНУ імені Лесі Українки

МОЛОДЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

*ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
XV МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ*

Луцьк
«Надстир'я»
2022

УДК 33 (477) (06)
М 75

*Рекомендовано до друку Методичною радою
Відокремленого структурного підрозділу «Фаховий Коледж технологій,
бізнесу та права Волинського національного університету
імені Лесі Українки» (Протокол № 1 від 17.01.2022)*

М 75 Молодь як стратегічний потенціал розбудови національної економіки: Збірник тез доповідей XV Міжнародної студентської наукової конференції / Укладачі: О. П. Боярчук, І. В. Макарук, Р. Г. Савчук. Луцьк: Надстир'я, 2022. 268 с.

ISBN 978- 966-517-956-6

До збірника включені тези доповідей студентів XV Міжнародної студентської наукової конференції «Молодь як стратегічний потенціал розбудови національної економіки». Висвітлені актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки, запропоновані шляхи вдосконалення фінансової та маркетингової політики, підвищення мовної компетенції майбутніх фахівців, розглянуті політичні, соціальні та екологічних проблем сучасності на регіональних та глобальних рівнях.

УДК 33 (477) (06)

*Оргкомітет не несе відповідальності
за зміст наукових праць та достовірність наведених фактологічних
та статистичних даних.*

ISBN 978- 966-517-956-6

© Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету
імені Лесі Українки», 2022.

ЗМІСТ

Секція 1.

ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

1. Блоха Ангеліна	
ГОЛОДОМОР: ТРАГІЧНІ СТОРІНКИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ.....	12
2. Бороденко Соломія	
ЕВОЛЮЦІЯ ІДЕЙ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ	
В ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ.....	14
3. Британ Вікторія	
УПА: ІСТОРІЯ НЕСКОРЕНИХ	16
4. Василенко Дарина	
ГРИГОРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ БЄЛЯЄВ – ГРОМАДСЬКИЙ	
І ПОЛІТИЧНИЙ ДІЯЧ ВОЛИНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ	
У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ.....	18
5. Василюк Богдан	
ХРАМ СОБОРУ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ У СЕЛІ ЗАБОРОЛЬ:	
ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА ТА СУЧАСНІСТЬ.....	21
6. Гаврилюк Діана	
ВОЛИНСЬКИМИ СТЕЖКАМИ ЄВИ ФЕЛІНСЬКОЇ.....	23
7. Ковжук Анастасія	
ТИПОВІ ПОМИЛКИ ЩОДО ВЖИВАННЯ	
ПРИСЛІВНИКІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ.....	26
8. Кошелева Дар'я	
ГОЛОДОМОР 1921–1923 РОКІВ В УСРР.....	30
9. Кравчук Божена	
ТАЄМНИЦІ АДОЛЬФА ГІТЛЕРА.....	32
10. Крижик Софія	
ПОСТАТЬ ПРОТОІЄРЕЯ ПЕТРА ТКАЧА	
У РЕЛІГІЙНОМУ ВІДРОДЖЕННІ	
СЕЛА ЗАБОРОЛЬ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ.....	36
11. Курноскіна Оксана	
«КОРЕЙСЬКА ХВИЛЯ»:	
АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ КУЛЬТУРОТВОРЕННЯ.....	38
12. Марчук Олег	
«ГЕРОЇ НЕОГОЛОШЕНОЇ ВІЙНИ»	
(ІСТОРІЯ МУЖНОСТІ ВИПУСКНИКІВ КОЛЕДЖУ).....	40

13. Мохнар Катерина	
ПАМ'ЯТКИ АРХЕОЛОГІЇ НА ТЕРИТОРІЇ	
СЕЛА ВЕЛИКИЙ ОМЕЛЯНИК.....	44
14. Нагірська Лілія	
ІСТОРІЯ ЗАБОРОЛЬСЬКОГО МАЄТКУ.....	45
15. Невеліч Юрій	
АКТ ЗЛУКИ:	
НА ШЛЯХУ ДО СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ.....	48
16. Савчук Каміла, Козодой Юрій	
ЖИТТЯ ДЛЯ ДОБРА.....	50
17. Сахнік Софія	
СЕЛО ПРИВІТНЕ У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ.....	53
18. Стасюк Оксана	
ПРИНЦИПИ НАГОЛОШУВАННЯ СЛІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ... 55	
19. Галина Хаймик	
НАОЧНІСТЬ ЯК ОДИН З ПРОВІДНИХ МЕТОДІВ	
НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	60
20. Ціхоцька Олена	
НЕЙМІНГ: ЯК СТВОРИТИ БРЕНДУ УСПІШНЕ ІМ'Я?.....	63
21. Шеменюк Богдана	
МАЙДАН СВОБОДИ.....	66
22. Шикалюк Катерина	
ХУДОЖНИКИ НАРОДЖЕНІ НА ВОЛИНІ	
ТА ЇХ ВНЕСОК В УКРАЇНСЬКЕ І СВІТОВЕ МИСТЕЦТВО.....	68

Секція 2.

СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ

1. Валецька Анна	
ЕКОНОМІЧНІ МОЖЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ.....	72
2. Василенко Максим	
СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ	
УКРАЇНСЬКИХ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ У ПОЛЬЩІ.....	74
3. Качкалда Тетяна	
СОЦІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕМУ «ІГРОМАНІЯ».....	77
4. Кіричук Ірина	
СТРАТЕГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ	
АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ.....	79

5. Крамаренко Марія	
ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ	
НА ФОРМУВАННЯ ДУМКИ МОЛОДІ.....	81
6. Остапюк Світлана	
РЕІНЖИНІРИНГ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ	
ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ.....	83
7. Перфун Анна	
КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА:	
СУТНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ.....	86
8. Радчук Оксана	
ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПІВПРАЦІ ВИХОВАТЕЛЯ	
ІЗ БАТЬКАМИ ДОШКІЛЬНИКА.....	89
9. Богдана Шмига	
ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ТА ПРОБЛЕМА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ	
МОЛОДІ У СУЧАСНОМУ СВІТІ.....	91
10.Щебет Юлія	
ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ: ЧОЛОВІЧЕ І ЖІНОЧЕ РІВНОПРАВ'Я.....	94

Секція 3.

УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

1. Бузек Вадим	
БІРЖОВА ТОРГІВЛЯ	
ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ОПТОВОГО РИНКУ.....	95
2. Вершков Олександр	
РОЗВИТОК СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ:	
ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ.....	97
3. Гайдаєнко Ксенія	
ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ	
ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ.....	100
4. Гончар Дар'я	
ПОДАТКИ: УКРАЇНА І СВІТ.....	102
5. Жанталай Карина	
ЗНАЧЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ФІНАНСІВ	
НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ.....	104
6. Жукова Корнелія	
ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ.....	106
7. Ковальчук Ангеліна	
СИСТЕМА ГРЕЙДУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ	
УПРАВЛІНСЬКИЙ МЕХАНІЗМ МОТИВАЦІЇ ПРАЦІ.....	109

8. Лис Анна	
БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	112
9. Нечипорук Вікторія	
ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ	
ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ.....	114
10. Шафранська Віталія	
ТРИГЕРИ В МАРКЕТИНГУ	117
11. Шафранюк Анна	
ОСОБЛИВОСТІ ОРЕНДИ ЗЕМЛІ.....	118
12. Шеменюк Богдана	
ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ НА ЕКОНОМІКУ.....	121

Секція 4.

ТОВАРОЗНАВСТВО ТА ЛОГІСТИКА

1. Венгерський Сергій	
ВСІ ПЛАСТМАСИ НЕ МІЦНІ І ГОРЮЧІ.	
А ЧИ СПРАВДІ ЦЕ ТАК?.....	123
2. Ільюк Марія	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ	
ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ.....	125
3. Колеснікова Анастасія	
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ	
ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ.....	127
4. Кравчук Ярослава	
НЕРИБНІ МОРЕПРОДУКТИ – БІЛКОВА СИРОВИНА	
ДЛЯ ПРИГОТУВАННЯ КУЛІНАРНИХ СТРАВ.....	133
5. Красовська Софія	
ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИРОБНИЦТВА	
ТА УТИЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ ІЗ ПЛАСТИЧНИХ МАС.....	136
6. Кухарук Вікторія	
ЗАСТІБКА ТЕКСТИЛЬНА АБО СТРІЧКА VELCRO.....	138
7. Малаховська Вікторія	
СУЧАСНИЙ АСОРТИМЕНТ ЧАЮ ТА ФІЗІОЛОГІЧНА ДІЯ	
ХІМІЧНИХ РЕЧОВИН НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ!.....	140
8. Рябова Діана	
УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ	
З ВИКОРИСТАННЯМ РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ	
ТА СУЧАСНИХ ХАРЧОВИХ ДОБАВОК.....	143

9. Рябова Діана	
ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ	
МЕРЧАНДАЙЗИНГУ У МЕРЕЖІ МАГАЗИНІВ	
« 7/23 « М. ТЕРНОПОЛЯ.....	145
10. Стрелюк Богдана	
КУЛЬТУРА ТОРГІВЛІ –	
ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ.....	147

Секція 5.

ПРАВО

1. Броїло Катерина	
ПРАВО ГРОМАДЯН	
НА КВАЛІФІКОВАНУ ЮРИДИЧНУ ДОПОМОГУ.....	150
2. Сахнік Софія	
ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ	
ПРАВОСВІДОМОСТІ ТА ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ.....	152
3. Світюк Тетяна	
АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ	
ЗА ПОРУШЕННЯ КАРАНТИНУ.....	154
4. Урлюк Михайло	
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ Й ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ	
РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ.....	157
5. Чеховська Іванна	
РАБСТВО ТА РАБОТОРГІВЛЯ	
ЯК ЗЛОЧИН МІЖНАРОДНОГО ХАРАКТЕРУ.....	159
6. Янощук Яна	
ПРАВОВИЙ ЗВ'ЯЗОК ДОНОРСТВА	
І ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID- 19.....	162

Секція 6.

БІОЛОГІЯ ТА ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

1. Sandra Ćwil, Karolina Kusiak	
TRWAŁOŚĆ ŚLADÓW DAKTYLOSKOPIJNYCH W ŚRODOWISKU	
WODNYM-TESTOWANIE POMOCY DYDAKTYCZNEJ.....	164
2. Вавринюк Владислав	
РОЛЬ ЛОКАЧИНСЬКОГО ГАЗОВОГО РОДОВИЩА	
В ЕКОЛОГІЇ ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКОГО РАЙОНУ.....	166
3. Гаврилюк Діана	
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ	
ТА ТЕПЛОВИКОРИСТАННЯ.....	168

4. Дмитрук Світлана	
АКУСТИЧНИЙ ШУМ І ЙОГО ДІЯ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ.....	170
5. Мерчук Юрій	
ЗАГРОЗА ВИНИЩЕННЯ	
КЛАДОФОРИ КУЛЯСТОЇ В ОЗЕРІ СВІТЯЗЬ	172
6. Непомяща Дар'я	
ХАРЧОВІ ДОБАВКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я ПІДЛІТКІВ....	174
7. Плевако Софія	
НАВІЩО ЛЮДЯМ ПОТРІБЕН СОН?.....	176
8. Рабійчук Анастасія	
ТЕЛЕСКОП ДЖЕЙМС ВЕББ	
ЯК НОВИЙ ЗАСІБ ДОСЛІДЖЕННЯ ВСЕСВІТУ.....	178
9. Силищук Аріана	
ВМІСТ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ	
У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ ПРОДУКЦІЇ.....	180
10. Сокурєнко Олена	
НАЙПОШИРЕНІШІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СВІТУ	
ТА ЇХ ВИРІШЕННЯ	182
11. Сцьольна Софія	
АДАПТАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ	
ДО ЗМІН КЛІМАТУ ЗА КОНЦЕПЦІЄЮ «МІСТО-ГУБКА».....	184
12. Чемоданова Валерія	
НАТУРАЛЬНІ ХАРЧОВІ БАРВНИКИ ЯК СКЛАДОВА	
ЗАПОРУКИ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ.....	186

Секція 7.

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПРИКЛАДНА МАТЕМАТИКА

1. Стельмах Юлія, Балабуха Віктор	
ІНТЕГРУВАННЯ В ЕКОНОМІЧНИХ ЗАДАЧАХ.....	189
2. Бенюк Катерина	
ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ	
В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА.....	191
3. Малянтович Анастасія	
ШОЛОМИ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ:	
ДИТЯЧІ ЗАБАВКИ ЧИ РОБОЧЕ МІСЦЕ МАЙБУТНЬОГО?.....	194
4. Міронов Нікіта	
ПРОЦЕСОРИ INTEL ALDER LAKE.....	196

5. Непомяща Дар'я	
РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ПРИКЛАДНИХ ЗАДАЧ З МАТЕМАТИКИ	
ЗАСОБАМ ЕЛЕКТРОННОГО ПРОЦЕСОРА.....	199
6. Ніцевич Ірина	
ЗАСТОСУВАННЯ СКЛАДНИХ ВІДСОТКІВ	
У ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЯХ.....	202
7. Петленко Владислав	
ТЕХНОЛОГІЯ ПОЧАТКОВОГО ЗАВАНТАЖЕННЯ	
КОМП'ЮТЕРА EFI, UEFI.....	204
8. Сизюк Антон	
ВОКСЕЛЬ, ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ПОЛІГОНАМ.....	207
9. Сінах Андрій	
ТЕХНОЛОГІЇ 3D-МОДЕЛЮВАННЯ.....	209
10. Стасюк Катерина	
ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ	
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ	
НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ.....	212

Секція 8.

ВИРОБНИЦТВО, ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ

ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ

1. Боярчук Аліна	
ХАРЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ	
КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ ТА ДЕСЕРТІВ.....	215
2. Дмитрук Вікторія	
ПІДВИЩЕННЯ ХАРЧОВОЇ ЦІННОСТІ	
У ПРИГОТУВАННІ СМУЗІ.....	217
3. Кравченко Ольга	
ГАСТРОТУРИЗМ В «ЛІСОВУ КОЗУ»	
ЯК АКТУАЛЬНИЙ ТРЕНД РОЗВИТКУ	
ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ КРОПИВНИЦЬКОГО РАЙОНУ.....	219
4. Леоненко Аліна	
КЕЙТЕРИНГ В УМОВАХ ПАНАДЕМІЇ.....	222
5. Підгайний Назар	
КЕЙТЕРИНГУ ДОПОМОЖЕ УСТАТКУВАННЯ.....	224
6. Пушинська Карина	
НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА СОЛОДКИХ СОУСІВ.....	227
7. Шпатусько Михайло	
VARIO COOKING CENTER®- ВМІЄ ВСЕ,	
ЩО МАЄ РОБИТИ СУЧАСНИЙ РЕСТОРАН.....	229

Секція 9.

ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я ТА БЕЗПЕКА

1. Julia Stołpiak, Karolina Kusiak
EKOLOGICZNY KLIMATYZATOR –
DRUGIE ŻYCIE BUTELKI PET..... 232
2. Kamila Okrasa
SKUTKI SPOŁECZNE I EKONOMICZNE
PANDEMII COVID-19 NA ŚWIECIE..... 234
3. Вакарюк Ксенія
ОРГАНІЗАЦІЯ ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ОХОРОНИ ПРАЦІ
ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД
ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ НА БАЗАХ
ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ МІСТА ЧЕРНІВЦІ 237
4. Веснянка Анастасія
ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ДО ЦИВІЛЬНОГО ЖИТТЯ
ВETERANІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ШЛЯХОМ
ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВОЛИНІ.... 240
5. Волошина Ірина
БЕЗПЕКА – ЗМІСТ СУЧАСНОГО ЖИТТЯ..... 242
6. Діяк Петро
ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ОБІЗНАНОСТІ НАСЕЛЕННЯ
ЩОДО СОРТУВАННЯ СМІТТЯ НА ДОВКІЛЛЯ..... 244
7. Сизюк Антон
ВПЛИВ АРОМАТИЧНИХ СВІЧОК
І ДИФУЗОРІВ НА ФІЗІОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ ОРГАНІЗМУ
ТА НАСТРІЙ ЛЮДИНИ..... 246
8. Тесунова Анна
ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ
ЯК АКТУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ..... 248

Секція 10.

МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ

1. Бешта Данило
СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ
КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛЕКСИКИ..... 251
2. Дорош Аліна
ОСНОВНІ ВІДМІННОСТІ МІЖ БРИТАНСЬКИМ
ТА АМЕРИКАНСЬКИМ ВАРІАНТАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ..... 253

3. Заєць Катерина	
ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОМОВ	
НА ЦЕРЕМОНІЯХ ВРУЧЕННЯ НАГОРОД.....	256
4. Ковальчук Владислава	
ВАЖЛИВІСТЬ ЗНАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	
ДЛЯ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ.....	258
5. Луцик Юлія	
ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	
ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ СТУДЕНТАМИ	
ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ.....	261
6. Яровой Роман	
ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ БРИТАНСЬКОГО СЛЕНГУ.....	263
7. Яценко Наталія	
РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ СЕРВІСІВ	
У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ	
В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	265

1. ГУМАНІТАРНІ НАУКИ

Блоха Ангеліна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Кузьмич Ольга, викладач
першої кваліфікаційної категорії, кандидат
історичних наук

ГОЛОДОМОР: ТРАГІЧНІ СТОРІНКИ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

Голодомор – геноцид української нації, скоєний керівництвом Радянського Союзу на чолі з Й. Сталіним шляхом штучно створеного масового голоду з метою знищення українців, остаточної ліквідації українського спротиву режиму та намагань українців збудувати самостійну, незалежну від Москви Українську Державу. Визначення злочину геноциду в міжнародному праві було дане у статті II Конвенції 1948 р. про запобігання злочинів геноциду і покарання за нього. Термін «геноцид» запровадив науковець єврейського походження Рафал Лемкін.

Геноцид визначається як дії, що чиняться з наміром знищити, цілком або частково, яку-небудь національну, етнічну, расову або релігійну групу як таку шляхом вбивства членів такої групи, заподіяння серйозних тілесних ушкоджень або розумового розладу членам такої групи, навмисного створення для якої-небудь групи таких життєвих умов, що розраховані на цілковите або часткове фізичне винищення її, запровадження заходів, розрахованих на запобігання народженню дітей у середовищі такої групи, насильна передача дітей з однієї групи людей в іншу.

Голодомор в Україні 1932–1933 років не був випадковим явищем природного чи соціального походження, як це стверджували спочатку радянські, а згодом проросійські історики. «Смерть через голод» стала наслідком цілеспрямовано застосованого тоталітарною владою терору голодом, тобто геноцидом. Він став покаранням українців за їхній спротив колективізації сільського господарства і небажання перебувати під владою Росії. наслідок руйнування системи сільського господарства і сіл, спричинене примусовою колективізацією, що стала Це покарання здійснювалося шляхом знищення української культури, мови, традицій.

За даними істориків, на початку 30-х років XX-го століття основним центром опору більшовицькій політиці колективізації та форсованої

індустріалізації було українське село. В Україні сталося понад 4 тис. масових протестних виступів за участю близько 1,2 млн. чоловік. З колгоспів вийшли 41 200 селянських господарств, близько 500 сільських рад відмовлялися приймати нереальні плани хлібозаготівель. Сталін боявся втратити Україну як ресурс, без якого побудова могутньої індустріальної імперії, здатної завоювати світ, залишалася б тільки мрією. Перетворивши Україну на територію масового голоду, режим перекрив всі шляхи до порятунку. Відбулася ізоляція голодуючих. З цією метою був застосований режим «чорних дошок» і заборона голодуючих виїжджати за межі України. Колгоспи і села, занесені на «чорні дошки», оточувалися загонами міліції та радянських спецслужб. Звідти вивозили усі запаси їжі. Заборонялася торгівля та ввезення будь-яких товарів. 22,4 мільйони людей було фізично заблоковано в межах території Голодомору.

Ще однією складовою геноциду було свідоме блокування інформації про голод. У січні 1933 року радянською владою було зроблено заяву про відсутність голоду в країні. Сталінський режим відмовився від зовнішньої допомоги.

Голодомор 1932-1933 років охопив період з квітня 1932 року по листопад 1933 року. За ці 17 місяців було вбито понад 7 мільйонів людей в Україні і 3 мільйони українців поза її межами, в регіонах, що історично були заселені українцями: Кубань, Північний Кавказ, Нижнє Поволжя та Казахстан. Пік Голодомору припав на весну 1933 року. В Україні від голоду щохвилини вмирало 17 людей, 1 400 – щогодини, понад 30 тисяч – щодня... Питання кількості людських втрат України від Голодомору досі залишається відкритим.

Реальні цифри загиблих замовчувалися, що підтверджується наданим владою розпорядженням не реєструвати смерть дітей у віці до одного року. Українці у віці від 6 місяців до 17 років становили близько половини всіх жертв Голодомору. У зв'язку з цим, середня тривалість життя українців у 1933 році становила 7,3 року в чоловіків і 10,9 років у жінок. За всю історію людства подібних показників ніде не було зафіксовано.

Наслідком злочину геноциду, окрім фізичного вбивства мільйонів людей, стало руйнування традиційного українського устрою життя. Голод став зброєю масового біологічного знищення українців, на довгі десятиліття порушив генетичний фонд народу, призвів до морально-психологічних змін у свідомості українців. Традиційна культура та народні звичаї зазнали деформації. Голодомор повністю змінив звичний порядок господарювання на селі. На десятки років українські селяни були зведені до становища безправних колгоспників, позбавлених паспортів та пенсій.

Із послабленням комуністичного контролю над суспільним життям у другій половині 1980-х років відновлюється пам'ять про Голодомор. З

1993 року в Україні на державному рівні відбувається вшанування безневинних жертв Голодомору. Щороку в четверту суботу листопада українці запалюють свічки як символ пам'яті про вбитих голодом. У понад 40 містах 15 країн світу споруджені пам'ятники чи встановлені інші пам'ятні знаки на вшанування пам'яті жертв Голодомору.

Список використаних джерел

1. 1. Бойко О. Д. Історія України: підручник / о. Д. Бойко. – 7-ме вид., стер. – Київ: Академія, 2018. – 717 с.
2. 2. Власов В. С. Історія України (профільний рівень): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти/ В. С. Власов, С. В. Кульчицький. – Київ: Літера ЛТД, 2019. – 304 с.
3. Голодомор 1932–1933 рр. Режим доступу: <https://uinp.gov.ua/aktualnitemy/golodomor-1932–19331>(27 січня 2022 р.).

Бороденко Соломія

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Дяченко В. М.,
викладач-спеціаліст

ЕВОЛЮЦІЯ ІДЕЙ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ В ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНСЬКОЇ ЦЕНТРАЛЬНОЇ РАДИ

У багатовіковій історії українського народу є чимало цікавого й повчального. Однією з цікавих і притягальних для дослідників її сторінок є період Української революції 1917-1921 років. В цьому контексті актуальною є діяльність Української Центральної Ради – українського представницького органу політичних, громадських, культурних організацій, а згодом – законодавчого органу влади. Створена на початку березня 1917 року Українська Центральна Рада (УЦР) стала об'єднуючим, координуючим і скеровуючим центром українського національно-політичного життя. В процесі своєї діяльності УЦР прийняла 4 державно-політичні акти – універсали. Саме в цих документах відображено як змінювалось бачення українців власної держави: від автономії – до самостійності.

Перший універсал УЦР (червень 1917 року) проголосив автономію України: «... однині самі будемо творити наше життя...». У цьому документі було визначено спрямування на розвиток тенденцій самоврядування: «Не розриваючи з державою російською, хай народ український на своїй землі має право сам порядкувати своїм життям».

Другий Універсал (липень 1917 року) проголошував прагнення України до автономії, з широкими правами для всього населення. Це, зокрема, право на справедливе представництво в УЦР інших народів, які живуть в Україні; право формування перших окремих військових частин України. Так закладались основи розбудови багатонаціональної держави та необхідності відстоювати і захищати її.

Третій Універсал (листопад 1917 року) проголошував нашу державу Українською Народною республікою (УНР) не розриваючи федеративних зв'язків з Росією. Проголошувалися всі демократичні свободи: «слова, друку, віри і т. д.» Тобто, демократичні принципи проголошувались не тільки як теоретичні постулати, а і як безпосередні засади практики державотворення.

Четвертий Універсал (січень 1918 року) проголосив УНР «самостійною, від нікого незалежною, вільною, суверенною державою українського народу» [2, с. 48].

Важливу роль у формуванні політико-правової концепції відіграв її очільник Михайло Грушевський – історик, очільник УЦР. Його погляди в ході української революції еволюціонували від автономістсько-федералістських до державно-самостійницьких [1, с. 330].

Невід'ємною складовою частиною формування нації є її державність. Держава засвідчує історичну зрілість нації. І в галузі державотворення ми повинні віддати належне УЦР. Її зусиллями вперше у новітній вітчизняній історії постала українська держава – Українська Народна Республіка. Центральній Раді знадобилося лише 8 місяців для проголошення УНР у складі федеративної Росії і ще два місяці для того, щоб задекларувати її повну незалежність.

Варто наголосити, що УЦР як політичний та представницький орган революційних верств українського народу заявила про нагальну потребу перебудови суспільного ладу, виходячи з невід'ємного права українців на самовизначення, тобто на створення власної, національної держави.

Сьогодні, аналізуючи державотворчу діяльність Центральної Ради, маємо змогу ще раз пригадати ті події, по новому оцінити тогочасні рішення, дії політичної еліти, виокремити корисний досвід українського державотворення з його прорахунками та здобутками, врахування якого дасть змогу уникнути помилкових рішень і дій у складних ситуаціях сьогодення.

Оцінюючи діяльність УЦР слід відзначити, що вона була важливою віхою в українській історії. У цей період українському народові вдалося відновити власну державу та не тривалий час підтримувати її існування. І хоча національно-визвольні змагання закінчилися поразкою демократичних сил, вони сприяли накопиченню досвіду без якого не постала б незалежна Україна.

Список використаних джерел

1. Бойко О. Д. Історія України підручник / О. Д. Бойко. – 7-ме вид. стер.- Київ: Академія, 2018. – 717 с.

4. Рубльов О. С. Українські визвольні змагання 1917–1921 /О. С. Рубльов, О. П. Реєнт. – Київ: Альтернативи, 2009 –319 с

Британ Вікторія

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Кузьмич Ольга, викладач
першої кваліфікаційної категорії, кандидат
історичних наук

УПА: ІСТОРІЯ НЕСКОРЕНИХ

З метою вшанування мужності та героїзму, захисників незалежності і територіальної цілісності, військових традицій Українського народу, сприяння подальшому зміцненню патріотичного духу в суспільстві Президентом України встановлено День захисника України (Указ від 14 жовтня 2014 року № 806) – свято, яке щорічно відзначається 14 жовтня [1].

Українська повстанська армія – військово-політична формація Українського визвольного руху, стратегічною метою якого було відновлення української державності. Заснована на зламі 1942–1943 років, вона діяла до вересня 1949-го, після чого реорганізована в збройне підпілля, що тривало до середини 1950-х. Через лави УПА пройшло понад 100 тисяч осіб. За участь у повстанському русі чи його підтримку каральними органами СРСР було репресовано понад півмільйона осіб.

Регіоном, де почала діяти УПА, стала Волинь, оскільки там були сприятливі природно-географічні умови (великі важкодоступні лісові масиви); високий рівень національної свідомості населення (підпільна мережа ОУН тут

нараховувала кілька тисяч учасників); зосереджені сили радянського партизанського руху.

Українська повстанська армія вважала себе фундаментом збройних сил Української Самостійної Соборної Держави і тому структурувалася за зразком регулярних армій. Організаційна структура УПА була проста, але водночас достатньо гнучка, щоб можна було ефективно розподіляти людські та матеріальні ресурси. Українська Повстанська Армія поділялася на групи (їх було три), а ті, своєю чергою, на округи. Основною ж тактичною одиницею УПА була сотня. Із сотень утворювалися курені по 300–800 осіб. Під час складних операцій сотні діяли в складі куренів. Іноді курені формували оперативну групу для здійснення масштабних окремих завдань.

Сотня складалася з трьох чот, до складу яких входили три (інколи чотири) рої. Рій у вишколених бойових сотнях налічував 10–12 вояків, озброєних одним легким кулеметом, двома–трьома автоматами та рушницями.

Діяльність УПА була логічним продовженням українського визвольного руху періоду Української революції 1917–1921 років, підпільно-бойової Української військової організації та Організації українських націоналістів (далі – ОУН) 1920–1930-х років. Боротьбу УПА у формі беззбройного опору підхопив дисидентський рух 1960-х років і національно-демократичне відродження кінця 1980-х – початку 1990-х.

Питання вибору тактики досягнення головної мети – здобуття незалежності України стало причиною наростання протиріч між керівництвом крайової ОУН (на території України) й еміграційним проводом націоналістів на чолі з Андрієм. Урешті антагонізм вилився у створення молодим радикальним поколінням 10 лютого 1940 року Революційного проводу ОУН на чолі зі Степаном Бандерою. Він обрав тактику «доконаних фактів» – здобути незалежність шляхом революційної боротьби силами українського народу і примусити нацистську Німеччину визнати цей факт. Натомість ОУН під керівництвом Андрія Мельника у боротьбі за самостійність України розраховувало головним чином на підтримку гітлерівської Німеччини.

30 червня 1941 року Національні збори у Львові проголосили Акт відновлення Української Держави, створення уряду – Українського державного правління під орудою Ярослава Стецька і почали розбудову Української національно-революційної армії. Акт 30 червня спирався на державотворчу традицію УНР і ЗУНР.

Після загибелі Р. Шухевича у 1950 р. визвольний рух очолив досвідчений конспіратор Василь Кук. Останню збройну сутичку повстанці Петро Пасічний, Олег Цетнарський та Марійка Пальчак дали окупантам 12 квітня 1960 року на Підгаєччині. Петро й Олег загинули, а поранена Марія потрапила в полон. У

1960-х роках були зіткнення з індивідуальними вояками. Окремі повстанці переховувалися від радянської влади ще кілька десятиліть і вийшли з підпілля тільки з відновленням незалежності України 1991 року.

Список використаних джерел

1. Указ Президента України Про День Захисника України № 806/2014. Режим доступу: <https://www.president.gov.ua/documents/8062014-17816>
2. Бойко О. Д. Історія України: підручник / о. Д. Бойко. – 7-ме вид., стер. – Київ: Академія, 2018. – 717 с.
3. Власов В. С. Історія України (профільний рівень): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти/ В. С. Власов, С. В. Кульчицький. – Київ: Літера ЛТД, 2019. – 304 с.

Василенко Дарина

Комунальний заклад «Заборольський ліцей
№32 Луцької міської ради»

Науковий керівник: Василенко Н. В.,
учитель історії, спеціаліст I категорії

ГРИГОРІЙ МИКОЛАЙОВИЧ БЕЛЯЄВ – ГРОМАДСЬКИЙ І ПОЛІТИЧНИЙ ДІЯЧ ВОЛИНСЬКОЇ ГУБЕРНІЇ У ДРУГІЙ ПОЛОВИНІ ХІХ – НА ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ

Актуальність дослідження. Для збереження історичної пам'яті важливим є дослідження біографічних відомостей осіб, які відіграли велику роль у історичному розвитку краю. Такою особистістю є Григорій Миколайович Беляєв. **Мета роботи** – узагальнити інформацію про життя Григорія Беляєва, проаналізувати основні напрями його громадсько-політичної діяльності.

У результаті дослідження з'ясовано, що Григорій Миколайович народився 24 січня 1843 р. Навчався у Курській духовній семінарії, але її не закінчив. Поступив до повітового училища, в якому здав екзамен на звання вчителя арифметики і геометрії. Два курси був слухачем лекцій юридичного факультету Харківського університету. З 1863 р. по 1867 р. працював учителем Львовського повітового училища (тепер Курської області Росії). Пізніше отримав звання Почесного народного вчителя.

Біографія Григорія Миколайовича Беляєва багата посадами. 1867 року його призначено виконуючим обов'язки мирового посередника 3-ї діляниці Луцького

повіту, у 1870 році переведений на посаду мирового посередника 2-ї ділянки, а в лютому – серпні 1875 р. Г. М. Беляєв – мировий посередник 1-ї ділянки Луцького повіту Волинської губернії.

З грудня 1872 р. по грудень 1875 р. обіймав посаду предводителя Луцького повітового дворянства. Слід зазначити, що ця посада була важливою у системі самоуправління дворянства і одночасно в системі місцевого самоуправління, оскільки особа на цю посаду обиралися повітовим відділом на загальних губернських дворянських зборах та затверджувалася особисто губернатором. Предводитель обирався на три роки і служив без винагороди, що робило цю посаду почесною. Беляєв Г. М. керував безліччю комісій, які здійснювали владу в повіті: повітовими земськими зборами, повітовою освітньою радою, повітовим з'їздом та іншими місцевими органами. Крім виконання власне дворянських станових обов'язків, був активно залучений до загальнодержавної діяльності.

У 1872-1881 рр., 1884-1891 рр. та 1902-1914 рр. Григорія Беляєва обирають почесним мировим суддею Луцького судово-мирового округу. З 1890 року він – діляничий мировий суддя, а в 1896-1905 рр. – голова з'їзду мирових суддів цього округу [1, с. 46]. Отже, у цей час під керівництвом Беляєва Г. М. розглядалися найважливіші цивільні, кримінальні правопорушення.

1874 р. – голова Луцького повітового з питань військової повинності. З 1881 по 1889 рр. обіймав посаду Луцького міського голови. Слід зазначити, що його діяльність на цій посаді досі утаємничена, хоча доволі тривалий термін

Протягом 1904-1907 рр. – гласний Волинського губернського і Луцького повітового земств. Із 1875 р. Григорій Беляєв вважався почесним меценатом народного однокласного училища в Коршеві, з 1884 р. опікувався Луцькою міською лікарнею, а з 1893 р. – був навіть директором Луцького повітового тюремного відділення [2].

Після виходу у відставку в чині штатського радника з 27.06.1904 р. входить до складу рахункового комітету Рівненського відділення Державного банку.

У 1907 р. представляв інтереси Волинської губернії у II Держдумі з 20.02.1907 р. по 02.06.1907 р. [3, с. 331]. Відтоді більшість часу проводить у Санкт-Петербурзі, Москві, Києві. Варто зауважити, що у власності Беляєва в м. Києві була садиба вартістю 140 тис. рублів.

Але основною резиденцією поміщика був коршівський маєток – розкішний будинок із садом. Місце для помешкання Беляєви обрали гарне. Сьогодні там з одного боку – колишні ферми, з іншого – колгоспний тік, трохи далі – церква. Рештки підвалів, над якими колись були панські покої, нині поросли лозою. Помешкання було розташоване на горбку, з вікон відкривався неймовірно гарний вид на Чорногузку, ліси та луки.

У Коршеві на початку ХХ ст. був млин, спиртзавод, дві крамниці, одна з яких горілчана, крохмальня, олійня, цегельний завод, пекарня, невеликий кінний завод та чимале молочне господарство, яке приносило основні доходи.

Під час діяльності III Державної думи (01.10.1907 – 09.06.1912) Беляєв Г. М. був обраний до її складу як землевласник, маючи 1680 дес. землі [3, с. 343]. Виступав із запитом щодо необхідності створення комісії для напрацювання законопроекту із аграрних питань.

На виборах до IV Держдуми (15.11.1907 – 06.10.1917) представляв фракцію націоналістів. Втретє у депутати Григорій Миколайович потрапив на додаткових виборах (замість Г. Рейна) і балотувався від з'їзду землевласників. Під час усіх трьох скликань коршівський аграрій входив до сільськогосподарської, продовольчої, розпорядчої комісій та комісії з питань запитів.

Під час Першої світової війни у 1915 р. представляв Державну думу на Особливій нараді для обговорення та об'єднання заходів щодо продовольчих справ.

Помер Григорій Беляєв від запалення легень 10 червня 1916 року. На жаль, місце поховання невідоме.

Григорій Миколайович отримав такі нагороди: орден Святої Анни 3-го (1875 р.) і 2-го (1899 р.) ступенів, Святого Станіслава (1885 р.), відзнаку за поземельний устрій державних селян (1875 р.), срібну медаль на Олександрівській стрічці (1896 р.) [1, с. 47].

Григорій Миколайович Беляєв як відомий громадський і політичний діяч свого часу відіграв велику роль у вирішенні важливих питань місцевого та державного рівнів. Саме тому, був обраний Луцьким міським головою у 1881 – 1889 рр., був депутатом Державної думи II, III і IV скликань від Волинської губернії та протягом життя займав ряд важливих та відповідальних посад.

Список використаних джерел

1. Государственная дума Российской империи: 1906-1917. Б.Ю. Иванов, А.А. Комзолова, И.С. Ряховская. Москва. РОССПЭН, 2008. 682 с.
2. Лівіцька О. Депутат Государственной Думы. // Волинська газета. URL: <http://www.volga.lutsk.ua/view/2807/> (дата звернення: 21.10.2021)
3. Милько Володимир. Українське представництво в Державній думі Російської імперії (1906–1917): монографія / В. Милько; відп. ред. О.П. Реєнт. К.: Інститут історії України НАН України, 2016. 396 с.

Василюк Богдан
Комунальний заклад «Заборольський ліцей
№32 Луцької міської ради»
Науковий керівник: Василенко Н. В.,
учитель історії, спеціаліст I категорії

ХРАМ СОБОРУ ПРЕСВЯТОЇ БОГОРОДИЦІ У СЕЛІ ЗАБОРОЛЬ: ІСТОРИЧНА РЕТРОСПЕКТИВА ТА СУЧАСНІСТЬ

Актуальність теми зумовлена важливістю об'єктивного дослідження церкви Собору Пресвятої Богородиці, необхідністю поглиблення знань про пам'ятки історії рідного краю. **Мета роботи** полягає у вивченні історії виникнення, діяльності храму в с. Забороль шляхом аналізу історичних джерел.

У результаті дослідження з'ясовано, що у селі Забороль 1728 року була зведена дерев'яна церква з дзвіницею. Відвідували її прихожани Забороля, Богушівки, Великого Омеляника [1, с. 20].

Проте, у документальному описі (інвентарі) Заборольського маєтку, що був зроблений у кінці серпня 1566 р., є згадка про місцевого священика Климента, але не названа церква. Тому можемо стверджувати про існування першої церкви у с. Забороль ще задовго до 1728 р [2, с. 85]. На жаль, більше відомостей про цю церкву не вдалося знайти.

У 1908 році поблизу старої церкви освятили місце для будівництва нового Свято-Богородичного храму. Стіни мурували з цегли, яку закупили у власника Глікліха. Стару церкву розібрали, матеріали продали, оскільки громаді були потрібні кошти на будівництво [1, с. 20]. Новозбудований храм освятили у грудні 1912 року.

Найбільше храм постраждав під час Другої світової війни. 1 липня 1943 року церкву спалили німецькі окупанти разом з польськими прислужниками. Після пожежі залишилися тільки мури та підлога.

Після закінчення війни парафіяни села взялися за відбудову своєї церкви. Найбільше зусиль для цього доклав митрофорний протоієрей Петро Ткач, який був настоятелем храму в 1945–1990 рр. Він був наділений милозвучним голосом та фантастичними здібностями до малярства.

У церкві й зараз зберігаються ікони, написані його майстерною рукою, серед яких образ Покрови Пресвятої Богородиці, ікона «Собор Пресвятої Богородиці» та інші.

Відбудова церкви тривала довгих тридцять років. Отець Петро та прихожанка храму Любов Косарук відреставрували ікони. Деякі люди жертвували

художникам гроші, аби храм більше був розписаний іконами. Лише у 1975 році він уже мав належний вигляд.

Священнослужителями у храмі були о. Корній Сіверський, о. Торжанський, о. Іван Панчук, о. Іван Концевич, о. Юрій Скоп'юк, протоієрей Леонід Сібіковський, о. Петро Ткач, о. Микола Ілляк.

Настоятелем храму з 1992 р. і до нині є отець Віталій Антонюк. Він дбає про належний стан церкви і про моральність парафіян. За активну волонтерську діяльність отримав ряд нагород, подяк. Серед них – медаль «За гідність та патріотизм», яку отримав 28.12.2016 р. 24 жовтня 2018 р. голова Волинської обласної державної адміністрації Олександр Савченко нагородив військового капелана Віталія Антонюка, відзнакою Президента України Петра Порошенка «За гуманітарну участь в антитерористичній операції».

Влітку 2014 р. у храмі відбулися чудотворні події – замироточили ікони. Кілька тижнів протоієрей Віталій Антонюк спостерігав, як утворюються маслянисті крапельки на зображеннях святителів Миколая Чудотворця та Феодосія Чернігівського, апостола Луки та невідомого святого на колонах церкви. Також отець Віталій таке явище побачив на стінописі Покрови Пресвятої Богородиці, на давній іконі Діви Марії з Дитятком, копії цього образу, а також на вівтарному розписі Господа Вседержителя [3].

Станом на 1 січня 2009 року в Луцькому районі Волинської області нараховується 29 пам'яток архітектури. Храм Собору Пресвятої Богородиці являється пам'яткою архітектури місцевого значення. Згідно витягу із Закону України «Про охорону культурної спадщини» церква охороняється законом і державою.

На даний час храм реставрують – утеплюють фундамент, проводять зовнішні та внутрішні ремонтні роботи.

Заборольська святиня у різні періоди свого існування завжди була вагомим засобом впливу на суспільну свідомість. Храм Собору Пресвятої Богородиці від часу свого заснування і донині виконує роль духовного осередку в с. Забороль.

Список використаних джерел

1. Байда Т., Мялковська Г. Забороль – наше рідне село / Т. Байда, Г. Мялковська. Луцьк: Волинська обл. друкарня, 2006. 60 с.

5. Бірюліна О. Документальні джерела про село Забороль Луцького району // Минуле і сучасне Волині та Полісся: Луцький район: історія, сучасність, перспективи. Науковий збірник. – Луцьк: Пульс, 2007. Вип. 22. С. 85–86.

6. У храмі поблизу Луцька мироточать ікони // Волинські новини. Луцьк, 19 серпня 2014 р. URL: <http://www.volynnews.com/news/extreme/u-khrami-poblyzu-lutska-myrotochat-ikony/> (дата звернення: 18.09.2021)

Гаврилюк Діана

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Кузьмич Ольга, викладач
першої кваліфікаційної категорії, кандидат
історичних наук

ВОЛИНСЬКИМИ СТЕЖКАМИ ЄВИ ФЕЛІНСЬКОЇ

В історії Волині є немало імен людей, гідних доброї пам'яті. Серед них і Єва Фелінська з села Воютин. Вона була активною учасницею революційно-демократичного руху на Волині в 30-х рр. XIX ст.; організатором підпільної школи для дівчат, однією з перших волинських письменниць. У фондах Волинського краєзнавчого музею зберігається кілька знімків середини XIX ст. членів родини Фелінських. 29 січня 1939 року невстановленою особою етнографічно-археологічному музеєві в Луцьку було подаровано 36 фотокарток XIX ст. різних осіб, серед них—17 фото членів роду Фелінських і альбом родини Фелінських. До нашого часу збереглися лише 5 фотографій, і серед них – одна з найславетніших представниць роду – Єва Фелінська. Хто ж така ця жінка, яка волею долі прожила більшу частину свого життя у Воютині. У селі і досі є місцевість, де раніше був маєток Фелінських, називають Фелінщина.

Єва Фелінська пройшла важку школу життя. Вона народилася 26 грудня 1793 р. в с.Узнога біля Клецька (Білорусь) в родині збіднілого шляхтича юриста Зігмунда Вендорфа. У ранньому дитинстві втратила батька. Матеріальні нестатки змусили матір віддати її в родину заможного дядька. Там Єві вдалося здобути непогану освіту біля його дітей. Вивчила досконало французьку мову. Захоплено займалася музикою. Допитливість кликала її до історії, математики, географії, навіть фізики, хоч головною метою було виховання богобоязливості і пошани до старих звичаїв. Любила поезію, навчалася добрих манер. Також часто їздила на родинні та сусідські бали, де мала можливість познайомитися з цікавими людьми, закоханими в літературу і мистецтво. З інтелектуальним розвитком зростала її релігійність. Згадує в своїх спогадах з життя, як у дитинстві ходила з матір'ю на богослужіння до парафіяльного костелу або до

костелу у Слущку. На 18-му році життя вийшла заміж за Герарда Фелінського. Молода красуня приїхала у весільному екіпажі в сніжному грудні 1811 року у родинний маєток чоловіка в с.Воютин. Її відношення до селян-воютинців було дуже гуманним, знала матеріальну і моральну ситуації в кожній селянській родині Воютина, була справедливою. Піддані довіряли їй і охоче приходили за порадою і допомогою у своїх клопотах.

Безцінною для підлеглих була допомога Єви при хворобах. З лікарями було важко на селі. Обізнана з книгою німецького лікаря – Вільгельма Гуфеланда «Мистецтво продовження людського життя», маючи добре забезпечену домашню аптечку, Єва славилася спритністю в лікуванні. Її часто кликали до хворих у навколишні садиби. До воютинських селян ходила пішки, несучи хворим не лише пораду і ліки, а також інші необхідні при хворобах речі.

Незабаром тяжка доля спіткала і родину Фелінських. Чоловік Єви, котрий постійно перебував у Житомирі і вибирався протягом ряду каденцій депутатом суду, завжди мав слабке здоров'я. Врешті захворів на туберкульоз, який дуже швидко розвивався, а у XIX ст. вважався невиліковним. 10січня 1833 р. він помирає, залишивши дружину і 6 дітей, найстаршій з яких було лише 12 років.

Після смерті чоловіка, змушена дати освіту дітям, Єва Фелінська здала в оренду маєток Воютин і поселилась в Кременці разом з дітьми і паралізованою старенькою матір'ю. До великих громадських справ покликала Єву зустріч у Воютині з відомим революційним демократом Симоном Конарським. І не лише зустрілась, а й увійшла до керівного ядра чималої підпільної мережі «Співдружності польського народу», що згодом поширилась на сім губерній Росії – від Одеси, Києва, Луцька до Вільно.

Чи випадковим усе це було? Єву в дитинстві вражали контрасти у становищі, в достатках різних людей. Бачила це на прикладі своєї сім'ї, без маєткових і мало маєткових дворян, великих власників і убогих, безправних кріпаків. Душа протестувала, жадала змін. Прагнула моральної досконалості, рівності для всіх. Вище всього ставила працю як найперший громадський обов'язок життя.

За участь у підпільному русі Є. Фелінська по височайшому повелінню від 22 лютого 1839 р. за №115 засуджена на довічне заслання в м. Березов Тобольської губернії з конфіскацією її маєтку в казну. У переліку її злочинів було: знайома з емісаром Конарським, підписувала циркуляри по таємному товариству іменем «Скеля», сприяла переховуванню бунтарів Гумницького і Юркевича, склала статут жіночого товариства і заснувала в м. Кременці школу...Разом з нею до заслання у віддалені губернії Росії засуджено ще 8 жінок. До далекого Березова Єву Фелінську відправляли з Києва 11 березня 1839 р. Її власність у Воютині придбала до рук урядова адміністрація. Шестеро дітей лишилися в сусідів. Найменшій доні було лише 7 років.

14 червня 1841 року революціонерка одержала дозвіл відбувати покарання в Саратові. Там була 3 роки. Сюди вже наважилися приїхати доньки Павлина і Софія, син Зигмунд під час навчання в Московському університеті, у канікулярний період.

У травні 1844 року Є. Фелінська завдяки клопотанню впливових осіб дістала дозвіл повернутися на Волинь. Тут вона і жила незмінно 15 років у Воютині. Зрозуміло, під пильним оком властей. Знову вся сім'я була разом. Кілька разів матір, братів і сестер відвідував у Воютині син Зигмунд. Сюди, у Воютин, часто приїжджав до них Юзеф-Ігнатій Крашевський, класик польської літератури XIX ст., тому що після повернення Єви Зелінської з вигнання між родинами Крашевських і Фелінських зав'язались досить близькі стосунки. Крашевський в той час мешкав у Городку, за 7 км від Воютина. Будучи редактором Вільненського журналу «Атенеум», він розміщував на його сторінках фрагменти літературних праць Єви Фелінської. Він і розголосив що популярна авторка повістей Венеранда Кокош – це Єва Фелінська. Незабаром вийшли окремою книгою 329 сторінок її спогадів «З подорожі до Сибіру і життя в Березові». Вони викликали величезний інтерес читаючої публіки. Переклад цього твору на англійську мову трьома виданнями вийшов у Лондоні під назвою «Революціонери в Сибіру», а потім датською мовою в Копенгагені. На рідній мові читали Фелінську і французи. Царська цензура заборонила в Росії «Щоденники Єви Фелінської». Під заборонаю вони були й після смерті авторки. Схвально зустріла критика й наступні дві повісті Є.Фелінської «Помилка», «Племінниця і тітка».

У тихій воютинській садибі до останніх днів Єва Фелінська мережила рядки спогадів про своє життя, долю краю. 20 грудня 1859 році померла у селі Воютин, похована у селі Скірче Горохівського р-н. Нащадки родини Фелінських проживали у Воютині до 1939 року. Енциклопедичний словник Брокгауза і Ефрона у виданні 1902 році назвав Єву Фелінську однією з видатних жінок свого часу. Це ім'я і справді варте доброї пам'яті.

Список використаних джерел

1. Козар Н. Родина Фелінських: до питання про реконструкцію фонду фонду у збірці Волинського краєзнавчого музею / Н. Козар // Минуле і сучасне Волині: літописні міста і середньовічна культура: матеріали VIII Волин. обл. іст.-краєзн. конф. – Луцьк, 1998. С. 110–111.
2. Товариству польської культури імені Єви Фелінської 20 років // Волин. монітор. – 2011. – 10 листоп. С. 1–3.
3. У ці дні колись: перша волинська письменниця жила у Воютині // Волинь. – 2003. – 25 груд. С.8

Ковжук Анастасія

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Данилюк І. В., викладач
української мови та літератури,
викладач вищої категорії, старший викладач

ТИПОВІ ПОМИЛКИ ЩОДО ВЖИВАННЯ ПРИСЛІВНИКІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Мова мислиться нами як абстрактна категорія, недоступна для безпосереднього сприйняття. А тим часом це – найважливіший показник культури людини, її інтелекту і спосіб пізнання складних зв'язків природи, речей, суспільства і передачі цієї інформації шляхом комунікації.

Очевидно, що і навчаючись, і вже користуючись чим-небудь, ми в силу невміння або незнання робимо помилки. І мова, як і інші види діяльності людини, в цьому відношенні не є винятком. Помилки роблять всі люди, як в письмовій формі, так і в усному мовленні. Більш того, поняття культури мовлення нерозривно пов'язане з поняттям мовної помилки. По суті це – частини одного процесу, а значить, прагнучи до досконалості, ми повинні вміти розпізнавати мовні помилки і викорінювати їх. Оскільки прислівники використовуються в мові тільки в поєднанні з іншими частинами мови, вони не є основним образотворчим засобом в мові, а служать лише для конкретизації та доповнення описуваних дій. Але в контексті прислівники можуть набувати особливого звучання.

Прислівник – це унікальна і одна з найбільш цікавих для вивчення частин мови. Коріння його історії беруть свій початок ще з давніх часів. Раніше кількість прислівників була невеликою, але згодом їхня кількість зросла. Ця частина промови все частіше вживається людьми, роблячи усну і письмову мову багатшою і цікавішою. Прислівник як окремий група слів (частина мови) почав формуватися ще в праслов'янський період. [1].

У діловому, науковому й публіцистичному стилях прислівники звичайно стилістично нейтральні. У художньому й розмовному стилях, крім стилістично нейтральних прислівників, уживаються емоційно забарвлені фразеологічні звороти-синоніми: *сором казати, а гріх таїти; брехнею не далеко зайдеши; оженити неволею; виступцем тихо йти*. У розмовному мовленні поширені прислівники типу *завдовжки, завишишки, завдальшки, відниньки*, що вказують

на приблизний розмір або час. Прислівники, похідні від іменників у формі орудного відмінка (повагом, ходором, підтюпцем) надають мовленню виразного національного колориту. Це ж стосується й прислівникових повторів різного виду (з давніх-давен, тихо-тихо, видимо-невидимо), складних слів (стрімголов, натщесерце) і прислівників із суфіксами суб'єктивної оцінки -еньк, -ечк-, -есеньк-, -ісіньк- (недавнічко, веселенько, байдужісінько).

Зараз наша мова активно поповнюється прислівниками. Якщо порівняти їх кількість у тому ж давньоруській мові з тим, що є зараз, різниця буде величезна. Прислівники активно утворюються з інших частин мови, прикрашаючи і збагачуючи нашу мову. Літературна редакторка з багаторічним стажем Марія Волощак уклала посібник «Неправильно – правильно», де зібрано типові хиби мовців і вказано правильні варіанти вживання слів. [2]

НЕПРАВИЛЬНО	ПРАВИЛЬНО
Минає безнаказано	Минає безкарно
Безпереривно	Безперервно
В обнімку	Обійнявшись
Вроді	Як, ніби, на зразок
У даний час	Тепер
По крайній мірі	Принаймні, щонайменше, у всякому разі
Ходити пішком	Ходити пішки
Під стать	До пари
По нинішній день	Донині

Прислівник **відтак** не вживають у значенні «отже, тому», його треба використовувати тільки в значенні «потім, після того, далі»: Ще з рік походив, а **відтак** оженився (М. Коцюбинський). Замість того, щоб використовувати синонімічні прислівники на позначення високої міри ознаки – **винятково, дуже, надзвичайно**, зловживають штучно створеним словом **виключно**. Правильні словосполучення: **винятково** (дуже надзвичайно) уважний учень, винятково (дуже, надзвичайно) щастить. Неправильні: виключно уважний учень, виключно щастить. Прислівник **напохваті** передає те саме поняття, що й вислів під рукою в переносному значенні: Ще завидка понаготовляли кожен собі сокиру чи лома, мішки на зерно, налигачі на худобу, – держали наповхваті (А. Головка). Не завжди слушно ми користуємося прислівником **раптом**. Прислівник **раптом**, як і **зненацька, враз, нараз**, указує на несподівану дію або появу когось чи чогось: Раптом усе затихло (Леся Українка); А коли йдеться не стільки про несподіваність дії, скільки припускається можливість дії або появи когось, тоді краще користуватись висловами **а що як, ану (ж)**: Піду я до Бондаренків – ану ж Петро вже приїхав (із живих уст); Я можу піти туди; а що як ніхто ще не повернувся й хата замкнена?» (з живих уст).

Прислівник **багато** вживають ширше, ніж **чимало** – і в стилістично-нейтральному, і в урочистому, публіцистичному виступі, і в побутовій розмові. Синонімічними йому є слова **немало**, **чимало** та інші – експресивні: багачко, багатенько, сила, страх, до біса, до лиха та ін. Прислівник **чимало** вживається в різних ситуаціях, означаючи поняття кількості, міри, часу: Чимало літ перевернулось, води чимало утекло (Т. Шевченко). Цей прислівник виявляє відтінок розмовності. В офіційно-ділових паперах як нейтральне усталилося слово багато, а в усному звіті, виступі на зборах прислівник чимало доречно поживавить мову доповідача.

У сучасній мовній практиці під впливом російської мови активізувався прислівник **вірно** у значенні «правильно». І тому чуємо й читаємо переважно: вірно сказав, вірно розв'язав, вірно відповів (пояснив, зауважив). Літературна норма другої половини ХХ ст. розрізняє вживання слів **вірно** і **правильно**. Нормативна сполучуваність вірно любити, а в згаданих вище прикладах треба вживати прислівники **правильно**, **справедливо**, **слухно**: правильно пояснив, слухно зауважив, справедливо довів.

Синоніми **водночас** – **воднораз** мають значення «у той самий час; одночасно». Прислівник **водночас** уживають переважно в книжних стилях сучасної української літературної мови. Сфера функціонування слова **воднораз** обмежується, зазвичай, розмовним та художнім стилями: Лексика А. Малишка проста і водночас романтично піднесена, як у народній пісні (з підр.). Юркові трохи лячно й воднораз приємно (В.Козаченко).

Прислівник **досить** часто вживають недоречно, як, скажімо, у такому тексті: Не всі господарі приватних будинків подбали про належну підготовку опалювальних печей. І це обходиться для них досить недешево (з газ.). Слово **досить**, сполучаючись із прикметниками, прислівниками, має вказувати на високий ступінь, велику міру або велику кількість чого-небудь: Не вважаючи на погляди гостей, вона так само спокійно підняла великий і досить тяжкий цебер (В.Винниченко). Пор. також: досить огрядний чоловік; досить міцно стис руку; досить далеко відійшов від гурту. Тому в наведеному вище реченні природно звучав би вислів обходитися досить дорого, бо йдеться про високий ступінь вияву ознаки. Слово **досить** властиве насамперед книжній мові, а в розмовному або публіцистичному стилях його заступає прислівник **дуже**. В усному мовленні часто плутають прислівники **мимохідь** – йдучи мимо когось, чогось, повз щось і **мимохіть** – не бажаючи, не маючи наміру. Нині в мовленні активізовано репресований прислівник **наразі**. Однак його часто використовують не за призначенням. Синонімом до згаданого прислівника є **поки що**, **в перший момент**, **в такому випадку**, **зараз**. Серед мовознавців існує думка, що широковживаний прислівник **слід** – калька з

російської. В українській мові замість нього залежно від змісту речення бажано вживати **треба, потрібно, варто, можна, маємо**. Замість кальки з російської **вважаючи** в українській можна вжити **чудово, наддивовижу, напрочуд, разюче**. Існує різниця у значенні прислівників **далі** та **надалі**. Слово **надалі** є синонімом до сполучень **у майбутньому, у подальшому, колись, згодом, трохи пізніше**, а не одразу після подій, про які йдеться. Прислівник **далі** означає події, найближчі до описуваних. Деякі прислівники є новотворами, деякі — уже відомі, але досі не потрапили до нормативних словників. Поява нових прислівників засвідчує, що мова наша не стоїть на місці, а жваво розвивається. Виникають вони за усталеними зразками на заміну частотних зворотів [3]. Інститут мовознавства імені О. Потебні НАН України анонсував двадцятку нових прислівників, які ще не встигли потрапити в нормативні словники.

Список прислівників згідно з оригіналом допису Інституту:

• цього року > ЦЬОГО́РІЧ	• у багато разів > ВБАГАТОКРА́Т
• того року > ТОГО́РІЧ	• перш за все > ЗАВПЕ́РШ
• минулого року > МИНУЛО́РІЧ	• із заплющеними очима >
НАВЗА́ПЛЮШКИ
• цілий рік > ЦІЛО́РІЧ	• для загального огляду >
НАВСЕПОКА́З
• в усі боки > ВУСІБІ́Ч	• із самого початку >
НАСАМПОЧА́ТОК
• з усіх боків > ЗУСІБІ́Ч	• не поспішаючи > НЕВПО́СПІХ
• з одного боку > ЗОДНОБІ́Ч	• все, що можна зробити > ЩОЗМО́ГА
• з другого боку > ЗДРУГОБІ́Ч	• щодня перед сходом сонця >
ЩОДО́СВІТА.
• на другий день > ДРУГО́ДНІ	
• у котрий раз, не вперше > ВКО́ТРЕ	
• у черговий раз > ВЧЕРГО́ВЕ	
• у зайвий раз > ВЗА́ЙВЕ	
• у першу чергу > ВПЕРЕВА́Ж	

Уживаймо прислівники! З ними наше мовлення стає влучним, виразним, лаконічним.

Список використаних джерел

1. Мала філологічна енциклопедія / укладачі: Олександр Скопненко, Тетяна Цимбалюк. — Київ: Довіра, 2007. — 478 с.: іл. — ISBN 978-966-507-209-6. — С. 335—336.
2. <https://coma.in.ua/32102>.
3. <https://suspilne.media/193067-navsepokaz-vusibic-navzapluski-aki-novi-prislivniki-vzivali-u-2021roci/>.

Кошелева Дар'я

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Кузьмич Ольга, викладач
першої кваліфікаційної категорії, кандидат
історичних наук

ГОЛОДОМОР 1921 – 1923 РОКІВ В УСРР

Голодомор 1921–1923 рр. був безпосередньо спланований В. І. Леніним для «перевиховання» українського селянства, що чинило опір утворенню радгоспів та комун. Але основні причини масової загибелі людей в Україні в 1921-1923 роках були пов'язані, головним чином, з політикою більшовицької партії і методами її здійснення, насамперед з продрозкладкою, яка хоч і була офіційно скасована в березні 1921 року, проте в Україні, на відміну від інших регіонів, продовжувала діяти.

Катастрофічне становище склалося в Катеринославській, Донецькій, Запорізькій, Одеській і Миколаївській губерніях та півдні Харківщини. Голод вдарив по губерніях, які до світової війни були одним з головних експортерів хліба у світі. Дослідники вважають, що голодувало від 4 до 7 млн чоловік. Поряд з голодом лютувала епідемія холери. Радянська влада заборонила торгівлю і вилучала продукти харчування в селян шляхом реквізицій, розміри, яких визначалися потребами держави в продовольстві. Оскільки державне завдання на заготівлю хліба та іншої сільськогосподарської продукції «розверстувалося» по губерніях, повітах і волостях залежно від того, що і де можна було взяти, така хлібозаготовча політика отримала назву продрозкладки. Вона здійснювалася репресивними методами. За виконання завдання з хлібоздачі у кожному конкретному селі відповідала, як і під час кріпацтва, сільська громада, тобто діяла кругова порука селян. Стягували розкладку озброєні загони, подібно до збирання данини (полюддя) в Київській Русі.

Голоду можна було уникнути, якби були перерозподілені ресурси Правобережжя та Лівобережжя на користь Півдня. Хлібозаготівлі продовжувалися в районах, де поширився голод. В травні 1921 року голова РНК УСРР Х. Раковський отримав навіть догану по партійній лінії «за недостатньо енергійну профроботу» [2]. На 1922 р. Для України було заплановано розмір продподатку до 95 млн. Пудів хліба. На кінець жовтня вже зібрано 80,6 млн пудів. Жодна з голодуючих губерній не була звільнена від

продподатку. Кількість тих, хто голодував в Україні в 1922 р., сягала 25% жителів республіки. Керівництво України довгий час приховувало голод, відмовляючись від допомоги, яку пропонували міжнародні організації. Лише в другій половині 1922 року було дозволено надати підтримку міжнародній організації «Американська адміністрація допомоги». Проте більша частка допомоги йшла в Росію.

Представник організації Нанесена, очевидець того голоду, засвідчив у своїй телеграмі в лютому 1922 року, що в Україні близько 7 мільйонів людей «вмирають з голоду». Та страшно стає від усвідомлення того, що хліб в Україні, не зважаючи на посуху, був. Його відірвали від голодного рота селянина, робітника, їхніх дітей, відправляючи за межі нашої землі.

Саме в ці страшні місяці 1922 року, коли різко зростає кількість тих, голодував на півдні України, Голова Раднаркому УСРР Християн Раковський погрожує англійському міністрові закордонних справ лорду Керзону припиненням поставок українського хліба, якщо Великобританія не знайде шляхів для замирення з Радянською Росією. Це відбувалось в той час, коли для голодних дітей півдня України керівники УСРР випрошують від американської організації допомоги сто тисяч пайків.

Отже, офіційна версія причин тяжкого голоду, який привів до мільйонних жертв в південних губерніях України завжди була одна – тяжка посуха та неврожай 1921 року, що охопили найважливіші регіони Росії і південні та степові райони України, а також деградація продуктивних сил внаслідок постійних бойових дій на території. Але причини масової загибелі людей мали насамперед соціально-економічний характер. Вони були пов'язані з політикою державної партії, перш за все з продрозкладкою, скороченням посівних площ, занепадом сільськогосподарського виробництва внаслідок більшовицьких експериментів, а також надмірними реквізиціями продовольства.

Список використаних джерел

1. Власов В. С. Історія України (профільний рівень): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти/ В. С. Власов, С. В. Кульчицький. – Київ: Літера ЛТД, 2019. – 304 с.
2. 2.Енциклопедія сучасної України. Голод 1921–1923 рр. Режим доступу: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=25438

Кравчук Божена

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Кузьмич Ольга, викладач
першої кваліфікаційної категорії, кандидат
історичних наук

ТАЄМНИЦІ АДОЛЬФА ГІТЛЕРА

Народився Адольф Гітлер 20 квітня 1889 року в готелі «У померанця» в Браунау-на-Інні, маленькому австрійському містечку поблизу Лінца, на кордоні з Баварією, на території тодішньої Австро-Угорщини. Він був четвертим із шести дітей Алоїза Гітлера дрібного службовця-митника. Алоїз Шикльгруббер народився у 42-річної незаміжньої селянки Марії-Анни Шикльгруббер. Дитина дістала прізвище своєї матері, бо був незаконнонароджений, яким він формально і залишався до свого 39-річчя, змінив на прізвище свого отчима. Існують припущення, що біологічним батьком Алоїза міг бути 19 річний син єврея-банкiera у якого нібито працювала служницею Марія-Анна, але деякі історики відкидають таке припущення. Мати Адольфа Гітлера — Клара Пьольцль, походила з селянської сім'ї, була племінницею Алоїза. Клара та Алоїз одружилися лише з дозволу яке було отримано із Риму, оскільки католицьке єпископство в Лінці не дало дозволу через близькі родинні зв'язки.

У Адольфа була прекрасна пам'ять, і в юні роки багато читав, дитячою читанкою Гітлера були твори Джеймса Фенімора Купера та Карла Мая. Випадково потрапивши в батьківському домі на брошуру на військову тему антинаполеонівські війни, почав цікавитися війною та солдатами.

У школі Гітлер мало чим виділявся. Його вчителі говорили про недостатнє бажання працювати, яке до того ж швидко зникає. Часті переїзди родини й зміна шкіл, не допомогло йому отримати систематичну освіту і не отримати будь-яку спеціальності. У своїй книзі-життєписі «Моя боротьба» Адольф Гітлер наголошує, що навмисне вчився погано, протестуючи проти бажання батька який хотів бачити сина в кар'єрі державним службовцем, а не художником, як того хотів Адольф [1]. Смерть батька коли Адольфу було 13 років, не поліпшила успішність у школі.

Мріявши стати вільним художником, він приїжджає в Вену, але його мрії не судилося збутися, тому що він провалив вступні іспити в Віденську Академію образотворчих мистецтв. Гітлерові було відмовлено в прийнятті туди

двічі: в 1907 і знову в 1908 роках. Члени екзаменаційної комісії вважали, що у нього більше таланту до архітектури, ніж до живопису. Один з педагогів, поставився до нього з доброзичливістю і вважав, що в абітурієнта все-таки є певний талант, запропонував Гітлерові спробувати вступити в архітектурну академію. Однак для цього йому довелося б спочатку повернутися в середню школу, яку Гітлер вже кинув і повертатися в яку не хотів.

Після смерті матері в 1908, він переїжджає в Вєну. Адольф Гітлер голодував через нестачу грошей, ночував у віденських гуртожитках. Йому приходилось найматися на любую тимчасову роботу, водночас він починає писати невеликі пейзажі, зображуючи Вєну, стараючись заробити на життя як вуличного художника. Встановлено, що більшість покупців його картин були євреями. Гітлер часто відвідував кафе художників в Мюнхені з нездійсненою надією, що успішні художники, які відвідують цей заклад, допоможуть йому навчитися професійно малювати.

У той час, коли Гітлер жив у Відні, це місто було осередком релігійності й расизму, що вели свої традиції від ХІХ століття. Містяни побоювалися навали іммігрантів зі Сходу, навіть тогочасний мер нерідко використовував забарвлену антисемітизмом риторику для політичного ефекту, який не приховував свого негативного ставлення до євреїв. Тоді Гітлер почав проникатися ідеями антисемітизму.

Повністю Гітлер отримав майно свого батька лише в травні 1913 р. і відразу ж переїхав до Мюнхена. Деякі вважають що він переїхав, щоб уникнути призову до австрійської армії. Бо він не бажав служити державі Габсбургів, в армії якої було багато представників «нижчої раси».

Гітлер з натхненням вітав початок Першої світової війни, сприйняв її як шанс увійти в герої. Він негайно подав заяву Людвігу ІІІ, щоб отримати дозвіл служити в Баварській армії. Вже наступного дня йому запропонували з'явитися в будь-який баварський полк. Він вибрав 16-й резервний піхотний полк. Де прослужив 4 роки зв'язкового на Західно фронті. Він був кілька разів поранений, маючи відзнаки залізним хрестом 2-й та 1-й ступені та дослужився до єфрейтора. Гітлер не міг змиритися з капітуляцією Німеччини.

21 листопада в 1818 році в кінці війни Гітлер повернувся в Мюнхен, де вступив в робочу партію. Вже в 1920 році він став її лідером і перейменував цю організацію в Німецькій націонал-соціалістичну робочу партію. Впливовий у колі своїх однопартійців Гітлер усе ще не мав провідної партійної посади, тоді майбутній фюрер вирішив вдатися до хитрощів: 11 липня 1921 року він демонстративно вийшов з партії, а головною умовою свого повернення поставив призначення його «головою партії з диктаторськими повноваженнями». Керівництво пішло йому на поступки й уже 29 липня він

повернувся до лав НСДАП. Ставши місцевим партійним лідером, він почав розширювати свій вплив, виголошуючи промови на дедалі вищому й вищому рівні. Його навіть стали називати «німецьким Муссоліні».

Відмовляючись від політичної участі у Веймарських виборах, Гітлер і керівництво нацистської партії прагнули повалити уряд Баварії, адміністративної одиниці у складі Веймарської республіки. 9 листопада 1923 року відбувся так званий Півний путч. Але влада змогла подавити путч, Гітлер ледве не помер при розгоні поліцією маршувавши нацистів у Мюнхені. Відмовившись від своєї обіцянки покінчити життя самогубством в разі провалу путчі, Гітлер й інших ватажків, мюнхенський суд який проходив у лютому-березні 1924 року засудив за звинуваченням у державній зраді. Знаходячись в в'язниці, він починає писати книгу «Моя боротьба», в якій виклав ідеологію нацизму, з погано написаною і доволі заплутаною опису – частково автобіографічного, частково пропагандистського – зробили головний маніфест ідеології Третього Рейху. З того моменту вирішив, що повинен добитися влади конституційними засобами, що в наприкінці кінців успішно зробив.

На виборах 1932 року нацисти отримали контроль над рейхстагом. У січні 1933 року Гітлер був призначений канцлером, а через місяць у ніч на 27 лютого будівля Рейхстагу було охоплено вогнем. Нацисти ж заявили, що підпал був здійснений комуністами як попереджена акція до запланованого перевороту. Хоча це таки не було доведено, але швидше за все підпалювачами Рейхстагу були самі нацисти. Підпал Рейхстагу дозволив Гітлеру провести цілий ряд «надзвичайних декретів», які так ніколи та не були скасовані. Ці декрети практично ліквідували громадянські свободи у Німеччині.

Через тиждень відбулися нові вибори, на яких на поліг Гітлер. Націонал-соціалістська партія отримала 44 відсотки голосів, що разом із 8 відсотками консервативних націоналістів дало їй більшість. Потім Гітлер запропонував прийняти закони, за якими вся влада переходила від рейхстагу до очолюваного ним уряду. Менш як за рік його диктатура утвердилася, а всіх незадоволених змусили замовкнути.

Під час його диктатури націонал-соціалістичної партії 1933–1945 років, він був одним з ініціаторів Другої світової війни в Європі, розпочатої вторгненням до Польщі 1 вересня 1939 року. Брав участь у керівництві військовими операціями протягом Другої світової війни. З його іменем пов'язують численні злочини проти людства, скоєні націонал-соціалістичним режимом, як у самій Німеччині, так і на окупованих нею територіях, включно з Голокостом.

Згідно з військовими архівам німецьких спецслужб, на життя Гітлера робили замах приблизно 20 раз. За словами письменника Вілла Бертольда, який

працював під час проведення Нюрнберзького процесу репортером, таких замахів було понад 40. Однак, згідно з новими даними, фюрера намагалися позбавити життя щонайменше 50 разів, але всі вони були невдалі. Найвідоміше замах – вибух бомби у Вовчому лігві, при якому Гітлер отримав важке поранення. Учасників змови піддали жорстокій езекуції, Гітлер розпорядився записати страти на плівку і згодом особисто переглядав торттури.

На початку 1941 року Гітлер досяг усього, чого можна було очікувати, і навіть більшого. Але для Гітлера це було лише початком. У червні, порушивши пакт про ненапад із Радянським Союзом, німецька армія вдерлася до Росії. Після японської бомбардування Перл-Харбор Гітлер оголосив війну і США.

Можливо, якщо Гітлер не оголосив війну цим країнам його чекав би інший кінець? 30 квітня 1945 роки коли стало зрозуміло, що Німеччині не встояти проти Червоної Армії на Сході та союзників на Заході, Гітлер з Браун (з якою до своєї смерті одружився з Євою Браун) попрощалися з персоналом бункера усамітнилися у кабінеті фюрера. За кілька хвилин після почутого пострілу Борман і камердинер виявили на дивані мертві тіла – Гітлер застрелився пострілом у скронь із власного пістолета, а Браун отруїлася ціаністим калієм. За тиждень Друга світова війна закінчилася.

Тіло лідера нацистського Третього Рейху Адольфа Гітлера пережахували 10 разів. Остаточний спочинок фюрер знайшов 5 квітня 1970 року, коли його останки запакували в ящик від автоматів Калашникова, облили бензином та спалили. Гітлер ще за життя дав розпорядження найближчому оточенню, як вчинити з його тілом. Адольф Гітлер хотів знайти останній спочинок у золотій труні, яку мали встановити у залі, висотою в 355 метрів. Але доля розпорядилася інакше [3].

Так закінчилася історія життя людина, на ім'я Адольф Гітлер, яка перевернула світ вверх ногами. Яка походила з сім'ї яка невідомо чи мала чи ні, вона єврейські корені. Чи справді Гітлер ненавидів євреїв, знаючи що він мав знайомих, друзів які мали єврейські корені перед війною? Скільки питань, чи отримуємо відповіді на них колись?

Список використаних джерел

1. Правила життя Адольфа Гітлера. <https://www.jnsn.com.ua/h/PZ21/>
2. Власов В. С. Історія України (профільний рівень): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти/ В. С. Власов, С. В. Кульчицький. – Київ: Літера ЛТД, 2019. – 304 с.
3. Операція «Вогняна земля». Режим доступу: <https://artefact.org.ua/history/operatsiya-vognyana-zemlya-versiyi-smerti-adolfa-gitlera.html>

Крижик Софія

Комунальний заклад «Заборольський ліцей
№ 32 Луцької міської ради»

Науковий керівник: Василенко Н. В.,
учитель історії, спеціаліст I категорії

ПОСТАТЬ ПРОТОІЄРЕЯ ПЕТРА ТКАЧА У РЕЛІГІЙНОМУ ВІДРОДЖЕННІ СЕЛА ЗАБОРОЛЬ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТОЛІТТЯ

Актуальність дослідження. На сучасному етапі розвитку історичної науки в Україні важливим напрямом є дослідження біографічних відомостей з життя постатей, які зуміли відновити діяльність релігійної громади у складний атеїстичний період радянської влади. Вагоме місце серед таких людей займає Петро Ткач. **Мета роботи** – узагальнити інформацію про життя Петра Ткача, визначити його внесок у відбудову храму в повоєнний період, проаналізувати його основні напрями діяльності як священнослужителя.

У результаті дослідження з'ясовано, що Петро Ткач народився 13 вересня 1911 року у селі Кічкарівка Луцького району Волинської області в сім'ї звичайних середньостатистичних селян.

1915 року сім'я була змушена переселитись у Кубанську область, де вони прожили шість років, а після того повернулись до рідного села Кічкарівка. У 1922-1927 рр. Петро Ткач навчався у школі міста Луцька. Одразу після того вступив на навчання до Луцької української гімназії, у якій провчився два роки. Згодом розпочав навчатись на двохмісячних курсах кооперативних книговодів, які організовував Луцький банк [1, с. 223]. Потім здобував освіту у сільськогосподарській школі в м. Познані у 1929–1933 рр. [2, арк. 80].

Згодом Петру Ткачу спадає думка стати священником та усе своє подальше життя присвятити християнській релігії: Богові та людям. Ймовірно, що такий вплив на його світогляд здійснило навчання у Луцькій українській гімназії, яка була особливою та користувалась популярністю через навчання рідною українською мовою, і саме тому стала центром культурної та освітньої діяльності 1920-х років.

У вересні 1945 року Петро Ткач став настоятелем Собору Різдва Пресвятої Богородиці у Заборолі. Проте ту будівлю було досить важко назвати храмом, адже більша частина храму була знищена під час Другої світової війни. Через бездіяльність радянської влади у важкі післявоєнні роки, а саме у період відбудови, мешканцями Заборолі було прийняте рішення самостійно

відбудовувати знищену святиню, а лідером у цьому став молодий, проте вже на той час авторитетний та поважний отець Петро.

Зазначимо, що для розвитку восьми церков Луцька та Луцького району у 1945 році було виділено суму розміром 44000 рублів. Проте заборольській релігійній громаді дісталась найменша частинка – всього 1000 рублів [3, арк. 22].

Відбудова храму відбувалась повільними темпами, на шляху стояло досить багато труднощів, через тогочасну соціально-економічну та політичну ситуацію. У період відбудови храму богослужіння проводились у звичайній сільській хаті вірян сім'ї Ковальчуків. 1949 року вони були репресовані до Сибіру, а місцева влада мала намір припинити діяльність храму через нездатність належного його відбудувати. Проте авторитет Петра Ткача, який знайшов підтримку у відбудові в органів місцевої влади, допоміг запобігти цьому.

Активність у придбанні церковного майна датується початком 1950-х років, коли був перекритий основний церковний купол. 6 вересня 1956 року заборольському храму було передано відомий іконостас із Зимненського монастиря, який був закритий у 1949 році.

Отець Петро Ткач мав сина Мстислава, разом з яким власноруч розмальовували церковні стіни. У Соборі Пресвятої Богородиці й до сьогодні зберігаються ікони, написані майстерною рукою Петра Ткача. Серед них є масштабний образ Покрови Пресвятої Богородиці, що знаходиться ззовні храму на східній вівтарній стіні та внизу має відповідну легенду. Ще одна ікона має символічну назву «Собор Пресвятої Богородиці». Вона значно менша за розмірами, проте дуже шанується, адже має особливу історію: була написана після смерті дружини отця Петра матушки Тамари та знизу має відповідний підпис «...на вічну пам'ять матушці Тамарі...».

За довготривале віддане служіння церкві отець Петро Ткач був удостоєний багатьох священних нагород, зокрема: набедреник – 1949 р., скуфія – 1952 р., камилавка – 1955 р., золотий наперсний хрест – 1958 р. Саном протоієрея нагороджений у 1963 р., палицею – 1968 р., хрестом з оздобами – 1973 р., патріаршою грамотою – 1978 р. До дня Св. Пасхи у Свято Троїцькому кафедральному соборі м. Луцька 20. 05. 1984 р. нагороджений митрою. За віддане служіння Церкві Христовій з 24 березня 1988 року удостоєний права звершувати Літургію при відкритих царських вратах до Херувимської пісні [1, с. 228].

18 липня 1990 року отець Петро через незадовільний стан здоров'я був змушений піти з посади священника Собору Пресвятої Богородиці. Помер Петро Ткач 10 серпня 1992 року.

Сучасний настоятель храму Собор Пресвятої Богородиці о. Віталій Антонюк називає о. Петра Ткача «ангелом-охоронцем» храму, адже, якби не його наполегливість, то церкву могли б з легкістю закрити, або ще гірше – перетворити на склад.

Отже, глибока православна віра та невтомне служіння на благо церкви та людей не лише допомогли становленню особистості священника, а й дозволили здійснити майже неможливу відбудову храму, за що отця Петра Ткача заборольчани вшановують дотепер.

Список використаних джерел

1. Цап М. Протоієрей Петро Ткач в історії Заборольської парафії «Собор Пресвятої Богородиці» / М. Цап (протоієрей) // Волинський благовісник, 2017. № 5. с. 220–237.
2. Архів Волинської єпархії УПЦ Київського Патріархату. Особова справа № 23. Протоієрей Ткач Петро Гнатович, 120 арк.
3. Державний архів Волинської області. Фонд Р-393. Відділ у справах релігій Волинської обласної державної адміністрації. Опис 1. Справа 2. Сведения о деятельности церкви и деятельности духовенства за 1945 год, 167 арк.

Курноскіна Оксана

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Бардюк Л. В.,
спеціаліст вищої категорії, викладач -методист

«КОРЕЙСЬКА ХВИЛЯ»: АНАЛІЗ ПРОЦЕСУ КУЛЬТУРОТВОРЕННЯ

«Корейська хвиля» (Халлю), дослівно означає «потік Кореї» — неологізм, що показує ріст популярності культури Південної Кореї у світі, починаючи з кінця 1990-х років. Його авторами стали пекінські журналісти, вражені швидкозростаючою популярністю в світі південнокорейської індустрії розваг [1].

«Корейська хвиля» докотилася до України і набула популярності серед моїх однолітків. У своїй статі я спробую проаналізувати особливості та причини «корейської хвилі».

Головною причиною «корейської хвилі» слід назвати те, що корейська влада зробила підтримку національної культури державною стратегією і постійно фінансувала власне культурне виробництво[2].

Для початку корейська влада ввела спеціальні квоти для власного кінематографу. Кінотеатри мали в першу чергу просувати національний контент, а вже потім іноземний. Окрім цього, для кіновиробників зменшили податок на створення контенту, стимулюючи їх таким чином виробляти більше власного продукту.

Дуже швидко корейські серіали (дорами) зацікавили країни Азії і почали поширюватись на європейські та американські ринки. Так, у 2009 році в Ірані була настільки популярна корейська телевізійна драма «Джумонг», що сім'ї організовували свої обідні та розважальні програми навколо неї.

Найбільших обертів сучасна корейська культура фільмів та серіалів набула, коли південнокорейська влада уклала договір зі стримінговими платформами Netflix, Viki, Drama Fever, Hulu. Це дозволило корейським режисерам розповідати соціальні і складні історії з корейського життя. У 2019 році фільм «Паразити» здобув «Оскар», і це вперше, коли головну нагороду отримав фільм іноземною мовою. А «Гра в кальмара» взагалі став найпопулярнішим серіалом за всю історію Netflix.

Окрім дорам, майже весь світ заповнила корейська музика. Музика

К-рор поєднала поп, рок-н-рол, хіп-хоп, R&B й електронну музику. Її особливість — легкий і живий ритм, мелодія, під яку легко співати і танцювати. У 2008 році К-рор нарешті поширився за межі азійських країн. Усі корейські компанії, на відміну від Японії та Китаю, перейшли на міжнародні соціальні мережі — Facebook, Twitter та YouTube. Таким чином К-рор став доступним на міжнародних музичних платформах. Корейська влада підтримує музичну індустрію, надаючи їй податкові пільги.

У 2012 році відомий співак Psy виконав пісню Gangnam Style, яка довго була найбільш популярною на тубі. Зараз у неї понад 4 мільярди переглядів. Минулого року популярний неангломовний корейський бойз-бенд BTS став лідером думок для 48 мільйонів фанатів по всьому світу. Група встановила світовий рекорд, продавши 20 мільйонів альбомів та провівши найбільший онлайн-виступ у світі. Крім цього, дохід країни буквально тримається на продукції та колабораціях BTS. Тільки у 2020 році Корея заробила майже 5,5 мільярдів (це дорівнює ВВП Мальдівів). У 2020 році BTS мали розвалитися через те, що кільком учасникам потрібно було йти до армії. Однак парламент Кореї ухвалив закон, що дозволяє k-рор-артистам відкладати термін служби до 30-річчя.

Висновок. Сучасний світ розвивається в умовах глобалізації. Тільки взаємозв'язок з іншими культурами, мудра та далекоглядна політика керівництва Південної Кореї сприяли значному розвитку феномену «корейська хвиля»[3]. В результаті у виграші всі: культура, економіка та політика цієї держави.

Список використаних джерел

1. 1. [Електронний ресурс]. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>
2. 2. В. С. Гриценко. «Корейська хвиля» у діалектиці культурного розвитку. [Електронний ресурс]. URL: <https://ucsuniv.kiev.ua/images/archive/issue6/5.pdf>
3. 3. В. Ткаченко. Креативний потенціал нації: «корейське диво» URL: https://naps.gov.ua/ua/press/about_us/1114/

Марчук Олег

Відокремлений структурний підрозділу
«Волинський фаховий коледж Національного
університету харчових технологій»

Науковий керівник: Сірук Наталія

кандидат історичних наук, викладач історії
(вища категорія)

«ГЕРОЇ НЕОГОЛОШЕНОЇ ВІЙНИ» (ІСТОРІЯ МУЖНОСТІ ВИПУСКНИКІВ КОЛЕДЖУ)

Боротьба українського народу за незалежність триває багато століть. Національна пам'ять українців зберігає спомини про подвиги та жертвність наших пращурів на цьому важкому шляху, що лише наприкінці ХХ ст. призвів до проголошення незалежності України та створення власної самостійної держави. Від 2014 року уособленням захисників України стали Герої Небесної Сотні, вірні присязі військові з анексованого Кримського півострова, учасники Антитерористичної операції та Операції Об'єднаних Сил на Сході України. Українські воїни та добровольці зруйнували міф про непереможність російської армії. Звитяга українського вояцтва під час російсько-української війни дала країні нових героїв - чоловіків та жінок української армії і силових структур, що воюють на Сході.

Спланована збройна агресія Росії проти України розпочалася 20 лютого 2014 року з військової операції Збройних Сил РФ із захоплення частини території України – Кримського півострова, що стало лише першим кроком РФ, спрямованим на підірив незалежності та суверенітету України. Наступним етапом російської агресії стала спроба дестабілізувати ситуацію у східних та південних регіонах України з метою утворення на цій території квазідержави «Новоросія». Повній реалізації цих планів вдалося перешкодити, але російські регулярні війська та керовані РФ НЗФ окупували окремі райони Донецької та Луганської областей України [1].

Сьогодні, нашим завданням є вшанування пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України, формування в українському суспільстві традицій відзначення Дня пам'яті захисників України. Патріотичне виховання молоді на прикладах захисників, які віддали життя за Україну та сприяння усвідомленню українським суспільством цінності незалежності, необхідності захисту нашої держави та необхідності гідного вшанування пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України.

Студентів часто вважають особливою ланкою суспільства, окремим народом, який переймається життям країни та сприяє поліпшенню сучасних умов життя. Їм випадала нагода спостерігати та брати участь у становленні нашої держави. Якщо згадати нещодавні події, то можна сказати, що саме вони відіграли неабияку роль у Революції Гідності. Адже саме підростаюча нація, яка підіймається у відносно молодій країні, є небайдужою до подальшої долі своєї країни. Навчаючись у різних навчальних закладах, студенти неодноразово задумуються про своє майбутнє, про професію, про сім'ю, але рідко хто замислювався про користь для держави. Саме успішна та добре навчена молодь, яка переймається долею своєї держави, буде прагнути вносити щось нове, удосконалювати та примножувати набуте, щоб результат був помітний і схвалений [2].

В незалежній державі народилося і виросло нове покоління, яке має своє бачення та не боїться відстоювати свої переконання - жити у вільній Україні. Протягом останніх років Волинь, як і вся Україна, втрачала своїх найкращих синів і дочок і багато разів прощалася із героями Небесної Сотні та учасниками боротьби на Сході нашої країни.

Одними із таких героїв, які віддали свої життя за благополуччя і спокій українців, є і випускники ВСП «Волинський фаховий коледж НУХТ». Наш навчальний заклад не обминула біль втрати цих молодих патріотів:

Махновець Віталій. Загинув 22 травня 2014 р. під час збройного нападу на блокпості в районі смт. Благодатне, Волноваського району, Донецької області. Указом Президента України за особисту мужність і високий професіоналізм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі» нагороджений медаллю «Захиснику Вітчизни» (помертно).

Писарук Сергій. Був розстріляний на блокпосту в с. Орли, Покровський район 4 вересня 2014 р. Указом Президента України «За особисту мужність і високий професіоналізм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі» нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (помертно). Рішенням Луцької районної ради присвоєно звання «Почесний громадянин Луцького району» (помертно). Військовим комісаром Луцького ОМВК був нагороджений пам'ятною медаллю «Захисник Батьківщини» (помертно).

Шульга Максим, Загинув 26 серпня 2014 р. в ході ведення бойових дій в районі смт. Новосвітлівка, Краснодонський район, Луганська область. Указом Президента України «За особисту мужність і високий професіоналізм, виявлені у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, вірність військовій присязі» нагороджений орденом «За мужність III ступеня» (помертно). Нагороджений нагрудним знаком «За оборону Луганського аеропорту» (помертно).

Горкавчук Олег, Трагічно загинув 22 березня 2016 р. поблизу селища Піски (Ясинуватський район) під Донецьком.

Климюк Ігор. Загинув 10 січня 2017 р. від смертельного поранення у голову внаслідок обстрілу позицій поблизу с. Новозванівка - Троїцьке (Попаснянський район) Луганської області.

Єлістратов Андрій. Загинув 8 серпня 2018 року під час бою під містом Золоте Луганської області. 11 серпня 2018 року похований на Алеї почесних поховань в селі Гаразджа Луцького району. Указом Президента України від 18 квітня 2019 року №149/2019 «За особисті заслуги у захисті державного суверенітету та територіальної цілісності України, мужність і самовіддані дії, виявлені під час виконання службового обов'язку» нагороджений орденом «За мужність» III ступеня (помертно). За вірність військовій присязі, особисту мужність, самовідданість та героїзм, виявлені під час виконання бойових завдань в зоні проведення антитерористичної операції та операції Об'єднаних сил на Сході України, а також вагомий особистий внесок у забезпечення суверенітету і територіальної цілісності України помертно присвоєно звання

«Почесний громадянин міста Луцька» (рішення Луцької міської ради від 21 серпня 2019 року №60/90).

З перших днів війни вони виконували бойові завдання на Сході України, обороняли Луганський аеропорт, пройшли пекло котлів. Під час виконання завдань в районі АТО, вони зарекомендували себе виваженими, порядними, доброзичливими і завжди готовими прийти на допомогу товаришам. Хлопці ділилися із побратимами останнім патроном, а з місцевим населенням - останньою крихтою хліба [3].

Колись існував стереотип, що, мовляв, українці живуть за принципом «моя хата з краю». Але після подій на Майдані й початку війни ми переконалися, що це не так. І ці юнаки, які загинули, довели це своїм життям. Це накладає на всіх нас додаткову відповідальність. Ми мусимо поводити себе так, щоб родини цих хлопців знали, що вони загинули даремно. Саме вони мають стати прикладом, на якому виховуватимуться наступні покоління студентів. Нині, як ніколи, ми повинні об'єднатися, об'єднати громадянське суспільство навколо ідеї збереження нашої державності, територіальної цілісності, суверенітету, бути єдиними у розвитку нової сильної України. Загибель або поранення українських військовослужбовців та добровольців викликають у нас біль і справедливу ненависть до ворога. Але навіть в праведному гніві маємо єднатися в прагненні до перемоги над ворогом, вміти протистояти ворожій пропаганді і не втрачати тверезого погляду на події минулого.

Список використаних джерел

1. Інформаційні матеріали до Дня пам'яті захисників України, які загинули в боротьбі за незалежність, суверенітет і територіальну цілісність України. <https://mva.gov.ua/ua/news/informacijni-materiali-do-dnya-pamyati>

2. Студентський погляд про національно-патріотичне виховання молоді у сучасних умовах. Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Україна понад усе!». Матеріали конференції / Укладач: Губенко І.Я. 22–23 вересня 2016 року. Черкаси. 2016. С. 19–25.

3. <https://vcolnuft.volyn.ua/>

Мохнар Катерина
Комунальний заклад «Заборольський ліцей
№32 Луцької міської ради»
Науковий керівник: Василенко Н. В.,
учитель історії, спеціаліст I категорії

ПАМ'ЯТКИ АРХЕОЛОГІЇ НА ТЕРИТОРІЇ СЕЛА ВЕЛИКИЙ ОМЕЛЯНИК

Актуальність теми зумовлена потребою об'єктивного дослідження пам'яток археології на теренах с. Великий Омеляник, оскільки вони являються цінним джерелом інформації.

Мета роботи – проаналізувати та узагальнити відомості про археологічні культури с. Великий Омеляник Луцького району Волинської області.

Великий Омеляник – село у Луцькому районі Волинської області, яке має цікаву та давню історію. На його територіях було знайдено багато різноманітних пам'яток археології. Через село протікає річка Омелянівка, на берегах якої і знайдено ці пам'ятки. Зараз Омеляник розташований неподалік сучасної вулиці Львівської та Володимирської.

У результаті дослідження з'ясовано, що на території села Великий Омеляник було виявлено багато пам'яток археології. Зокрема, за 0,3 км на північний схід від села і за 0,2 км на південь від траси Луцьк-Володимир-Волинський, на схилі лівого берега р. Омеляник (правосторонній доплив р. Стир) висотою 6-8 м над рівнем заплави – багатoshарове поселення стжижовської, тшинецько-комарівської, вельбарської культур і давньоруського періоду площею 1,5 га. [1, с. 549]. Варто зазначити, що формування стжижовської культури могло відбутися на основі місцевих культур шнурової кераміки при сильному впливі східних степових культур.

У східній частині села, на захід від території Міжколгоспбуду і пересувної механізованої колони, на схилі правого берега р. Омеляник висотою 6–8 м над рівнем заплави, на північ від сільської дороги – поселення періоду XII–XIV ст. площею близько 1 га [2, с. 184].

На південно-західній околиці села, на схилі правого берега р. Омеляник на висоті 6 м над рівнем заплави – двошарове поселення тшинецько-комарівської культури доби бронзи та давньоруського періоду XI–XIII ст. площею 1 га [1, с. 549]. Тшинецько-комарівська культура на території України зі своїми особливостями виділена С. Березанською як східнотшинецька.

За 0,3 км на північний захід від села і 0,2 км від шосейної дороги сполучення Луцьк-Володимир-Волинський, на схилі лівого берега р. Омеляник висотою 4–6 м над рівнем заплави – двошарове поселення тшинецько-

комарівської культури та періоду XII–XIII ст. площею 1,5 га. З південного і східного боків його оконтурює лінія електропередач. Названі поселення густонасичені археологічним матеріалом. Зокрема, виявлено кам'яні та крем'яні вироби, знаряддя праці, прикраси.

У південно-західній частині села, на мисі першої надзаплавної тераси правого берега р. Омеляник, на присадибній ділянці Б. Моторного та поруч із ним – двошарове поселення XI–XIII ст. та пізньо-середньовічного часу. У 2006 році на ньому були проведені стаціонарні археологічні розкопки під керівництвом Шкоропада В. В. У розкопі розмірами 16x8 м об'єктів виявлено не було, проте зібрано матеріали давньоруського періоду (серед них – цілий горщик XII ст.) та пізнього середньовіччя [3, с. 18]. Слід зауважити, що серед матеріалів давньоруського періоду було виявлено цілий горщик, який датується XII ст.

Виявлені археологічні пам'ятки на території села Великий Омеляник свідчать про постійний розвиток регіону. Названі поселення насичені археологічним матеріалом.

Список використаних джерел

1. Археологічні пам'ятки Волинської області (матеріали до «Зводу пам'яток історії та культури України. Волинська область») / упорядники: М. М. Кучинко, Г. В. Охріменко, О. Є. Златогорський. Луцьк: Вежа-Друк, 2017. 710 с.
2. Кучинко М. М., Златогорський О. Є. Пам'ятки археології Луцького району Волинської області: навчальний посібник. Луцьк: Волинські старожитності, 2010. 316 с.
3. Шкоропад В. В., Златогорський О. Є. Звіт про проведені рятівні археологічні дослідження у с. Великий Омеляник Луцького району // Науковий архів ДП «Волинські старожитності». 2006/1. 25 с.

Нагірська Лілія

Комунальний заклад «Заборольський ліцей
№32 Луцької міської ради»

Науковий керівник: Василенко Н. В.,
учитель історії, спеціаліст I категорії

ІСТОРІЯ ЗАБОРОЛЬСЬКОГО МАЄТКУ

Актуальність теми зумовлена потребою об'єктивного дослідження історії Заборольського маєтку, оскільки він являється цінним джерелом інформації про минуле села Забороль Луцького району Волинської області.

Мета роботи – узагальнити відомості про власників маєтку, розбудову та архітектурний стиль палацу, ландшафтний дизайн парку.

У результаті дослідження з'ясовано, що протягом XVII–XIX ст. село Забороль належало графам Чарнецьким, які тут збудували прекрасний маєток.

Польський дослідник Волині Мечіслав Орловим пише, що у XVII ст. село Забороль стало власністю відомого польського політичного і військового діяча Стефана Чарнецького, який «посядал ту палацек ренесансовий». Чарнецький люто ненавидів українське козацтво. Його військо громили козаки під Жовтими Водами, Зборовом і Батогом. У часи володарювання п. Чарнецького в Заборолі були побудовані кам'яні оборонні споруди, великі льохи й підземні ходи. За народними переказами один із таких ходів з'єднував заборольський «палацек» з підземеллями Луцького замку. Село залишалося власністю пана Чарнецького аж до 1659 року [1, с. 6–7].

Довгий час власником Забороля із роду Чарнецьких був Ян Антоній Чарнецький (1700–1774 рр.), його дружиною була Феліціяна Сосновська. Ян Чарнецький розпочав свою кар'єру із скромної посади овруцького гродського писаря і дійшов до брацлавського каштеляна (службова особа, яку призначав король або князь для управління «гродом» (замком) та навколишньою місцевістю) [2].

Серед цікавих фактів знаходимо інформацію про те, що у 1707 році російський цар Петра Першого відвідав село Забороль та гостював у місцевого дворянина Олізара.

У першій половині XIX ст. Забороль переходить до рук сина Яна – Флоріана Чарнецького. Згідно метричних даних, Флоріант Чарнецький, каштелян брацлавський, дійсно проживав у Заборолі, помер 28 жовтня 1835 року у 85-річному віці. Тому ймовірно могила графа Чарнецького знаходиться саме на території цвинтаря села Забороль. Після смерті Флоріана село перешло у власність його наймолодшого сина Владислава та його нащадкам [2].

Варто зазначити, що у палаці Флоріана Чарнецького в Заборолі знаходилася одна із найбагатших бібліотек в регіоні, яка до того ще й була багатомовною, та було багато цінних портретів відомих європейських художників [2]. Крім того, у палаці за Флоріана Чарнецького розташовувалось масонське ложе, очевидно, що сам він був масоном [2, 3].

У 1812 р. біля Забороля проходила лінія розмежування російських і наполеонівських військ. Бойові дії завдали селу великої шкоди. Проте це була нагода панам Чарнецьким знову перебудувати свій палац, цього разу в псевдоготичному стилі. А вже у кінці XIX століття Чарнецькі запросили із Дубна архітектора Генріха Ітара. Під його керівництвом палац, неоготинська капличка та інші споруди були перебудовані в класичному стилі.

У XIX столітті родина Чарнецьких більшість часу проживала в одноповерховому палаціку на території маєтку, який був накритий гонтовим дахом та мав просторий ганок. Зображення цього будинку вдалося віднайти. Автором малюнку заборольського будинку Чарнецьких є художник Генрик Пейер. Авторство цього невеличкого палацу приписують італійцю Іттару. Відомо, що Іттар приїхав на запрошення Флоріана Чарнецького до Заборолі, де мав спроектувати на території маєтку нову будівлю для проживання родини, яку зображено на літографії Пейера. Це й був останній палац Чарнецьких в Заборолі [2].

Місце розташування маєтку було дивовижно гарним: природня краса місцевості поєднувалася із розкішним парком, автором якого є знаменитий ірландець Діонісій Міклер. Парк займав кілька пагорбів, був надзвичайно красивим. Звідси можна було розгледіти панораму старого Лучеська.

До маєтку вів високий дерев'яний міст. Біля самого будинку росло багато акацій, лип та квіткових клумб. Крім того в парку було багато цікавих кам'яних пам'ятників, які засвідчували про якісь цікаві дати в родині Чарнецьких. Так на одному із них був напис «Au premier fruit de nos amours», який уособлював пам'ять про народження першої дитини Флоріана Чарнецького [2].

Новими власниками Заборольського маєтку у 1859 році стала родина Шлеммерів. Поміщиця Софія Шлеммер володіла 1291 десятиною землі, палацом з присадибними забудовами, розкішним парком, величезним городом, лісом, рибним ставком тощо [2]. Зазначимо, що одна з будівель цього палацу мала три поверхи, а це на той час було рідкістю [1, с. 8].

Цікавою та багатою є історія про маєток у селі Забороль. На території маєтку знаходився гарний палац, який відзначався величчю та ошатністю. Палац був побудований у стилі ренесансу, проте з часом – кілька разів перебудований. Палац разом із парком колись були окрасою місцевості, але, на жаль, приміщення палацу нині знаходиться у занедбаному стані.

Список використаних джерел

1. Байда Т., Мялковська Г. Забороль – наше рідне село / Т. Байда, Г. Мялковська. Луцьк: Волинська обл. друкарня, 2006. 60 с.

2. Тетяна Яцечко-Блаженко. Невідома історія заборольського маєтку графів Чарнецьких. Волинь Post. URL:<http://www.volynpost.com/articles/1194-nevidoma-istoriia-zaborolskogo-maietku-grafiv-charneckyh> (дата звернення: 03.11.2021)

3. Невідомий Луцьк: у палаці на Волині була масонська ложа. URL:<https://t1.ua/news/20350-nevidomyy-lutsk-u-palatsi-na-volyni-bula-masonska-lozha.html> (дата звернення: 20.10.2021)

Невеліч Юрій

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Кузьмич Ольга, викладач
першої кваліфікаційної категорії, кандидат
історичних наук

АКТ ЗЛУКИ: НА ШЛЯХУ ДО СТВОРЕННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВИ

На початку XX століття український національно-визвольний рух розгорнувся з новою силою. Цьому посприяло падіння Російської та Австро-Угорської імперій після Першої світової війни, у складі яких перебували українські землі впродовж XIX століття. 22 січня 1918 року IV Універсал Української Центральної Ради (УЦР) проголосив самостійність Української Народної Республіки (УНР). У цьому універсалі не було вказано, які землі входять до УНР. Однак у попередньому – III Універсалі УЦР, ухваленому 20 листопада 1917 року, було зазначено: «До території Народної Української Республіки належать землі, заселені у більшості Українцями: Київщина, Поділя, Волинь, Чернігівщина, Полтавщина, Харківщина, Катеринославщина, Херсонщина, Таврія (без Криму). Остаточне визначення границь Української Народної Республіки, як що до прилучення частин Курщини, Холмщини, Вороніжчини, так і сумежних губерен і областей, де більшість населення українське, має бути встановлене по згоді зорганізованої волі народів». Вже згодом, у 1919 р., українська делегація на Паризькій мирній конференції представила мапу територій, на які претендувала Україна, на цій карті Крим і Кубань були позначені як українська територія.

Факт проголошення й існування УНР справив великий вплив на галицьких українців. А після ухвалення УЦР IV Універсалу і підписання Брестського миру 9 лютого 1918 року, як інформувало «Українське слово», в різних місцях Східної Галичини відбулися масові маніфестації на підтримку самостійної УНР, яка для місцевих жителів була омріяною метою. 3 листопада 1918 р. Буковинське народне віче у Чернівцях ухвалило рішення про возз'єднання Північної Буковини із ЗУНР та подальшу злуку у соборну Україну.

13 листопада 1918 року була проголошена Західноукраїнська Народна Республіка (ЗУНР), територія якої обіймала українські етнічні землі – Східну

Галичину, Буковину та Закарпаття. Цього ж дня Українська Національна Рада ЗУНР ухвалила «Тимчасовий закон про державну самостійність земель бувшої Австро-Угорської монархії» і визначив назву держави ЗУНР. Євген Петрушевич став Президентом ЗУНР.

30 листопада друга делегація уряду ЗУНР прибула на залізничну станцію «Фастів», де зустрілася з членами Директорії. 22 січня 1919 року стояв морозний день, дерева були покриті інеем. Цей день уряд оголосив загальнонаціональним святом та вихідним. Урочисте убранство Києва залишилося з моменту вступу Директорії до міста 19 грудня 1918 року та похорону загиблих героїв Мотовилівки. На всіх будинках в центрі української столиці майоріли українські прапори, а на балконах були вивішені килими й полотна з українськими візерунками. Ялинкові гірлянди переплітались національними стрічками.

По всій Софійській площі були розташовані герби українських земель. На балконах урядових будинків були розміщені портрети і бюсти Тараса Шевченка, Богдана Хмельницького, Івана Мазепи. При вході з Володимирської вулиці на Софійську площу була зведена тріумфальна арка, прикрашена гербами Наддніпрянщини і Галичини. Ліхтарні і телефонні стовпи кілометрами стояли вздовж вулиць у гербах, вінках і прапорах ще з 19 січня.

Дата та місце проголошення Акту Злуки були обрані не випадково: 22 січня 1919 року – річниця появи IV Універсалу УЦР про державну незалежність; на Софійському майдані 10 червня 1917 року проголосили I Універсал УЦР.

Федір Швець, член Директорії урочисто проголосив текст Універсалу Директорії від 22 січня 1919 року: «...Однині воєдино зливаються століттями відірвані одна від одної частини Єдиної України – ЗУНР (Галичина, Буковина, Закарпаття) і Наддніпрянська Велика Україна. Здійснилися віковічні мрії, якими жили і за які умирали кращі сини України. Однині є єдина незалежна УНР. Однині Народ України, визволений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднаними дружніми зусиллями всіх своїх синів будувати нероздільну самостійну державу Україну на благо і щастя всього її трудового люду».

Вдарив дзвін на дзвіниці Івана Мазепи. Було чути гарматні постріли з Печерська – 121 залп на честь Соборної України. Далі духовенство відправило молебень. Під звуки шести духових оркестрів розпочався урочистий парад українських військ, який приймав Є. Коновалець, полковник армії УНР. 23 січня 1919 року Трудовий конгрес ратифікував Акт Соборності. ЗУНР була перетворена на ЗОУНР (західна область УНР).

У 1919 р. українці втратили свою державу, в першу чергу, через вкрай несприятливу зовнішньополітичну ситуацію, проте, Акт Злуки УНР та ЗУНР 22 січня 1919 року заклав підвалини для її подальшого відновлення та розбудови. Сьогодні Українська держава перебуває в ситуації, схожій з тодішньою. Як і сто років тому присутня різна орієнтація в українському суспільстві: на Європу та Росію. Зовнішня агресія Росії подібна тодішній більшовицькій. Втручання з боку Росії ускладнює ситуацію. Саме тому ідея соборності залишається актуальною для українців. Припинення протиріч у суспільстві та політичних колах, а також виставлення загальних інтересів вище власних лідерами країни повинно вберегти її від повторення помилок минулого.

Список використаних джерел

1. Власов В. С. Історія України (профільний рівень): підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти/ В. С. Власов, С. В. Кульчицький. – Київ: Літера ЛТД, 2019. – 304 с.
2. Малик Я., Вол Б., Чуприна В. Історія української державності. – Львів: Світ, 1995. – 248 с
3. Мудрий М. М. Історія:Україна і світ (інтегр. курс, рівень стандарту): підруч. Для 10-го кл. закл. заг. серед. освіти / Мар'ян Мудрий, Олена Аркуша. – Київ: Генеза, 2019. – 288 с.: іл., карти.

Савчук Каміла, Козодой Юрій
Горохівський коледж ЛНАУ,
Науковий керівник: Кузьмук О.М. викладач,
«спеціаліст вищої категорії», викладач-методист

ЖИТТЯ ДЛЯ ДОБРА

Кожну краплинку історії будь-якого народу творять люди. Досліджуючи історію православних храмів нашого краю, а саме Свято-Вознесенського в місті Горохові, ми зрозуміли, що боротьба за незалежність в укріпленні православної віри тривала багато років. Важливу роль відігравали священики. Адже, саме на них лежало покликання служити Богові, проповідуючи християнські чесноти, працювати для користі свого народу. «А чи легко їм це давалося?» – поставили ми собі запитання?

Мета статті – розкрити діяльність сільського священика, його діяльність у вихованні, розвитку й зміцненні автокефальної Православної церкви на Волині,

у формуванні національної свідомості та укріпленні православної віри. З розповідей старожилів міста Горохова, дізнаємося, що старші люди часто згадували отця Володимира Мисечка, який у 40-х роках минулого століття був священиком у Свято-Вознесенському храмі. Провівши дослідницьку роботу, ми були вражені життєвою історією цієї людини. Саме він – Володимир Мисечко стояв біля витоків становлення незалежної автокефальної церкви у нашому місті. Його непростий шлях священика вражає своєю безмежною добротою та любов'ю до ближнього, незламністю сили духу та щирою вірою в Бога та Україну. Дочка Володимира Мисечка, Клавдія Бачинська зберігаючи пам'ятні сторінки життя батька, гордилася ним, як взірцем справжнього християнина. Вона, неодноразово публікувала статті, видала книгу про свого батька – героїчну нескорену постать християнина. Разом із своєю сестрою приїжджала до Горохова. на свято Покрови Пресвятої Богородиці, вшанувати пам'ять про тата [1.]. З слів Клавдії Бачинської, 4 січня 1903 року в простій українській селянській родині в селі Липки Волинського повіту, в Корнія і Тетяни Мисечків народився син, якого охрестили Володимиром. Батьки були дуже набожними, і свою віру в Господа передали дітям. У 1918 році Володя поступив до початкової школи у Межиричах. Навчався, долаючи пішки відстань у 7 кілометрів. Багато читав. Добре засвоїв слов'янське письмо. З 1922 року навчався у Волинській духовній семінарії у Кременці. Як бідного та з багатодітної сім'ї В. Мисечка поселили у Кременецькому Богоявленському монастирі разом із монахами, звільнили від оплати за навчання і взяли на утримання. У Володимира було величезне бажання до навчання і служіння Богові [1].

Із 1919 року Західна Волинь опинилася під владою Польщі. Звичайно, її уряд не міг не звернути увагу на дуже впливову православну церкву. Міністерство ісповідань уряду Речі Посполитої постійно чинило перешкоди для нормального навчання, цькувало освіту в українських семінаріях і гімназіях. Молодий священник Володимир Мисечко разом із своєю дружиною поїхав на службу в першу свою парафію, у далеке і глухе село на Поліссі – Леліков. Дружина отця Володимира, Анастасія Грик, була із дворянського роду, розмовляла здебільшого польською, російською мовами. Але, згодом перейшла на українську мову, через наполегливість чоловіка.

Усім своїм життям, усім служінням Церкві Володимир Мисечко показував не лише віру і любов до Бога, а й рідної України. Його багато разів направляли у різні громади та села залагоджувати конфлікти між людьми, які траплялися через посилення впливу з боку Римо-католицької, московської церкви. Це була гостра боротьба католицизму і православ'я, боротьба за свою віру, за право розмовляти і служити Богові рідною українською мовою на

рідній землі. Із книги «Життя для добра», доньки Володимира Мисечка, дізнаємось, що на початку 1942 року в Горохові настоятелем Свято-Вознесенського храму і повітовим благочинним служив отець Мельников, який був «затятим русофілом». Парафіяни не любили його за важкий характер і після бунту вигнали. Для відродження автокефальної православної в Горохівському повіті владика Полікарп Сікорський назначив Володимира Мисечка, благочинним, настоятелем Свято-Вознесенського собору. Нелегко довелося отцю Володимиру в Горохові, але його підтримала українська громада. Збільшилася кількість парафіян, все більше молодих юнаків поступали на пастирські курси, щоб стати в майбутньому священиками.

Отець Володимир Мисечко мав великий талант красномовності, його щиро сказані слова проникали у серця простих людей. Він виконував обов'язки місіонера другої округи Горохівського повіту і завжди ставав на захист Української церкви. Його проповіді приходили послухати не тільки парафіяни, але й люди із ближніх сіл. Авторитет Володимира Мисечка зростав. Це привернуло увагу німецької влади в Горохові. Прагнучи використати вплив Володимира Мисечка на людей, їх велику довіру до нього, фашисти доручили священнику агітувати місцеве населення на роботу до Німеччини. Що ж почули у відповідь? Звичайно, відмову. Адже, отець Володимир знав свій обов'язок служити для добра свого народу на позиціях християнської моралі. Не могла це пробачити йому німецька влада.

В одній із своїх дослідницьких публікацій, «Святий отець пішов на смерть за Україну», Заслужений журналіст України, наш земляк Петро Боярчук в газеті «Волинь-нова», писав: «...пригадалася давня розмова з учасницею національно-визвольних змагань на Волині сорокових-п'ятдесятих років минулого століття горохівчанкою Галиною Лазар (Русанович). У 1941 року вона навчалася у Горохові, в одному із старших класів гімназії, але в 1942 році гітлерівці навчальний заклад закрили, а молодим викладачам та учням старших класів сказали їхати на роботу до Німеччини. Уникнути цього допоміг тоді Галині Русанович, як і багатьом її одноліткам, отець Володимир Мисечко. Пані Галина, якій довелося зазнати немало жорстоких випробувань, оповідала мені про отця Мисечка, із вдячністю та глибокою повагою. Він був справжнім патріотом України і вміло підтримував та виховував патріотичні почуття вірян» [3]

На початку 1943 року отець Володимир переїжджає до Луцька, йому заборонили служити в Горохові. Далі було Рівне, де був на службу третім священником у Свято-Вознесенському соборі. Ніколи не змінював свою позицію. У липні 1943 року отця Володимира Мисечка арештували. Він переніс муки і тортури, побиття довгими залізними прутами... А потім був розстріл –

підступний, таємний. 15 жовтня 1943 року гестапо розстріляло в кар'єрі біля Рівного 30 українців, серед яких був Володимир Мисечко. Розстріляли і спалили, щоб не лишилося й сліду. Чому озлобилася німецька влада? Восени 1943 року радянський розвідник Микола Кузнєцов убив високопоставленого німецького офіцера. За це вбивство було арештовано й знищено багато людей.

Пам'ять про мужню і незламну людину, високодуховного й мудрого священника, який стояв біля витоків автокефальної церкви України, Володимира Мисечка свято бережуть горохівчани, зокрема парафіяни Свято-Вознесенського храму. У 2012 році на його честь на стіні храму освячено пам'ятну дошку.

Не забуваймо про тих, хто всім своїм життям прагнув до української віри, можливості молитися рідною мовою. Тих, хто був невіддільною частиною свого народу, своєї пастви, їх духовним наставником. Тих, хто йшов попереду на шляху до нашої незалежності, державної і духовної.

Список використаних джерел

1. Життя для добра. – Рівне, 2003. – 128 с.,
2. Спогади жителів м. Горохова
3. Горохівський вісник. № від 4.11.2021.

Сахнік Софія

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Ткачик Олександр,
викладач історії, вища категорія, кандидат
історичних наук

СЕЛО ПРИВІТНЕ У РОКИ ДРУГОЇ СВІТОВОЇ ВІЙНИ

1 вересня 1939 року з нападу Німеччини на Польщу розпочалася Друга світова війна. На Волині, що тоді була у складі Польщі, вже у перші дні вересня з'явилися нацистські авіабомби, внаслідок чого з'явилися перші вбиті і поранені.

Друга світова війна для жителів села Свинюхи (нині – село Привітне Володимир-Волинського району, Волинської області) почалася 1 вересня 1939 року. В селі пройшла мобілізація резервістів, фондового складу коней,

проведено масову закупівлю зернофуражу. А вже 20 вересня в село вступили частини Червоної Армії, перед приходом якої жителі села польського походження (працівники гміни, поліціанти, вчителі з сім'ями) повернулися на батьківщину [1, с. 300].

Військові дії дійсно стали вагомою перешкодою для будівництва колгоспів і забезпечення селян гідною заробітною платою. Однак селяни, які залишилися без землі, отримали частини земельних наділів за рахунок поляків, які покинули село. Школа повністю перейшла на україномовне навчання, а в бібліотеки було завезено літературу українською та єврейською мовами.

25 червня 1941 року у Свинюхах з'явилися перші гітлерівські війська. Восени цього ж року 367 євреїв були зігнані в Локачинське гето і пізніше всі розстріляні. На примусові роботи до Німеччини було вивезено 117 юнаків і дівчат, серед яких була і моя прабабуся – Буденчук Ніна Миколаївна.

«Коли нас везли потягом до Німеччини – відразу попередили, що наслідком будь-якої непокори або спроби втекти виявиться розстріл. На той час нам було по 13-16 років. У Німеччині до нас ставилися як до нижчого прошарку населення, ми не мали змоги дотримуватися гігієни, страждали від вошей і шкірних хвороб. Найбільше дошкуляв голод. Мати змогу з'їсти шкірку від картоплини було для кожного неймовірним успіхом. Робота була важкою і нестерпною. Дівчатам доводилось доїти близько тринадцяти корів тричі на день. Хлопці виконували більш важку роботу на заводах» – розповідала покійна прабабуся.

Жителі села Свинюхи розповідали, що однієї ночі у березні 1943 року поліція зникла з села в повному складі. Знаючи люди сказали, що поліцейські пішли в ліс, стали вояками УПА і тепер будуть воювати з німцями. З літа 1943 року і до ранньої весни 1944 року влада в селі фактично належала місцевому самоврядуванню під зверхністю ОУН-УПА.

Визволення села від гітлерівців відбулось 14 липня 1944 року частинами 218-ої стрілецької дивізії. За мир, спокій і незалежність на фронтах Другої світової війни віддали своє життя 38 привітненців [2, с. 3].

Закінчення війни стало поштовхом для активного відновлення села. Наприклад, була відкрита нова школа, медичний пункт, кооперативна крамниця, почали надаватись послуги пошти та запрацювала сільська рада.

Восени 1944 року в приміщеннях, що лишились в зруйнованому гмінному комплексі, було відкрито МТС і при ній курси трактористів. Влітку 1948 року в селі було утворено два колгоспи: в західній частині – «Шлях до комунізму», в східній – «імені Будьонного» [3].

Отже, війна не минула і село Привітне. Селянам доводилось боротися або приймати правила, встановлені новою владою. Проте післявоєнна розбудова села дала можливість людям повернутися до роботи, збільшились професійні можливості, покращилось економічне та соціальне становище. Учні отримали

більше шансів для самоосвіти, а шкільна освіта намагалась іти вперед. Молоді люди, особливо юнаки, також мали все більше можливостей для здобуття післяшкільної освіти, яка в майбутньому приносила їм дохід. Також збільшилась кількість надання різноманітних побутових і соціальних послуг, на кшталт магазинів, клубу, бібліотек тощо.

Війна ніколи не іде на користь. Але завдяки сукупності сприятливих чинників можливий післявоєнний розквіт, яким і може похизуватися теперішнє село Привітне.

У 1964 році село перейменоване на Привітне. Місцеві жителі жартують: «За чесну працю, за хліб та сало село Свинюхи Привітним стало».

Список використаних джерел

1. Трагедія українсько-польського протистояння на Волині 1938–1944 років. Іваничівський і Локачинський райони / Упоряд. І. Пушук. – Луцьк: Волинська обласна друкарня, 2010. – С. 299-302.

2. Привітне / І. Романюк, С. Михалюк // Селянське життя. – 2008. – 12 січня. – С. 3.

3. Кучерепа М. М. Історія Волині: 1939–1941 рр.: навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / Микола Кучерепа; М-во освіти і науки України, Волин. держ. ун-т імені Лесі Українки, Ред.-вид. група «Реабілітовані історією». – Луцьк: Волин. обл. друк., 2006. – 456 с., [57] арк. іл.: табл. – (Реабілітовані історією).

Стасюк Оксана

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Войтюк Юлія, викладач
української мови та літератури, спеціаліст
II категорії

ПРИНЦИПИ НАГОЛОШУВАННЯ СЛІВ В УКРАЇНСЬКІЙ МОВІ

Наголос у словах української мови є властивістю частини слова — складу. Наголос вказує на склад, який виділяється під час вимови слова. Дуже часто у людей виникають проблеми з правильним уживанням наголосу, бо

часто в процесі спілкування ми чуємо неправильний наголос слів, а згодом і самі починаємо вимовляти деякі слова неправильно.

Наголос у словах української мови складно правильно визначити, бо він не тільки може припадати на будь-який склад, але йому також властива рухомість — можлива зміна наголосу при відмінюванні слова. Ситуацію також ускладнює відсутність чітких правил щодо формування наголосу та велика кількість винятків.

Наголос — це посилення голосу на одному зі складів слова. Такий склад називають наголошеним. Решта складів у слові є ненаголошеними. [1, с. 321]

Різновиди наголосу:

1. Словесний (виділення одного зі складів слова): пізнання, одинадцять, документ, донька, дочка, псевдонім, всередині, літопис.

2. Логічний (виділення важливого за змістом слова або словосполучення в реченні): Улітку (а не взимку) ми відпочивали в горах. Улітку ми відпочивали (а не працювали) в горах. Улітку ми відпочивали в горах (а не на морі). Улітку ми (а не хтось інший) відпочивали в горах. Як бачимо, змінюючи логічний наголос, ми надаємо висловленню різних смислових відтінків. Зі зміною місця логічного наголосу може змінюватися зміст повідомлення: Ти краще вивчи вірш. Ти краще вивчи вірш.

3. Фразовий (виділення кінцевого слова фрази, що підкреслює завершеність висловлення): Редагування тексту слід закінчити сьогодні.

Як різновид логічного розрізняють ще й емоційний наголос, який додає виділеному слову емоційного забарвлення. Виражається подовженням наголошеного голосного чи приголосного: Роз-з-у-у-умний же ти\ Сха-мені-і-ітьс-ж\

В українській мові наголос динамічний (наголошений склад звучить сильніше і триваліше), вільний (різномісний, тобто постійно не закріплений за певним складом, як, скажімо, у польській, угорській, французькій, чеській мовах) і рухомий (при словозміні може переходити з одного складу на інший: книжка — книжки, трава — трави). Часто наголос виконує смислорозрізнявальну функцію.

Наголос розрізняє в словах лексичне значення і граматичні форми:

Атлас (збірник географічних карт) і атлас (блискуча тканина) озера (Р в. одн.) і озёра (Н. в. мн.), пісні (Р в. одн.) ішсні (Н. в. мн.)

Орган (частина організму) й орган (музичний інструмент) скликати (док. вид дієсл.) і скликати (недок. вид дієсл.)

Плачу (від плакати) і плачу (від платити) батьків (кого?, імен.) і батьків {чий?, прикм.) — різні частини мови

Вигода (користь) і вигода (зручність) дзвони (імен.) і дзвони (дієсл.)

Саме за допомогою наголосу розрізняють особові імена по батькові та прізвища, що мають спільний корінь: Григорович – Григорович, Максимович – Максимович, Прдкопович – Прокопович, Юхимович – Юхимович. Як видно, у прізвищах наголошеним є суфікс – двич.

Зміна наголосу в заперечних займенниках, що в непрямих відмінках уживаються з прийменниками, впливає на значення слова: ні з ким (немає з ким) – ні з ким (із жодною людиною); ні за що (немає за що) – ні за що (ні за яку ціну), але правопис цих слів залишається сталим.

Більшість слів нашої мови мають один наголос – основний [мати]. У складних і складноскорочених словах, окрім головного, виділяють ще побічний наголос (один або кілька, що позначають значком [']): працелюбний, сільгдспродукти, двадцятип'ятитисячний. В односкладових словах наголос не ставлять. [1, с. 20–24]

Службові частини мови (прийменник, сполучник, частка), як правило, не наголошуються. Приєднуючись до попередніх або наступних наголошених слів, вони утворюють так зване фонетичне слово: на роботу, хай читає, він і вона.

Деякі слова мають подвійний наголос: байдуже, завжди, корисний, мабуть, первісний, помилка, простий, також ТОЩО.

Порушення акцентуаційних норм української мови виникає через вплив інших мов, зокрема російської, та місцевих говірок.

У всіх складних чи сумнівних випадках щодо наголошення слів треба звертатися до словників, зокрема до спеціалізованого словника наголосів, орфоепічного, орфографічного, тлумачного, де зазвичай слова подаються з наголосами.

Наголос у словах української мови є властивістю частини слова – складу. Наголос вказує на склад, який виділяється під час вимови слова. Дуже часто у людей виникають проблеми з правильним уживанням наголосу, бо часто в процесі спілкування ми чуємо неправильний наголос слів, а згодом і самі починаємо вимовляти деякі слова неправильно.

Наголос у словах української мови складно правильно визначити, бо він не тільки може припадати на будь-який склад, але йому також властива рухомість – можлива зміна наголосу при відмінюванні слова.

Основні принципи наголошування іменників

1. У більшості випадків іменники множини мають наголос на закінченні: наприклад, загадки, огірки.

2. У більшості іменників жіночого роду із суфіксом -к при утворенні множини наголос переходить у закінчення: наприклад, тарілка – тарілки, книжка – книжки, АЛЕ: сусідка – сусідки.

3. Іменники, що утворилися від дієслів, мають більше ніж два склади та закінчуються на -ання, частіше всього мають наголошений суфікс: наприклад, читання, завдання. АЛЕ: бігання, нехтування.

4. В іншомовних словах, що позначають міри довжин, зазвичай наголос падає на -метр: наприклад, сантиметр, міліметр, дециметр. АЛЕ в назвах пристроїв – по-інакшому: термометр, барометр.

Основні принципи наголошування прикметників

1. Суфікс прикметників -еньк-, що позначає пестливість, завжди є наголошеним: наприклад, маленький, чорненький, гарненький.

2. У більшості випадків, коли прикметник має два склади, наголос падає на другий склад (тобто на закінчення): наприклад, дзвінкий, новий, тонкий, котрий.

Основні принципи наголошування дієслів

1. Правила наголошування дієслова» бути» наступні: в теперішньому часі – бути, будемо, проте в минулому часі: була, було, були.

2. Багато дієслів мають наголос на останньому складі: наприклад, нести, везти, мести.

3. Дієслова із закінченнями -емо, -имо, -ете, -ите мають наголос на останній літері: наприклад, веземо, ідемо, підете. АЛЕ: будемо, гуркочемо, залишите.

Основні принципи наголошування числівників

1. У числівниках, що закінчуються на –десять, наголос припадає на останній склад: наприклад, п'ятдесят, сімдесят.

2. У числівниках, що закінчуються на –адцять, наголошений передостанній склад: наприклад, дванадцять, вісімнадцять.

У деяких словах наголос не піддається правилам, його потрібно тільки запам'ятати. [1, с. 52]

Складні випадки наголошування слів

1. Віддієслівні іменники середнього роду на -ання, у яких більше двох складів, мають наголос, як правило, на суфіксі: вигнання, видання, визнання, завдання, запитання, заслання, зібрання, навчання, писання, пізнання, послання, читання.

Але є й відхилення від цього правила: зобов'язання, ковзання.

2. Наголос у багатьох іменниках жіночого роду із суфіксом -к(а) у множині переходить на закінчення: голка – голки, жінка – жінки, картка – картки, качка – качки, книжка – книжки, копійка – копійки, ластівка – ластівки, ложка – ложки, миска – миски, писанка – писанки, помилка – помилки, сторінка – сторінки, хатка – хатки, учителька – учительки, але: родичка – родички, сусідка – сусідки, верхівка – верхівки.

3. У багатьох двоскладових прикметниках наголос падає на закінчення -ий: вузький, в'язкий, кружний, легкий, липкий, мілкий, низький, новий, нудний, пісний, пітний, рідкий, різкий, сипкий, скучний, стійкий, стічний, страшний, твердий, тісний, тонкий, товстий, трудний, тяжкий, черствий, чіткий, чудний.

У прислівниках, утворених від таких прикметників, наголос падає на перший склад: вузько, легко, мілко.

4. У деяких дієсловах наголошується:

- останній склад дієслів із закінченнями -емо, -имо, -ете -ите: несе́мо, везе́мо, живе́мо, іде́мо, бере́мо; несе́те, везе́те, живе́те, іде́те; але: піде́мо, піде́те /але підУ/; буде́мо, буде́те.
- закінчення -у: во́жу, но́шу, в'я́жу, че́шу, ве́рчу, ко́лишу, але коли з'являється в цих дієсловах префікс, наголос переміщується – пово́жу, поно́шу, по́в'яжу, по́чешу, по́верчу, по́колишу;
- суфікс безпрефіксальних дієслів: сто́яти, мовча́ти, сиді́ти, лежа́ти;
- корінь префіксальних: посто́яти, відсто́яти, насто́яти, помовча́ти, посиді́ти, полежа́ти.
- закінчення -а в дієслівних формах жіночого або середнього роду минулого часу: везла́ (-о), взяла́ (-о), несла́
- (-о), жила́ (-о), нали́ла (-о), підійня́ла (-о).
- суфікс інфінітива з кореневим Е: везти́, нести́, плести́, мести́, брести́;
- корінь інфінітива з кореневим А: кла́сти, впа́сти, вкра́сти і под.
- початок слова у префіксальних дієсловах: знайде́, пі́де, зійде́, при́йде і под.

5. Займенники той, цей, мій, весь у родовому відмінку однини, а займенники той, цей, весь у давальному відмінку однини мають наголос на закінченні – того́, цьо́го, мого́, всьо́го; тому́, цьо́му, всьо́му. А коли їх уживають із прийменниками, то наголошують на першому складі: до́ (після) того́, цьо́го, мого́, всьо́го; на́ (у) тому́, цьо́му, всьо́му.

6. Найчастіше порушують наголос у словах випадок, текстовий, фаховий та ін. Слово випадок у літературній мові має наголос на першому складі. Воно належить до цілої низки подібних щодо творення слів з наголосом на префіксі ви-: ви́балок, ви́няток, ви́росток, ви́селок тощо. Текстовий і фаховий наголошують за зразком прикметників, що походять від однокладових іменників лісовий, льодовий, сніговий, цеховий.

7. Іменники, які в множині змінюють наголос, у сполученні з числівниками два (дві), три, чотири зберігають наголос однини: ко́пійка –

копійки, але п'ять копійок; озеро — озера, але два озера; дерево — дерева, але три дерева; острів — острови, але чотири острови.

8. Характерним для української мови є наявність двох варіантів наголошування, що відповідають нормі. Тож запам'ятайте: алфавіт, апостроф, байдуже, беззахисний, висіти, васильки, весняний, визвольний, високо, договір, доповідач, допоміжний, жало, завжди, загадка, зокрема, картопляний, мабуть, морквяний, оглядач, оповідач, первісний, позивач, помилка (але помилки), поняття, простий (простий- звичайний), сливовий, усмішка, черга, ясний.

Список використаних джерел

1. Микитин-Дружинець М. Л. Орфоепія українських звукосполук. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. Вип. 52. Львів: ЛНУ ім. Івана Франка, 2011. С. 321–327.

2. Пономарів О. Д. Стилїстика сучасної української мови. – Тернопіль, 2000.– С. 20–24.

3. Шевчук С. В., Кабиш О. О., Клименко І. В. (2011). Сучасна українська літературна мова (українською). Київ: Алерта. С. 14–32

Галина Хаймик,
студентка 32ПО факультету початкової освіти
та фізичної культури, Комунальний заклад
вищої освіти «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради, м. Луцьк
Науковий керівник: Тетяна Бортнюк,
завідувач кафедри природничо-математичної,
світоглядної освіти та інформаційних
технологій, доцент, кандидат економічних
наук

НАОЧНІСТЬ ЯК ОДИН З ПРОВІДНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Підвищення ефективності та якості освітнього процесу є одним із головних завдань освіти. Концепція Нової української школи висуває сучасні вимоги до системи освіти, зокрема, до підготовки здобувачів освіти у початковій школі, де закладається фундамент для формування ключових компетентностей.

В освітньому процесі нової української школи значна увага приділяється оптимальній інтеграції найрізноманітніших методів і засобів навчання, які сприяють більш ефективному розв'язанню освітніх завдань, максимально враховуючи вимоги і зміст документів про освіту, вікові та індивідуальні особливості здобувачів освіти, розумне поєднання раціонального та емоційного у навчанні, тобто виховання всебічно і гармонійно розвинутої особистості. Сучасні тенденції в освіті диктують необхідність пошуку нових форм навчання.

Однією з таких актуальних проблем є потреба у застосуванні нових форм і методів проведення цікавих занять, в процесі яких у молодших школярів розвиватимуться мова, пам'ять, увага, творча уява, спостережливість, критичне мислення. Тут особливе значення слід приділити принципу наочності, в основі якого лежать певні співвідношення почуттєвого і логічного в процесі здобуття освіти. Розглянемо та визначимо особливості використання наочних методів для активізації пізнавальної діяльності учнів на уроках у початковій школі.

Наочне навчання є провідним методичним прийомом, рушійною силою навчальної діяльності. Його застосування допомагає вчителю в ефективному виконанні обов'язкових та очікуваних результатів освітнього процесу.

У початковій школі використовуються різні види наочності:

- природна наочність (рослини, тварини, корисні копалини);
- експериментальна (явища випаровування, танення льоду);
- картинна й картинно-динамічна наочність (картини, малюнки, фотографії, діапозитиви, кіно);
- об'ємна (макети, муляжі, геометричні фігури);
- звукова (грамзапис, магнітофонні записи, радіо);
- символічна й графічна (креслення, схеми, карти, таблиці);
- змішана наочність – навчальний звуковий кінофільм тощо [1, с.537].
- Наочність у навчанні сприяє тому, що у здобувачів освіти, завдяки охопленню всіх видів сприймання формуються уявлення, правильне відображення моделі навколишньої дійсності, і разом з тим сприймаються явища аналізуються і узагальнюються у зв'язку з навчальними завданнями. [2, с.173].

Так, під час вивчення в початковій школі інтегрованого курсу «Я досліджую світ» учні реалізують свої знання, вміння та навички, формують критичне мислення та креативність, і цьому сприяє застосування наочності. Як приклад, окреслимо застосування символічної й графічної наочності в процесі вивчення змістової лінії «Ми – громадяни України. Ми – європейці», тема «Державні свята». Так, вчитель може запропонувати молодшим школярам зіграти в гру «Куди належить?», у якій використано наочність – картки. В процесі інтеграції наочності та гри здобувачі освіти знайомляться із групами

свят (державні, релігійні, професійні, народні, сімейно-побутові) та визначають, до якої групи можна віднести певне свято.

Гра « Куди належить? »

1. Державні свята України – це...	День Перемоги;
2. Релігійні свята – це...	Спас.
3. Професійне свято – це	День матері;
4. На яке свято тільки слухняні діти отримують подарунки?	День медичного працівника; День національної культури.
5. На яке свято ходять посівальники?	Новий рік; Святого Миколая;
6. Яке свято триває тиждень?	Міжнародний день захисту дітей.
Великдень;	Різдво Христове;
День Конституції;	Старий новий рік;
День Незалежності України;	Новий рік.
День Святого Валентина.	Масляна;
Різдво Христове;	День Івана Купала [3].

Наочність покращує засвоєння сприйнятого на слух матеріалу, сприяє достовірному усвідомленню на етапі ознайомлення, утворює умови для практичного застосування матеріалу. Наочний метод навчання варто застосовувати на всіх етапах уроку в початковій школі, оскільки матеріал стає легшим для оволодіння, підвищує запам'ятовування, сприяє посиленню інтересу та уваги здобувачів освіти, також робить освітній процес цікавим. На сьогодні, завдяки розвитку сучасних технологій, є можливість обирати найбільш зручні методи наочності, які полегшують роботу викладача.

Застосування наочних засобів навчання сприяє підвищенню активності пізнавальної діяльності здобувачів освіти, розвиває у них здатність пов'язувати теорію з практикою.

Список використаних джерел

1. Романюк А. А. Використання наочності у навчальному процесі початкової школи. «Young Scientist». Рівненський державний гуманітарний університет. 2017. С. 534–537.

2. Петренко Л. П., Силенко Ю. В. Підвищення ефективності засвоєння матеріалу за допомогою наочних засобів навчання. Національна ідентичність в мові і культурі: зб. наук. праць, за заг.ред. Гудманяна А. Г., Шостак О. Г. Талком К, 2018. С. 171–174.

3. Караван Н. Т. Освітній портал «На урок». URL: <https://naurok.com.ua/urok-svyata-nasho-derzhavi-117019.html> (дата звернення 4.12.2021).

Ціхоцька Олена

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Шадловська Людмила,
викладач української мови та літератури,
викладач другої категорії

НЕЙМІНГ: ЯК СТВОРИТИ БРЕНДУ УСПІШНЕ ІМ'Я?

Неймінг – це комплекс робіт, пов'язаних зі створенням звучних і точних назв, що запам'ятовуються, для компаній, товарів та послуг. Покупець в першу чергу звертається до торгової марки як до гарантії якості, тому її назва грає важливу роль у маркетинговій політиці.

Неймінг дуже схожий на процес вибору імені для дитини. Але якщо з людськими іменами правила диктують звичаї, мода та родина, то для вибору назви бренду діють інші принципи.

Може здатися, що це суто творчий процес. Втім йому передуює серйозна аналітична робота. Перед тим, як приступити до «вибору імені», потрібно розуміти, як його потім використовувати в рекламних кампаніях. Наприклад, якщо вам важливо, щоб бренд сприймався «просто та не пафосно», то й назва має бути аналогічною. В ній точно не буде слів чи асоціацій з VIP, Luxury та тих, що складно читаються [2; с. 9]

Найпопулярнішими методами неймінгу є:

Асоціативний. В цьому випадку назва буде асоціюватися з об'єктом, якістю, явищем. Наприклад, бренд побутової хімії «Чистюня», молочні продукти «Простоквашино».

Описовий. Назви цього типу легко передають сенс послуги чи продукту компанії. До прикладу, манікюрний салон «Nail Studio», – назва відразу говорить, про що це, але не несе за собою емоції чи асоціації бренду. Іншими прикладами такого типу назв можуть бути «General Motors», «Майстерня шоколаду», «Приправка».

Метафоричний. Такі назви краще диференціюються на тлі інших, викликаючи певні асоціації.

Прикладами таких назв можуть бути «Apple», «Мій Двір», «Farm Fresh».

Вигаданий. Багато з вигаданих назв побудовані на латинських, грецьких, або інших іноземних словах та модифіковані так, щоб якнайкраще зобразити

індивідуальність бренду. «Хегох» та «Kodak» – це яскраві приклади брендів із вигаданими назвами, що зуміли побудувати монументальний капітал.

Акронім. Аббревіатури у неймінгу використовуються давно і досить широко — усі ми чули про «KFC», «IBM», «UPS» чи «DHL». Не дивлячись на те, що широка аудиторія може не знати розшифрування цих назв, вони стали обличчям сильних та відомих на весь світ брендів.

Еталонний. Це свого роду плагіат. Коли назву підбирають під лідера ринку. Класичний приклад – Panasonic. Інший приклад еталонного методу – назви, які схожі з країнами, які вважаються еталонними для продукту. Так часто називають бренди взуття на італійський манер – Mario Bruni, Carvari, Carlo Pazolini.

Географічний. Географічні назви наповнюють бренд усіма історично-культурними асоціаціями, що стосуються регіону його походження. Тут далеко йти не треба, в Україні полюбують використовувати такий неймінг: «Львівські плячки», «Микулинецьке пиво», «Житомирські Ласощі», «Банк Львів», «Волинські солодоші».

Неймінг за ім'ям засновника або на честь відомої особистості. Це – невмируща класика. Зі світових брендів ми усі знаємо «Ford», «Mc'Donalds», «Toyota», «Jack Daniel`s», або з місцевих «Арсен». Такий підхід чудово відображає, що за брендом стоїть людина, династія, або історія персоналії.

Іменний. Використання імені засновника у назві. Найчастіше його використовують для лікарів та науковців. Наприклад, «Клініка Загурського», «Медичний центр лікаря Цюха»

Особистісний. Коли якусь ознаку або предмет пишуть на манер імені людини: вікна Viknar'off, Немирофф, Благофф.

Хороші назви відображають ідею продукту, легко читаються та запам'ятовуються. Існує три успішних приклади неймінгу.

1. WhatsApp – додаток для спілкування. «Англійське What's up! (як справи?) – надпопулярна фраза, яка асоціюється з початком невимушеної дружньої розмови. Application – додаток, застосунок.

2. Tesla – прямий посил до фізика Ніколи Тесли. Він не просто дослідник всього, що пов'язано зі струмом. Він ще й революціонер, людина, яка випередила свій час. Чи не ідентична історія у цих автомобілів?

3. «Варвар» – крафтове пиво для поціновувачів цього напою, які знають, що пиво варять. А крафтове пиво варять малими партіями ВарВар. А ще це асоціація з вікінгами, які знали смак життя та веселощів [2; с. 11].

Немає якихось спеціальних затверджених правил для створення назв компаній, товарів або торгових марок. Але протягом останнього століття, коли

маркетинг стає все більш значущим як практична наука, вдалося виділити основні помилки, які допускають у неймінзі:

1. Назви-описи не завжди бувають вдалі: комп'ютерний магазин – також занадто загальна назва для магазину з продажів та обслуговування комп'ютерної техніки.

2. Повне копіювання вже існуючого бренду або назви компанії може привести до накладення штрафних санкцій, так як це є порушенням закону. Але при цьому абсолютно не забороняється створювати назви, які викликають у потенційних споживачів асоціації з відомими існуючими брендами.

3. Вінегрет з алфавіту. Наприклад, назва «ЦБСВЯ» явно ні про що не говорить цільовій аудиторії, погано запам'ятовується і не звучить, якщо спробувати вимовити аббревіатуру вголос.

4. Деяким компаніям при виході на ринки інших країн необхідно продумати багато нюансів. Мовні відмінності, а також відмінності діалектів можуть сприяти неправильному перекладу істинної назви бренду, товару або компанії [1; с. 7]. Тому щоб уникнути плутанини або непорозумінь іноді маркетологам доводиться міняти назви, підлаштовуючи їх під розмовну мову тієї країни, в яку експортують товар: Є легенда, що Chevrolet Nova погано продавався на ринку однієї з латиноамериканських країн через те, що по-іспанськи «no va» означає «не їде». Це призвело до вимушеного перейменування автомобіля для цього регіону Автомобіль Mitsubishi Pajero на ринку Іспанії представили, як Mitsubishi Montero, так як на місцевому жаргоні слово «Pajero» читається як «пахеро» і означає «онаніст». У Фінляндії автомобіль Лада Калина відомий під назвою Lada 119. Таке перейменування пов'язане з тим, що слово Kalina перекладається з фінського як тріск, гуркіт, деренчання і стукіт. Польська фірма-виробник модного жіночого одягу «Урода» в Україні не сприймається так, як хотілося б власнику бізнесу. Тому фірмі довелося змінити назву для експорту товарів [2; с. 9].

Як бачите, немає недоречних чи «поганих» імен. Але є назви, в яких не продумана подальша стратегія їх використання й просування. Тому варто приділяти увагу не лише творчій, а й аналітичній складовій процесу. У такому тандемі ім'я вашої компанії житиме довго.

Список використаних джерел

1. Струтинська І. В. Бренд-менеджмент: теорія і практика. Тернопіль: Прінт-офіс, 2015. [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://elartu.tntu.edu.ua/bitstream/123456789/7116/6/Navchalno_metodychnyj_pidruchnyk.pdf

2. Чаплінський Ю. Б., Іліка Г. П. Неймінг: суть, основні складові та правила створення успішного неймінга підприємства / Ю. Б. Чаплінський, Г. П. Іліка / [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://nauka.kushnir.mk.ua/?p=75812>

3. Штовба О. В. Товарний брендинг в маркетинзі та комунікативному менеджменті: навчальний посібник Вінниця: ВНТУ, 2014. [Електронний ресурс] Режим доступу: https://www.researchgate.net/publication/280873566_Tovarnij_brending_v_marketinzi_ta_komunikativnomu_menedzmenti.

Шеменюк Богдана

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Кузьмич Ольга, викладач
першої кваліфікаційної категорії, кандидат
історичних наук

МАЙДАН СВОБОДИ

Гідність людини є однією з найважливіших особистісних цінностей, закріплених у багатьох правових актах, в тому числі міжнародних. У Конституції України (стаття 3) гідність людини, як і її життя, здоров'я, честь, недоторканність і безпека, визнаються найвищою соціальною цінністю [1]. Фундаментальними міжнародними актами проголошується, що визнання гідності кожної людини та її рівних і невід'ємних прав є основою свободи, справедливості і загального миру. Наприклад, у статті 1 Загальної декларації прав людини йдеться: «Усі люди народжуються вільними і рівними у своїй гідності та правах».

Сьогодні, в умовах війни на Сході України, маємо частіше згадувати доленосні події, які стали символом боротьби за свободу та гідність. Майдан перестав бути назвою місцевості. Він став символ Свободи. Саме тому Революцію Гідності, як і протестний рух 2004 року, і Революцію на граніті, можна вважати продовженням Української революції, визвольних змагань часів Другої світової війни. Революція Гідності стала наймасштабнішим протестом у новітній історії України, боротьбою українських громадян за свої права і демократичний європейський вибір.

21 листопада 2013 року, в дев'яту річницю Помаранчевої революції, зібрався Євромайдан. Ним розпочались події, відомі нині як Революція Гідності. Його основною метою було повернення України до європейського шляху розвитку, долучення держави до правового й економічного простору Європейського Союзу шляхом укладення угоди про асоціацію з ЄС, яку Віктор Янукович відмовився підписати.

30 листопада вночі відбувся кривавий розгін майданівців. Від сутичок постраждало 112 активістів і 45 журналістів. Брутальні дії влади викликали потужний масовий спротив. Вже наступного дня, 1 грудня, на Народне віче зібралось вже понад мільйон учасників. 8 грудня на Бессарабській площі повалено пам'ятник Леніну.

Протистояння учасників Революції Гідності та представників режиму Януковича тривало понад три місяці. За цей період середмістя столиці стало осередком масового спротиву громадян, що виступали проти чинної влади й антидержавницької політики, яку та провадила. Майданівці облаштували наметове містечко, пункти обігріву, медичні пункти, сцену, побудували барикади, організували загони самооборони тощо. Територія Євромайдану перетворилася на центр опору силовикам як важелям впливу чинної на той час влади.

Перші силові протистояння розпочалися 19 січня 2014 року на вулиці Михайла Грушевського. Майданівці, обурені ухваленням Верховною Радою «диктаторських» законів, які суттєво обмежували права громадян на протест, тоді вперше підпалили автомобільні шини і зробили димову завісу. Міліція застосувала помпові рушниці, водомети, світлошумові гранати, сльозогінний газ, травматичну зброю.

Сумний список Небесної Сотні почав складатися 22 січня 2014 року, коли від вогнепальних поранень під час сутичок у центрі столиці загинули активісти Майдану вірменин Сергій Нігоян та білорус Михайло Жизневський. 20 лютого 2014 року стало не просто датою чергової офіційної події в календарі, а своєрідною точкою неповернення до пострадянської моделі відносин між владою та суспільством. 21 лютого 2014 року на Майдані відбулося прощання із полеглими, названими Небесною Сотнею, під час якого пролунала українська пісня «Плине кача...», що стала реквіємом майданівцям. Українці вибороли право на демократичний європейський розвиток держави і готові боротися за нього та очищення від тоталітарного минулого.

«Небесною Сотнею» називають загиблих учасників Революції Гідності. Дехто з них загинув навесні 2014 року. Герої Небесної Сотні – уособлення людської, громадянської та національної відваги й самовідданості. Героями Небесної Сотні стали 107 загиблих. Вони різні за віком, статтю, освітою, з

різних куточків України та з-за кордону. Серед них були успішні підприємці й пенсіонери. Найстаршому – Іванові Наконечному – виповнилося 82 роки, а наймолодшому – Назарієві Войтовичу – лише 17.

Євромайдан увійшов в історію України як символ і взірць жертвності, патріотизму та героїзму. Революція Гідності засвідчила: українці не просто обрали шлях до Європи, а й готові за нього боротися, відстоюючи власні права та свободи. У світі Україну почали сприймати як державу з власною самобутністю, історією та гідністю, здатну захистити суверенітет.

Список використаних джерел:

1. Конституція України. Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 16.01.2021).

2. Литвин В.М. Акт проголошення незалежності України // Енциклопедія історії України: Т. 1: А-В / Ред. кол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. – К.: Наукова думка, 2003. – 688 с.: іл. – URL: http://www.history.org.ua/?termin=Akt_proholoshenni (дата звернення: 16.01.2021).

3. Малик Я., Вол Б., Чуприна В. Історія української державності. – Львів: Світ, 1995. – 248 с.

4. Мудрий М. М. Історія: Україна і світ (інтегр. курс, рівень стандарту): підруч. Для 11-го кл. закл. заг. серед. освіти / Марян Мудрий, Олена Аркуша. – Київ: Генеза, 2019. – 304 с.: іл., карти.

Шикалюк Катерина

Комунальний заклад вищої освіти
«Волинський медичний інститут» Волинської
обласної ради

Науковий керівник: Козира Євгенія, викладач
вищої категорії, викладач-методист

ХУДОЖНИКИ НАРОДЖЕНІ НА ВОЛИНІ ТА ЇХ ВНЕСОК В УКРАЇНСЬКЕ І СВІТОВЕ МИСТЕЦТВО

Мета: Дослідити внесок творчих діячів народжених на історичних волинських землях у розвиток світового та національного мистецтва

Серед плеяди наших видатних земляків є незліченна кількість талановитих митців, які вже не одне десятиліття залишають свій слід не лише у

розвитку української культури, але й у творенні світової. До них належать: Богдан Певний, Микола Рокицький, Теодозія Бриж, Данило Довбошинський

На особливу увагу заслуговує діяльність видатного громадського діяча, письменника, мистецтвознавця, художника Богдана Петровича Певного, який народився 4 червня 1931 року у м.Луцьку. Його батько був послом до польського сейму від Українського Волинського Об'єднання, учасником українських національно-визвольних змагань. Під час подій 1918–1930 років батько Богдана поселився в Луцьку, проте покинув місто у 1939 р., уникаючи арешту. Після смерті матері Богданом опікується дід. В роки війни із допомогою хрещеного батька, яким був Митрополит Мстислав (Степан Скрипник), його переправляють до батька у Варшаву. З 1945 року Богдан навчається в Українській гімназії в таборі для переміщених осіб в місті Ульмі. З 1951 року живе у Нью-Йорку, де отримує мистецьку освіту. Після студій стає членом Об'єднання мистців-українців в Америці. Помер 7 вересня 2002 року, похований у Нью-Йорку.

Характеризуючи творчість Богдана Певного слід відмітити, що події пережиті у дитячі роки знайшли відображення у його творчості, зокрема в оповіданнях та живописних роботах. Талант живописця він проявив переважно у натюрморті олійною технікою, володіючи досконалим рисунком і вишуканим колоритом. Чимало картин Богдана Певного мають суто фольклорне, міфологічне та історичне забарвлення. Вчений висвітлював проблеми мистецтва в широкому контексті, добре знав модерні напрями мистецтва у світі, цікавився творчістю українських мистців-емігрантів. Він є автором численних праць, завдяки яким Україна і світ дізналися про визначних українських митців, розкиданих по світу.

До відомих представників творчого напрямку «неовізантизму» належить творчість Миколи Рокицького, який народився у квітні 1901 року у селі Заріччя Володимир-Волинського повіту Волинської губернії. Початкову освіту здобув у Володимир-Волинській гімназії, а згодом навчався в Українській академії мистецтв, де долучився до плеяди бойчукістів. Микола брав участь в усіх колективних роботах – зокрема, в розписі селянського санаторію ім. ВУЦВК на Хаджибейському лимані в Одесі. Рокицький був членом Асоціації революційного мистецтва України, згодом – об'єднання «Жовтень», брав участь у республіканських та міжнародних виставках. Під час розстрілу бойчукістів М. Рокицькому вдалося уникнути смерті, однак весь час він жив під постійним страхом репресій. Під час Другої світової війни пішов добровольцем на фронт, пережив полон та табори. 11 лютого 1944 року, у віці 43 років, він помер.

Микола Рокицький був майстром монументального і станкового малярства. Виконував настінні розписи, писав живописні твори на теми праці, війни, працював у жанрі індустріального пейзажу, книжкової графіки, доклав зусилля до розвитку українського декоративного килима. Особливо значним є його внесок у розвиток портретної фрески. Одна з найбільш відомих робіт М. Рокицького «Біля яблуні» (1928) зберігається у Львівському національному музеї імені Андрія Шептицького.

Визначною постаттю в українському образотворчому мистецтві є Теодозія Бриж, яка народилася у 1929 році в селі Бережниця Сарненського повіту, Поліського воєводства. Батько був головою «Просвіти», згодом увійшов до лав УПА і залучив до повстанського руху свою 12-літню доньку, що вплинуло на формування її світогляду. Після війни Теодозія екстерном закінчує місцеву школу в місті Сарни та на початку 50-х років вступає до Львівського інституту прикладного та декоративного мистецтва на кафедру монументальної скульптури. Вчилася Теодозія Марківна у відомого скульптора Івана Севери. Після закінчення жила і працювала у Львові. Її творча майстерня була одним з потужних центрів дисидентського руху шістдесятників тогочасного Львова. В майстерні часто збиралися творчі особистості. Теодозія Бриж створила понад двісті скульптур, двадцять сім реалізовано з натури, вона була однією з перших українських митців, які стали на шлях світового мистецтва у 1960-х роках. Померла Теодозія Марківна 4 липня 1999 року.

Теодозія Бриж – митець глибоко національний. Україна, її історія займають значне місце у творчості скульпторки. Вже у своїй дипломній роботі вона звернулася до розкриття образу Данила Галицького. Теодозія Бриж неодноразово зверталася у своїх творчих пошуках до творчості Лесі Українки. Особливо її захоплював образ Мавки. Серед останніх робіт майстрині – Ярослав Мудрий, Ієремія, Мстислав, Йосип Сліпий, Григір та Пилип Орлики, славні жінки-воїни січового стрілецтва Олена Степанівна, Софія Галечко. Усе це залишило глибокий слід у національній культурі.

До плеяди видатних діячів мистецтва належить Данило Довбошинський. Народився 27 липня 1924 р. у с. Колки Маневицького району Волинської області. З 1946 року навчався у Львівському училищі прикладного мистецтва ім. Івана Труша, а з 1947 р. навчався на кафедрі живопису Львівського державного інституту прикладного і декоративного мистецтва. Його вчителями були Йосип Бокшай, Іван Севера, Роман Сельський. У 1953 р. після закінчення інституту залишився на викладацькій роботі й протягом 1953–1984 рр. навчав майбутніх митців живопису. Згодом став професором та заслуженим художником України. Твори художника зберігаються у Львівській галереї

мистецтв, Національному музеї у Львові. Відійшов у засвіти 8 серпня 2012 року у Луцьку.

У своїх роботах митець використовує насичені темні барви, що надає його картинам присмерково-нічного колориту, виразності вільного і широкого мазка. Серед численних творів Д. Довбошинського відомі такі: «Діти Карпат», «Каплиця Боїмів», «На полонині сонце низенько» та інші. Картини художника експонують у музеях різних країн світу, сотні картин перебувають у приватних колекціях.

Характеризуючи життєвий і творчий шлях цих митців слід відмітити, що вони працюючи у різних жанрах та напрямках образотворчого мистецтва здійснили великий вклад у розвиток української та світової культури.

Список використаних джерел

1. <https://volart.com.ua/ukr/art.shtml>
2. <https://www.volynnews.com/news/culture/lutsk-niu-york-svitoch-ukrayinoznavstva-bohdan-z-rodyny-pevnykh-/>
3. <https://www.volynnews.com/news/culture/vydatnyy-boychukist-mykola-rokytskyi-rodом-z-volyni-116-rokiv-z-dnia-narodzhennia/>

2. СОЦІАЛЬНІ ТА ПОВЕДІНКОВІ НАУКИ

Валецька Анна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Боярчук Оксана Петрівна,
викладач економічних дисциплін, спеціаліст
вищої категорії, старший викладач

ЕКОНОМІЧНІ МОЖЛИВОСТІ ІНТЕРНЕТ-ТЕХНОЛОГІЙ

Ера Інтернет-технологій захопила весь світ, що спричинило глобальну інформатизацію населення. Починаючи з 1985 р. ХХ ст. гаджети удосконалювалися, і тепер ми не можемо зупинити процес їх розвитку, адже це може призвести до інформаційного колапсу. З іншої сторони вони створюють нові можливості для підприємств, домогосподарств, держав.

До економічних можливостей Інтернет-технологій належать:

- безпосереднє створення робочих місць;
- внесок у зростання ВВП;
- поява нових послуг та галузей;
- бізнес-інновації;
- зниження витрат на ведення бізнесу.

Інтернет передає інформацію швидко, зручно та недорого. Звичайні транзакції, включаючи здійснення платежів, обробку та передачу фінансової інформації та ведення записів, обробляються менш дорого за допомогою веб-технологій. Використовуючи Інтернет-технології, багато компаній, особливо в галузях з інтенсивним використанням даних, таких як фінансові послуги та медичне обслуговування, знижують собівартість виробництва.

У країнах ОЕСР понад 95% підприємств мають онлайн-присутність. Інтернет надає їм нові способи зв'язку з клієнтами та боротьби за частку на ринку. За останні кілька років соціальні мережі зарекомендували себе як потужний маркетинговий інструмент. Інструменти інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), що використовуються в компаніях, допомагають оптимізувати бізнес-процеси і підвищити ефективність. Тож зростання кількості підключених пристроїв у всьому світі створили нові методи обслуговування клієнтів [1].

Інтернет-технології принесли гнучкість. Десять років тому більшість працівників повинні були працювати в одній будівлі для безперебійної роботи бізнесу. Завдяки новим Інтернет-технологіям ті самі працівники можуть працювати звідусіль і в будь-який час і залишатися такими ж продуктивними, якщо не більше, ніж раніше. Така гнучкість працює як на користь бізнесу, так і на користь співробітників, а це, у свою чергу, покращує обслуговування клієнтів.

Значну роль Інтернет-технології відіграли у 2020 р. в Україні, адже з початком пандемії у фріланс перейшла значна частина працівників. Але наразі 28% фрілансерів змушені були припинити роботу взагалі внаслідок кризи через COVID-19.

У ході дослідження ринку фрілансу в Україні за 2021 рік було виявлено, що українських фрілансерів, які працюють з іноземними клієнтами, стало на 31% більше. Середній дохід зріс на 18%, а загальні зарахування — на 55% в порівнянні з 2019 роком [2].

Однією з найкращих переваг фрілансера є те, що у людини набагато більше свободи, ніж коли працівник працює на когось. Фрілансер сам керує власним бізнесом, і від нього залежить, яких нових клієнтів залучити, яка погодинна ставка та в які години працювати.

Уже не перший рік найпопулярнішими напрямками як серед клієнтів, так і у виконавців, вважаються програмування і дизайн. Щодо фінансування проєктів явно виграють веб-майстри - половина всіх бюджетів зосереджена у них. Кількість дизайнерів лише трохи поступається програмістам, однак опублікованих проєктів по даній категорії вдвічі менше. При цьому перспективи в гонорарах у дизайнерів скромніші - вони конкурують за замовлення з сумарним бюджетом в 5 разів менше, ніж у програмістів.

Програмування - складніший і більш затребуваний напрямок. Україна з такими показниками не виняток, така ситуація зберігається в усьому світі вже не один рік. Поріг входження в цю сферу відносно високий, але крім того, кожна компанія зараз є технологічною компанією, так як технології в будь-якому випадку будуть присутні в робочих процесах.

Далі в рейтингу популярних напрямків слідує маркетинг, загальний бюджет в якому лише трохи поступається дизайну. А за кількістю опублікованих проєктів і охочих їх виконати, бронзу займає копірайтинг [3].

Зарубіжний досвід показує, що Інтернет-технології мають значний потенціал застосування в економіці, особливо в умовах її глобалізації, тому потребує подальшого детального дослідження і широкого впровадження у бізнес-практику.

Отже, економічні можливості гаджетів: створення робочих місць, внесок у зростання ВВП, поява нових послуг та галузей, бізнес-інновації, зниження витрат на ведення бізнесу.

Список використаних джерел

1. Ринок праці наслідки ІКТ розвиток і цифровізація. URL: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=16839&langId=fi>.
2. Статистика: скільки українських фрілансерів працюють з іноземними клієнтами? URL: <https://bit.ua/2021/06/ukrayinski-frilansery/>.
3. В Україні кількість фрілансерів зростає швидше, ніж кількість замовників. URL: <https://ua.korrespondent.net/business/economics/4173455-v-ukraini-kilkist-frilanseriv-zrostaie-shvydshe-nizh-kilkist-zamovnykiv>.

Василенко Максим

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Бардюк Л. В.,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

СОЦІАЛЬНА АДАПТАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ТРУДОВИХ МІГРАНТІВ У ПОЛЬЩІ

Соціальна адаптація розкриває закономірності відносин людини і суспільства, позицію особистості щодо соціуму. Соціальна адаптація – це активне пристосування індивіда до умов соціального середовища, спрямоване на збереження й формування оптимального балансу між особою, її внутрішнім станом і навколишнім середовищем, а також, результат цього процесу.

У контексті соціальної адаптації українських трудових мігрантів у Польщі можна умовно поділити на три категорії: перша з них – інтелігенція (вчителі, лікарі, люди мистецтва, навіть журналісти), які виїхали з України не для того, щоб вивчити своїх дітей, збудувати собі житло чи придбати авто, а для професійної реалізації, кар'єрного росту. Вони дуже швидко адаптуються, їм легше вивчити чужу мову, вони швидше звикають до нових обставин життя і праці, їх поступово починають цінувати на роботі, тому багато хто з них залишається за кордоном [1, с. 143].

Другою групою мігрантів є наймасовіша категорія. Це переважно освічені і фахово підготовлені чоловіки. Серед них зустрічаються працівники з вищою інженерною освітою, яку вони отримали ще за часів СРСР. Мігранти цієї групи добросовісно виконують свою роботу, володіють кількома робітничими спеціальностями, тому можуть протриматися в одного працедавця протягом значного часу або повернутися на те ж місце роботи через певний час. Вони володіють мовою, мають певний рівень загальної культури.

Третя категорія трудових мігрантів – це заробітчани переважно з села. Цій групі мігрантів притаманні інші характеристики. Представники цієї категорії важче переносять перебування за межами Батьківщини, далеко від рідної сім'ї, адже емоційно прив'язані до родини. Ці мігранти рідко залишаються надовго і майже відразу повертаються додому, оскільки не можуть або не хочуть адаптуватися до нових умов життєдіяльності. Вони зазвичай не мають професійної підготовки, отож можуть виконувати лише допоміжні й трудомісткі види робіт (підсобники, чорноробочі тощо). Значна кількість з них зростала у багатодітних сім'ях і має також багато дітей, тому їх перебування за кордоном може бути тільки короткотерміновим.

Розглядати соціальну адаптацію можна на різних рівнях, які умовно, можна поділити на:

- макрорівень – рівень соціокультурної адаптації в межах загального соціуму;
- мезорівень – рівень підприємства, адаптація працівника до нового робочого місця, колективу, підприємства;
- мікрорівень – внутрішня соціальна адаптація людини.

Соціально-виробнича адаптація, тобто соціальна адаптація на мезорівні, рівні підприємства, поділяється на такі види: професійну, психологічну, побутову, організаційну та психофізіологічну. Усі ці різновиди соціальної адаптації є актуальними для всіх працівників, які входять на нові посади, змінюють місце роботи чи розпочинають свою трудову діяльність. Будь-який вид адаптації працівника в організації можна вважати частиною соціальної адаптації [2, с. 109].

Негативно впливає на становище українських трудових мігрантів, неприхильне, а інколи вороже ставлення частини польського населення до українців. Упередження й неповага, породжені протистоянням, яке склалося впродовж століть, посилене в часи радянської влади державною пропагандою, яка закріплювала в очах польського суспільства негативний стереотип українця, призвели до не толерантного ставлення поляків до українців, ефекту «зверхності». Наслідком формування такого негативного стереотипу українця в

очах поляків стали дискримінаційні явища й дії з боку адміністрації, державних установ, підприємств та організацій [3].

Мовний фактор є елементом соціальної адаптації трудового мігранта, однак вивчення мови як необхідного елементу спілкування із місцевим населенням дає широкі можливості до культурної адаптації у новому середовищі.

Соціальні характеристики мігрантів протягом 1990–2010 рр. показують, що раніше вдавалися до міграції переважно чоловіки. Сьогодні в міграційних процесах активну участь беруть жінки і молодь. Оскільки трудові мігранти мають чітку вмотивованість своєї трудової діяльності, то можливості культурного та духовного їх життя є обмеженими.

Більшість українських трудових мігрантів залишаються поза громадським життям в Польщі. Це пояснюється специфікою роботи, а інколи і просто небажанням контактувати з іншими українцями, оскільки людей цікавить виключно заробіток.

Таким чином, соціальна адаптація трудових мігрантів із України залежить від рівня професійної підготовки, освіти, досвіду роботи, знання мови країни-реципієнта. Це динамічний системний процес, ефективність якого залежить від взаємодії самих мігрантів з навколишнім середовищем, умов праці.

Список використаних джерел

1. Нікішина М. В. Питання інтеграції мігрантів у суспільство: європейський досвід та українські реалії / М. В. Нікішина // Збірник матеріалів міжнародної наукової конференції «Міжнародна міграція та розвиток України в контексті європейської інтеграції» (Київ, 16 жовтня 2007 р.) / За заг. ред. О.С. Власюка. К.: ПЦ «Фоліант», 2008. С. 137–147.

2. Ярошенко В. В., Передало Х. С. Соціальна адаптація працівників-мігрантів в умовах євроінтеграції / В. В. Ярошенко, Х. С. Передало // Економічний аналіз: зб. наук. праць / Тернопільський національний економічний університет; редкол.: О. В. Ярошук (голов. ред.) та ін. Тернопіль: Видавничо-поліграфічний центр Тернопільського національного економічного університету «Економічна думка», 2018. Том 28. № 1. С. 105–114.

3. «Українці до кінця не усвідомлюють польських страхів», – історик Андрій Портнов. Наталя Гуменюк. 01 лютого 2018 р / Про ставлення поляків до українців. URL: <https://hromadske.ua/posts/istorik-pro-vidnosini-ukraini-ta-polshi>

Качкалда Тетяна
Шацький лісовий фаховий коледж імені В. В.
Сулька
Науковий керівник: Остапук В. Г.,
викладач вищої категорії, старший викладач.

СОЦІОЛОГІЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ НА ТЕМУ «ІГРОМАНІЯ»

Людство грає давно. Мабуть, однією з найдавніших є гра в кості. Карти прийшли до Європи в середні віки з Китаю, де вони виникли ще 1100 року до нашої ери. Рулетка з'явилася свого часу як спосіб боротьби із шулерством, а потім теж стала грою. Гральні автомати – досягнення США кінця XIX століття – поступово поширилися по світу. Ну і, нарешті, завоювання пізнього Середньовіччя – лотереї, в які повсюдно грає чимало людей. [1]

Ми, як і раніше, не усвідомлюємо того, наскільки може бути небезпечним надмірне захоплення грою. Ігрова залежність схожа на наркоманію і алкоголізм. Вона не знає кордонів, у неї впадають і чоловіки, і жінки, і діти і люди похилого віку.

Кваліфіковані фахівці в даній області повідомляють, що під час азартних ігор в кров людини надходять синтезовані мозком так звані гормони задоволення (ендорфіни). Саме ендорфіни змушують гравця постійно відчувати задоволення від процесу гри, причому результат гри для таких залежних людей не настільки важливий.

15 травня 2009 року був прийнятий Закон «Про заборону грального бізнесу в Україні і участь у ньому». [2] На сьогоднішній день ігроманія («гемблінг» від англ. to gamble – грати в азартні ігри) внесена до списку Всесвітньої організації охорони здоров'я як психічне захворювання. [4]

На думку психолога, перше, що необхідне для лікування ігрової залежності - усвідомлення цього факту, прийняття його. Як говорили древні - «Раб, який зрозумів, що він раб, вже наполовину вільний». Таке визнання має бути усвідомленим.

Друге: Лікування ігрової залежності буде успішним лише за допомогою родичів і друзів.

Третій чинник: У лікуванні важливо усвідомити те, що самотійно вилізти із залежності практично неможливо. Ця інформація для близьких, але не для самого гравця. Пацієнт повинен вірити в свої сили [4].

Ігроман повинен задати собі запитання – а для чого він, власне, живе? Невже бездушний ігровий автомат може замінити інші важливі життєві цінності?

Документальні свідчення про наслідки азартних захоплень
Квітень 1999 р.

Найгучніша трагедія, пов'язана з комп'ютерними іграми: Двоє підлітків розстріляли дванадцять однокласників, вчителя і поранили ще кілька людей, розкидаючи саморобні гранати. Після цього покінчили життя самогубством.

Вересень 2001 р.

У Тюмені затримали сімнадцятилітнього юнака, який вбив своїх батьків залізними прутами, бо вони не пускали його до комп'ютерного клубу.

Таких прикладів, нажаль, можна навести дуже багато.

Об'єктом мого соціологічного дослідження є представники студентської молоді - студенти II курсу (спеціальність Бухгалтерський облік) Шацького лісового фахового коледжу ім. В. В. Сулька.

Предметом соціологічного дослідження є залежність від ігроманії та ставлення до цієї проблеми студентів.

Метою соціологічного дослідження є: з'ясувати необхідність заборони грального бізнесу та його вплив на психіку та майбутнє молоді.

Метод опитування - Анкета

1. Як Ви ставитесь до азартних ігор?
2. Як Ви ставитесь до прийнятого закону «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор»?
3. Чи є ігроманія проблемою сьогодні?
4. Що, на Вашу думку є причиною гри в азартні ігри?
5. Люди якого віку найчастіше зустрічаються серед гравців у азартні ігри?
6. Чи граєте Ви в азартні ігри?
7. Чи часто Ви вигравали великі суми?
8. Чи граєте Ви в прості комп'ютерні ігри?
9. Як Ви ставитесь до гри в карти?
10. Чи вважаєте Ви себе залежним(-ою) від будь-якого виду азартних ігор?
11. На Вашу думку, сьогодні уряд України ефективно бореться з проблемою ігроманії?
12. Які шляхи вирішення залежності від азартних ігор Ви могли б запропонувати?
13. Яким чином ти проводиш свій вільний час?
14. Ваш вік
15. Ваша стать:

В ході проведеного соціологічного дослідження на тему «Ігроманія» отримано результати, які дають змогу оцінити сучасні погляди молоді на дану

проблему. В опитуванні взяли участь 12 респондентів, які є студентами групи БО-21.

Як показали результати дослідження, проблема ігromанії дійсно існує, більш того, її коріння, захоплення простими іграми, проростає майже у кожній молодій людині, тому з цим обов'язково треба боротись. Тішить те, що студенти нашої групи всі знають цю ситуацію, усвідомлюють суть самої проблеми, але, на щастя, не мають серйозної залежності від ігromанії.

Основними причинами азартності є тенденція, реклама, азартність молодих людей, спокуса до легкого збагачення та покращення соціального стану, а також, надлишок вільного часу.

Список використаних джерел

1. <https://bestnetentcasino.info/uk/faq/prychyny-ihromanii-zalezhnosti->
2. <https://zakon.rada.gov.ua/go/768-20>
3. <https://centervasilenko.ua/gromanya>
4. <https://bolezni.net.ua/index.php/psikhologiya/7063-igromanijadoveriemed.com/5-ozhirenije-.aspx?language=ua>

Кіричук Ірина

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Лещенко Олександр,
викладач I категорії

СТРАТЕГІЧНИЙ КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Ефективне стратегічне управління підприємством не можливе без стратегічного контролю, який зокрема дає змогу вчасно виявляти проблеми, що виникають в процесі економічного розвитку підприємства, та сприяє їх оптимальному вирішенню.

Кризові ситуації виникають на всіх стадіях життєвого циклу підприємства: у відповідні моменти воно може не отримувати прибуток або зазнавати збитки. Відсутність інформації про стан реалізації обраної стратегії зумовлює значні труднощі у процесі стратегічного управління. Щоб цього не сталося, необхідно вчасно зрозуміти причини, внаслідок яких підприємство

опинилося в кризовому стані, і здійснити відповідні заходи для їх усунення. Нестійка кон'юнктура ринкового середовища вимагає постійного діагностування та впровадження в менеджмент антикризових заходів, як запоруки успішного функціонування підприємства [1].

Етап 1: Визначення антикризової програми

- призначення відповідальних осіб за проведення програми;
- визначення основних цілей і завдань проведення програми.

Етап 2: Аналіз фінансового стану

- методи проведення фінансового аналізу;
- визначення рівня фінансового стану підприємства.

Етап 3: Процес антикризового управління

• *Превентивні антикризові заходи:* система раннього попередження та реагування; прогнозування наслідків

• *Заходи фінансової стабілізації:* усунення неплатоспроможності; поновлення фінансової стійкості (оптимізація структури капіталу, активів, грошових потоків, інвестицій)

• *Санаційні заходи:* реструктуризація заборгованості; заощадження постійних операційних витрат; робота із замовниками і постачальниками; санація кадрового потенціалу; санація інвестиційного потенціалу.

Етап 4: Стратегічний контроль за виконанням антикризової програми

• формування системи показників, які дадуть змогу здійснювати моніторинг процесу виконання програми;

• оцінка контрольованого об'єкта за сформованою системою показників та аналіз отриманих результатів оцінювання;

• при необхідності, розроблення рекомендацій із проведення коригувальних дій щодо параметрів контролю, цілей або ж самої стратегії;

• контроль за вчасністю і правильністю реалізації затверджених коригувальних дій/

Особливої актуальності, в умовах спаду економічного зростання набуває процес розробки стратегічного контролю, як складової антикризового фінансового управління підприємством [3, с.372–676].

Антикризове управління слід розуміти як систему планування і реалізації стратегії, що спрямована на вирішення наступних завдань: своєчасне діагностування фінансового стану підприємства і впровадження необхідних антикризових фінансових заходів щодо попередження фінансової кризи; відновлення фінансової стійкості підприємства; усунення неплатоспроможності підприємства; запобігання банкрутству та ліквідації підприємства, а також

являє собою процес підготовки управлінських рішень, що складається з визначеної послідовності етапів.

Таким чином, стратегічний контроль повинен бути зосередженим на майбутньому та усуненні ключових негативних аспектів господарської діяльності, що збільшує ймовірність ефективного довготривалого функціонування підприємства, його високої прибутковості та конкурентоспроможності на ринку.

Список використаних джерел:

1. Шпурова О.О. Сутність, завдання та принципи антикризового управління [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Dtr_ep/2009_1/files/Econ_01_2009_Shapurova.pdf.

2. Наumenко А.П., Гаврило Т.О. Антикризове управління підприємством [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ppci/2010_25/naumenko.pdf

3. Шершньова З.Є. Антикризове управління підприємством: навч. посіб. для студ. екон. спец. усіх форм навчання [Текст]/ [авт.: З. Є. Шершньова та ін.]; за заг. ред. З. Є. Шершньової; Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана. - Київ: КНЕУ, 2007. - 676 с/

4. Василенко В.О. Антикризове управління підприємством: Навч. посібник. Вид. 2-ге, виправл. і доп.— Київ: Центр навчальної літератури, 2005. — 504 с.

Крамаренко Марія

Кропивницький Коледж Харчування та Торгівлі

Науковий керівник: Плотницька А.О., викладач вищої категорії

ВПЛИВ ЗАСОБІВ МАСОВОЇ ІНФОРМАЦІЇ НА ФОРМУВАННЯ ДУМКИ МОЛОДІ

Кожен з нас має власну думку, яка формується протягом усього життя, але що впливає на формування думки у нашої сучасної молоді? Для початку, що взагалі собою являє ЗМІ – це насамперед спосіб впливу на емоції, свідомість і думку людства, до них відноситься телебачення, газети, радіо та всесвітня система Інтернет, однак також існує неправдиве ЗМІ, або медіа-

маніпуляція, вони дуже схожі й в багатьох випадках ми стаємо читачами саме цієї категорії. Можна зазначити два аспекти такого впливу: по-перше, засоби масової інформації, які істотно сприяють засвоєнню людьми різного віку широкого спектра соціальних норм та формуванню у них ціннісних орієнтацій, у сфері політики, економіки, права тощо. По-друге, ЗМІ фактично є системою неформальної освіти та просвіти різних категорій населення. При цьому користувачі ЗМІ мають досить різнобічні, суперечливі, несистематизовані знання, відомості з різних питань суспільного та політичного життя. [1] Люди, не помічаючи, щоденно стикаються з будь-яким видом інформації, яка впливає на їх думку і тепер ми не можемо уявити своє існування без нього. У 2019 році фонд «Демократичні ініціативи» імені Ілька Кучеріва спільно з Київським міжнародним інститутом соціології провели соціопитування серед молоді нашої країни й результат був таким, головними джерелами інформації стали: телебачення – 52% та соцмережі – 42%, [2] з чого ми можемо зробити висновок, що радіо чи газети вже давно відійшли на другий план і їх замінило щодо дещо нове – гаджети. Інформація завжди якимось чином впливала на людство, починаючи з раннього дитинства і продовжуючи протягом усього життя. Кажучи про молодь, яка ще не повністю сформувала свою думку щодо певних подій, ми можемо спостерігати, що багато чого залежить саме від інформації, яку ми чуємо чи бачимо в Інтернеті. В ХХІ столітті, всупереч культурним традиціям і логічному мисленню, більшість людей готові читати та дивитися те, що може спричинити граничне внутрішнє напруження і навіть стресовий стан. Разом з тим для успішної маніпуляції свідомістю людей і потрібна саме атмосфера страху, зтяжкого стресового стану, що блокує творчий, отже, критичний, розум. Люди змушені сприймати інформацію, але не можуть на неї відповісти. Їхня негативна реакція не знаходить розрядження і лише підсилює емоційну напругу. [3] Досліджуючи цю тему, я побачила, що молодь нашої держави більше довіряє соцмережам чим медіа, проте чому саме так мені довелося з'ясувати самотійно.

Важливу роль у формуванні поглядів сучасного покоління відіграють соціальні мережі «Telegram», «Facebook» та «Instagram», де дуже стрімко поширюються новини, тому варто бути пильними, бо коли, медіа хоч якось намагаються зберігати баланс правдивості, соцмережі є суб'єктивними та часто піддаються фейковим «зливам» інформації. Треба пам'ятати, що в мережі ми можемо піддатися впливу блогерам або лідерам, думку яких не можна вважати правдивою. 78% молодих людей вважають, що важливо стежити за нововведеннями у світі та багато з них це роблять саме через свої смартфони, які з кожним роком набувають актуальності серед людей різного віку, але вони не звертають увагу на вірогідність цієї інформації та з яких джерел вона

береться. Дізнавшись про якусь певну подію у світі ми намагаємось дізнатись деталі, багато з нас не знають офіційні джерела новин і тому, відкривши, перший сайт, стають тими, хто читає так званий «фейк» або «джинсу», ціль яких є нав'язати свою думку або розповсюдити приховану рекламу. Саме через це, молодь стає жертвами, яка не має свого власного поняття в певних подіях.

З цього ми можемо зробити такий висновок: вплив засобів масової інформації на формування думки молоді грає велику роль, адже він несе як позитивний, так і негативний вплив. Завдяки йому ми отримуємо високий рівень інформованості у всіх сферах життя людини, підвищуємо культурний та інтелектуальний потенціал і розширюємо світогляд, але також ми можемо отримувати неперевірену інформацію і ставати жертвами фейку, при цьому втрачати індивідуальність, переставати бути особистістю та мати емоційні стреси і тому, перед тим як робити висновки й сформувані погляди на ситуації, переконайтеся що дана інформація несе в собі вірогідний та якісний зміст, який не намагається нав'язати вам щось, а лише інформує.

Список використаних джерел

1. <http://www.health.gov.ua/health.nsf/b273bf173900f702c12565fb002ce0c0/59abb6fcaa66eaa2c22569fa0035298f?OpenDocument>
2. <https://nzl.theukrainians.org/dlya-molodi-internet-zmi-golovne-dzherelo-informacziyi.html>
3. https://pidru4niki.com/1209061350853/bzhd/nebezpeka_zasobiv_masovoyi_informatsiyi

Остапюк Світлана

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Лещенко Олександр,
викладач I категорії

РЕІНЖИНІРИНГ БІЗНЕС-ПРОЦЕСІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ СТРАТЕГІЇ

В сучасних умовах підвищення конкурентної боротьби на всіх ринках та змін у зовнішньому середовищі перед підприємствами постають нові проблеми

та завдання, вирішення яких потребує кардинального перегляду діючих стратегій та інструментів їх реалізації.

Одним з інструментів управління стратегічним розвитком підприємства, який довів свою ефективність на практиці багатьох зарубіжних корпорацій є реінжиніринг бізнес-процесів.

Методичні підходи щодо перебудови структур управління шляхом формування бізнес-процесів досліджуються багатьма провідними вченими. Серед них, доречно виділити праці М. Хамера та Д. Чампі, Б. Андерсена, А. Черепа, О. Кузьміна та О. Мельник та інших.

Згідно з визначенням науковців, що вважаються одними із засновників теорії управління на основі бізнес-процесів М. Хамера та Д. Чампі [1, с. 25]: «реінжиніринг – це не поліпшення існуючого положення речей, не проведення косметичних заходів та часткових змін, не перетасування вже існуючих систем функціонування організації. Це відмова від того, що було раніше, новий винахід того, як робота повинна бути виконана»

Сутність бізнес-процесу полягає в об'єднанні системного, ситуаційного і процесного підходів. Використання вказаного підходу до управління у практичній діяльності підприємств позбавляє менеджерів необхідності оперативного управління різними функціями у компанії [2, с. 127].

До найбільш ємних і точних варто віднести сучасне поняття, яке визначає бізнес-процес як циклічну сукупність пов'язаних конкретизованих завдань (або дій), які мають певні входи (необхідні ресурси) та виходи (результати), що являють цінність для споживача (внутрішнього або зовнішнього).

Стратегічне управління розглядається як процес формування цілей, розробки комплексу стратегій для їх досягнення та формування механізмів їх реалізації. При цьому, ефективність реалізації стратегій залежить насамперед від створення необхідних організаційних, фінансових, виробничих та соціально-психологічних умов.

В цьому контексті основною метою реінжинірингу бізнес-процесів є системна реорганізація фінансових, інформаційних та матеріальних потоків, спрямована на спрощення організаційної структури та перерозподіл і мінімізацію використання різних ресурсів в процесі реалізації стратегічних стратегій. Впровадження технологій реінжинірингу сприятиме скороченню термінів всього циклу робіт щодо виробництва продукції (послуг) для задоволення потреб споживачів та підвищенню якості їх обслуговування.

Взаємозв'язок між стратегіями та бізнес-процесами, розглянуто Р. Бернсом [3, с.39], який пропонує при розробці стратегій враховувати такі ключові фактори: зацікавлені сторони (організації, інститути або фізичні особи, що мають легітимний інтерес до організації), споживачі, що мають певні

очікування щодо продукції або послуг, які надає організація та безпосередньо бізнес-процеси, за допомогою яких виробляють цю продукцію і послуги та поставляють їх до споживача. При цьому, основним завданням реінжинірингу є формування оптимальної структури та процесу реалізації стратегії, що максимально задовольняє та збалансовує умови всіх перелічених факторів.

Отже, в стратегічному управлінні реінжиніринг бізнес-процесів слід розглядати, як інструмент реалізації стратегічних цілей шляхом перебудови організації у систему послідовних процесів реалізації стратегічного набору. При цьому, в процесі формування ефективного стратегічного набору кожний ієрархічний рівень повинен аналізуватися фахівцями тих бізнес-процесів, що будуть функціонувати на основі обраних стратегій.

Досягнення поставлених цілей забезпечує набір організаційних, методичних та інформаційних компонентів реінжинірингу [4, с.58]:

- стратегія фірми, орієнтована на перспективні потреби клієнта;
- новий набір бізнес-правил або бізнес – процедур, який дозволить знизити витрати, зменшити час прийняття рішень;
- нова організаційна структура управління;
- нові умови праці персоналу, нові обсяги прав та ресурсів робітників;
- новий підхід щодо отримання інформації від споживачів;
- забезпечення функціонування всіх попередніх процедур та структур за допомогою інформаційних систем та новітніх інформаційних технологій.

Підприємство стає більш пристосованим до будь-яких змін у зовнішньому середовищі, підвищується його конкурентоспроможність на ринку, відбувається процес переходу від застарілих схем управління до інноваційних методів, досягаються стратегічні цілі та в довгостроковій перспективі розкривається його потенціал [5, с. 268].

Отже, інтеграція реінжинірингу у процес розробки та реалізації стратегії дозволить вирішити ряд наступні завдання:

1) формування прозорої системи внутрішньої взаємодії процесів компанії і персоналу для побудови гнучкої системи внутрішнього контролю всіх етапів реалізації стратегій;

2) оптимізація підрозділів та процесів з метою скорочення тривалості виконання робіт та зниження витрат на реалізацію окремих функцій за рахунок уникнення дублювання;

3) підвищення мотивації працівників шляхом встановлення взаємозв'язку між результатами праці та її оплатою в рамках здійснення окремих процесів, обмежених входами-виходами, а не за результатами роботи всього підприємства чи підрозділу;

3) побудова інформаційної системи підприємства та автоматизованої системи управління, що підвищує керованість процесом реалізації стратегій.

Список використаних джерел:

1. Хаммер М. Реінжиніринг корпорації: маніфест революції в бізнесі / М. Хаммер, Д. Чампі – СПб., 2000. – 332 с.
2. Кузьмін О.Є. Теоретичні та прикладні засади менеджменту: навч. посіб. / О.Є. Кузьмін, О.Г. Мельник. – [2-ге вид. доп. і переробл.]. – Львів: Національний університет «Львівська політехніка», «Інтелект-Захід», 2003. – 352 с.
3. Андерсен Б. Бизнес-процессы. Инструменты совершенствования / Бьерн Андерсен; пер. с англ. С.В. Ариничева. – М.: РИА «Стандарты и качество», 2003. – 272 с. Бабак О.А. Реінжиніринг як сучасний інструмент інноваційної діяльності підприємств / О.А. Бабак // Економічний вісник Переяслав-Хмельницького ДПУ. – 2011. – № 17/1. – с. 55–60.
4. Іпполітова І. Я. Ефективність здійснення реінжинірингу бізнес-процесів на підприємстві / І. Я. Іпполітова // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – №. 13. – С. 264–270.

Перфун Анна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Трофимчук Наталія,
викладач економічних дисциплін вищої
категорії, викладач-методист

КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ПІДПРИЄМСТВА: СУТНІСТЬ ТА ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ

Проблема формування висококонкурентної національної економіки є на сьогодні ключовою, оскільки практика свідчить про те, що більшість вітчизняних суб'єктів господарювання є неконкурентоспроможними на світових ринках, що підтверджується результатами рейтингів провідних міжнародних організацій, згідно з якими Україна посідає одне із останніх місць серед досліджуваних країн [1].

Розглядаючи теоретичні аспекти щодо конкурентоспроможності підприємств необхідно зауважити, що загальноприйнятого визначення даного поняття не існує. На основі досліджень вчених, котрі вивчали дану проблематику, можна сформулювати поняття конкурентоспроможності

підприємства як здатність підприємства випускати та реалізовувати конкурентоспроможну продукцію, котра матиме конкурентні переваги порівняно з товарами-аналогами конкурентів у певний проміжок часу на визначеному ринку, а також формувати динаміку результативності позитивних змін основних показників прибутковості й підвищення вартості власного капіталу компанії [2].

У сучасних умовах виділяють чотири основні рівні конкурентоспроможності підприємства:

- перший рівень: зусилля спрямовані лише на випуск продукції, потреби споживача не враховуються;
- другий рівень: прагнення до відповідності продукції підприємства стандартам, які були встановлені конкурентами;
- третій рівень: ігнорування стандартів конкурентів та поступове отримання переваг у галузі;
- четвертий рівень: успіх у конкурентній боротьбі забезпечує не виробництво, а управління, при цьому підприємство повністю стає лідером на даному ринку.

Досягнення необхідного рівня конкурентоспроможності підприємства з урахуванням ефективно функціонуючого конкурентного потенціалу є визначальним і стабілізуючим фактором економічного зростання і стійкого розвитку підприємства в умовах конкуренції.

Головним завданням удосконалення системи управління конкурентоспроможністю, є пошук напрямків та формування ефективно-функціонуючого економічного механізму підвищення конкурентоспроможності підприємства, який має базуватися на комплексному підході, в основу якого буде покладено інтегральну оцінку конкурентного потенціалу підприємства, виявлення та раціональне використання його резервів. Невикористані конкурентні переваги є резервами конкурентного потенціалу і саме вони зумовлюють здатність підприємства вчасно реагувати на зміни у зовнішньому середовищі та утримувати стійкі позиції на ринку.

Для досягнення та подальшого збереження своїх конкурентних переваг підприємство, незважаючи на галузеву спрямованість, повинно: спиратися у своїй діяльності на нововведення, які є не тільки на вітчизняному, але й на світових ринках; вчасно реагувати та пристосовуватися до ринкових змін; володіти інформацією та здійснювати обмін з покупцями, посередниками, постачальниками, підприємствами родинних та суміжних галузей [1].

Керівництво підприємства повинно глибоко аналізувати своє становище на ринку і визначати, як досягти переваг у порівнянні з конкурентами. Крім того, необхідною умовою є моніторинг як зовнішнього, так і внутрішнього

середовища, що має супроводжуватися відповідними перетвореннями в конкурентній політиці підприємства.

Здатність ефективного використання підприємством конкурентного потенціалу є найважливішою передумовою досягнення його високої конкурентоспроможності. Конкурентний потенціал підприємства повинен відповідати стратегічним завданням для того, щоб на основі обраних цілей і своєчасного їх коригування забезпечити конкурентну позицію на ринку.

Поточні умови функціонування зумовлюють відповідну конкурентну політику підприємства, спрямовану на підвищення рівня конкурентоспроможності.

Основними напрямками конкурентної політики має бути формування дієвих систем та забезпечення адаптивності підприємства до умов зовнішнього середовища, гнучкості структури управління конкурентним потенціалом, ефективного використання конкурентного потенціалу. Одночасно, особливу увагу необхідно приділяти аналізу конкурентів.

У свою чергу держава, відповідно до умов функціонування, повинна проводити наступну політику підтримки: забезпечувати систему регулювання та підтримки угод на державному та міждержавному рівнях; розробляти сучасні екологічні стандарти виробництва; регулювати технологічні стандарти виробництва; створювати сприятливі умови для експортування продукції; сприяти розвитку родинних та підтримуючих галузей; забезпечувати правове регулювання функціонування економіки; створювати умови для залучення іноземного капіталу [1].

Саме поєднання визначених підходів дозволить більш глибоко проаналізувати існуючі та перспективні напрямки, за якими можуть бути посилені або створені конкурентні переваги підприємства.

Список використаних джерел

1. Дмитрієв І. А., Кирчата І. М., Шершенюк О. М. Конкурентоспроможність підприємства: навч. посіб. Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. 340 с.

2. Савицька О.М. Передумови формування стратегії маркетингових комунікацій на засадах системного підходу оцінювання рівня конкурентоспроможності та стану ресурсного забезпечення підприємства [Електронний ресурс] / О.М. Савицька, Д.С. Лізягіна // Електронне наукове фахове видання «Ефективна економіка». – 2017. – № 1. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5378>.

Радчук Оксана,
Комунальний заклад вищої освіти «Луцький
педагогічний коледж» Волинської обласної
ради
Науковий керівник: Козігора Марія
викладач кафедри педагогіки та психології

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ СПІВПРАЦІ ВИХОВАТЕЛЯ ІЗ БАТЬКАМИ ДОШКІЛЬНИКА

Формування особистості дошкільника відбувається під час різних видів діяльності, які він виконує, розвитку мовлення та пізнавальної сфери, але найважливішим у цьому процесі є розвиток самосвідомості, самооцінки, спонукальної сфери, емоції, почуття.

Важливу роль у розвитку дошкільника відіграють люди, які його оточують, перш за все це батьки. Але не менш важливим є спілкування із вихователем. Для успішного розвитку потрібна взаємодія вихователя не тільки з дитиною, а й з батьками.

Дослідження співпраці сім'ї із закладом дошкільної освіти знайшли своє відображення у працях вітчизняних і зарубіжних педагогів: Б. Сліверський, А. Савіцька, Р. Домбровська, Н. Мойсеюк, Я. Дрош, Н. Кот, О. Рудицька, Б. Бета та ін.

Успішне здійснення теоретичних і методичних основ навчання і виховання відбувається тільки за умови об'єднання виховних зусиль закладу дошкільної освіти, сім'ї та громадськості. Саме заклад дошкільної освіти має стати організуючим центром спільної виховної роботи. Це зумовлено низкою факторів:

- сьогодні тільки дошкільний заклад забезпечує необхідний рівень розвитку дитини, який обумовлюється вимогами сучасності та прискоренням науково-технічного прогресу;
- заклад дошкільної освіти має спеціально підготовлені кадри, більшість же батьків не мають належної педагогічної підготовки;
- значну частину свого часу більшість дітей проводять в закладі освіти, його вплив позначається також на їх поведінці в сім'ї.

Зазначені фактори, пов'язані з визначальним впливом дошкільного закладу на виховання дитини, зберігають своє значення і відносно впливу суспільних умов. Саме тому заклад дошкільної освіти і має бути організуючим центром, об'єднуючим виховну діяльність сім'ї та громадськості [1, с. 127].

Основною умовою в організації правильної і ефективної співпраці є пізнання дітей і їх родинного середовища. З метою пізнання сімейного середовища дитини вихователь повинен здобути таку інформацію: тип сім'ї (повна, неповна, реорганізована, тимчасова); хто найчастіше займається дитиною; скільки є дітей в сім'ї; оснащення дому засобами культурного впливу; активність дитини вдома (проведення вільного часу, домашні обов'язки, нагороди і покарання); психологічна атмосфера в сім'ї (згубні звички, нагороди і покарання); умови проживання (гігієнічні умови).

Важливою умовою ефективної співпраці вихователів з батьками є контакт, який опирається на довірі, відкритості, щирості, суб'єктному сприйманні, готовності до змін. Вихователь повинен дотримуватися певних правил, а саме: під час розмов уникати коментарів і оцінок, передавати свої почуття згідно з відчуттями співрозмовника, не давати поспішних порад, чітко і переконливо передавати власні погляди і аргументувати свою точку зору, заспокоювати потреби батьків.

Традиційними формами взаємодії закладу дошкільної освіти із сім'ями є:

- колективні – тематичні зустрічі за «круглим столом», засідання батьківського комітету, дні відкритих дверей, перегляд ранків, спільні свята (у тому числі й родинних), спортивні змагання (сімейні) тощо.
- групові – консультації, практикуми, школа молодих батьків, гуртки за інтересами, вечори запитань та відповідей, зустрічі зі спеціалістами тощо;
- індивідуальні – вступне анкетування, попередні візити батьків з дітьми до закладу дошкільної освіти, співбесіди, консультації, телефонний зв'язок, електронне листування тощо;
- наочно-письмові – батьківські куточки, тематичні стенди, папки-пересувки, дошки оголошень, інформаційні листки, тематичні виставки, анкетування тощо [2].

Важливим напрямком співпраці закладу дошкільної освіти та батьків є мовленнєва підготовка дошкільників. Успіх взаємодії батьків і вихователів, а отже позитивний вплив на розвиток мовлення дитини значною мірою будуть залежати від взаємостосунків, які складатимуться між вихователем і батьками дітей.

Основними завданнями взаємодії педагогів і батьків з питань мовленнєвого розвитку дошкільників: об'єднання зусиль дорослих для забезпечення успішного мовленнєвого розвитку кожної дитини; показ найбільш ефективних методів і прийомів роботи мовленнєвого виховання; розкриття можливості перенесення отриманих педагогічних знань в умови сімейного виховання; формування у батьків бажання і вміння спілкуватися з дітьми,

правильно реагувати на проблеми (допомагати долати їх) і досягнення дітей (радіти успіхам) [3, с. 140].

Отже, співпраця закладу дошкільної освіти та батьків є головною умовою успішного розвитку особистості дошкільника. Вихователю потрібно використовувати цілий арсенал форм та прийомів роботи для взаємодії, серед яких групові, колективні, індивідуальні, наочно-письмові.

Список використаних джерел:

1. Довженко Т. О. Підготовка майбутнього вихователя дошкільного навчального закладу до роботи з сім'єю. Педагогіка та психологія. Вип. 52, 2016. С. 124–133.

2. Колосова О. В. (2017). Форми взаємодії дошкільного закладу з сім'єю у контексті формування соціальної компетентності дітей старшого дошкільного віку. URL: <https://library.vspu.net/jspui/bitstream/123456789/2406/1/004.pdf> (дата звернення: 26.01.2022).

3. Новоселецька Н. І., Ковалевська Н. В. (2019). Форми взаємодії вихователів з батьками з розвитку мовлення дітей дошкільного віку в умовах сучасного ЗДО. Дошкільна освіта в сучасному соціокультурному просторі. Вип. 3, 2019. С. 138–143.

Богдана Шмига, студентка факультету психології Волинського національного університету імені Лесі Українки
Науковий керівник: Людмила Магдисюк, кандидат психологічних наук, доцент кафедри практичної психології та психодіагностики Волинського національного університету імені Лесі Українки

ЯКІСТЬ ЖИТТЯ ТА ПРОБЛЕМА ЕМОЦІЙНОГО ВИГОРАННЯ МОЛОДІ У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Емоційне вигорання становить одну із центральних проблем у фаховій підготовці та підвищення кваліфікації працівників. В умовах суспільства із соціально-політичною нестабільністю виникає проблема висування високих вимог до представників різних професій та проблеми визначення майбутньої професійної самореалізації у молоді. Високий рівень тривоги та напруги у навчально-професійній діяльності призводить до проблем із продуктивністю,

збільшується ризик виникнення психологічних криз та запобігає сприятливому становленні особистості.

Міжнародна класифікація хвороб десятого перегляду (МКХ-10) визначає емоційне вигорання як «стан повного виснаження». Різні підходи до розгляду поняття «емоційного вигорання» зумовлюють відмінності у його трактуванні:

- стан фізичного, психічного й емоційного виснаження, викликаного довготривалим перебуванням в емоційно перевантажених ситуаціях спілкування (К. Маслач, В. Орел, М. Скугаревська, Х. Фреденбергер) ;

- двовимірна модель, що складається з емоційного виснаження та з деперсоналізації, тобто погіршення ставлення до інших, а іноді й до себе (М. Лейтер, В. Шафуелі);

- трикомпонентна система, котра складається з емоційного виснаження, деперсоналізації та редукції власних особистісних досягнень (В. Бойко, С. Джексон, К. Маслач, Т. Форманюк) [1].

Синдром емоційного вигорання характеризується вираженим сполученням симптомів порушення в психічній, соматичній і соціальній сферах. До першої групи відносять такі симптоми, як високий рівень дратівливості, байдужості, неуважності, втоми, негативізму й песимізму; нав'язливе бажання змінити рід навчально-професійної діяльності через почуття невдачі та провини; посилення занепокоєння та тривоги; деперсоналізація; розвиток залежностей. Друга група містить такі симптоми, як фізична втома, порушення сну; підвищення артеріального тиску, нудота, діарея; зміна ваги; схильність до інфекційних захворювань, запальних процесів, хвороб серцево-судинної системи. До третьої групи відносять такі симптоми, як низька соціальна активність; погіршення відносин із колегами, одногрупниками, друзями, родичами; почуття ізоляції та нерозуміння іншими.

Емоційне вигорання розглядають залежно від етапів, що мають свої характеристики, та які виникають під впливом певних чинників.

В. Бойко виокремлює три фази емоційного вигорання: напруження (переживання психотравмуючих обставин, незадоволеність собою, розвиток почуття безпорадності, підвищення тривоги та песимістичного настрою), «резистенція» (неадекватне вибіркове емоційне реагування, емоційна й моральна дезорієнтація та замкненість, редукція професійних обов'язків), виснаження (емоційний дефіцит, емоційне та особистісне відчуження, психосоматичні та психовегетативні порушення).

М. Burisch, своєю чергою, виокремлює шість фаз емоційного вигорання: попереджувальна (надмірна участь та вигорання); зниження рівня особистої участі (стосовно оточення та професійної діяльності); емоційні реакції (депресія

та агресія); деструктивна поведінка (в емоційно-соціальній, мотиваційній та сфері інтелекту); психосоматичні реакції; розчарування [2].

Фактори, що сприяють формування синдрому емоційного вигорання поділяють на три основні групи.

Особистісний фактор характеризується індивідуальними особливостями (стать, характер та темперамент, світогляд, особливості вираження емоцій та їх сприйняття). В Бойко виділяє такі чинники, як схильність до емоційної холодності, інтенсивного переживання негативних обставин діяльності; слабка мотивація емоційної віддачі в навчально-професійній діяльності. Емоційне вигорання властиве особистостям, яким притаманні не лише психопатологічні та психосоматичні порушення, а й дисфункції у соціальній сфері.

Рольовий фактор містить рольову конфліктність та невизначеність, що відбувається у ситуаціях підвищеної конкурентності, відсутності інтеграції спільних зусиль, нерівномірно розподіленої відповідальності за виконані дії. Часто такі обставини супроводжуються через нераціональні розпорядження авторитарного керівництва.

Організаційний фактор пов'язаний із напруженою психоемоційною організацією діяльності, що дестабілізує та негативною психологічною атмосферою [3].

Отже, емоційне вигорання виникає в поєднанні великої кількості чинників (особливостей професійної діяльності, спілкування на роботі; особистісних характеристик; соціально-економічної ситуації в країні) та впливає на якість життя молодшої людини. Наслідки такого виснаження прослідковують не лише у навчально-професійній діяльності, а в особистісному житті особистості (розвиток апатичних, депресивних та тривожних станів, спілкування з рідними та друзями, психосоматичні порушення та тощо). Все це неминує відбивається на майбутніх перспективах молоді та призводить до тяжких порушень у психологічній та соматичних сферах.

Список використаних джерел

1. Леженіна Л. М. Методи дослідження емоційного вигорання: Наука і освіта, Науково-практичний ж-л. Одеса. 2008. № 8–9.
2. Міщенко М. С. Особливості синдрому емоційного вигорання: Актуальні проблеми психології: зб. наук. пр. Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка НАПН України.
3. Помиткіна Л., Ковальова Т. Проблема емоційного вигорання студентів: Соціальна психологія, 2008. №6. С. 97.

Щебет Юлія

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Кузьмич Ольга, викладач
першої кваліфікаційної категорії, кандидат
історичних наук

ГЕНДЕРНА РІВНІСТЬ: ЧОЛОВІЧЕ І ЖІНОЧЕ РІВНОПРАВ'Я

Термін «гендер» доволі молодий, з грецької мови перекладається як «рід». Проте українські джерела говорять, що на відміну від статі, гендер стосується не суто фізіологічних властивостей, за якими різняться чоловіки та жінки, а насамперед, соціально сформованих рис - окремо притаманних «жіночності» то «маскулінності».

Цікавим прикладом цього є першокнига «Gender and sex» 1969 року, психоаналітика Роберта Столлера, де він пропонує поділ за біологічними характеристиками людини, її статевими ознаками і соціальним явищем «гендер», тобто сприйняття у суспільстві.

Прочитавши деякі статті та переглянувши цікавий курс, я зробила для себе висновки, про те що у суспільстві не завжди справедливо ділять ролі між чоловіками і жінками, тому що вважають чоловічу категорію сильною, а жіночу - слабкою, але це є великою помилкою. Особисто за моїми спостереженнями жіноча категорія більше стійка та витривала, і в останні десятиліття суспільство все частіше а цьому переконується. Звикли вважати, що чоловік - вождь, але це є хибна думка, яка не завжди спрацьовує у сім'ї, державі чи підприємстві. Бо жіноча категорія наділена не лише витривалістю, а й більшою кмітливістю та стресостійкістю, відповідальністю та далекоглядністю.

Тому сучасне суспільство практично розриває поняття статева протилежність, та роздає ролі за бажанням: є військові чоловіки і жінки, є керівники чоловіки і жінки і так далі. Тобто зараз термін «гендерна рівність» як принцип полягає в тому, щоб вивчити і усунути всі соціальні бар'єри, що заважають людині проявитися як особистості, а також створити рівні соціальні можливості для реалізації особистості чоловіків і жінок в усіх сферах життєдіяльності в залежності від уподобань особи.

Список використаних джерел

1. <https://cutt.ly/tOs4QR9>
2. <https://cutt.ly/qOs4SN6>
3. <https://pravongo.org/ese-pro-hendernu-rivnist/>

3. УПРАВЛІННЯ ТА АДМІНІСТРУВАННЯ

Бузек Вадим

Чернівецький фаховий коледж бізнесу та харчових технологій

Науковий керівник: Бурденюк О.В.

Викладач вищої категорії, викладач-методист

БІРЖОВА ТОРГІВЛЯ ЯК ФОРМА ОРГАНІЗАЦІЇ ОПТОВОГО РИНКУ

Біржа походить від (нім. Börse, від латинської. bursa — «гаманець, калита», звідси також бурса) — організований торговельний майданчик, на якому відбувається гуртова торгівля товарами або цінними паперами у вигляді стандартизованих **біржових** угод.

Біржова торгівля - це особлива форма ведення еквівалентного обміну матеріальними благами між суб'єктами інституціонального ринку (або за участю їх представників), що акумулюється в мережі специфічних елементів інфраструктури товарного ринку - в установах товарних та інших спеціалізованих бірж.

Особливий характер біржової торгівлі проявляється у притаманних тільки їй рисах. **По-перше**, в ній здійснюється купівля-продаж (еквівалентний обмін) великих партій товарів і сировини, що дозволяє відносити ці комерційні операції до операцій оптового характеру: **Друга особливість** біржової торгівлі полягає в тому, що в ній здійснюється купівля-продаж не тільки вже виготовленого товару (**риннок реального товару**), але й реалізація прав на товари, що будуть виготовлені в перспективі (**ф'ючерсний ринок**). **Третя особливість** біржової торгівлі визначається обов'язковим її здійсненням виключно в мережі товарних бірж - спеціалізованих інфраструктурних елементів ринку, - за межами бірж, біржова торгівля здійснюватися не може.

Біржовий оборот реального товару це частина біржового обороту, що описується сукупністю укладених на товарних біржах оборотів щодо купівлі-продажу партій товарів і сировини у конкретний термін і за чітко визначеними цінами.

Біржова торгівля як невід'ємний складовий елемент оптового ринку здійснює активний вплив на характер і сукупні обсяги оптового обороту. Вона забезпечує **економічну свободу комерсанта-посередника**.

Біржова торгівля в цілому і її матеріально-технічна база - біржі, зокрема, виконують на оптовому ринку стабілізуючу роль.

У той же час **біржі через систему заходів регулювання** монополії запобігання несумлінній конкуренції, шляхом страхування цінового ризику мають на меті стабілізацію цін на основні види сировини і матеріалів, цінних паперів.

Багатоплановість ролей і широта функцій біржової торгівлі підкреслюють важливість цієї форми оптового продажу товарів для широкого кола суб'єктів господарювання у різних секторах економіки.

Біржова діяльність, як і біржі загалом, має такі особливості:

- концентрується в місцях виробництва і споживання товару, тобто у великих промислових, сільськогосподарських і торгових центрах;
- торгівля здійснюється специфічними видами товарів, так званими біржовими товарами, великими партіями;
- торгівлю здійснюють за відсутності товару, тобто за взірцями, описанням, каталогами, а також за контрактами і договорами на поставку товарів у майбутньому з правом укладення таких договорів у майбутньому;
- торги ведуться регулярно, враховується можливість попиту і пропозиції продавців і покупців у часі й просторі;
- відзначається відкритістю торгів, тобто всі, хто бажає, можуть отримати вичерпну інформацію про обсяги товарів, проданих на торгах, і ціни, що склалися;
- характеризується вільним ціноутворенням, тобто ціни формуються залежно від попиту і пропозиції за наявності конкуренції; ціни не постійні і змінюються залежно від кон'юнктури ринку;

Основні риси біржової торгівлі:

- приуроченість до певного місця і часу, тобто біржова торгівля проводиться тільки в спеціально відведеному для цього процесу місці і тільки у встановлені години роботи біржі;
- підпорядкованість установленим правилам біржової торгівлі. Кожна біржа виробляє свої правила торгівлі і всі учасники біржової торгівлі зобов'язані їх виконувати;
- гласність, тобто результати біржової торгівлі є відкритими для широкої публіки, відомості про них надходять до громадськості через ЗМІ; урегульованість з боку держави і громадськості. Держава через свої законодавчі і нормативні акти встановлює правила, відповідно до яких біржі здійснюють свою діяльність;

- концентрація попиту і пропозиції за товарами, які реалізуються на біржі, тому що біржа - це найпридатніше місце, де легко можна знайти покупця на продаваний товар чи продавця необхідного товару. Саме на цій основі складаються представницькі біржові (ринкові) цін товари.

Головна причина виникнення біржової торгівлі товарами – це розвиток великого виробництва, який вимагає ринку, здатного реалізувати великі партії товару на регулярній, повторюваній основі, на базі цін, які складаються в залежності від реального співвідношення попиту та пропозиції на товар.

Список використаної літератури

1. Комерційна діяльність. На ринку товарів та послуг. Навчальний посібник. Апопій В.В, 2002 р.; ст.132–134
2. Навчальний посібник Опорних конспектів з дисципліни «Основи біржової діяльності»В. І. Карсекін, М. А. Манов, 1994р.; ст. 128–138
3. Конституція України: [зі змін. та допов., внесеними Законом України від 1 лют. 2011 р. № 2952 – VI]. – Харків: Фактор, 2011. – 118 ст.
4. Закон «Про товарну біржу» від 10.12.1991 № 1956-ХІІ.

Вершков Олександр
ВСП «Любешівський ФТК ЛНТУ»
Науковий керівник: Бусько Ольга,
викладач спецдисциплін II-категорії

РОЗВИТОК СТРАХОВОГО РИНКУ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Сучасні процеси в економіці нашої країни потребують економічних реформ, що створює необхідність розвитку страхового ринку. На сьогоднішній день важливою складовою є формування ефективної системи інструментарію, спрямованого на збільшення рівня конкурентоспроможності страхових компаній та надання конкурентних послуг не лише на внутрішньому, але й зовнішньому ринках. [1]

Світовий досвід свідчить, що страховий ринок сприяє розвитку економіки і розв'язанню соціальних проблем. Проведення економічних реформ і структурної перебудови економіки зумовлюють необхідність подальшого розвитку страхового ринку України як частини фінансового ринку. Через

страхування реалізується державна політика соціально-економічного захисту населення, а також формуються значні інвестиційні ресурси. Зважаючи на те, що страховий ринок в Україні не повною мірою реалізує свої функції, поглиблене дослідження даної проблеми є актуальним.

В Україні основні проблеми теорії та практики страхування й особливості функціонування ринку страхових послуг України, перспективи подальшого розвитку досліджуються в роботах таких провідних науковців, як В. Базилевич, Н. Внукова, О. Гаманкова, Н. Дудченко, Ф. Журавка, О. Журавка, В. Зюбін, О. Козьменко, О. Корват, Л. Онищенко, С. Осадець. Проте завжди актуальним є вивчення сучасних тенденцій та перспективних напрямів розвитку вітчизняного ринку страхових послуг.

Враховуючи специфіку, властиву страхуванню щодо інституціональної теорії, узагальнюючи погляди вчених, страховий ринок можемо охарактеризувати як сукупність різноманітних інститутів та механізмів, спрямованих на зниження втрат і ризиків учасників страхового ринку. Ними можуть бути страховики, страхувальники, застраховані, посередники, а також асоціації страховиків. Діяльність кожного суб'єкта ринкових відносин пов'язана з ризиком, який необхідно попереджувати, зменшувати та фінансувати, на що спрямована діяльність ринку страхових послуг, який через страхові організації шляхом використання особливих механізмів забезпечує процес безперервного суспільного відтворення. [2]

Страховий ринок є певною сферою грошових відносин, у якій об'єктом купівлі-продажу є страхові послуги. Розглядаючи досвід країн з розвиненою економікою, можемо сказати, що страхування забезпечує суб'єктам господарської діяльності страховий захист їхніх інтересів від фінансових ризиків, фізичним особам – захист майнових інтересів. [3] Страховий ринок України залишається далеким від світових стандартів. Функції страхування виконуються ним неповною мірою. Це свідчить про нереалізований потенціал подальшого розвитку національного страхового ринку.

Одним з важливих питань розвитку страхового ринку є його ефективне регулювання та державна підтримка. Удосконалення системи правового забезпечення розвитку страхового ринку, державного регулювання і нагляду сприятиме створенню конкурентного середовища на ринку страхових послуг. З метою забезпечення стабільного розвитку страхового ринку необхідно забезпечити адаптацію законодавства України у сфері страхування до законодавства Європейського Союзу. Запровадження значної кількості обов'язкових видів страхування не відповідає практиці розвинених країн. Тому доцільним є економічно обґрунтувати необхідність та ефективність кожного виду обов'язкового страхування. Страховий ринок використовується для

податкової оптимізації в інших галузях економіки шляхом зменшення бази оподаткування. З огляду на це держава повинна забезпечити розробку законодавчих актів, які запобігають використанню страхового ринку для відмивання доходів, отриманих злочинним шляхом. Створення Державної Комісії з регулювання ринків фінансових послуг сприяло державному регулюванню, здійсненню нагляду за страховою діяльністю та формуванню основ законодавчого регулювання розвитку страхового ринку. Однак проведення оперативного аналізу та оцінки рівня ризику діяльності страховиків ускладнюють недостатнє технічне та ресурсне забезпечення, зокрема забезпечення кваліфікованими кадрами. На кількість та якість підготовки спеціалістів впливає відсутність в переліку спеціальностей вищої освіти спеціальності «Страхування». Науково-дослідна робота в галузі страхування обмежується виконанням дисертаційних досліджень, головним чином викладачами та аспірантами вищих навчальних закладів. Неврегульованими є дослідження важливих проблем розвитку страхового ринку на замовлення державних органів і об'єднань страховиків.

Отже, для подолання зазначених проблем та ефективного функціонування страхового ринку Україні варто вжити таких заходів:

- застосування новітніх технологій та впровадження інновацій у страховій діяльності;
- вдосконалення законодавчої бази;
- впровадження міжнародних стандартів ведення страхової діяльності;
- визначення надійної та ефективної стратегії розвитку страхового ринку України;
- вжиття просвітницьких заходів населення задля популяризації страхових послуг.

Узагальнюючи вищезазначене, можемо стверджувати, що страховий ринок України перебуває на етапі розвитку та інтеграції у світовий простір.

Список використаних джерел

1. Клепікова О.А. Дослідження динаміки розвитку страхового ринку України як складової світового ринку страхових послуг / О.А. Клепікова // Вісник Одеського національного університету. Економіка. – Одеса: Астропринт, 2010. – Т. 15. – Вип. 20. – с. 101–111.
2. Машина Н.І. Міжнародне страхування. Навчальний посібник, К. – Центр учбової літератури, 2006. – 480 с.
3. Фурман В.М. Страхові послуги для населення // Фінанси України. – 2010. – № 4

Гайдаєнко Ксенія
Кропивницький фаховий коледж харчування
та торгівлі
Науковий керівник: Щербак Інна
викладач, спеціаліст вищої категорії,
викладач-методист

ОБЛІКОВА ІНФОРМАЦІЯ ДЛЯ ПРИЙНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКИХ РІШЕНЬ

Кожний з членів суспільства належить до різних соціальних, політичних та економічних організацій, таких як підприємства, релігійні чи громадські організації, політичні партії, державні структури, екологічні рухи, професійні спілки. Ці організації мають справу з важливими питаннями розподілу ресурсів, що є дуже важливим для функціонування суспільства і в багатьох випадках фактично визначають суспільство.

Умовою існування динамічного та процвітаючого суспільства є здатність кожної організації оцінювати стан своїх справ, проводити критичний самоаналіз, і, приймаючи потрібні рішення, самооновлюватися та розвиватися. У такий спосіб краще вдовольняються індивідуальні та суспільні потреби. Взагалі, досягнення суспільства та його складових безпосередньо залежать від того, як розподіляються та використовуються обмежені ресурси людського таланту, матеріалів, послуг, капіталу. Щоб досягнути успіху, необхідна інформація про те, як найкращим чином одержати і використовувати ці ресурси, а облікова інформація призначена задовільнити саме такі запити. Так стаття 3 пункт 1 Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996-XIV говорить, що «метою ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності є надання користувачам для прийняття рішень повної, правдивої та неупередженої інформації про фінансове становище, результати діяльності та рух грошових коштів підприємства. [1]

Приймати рішення з економічних питань доводиться кожному з нас: менеджеру, інвестору, фінансисту, бухгалтеру, власнику підприємства, чи просто як зацікавленій особі. Головне, з чим стикаємося, є вибір одного рішення серед декількох можливих. Приймаючи рішення, ми думаємо про майбутнє, - минуле ж бо змінити не можна. Проте, щоб прийняти правильне рішення, не треба нехтувати минулими подіями та їх наслідками, аналіз яких може знадобитися: минуле допомагає зрозуміти, як можуть розгортатися події у майбутньому. Отже, ми дійшли висновку, що при прийнятті рішень треба

розглянути також і інформацію про минулі події, які мають відношення до нашої справи. Багато інформації з питань бізнесу визначено у професійних термінах. До цієї інформації належать: витрати (використані ресурси), виручка (отримані ресурси), активи (ресурси, що належать підприємству), пасиви (зобов'язання підприємства перед іншими контрагентами) і капітал власників. Тож ми бачимо, що облік дає досить багато інформації, яку варто враховувати при прийнятті рішень.

Інформація у фінансових звітах мусить: 1) стосуватися справи; 2) бути зрозумілою. Це дві головні причини, чому обчислення в обліку мають виконуватись з дотриманням прийнятих стандартів та умовностей.

Облікові (фінансові) звіти допомагають при прийнятті рішень таким чином:

Більшість важливих рішень, незалежно від їх суті, базується на фінансових розрахунках, а облік забезпечує ці розрахунки потрібною базисною інформацією та дає аналітичну орієнтацію щодо можливих чинників та наслідків, альтернатив.

Облік дає змогу здійснити зворотній зв'язок: фінансові звіти підприємства, які періодично складаються для зацікавлених осіб, містять в собі відомості про економічні наслідки раніше прийнятих рішень.

Облік – це запобіжний засіб контролю.

Щоб успішно здійснювати операції, потрібна інформація про отримані, наявні та використані ресурси, про випуск продукції підприємством (товарів та послуг). Таку інформацію треба збирати, оцінювати та повідомляти періодично. Обліковий процес має на меті забезпечити сталий потік такої інформації до всіх зацікавлених осіб. Фінансові звіти є головним джерелом потрібної інформації на постійній основі. Ця інформація забезпечує зворотний зв'язок по кожному прийнятому рішення.

Тому, зважаючи на розширення інтеграційних процесів у розвитку світового господарства, значного поширення набула ідея стандартизації бухгалтерського обліку. Вона здійснюється в рамках уніфікації обліку на міжнародному, світовому рівні, яку проводить Комітет з міжнародних стандартів бухгалтерського обліку (International Accounting Standards Committee, IASC). Але Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996-XIV вже багато в чому не відповідає сучасним запитам користувачів. На часі прийняття нового закону.

Список використаних джерел:

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 №996-XIV

Гончар Дар'я
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»
Науковий керівник: Півнюк Майя,
викладач з фінансів

ПОДАТКИ: УКРАЇНА І СВІТ

Податок - це частина зароблених грошей, яку повинен сплачувати до державного бюджету кожен громадянин. Без податків не може існувати жодна країна у світі. Різноманітні види податків та методи їх вираховування становлять податкову систему держави. Частину зароблених грошей громадяни та підприємства сплачують у формі податків. І хоча податки є витратами для нас, водночас вони є доходами для державної скарбниці, яку називають бюджетом [1].

В системи оподаткування є безліч цілей, та можна виділити 4 основні:

- Дохід бюджету. Податки складають основну частину доходів для місцевих та державного бюджетів. Вони використовуються для фінансування шкіл, лікарень та інших соціальних сфер.

- Розподіл. Гроші перерозподіляються на користь тих, хто цього найбільше потребує, зокрема пенсіонерів, тимчасово безробітних, осіб з інвалідністю тощо.

- Регулювання. Деякі податки використовуються для підвищення цін окремих товарів, зокрема акцизний податок на алкоголь та тютюнові вироби. Мета акцизу – знизити попит споживачів на шкідливі товари. Пільги при сплаті податків навпаки повинні здешевлювати суспільно-корисні продукти.

- Представництво. Люди і компанії віддають частину своїх грошей державі, натомість держава повинна належно виконувати свої функції та ефективно використовувати зібрані кошти [2].

На кожного громадянина України Конституцією покладений обов'язок сплачувати податки і збори в порядку і розмірах, установлених законом. Ухилення від сплати податків тягне за собою адміністративну та кримінальну відповідальність [1].

Як і у більшості країн, в Україні існують такі групи та види податків:

- Податки на споживання (на додану вартість, акциз, мито);
- Податки на доходи (на доходи фізичних осіб, ЄСВ, ЄП, на прибуток);
- Податки на майно (на землю, на нерухомість та рухоме майно).

Існують різні форми оподаткування та методи стягнення коштів з фізичних осіб та компаній. У десятку найбільших платників податків України ввійшли 6 енергетичних компаній (у сфері нафти, газу та електроенергії) і 4 підприємства з виробництва та розповсюдження тютюнових товарів [2].

У цілому ми маємо середньоєвропейський рівень оподаткування, хоча питання особливостей адміністрування податків та податкової бази для справляння податків залишається відкритим. Якщо підійти скрупульозніше, то за прогресивної шкали оподаткування індивідуальних доходів (наприклад, у Франції, Іспанії) держава менше, ніж в Україні забирає до бюджету в осіб, зарплата яких на чверть нижча, ніж середня (у Франції – це 14 % оподаткованого доходу, в Іспанії – 12%). Для бюджетів України (особливо місцевих, які живуть за рахунок надходжень від ПДФО) подібна практика була б критичною. Оскільки в нас частка домогосподарств, середньомісячні грошові доходи яких становлять три чверті від середньої зарплати, сягає майже 40 % усіх домогосподарств. І це при тому, що у складі таких домогосподарств – щонайменше 2 особи.

Натомість прибутки бізнесу в Україні оподатковують практично на рівні країн-сусідів і менше, ніж Франції, Іспанії чи Німеччині [3].

Українські податки, у порівнянні з іншими країнами, не є високими. Оцінку систем оподаткування щороку проводить німецька платформа Statista.

Найвагомішим показником є відсоток податку на доходи, й в Україні він доволі тривалий час залишається незмінним. Найвищі показники вже традиційно у країн Скандинавії та в Австрії, де податок на дохід складає понад 50% від загального прибутку:

- Швеція – 57,19%;
- Фінляндія – 56,95%;
- Данія – 55,89%;
- Австрія – 55% [2].

Список використаних джерел

1. <https://cutt.ly/WOQtvDj>
2. https://www.google.com/amp/s/education.24tv.ua/shho-take-podatki-chomu-yih-treba-splachuvati-porivnyannya-riznih_n1536439/amp
3. <https://cost.ua/714-podatky-v-ukrayini-vs-krayiny-eu-de-platyat-bilshe/>

Жанталай Карина
Кропивницький фаховий коледж
харчування та торгівлі
Науковий керівник: Бірзул
Наталія
викладач, спеціаліст вищої
категорії, магістр з фінансів

ЗНАЧЕННЯ КОНТРОЛЬНОЇ ФУНКЦІЇ ФІНАНСІВ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ ДЕРЖАВИ

В сучасних умовах контрольна функція фінансів є особливо актуальною, що зумовлено специфікою діяльності, яка дозволяє активно впливати на економічні процеси. Контрольна функція фінансів зумовлюється об'єктивно притаманною їм здатністю кількісно відображати рух фінансових ресурсів і забезпечувати контроль за дотриманням пропорцій у розподілі валового внутрішнього продукту, правильністю формування, розподілі та використання фінансових ресурсів держави і суб'єктів господарювання. Саме завдяки контрольній функції фінансів суспільство контролює повноту і своєчасність забезпечення фінансовими ресурсами різних суб'єктів фінансових відносин, знає про те, чи ефективно вони ними користуються.

Інструментами реалізації контрольної функції фінансів є фінансові показники підприємств, інформаційний дані, аналіз звітності, документальні перевірки, фінансова інформація. Вона поміщена у фінансових показниках, наявних в бухгалтерській, статистичній і оперативній звітності. Фінансові показники дозволяють побачити різні сторони роботи підприємств і оцінити результати господарської діяльності. На їх основі вживаються заходи, направлені на усунення виявлених негативних моментів.

Особливість і значимість фінансового контролю обумовлена його об'єктивною роллю в реалізації державної фінансової політики, оскільки від ефективності фінансового контролю залежить економічне і політичне благополуччя нації. Термін «фінансовий контроль» тісно пов'язаний з двома поняттями «фінанси» і «контроль», тому для з'ясування його сутності потрібно визначити сутність цих двох понять. Фінанси є юридичною і економічною категорією, оскільки вони існують у межах юридичних та економічних відносин. Функції фінансів реалізуються одночасно: кожна фінансова операція передбачає розподіл суспільного продукту та національного доходу, а також контроль за цим розподілом.

Фінанси відіграють важливу роль в суспільстві та суспільному виробництві, зокрема: забезпечують розподіл ВВП і фінансові потреби юридичних, фізичних осіб та держави; забезпечують кругообіг фінансових ресурсів; здійснюють перерозподіл доходів між галузями, регіонами, соціальними верствами населення; впливають на інтереси суб'єктів розподільчих відносин, визначають їх фінансові можливості; відіграють провідну роль у системі економічних методів управління економікою; забезпечують всеохоплюючий контроль між суб'єктами розподільчих відносин щодо формування та використання фондів грошових коштів.

Контрольна функція дозволяє вирішувати ряд важливих завдань: пошук резервів збільшення доходів і прибутку; своєчасне виконання фінансових зобов'язань; мобілізація фінансових ресурсів в обсягах, достатніх для фінансування соціально-економічного розвитку; ефективний цільовий розподіл і використання фінансових ресурсів. [1]

Важливими завданнями фінансового контролю є перевірка дотримання законодавства з фінансових питань, своєчасності та повноти виконання фінансових зобов'язань перед бюджетом, податковими органами, банками, а також взаємних зобов'язань суб'єктів господарювання, фізичних осіб щодо розрахунків і платежів.

Державний фінансовий контроль - різновид фінансового контролю, що здійснюється відповідними органами державного фінансового контролю. Завданням його є забезпечення законності, ефективності, фінансової дисципліни і раціональності у ході формування, розподілу, володіння, використання та відчуження активів, що належать державі.

Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні 2939-ХІІ» говорить, що державний фінансовий контроль забезпечується органом державного фінансового контролю через проведення державного фінансового аудиту, інспектування, перевірки закупівель та моніторингу закупівлі. [2]

Так, держава і місцеві органи влади здійснюють фінансовий контроль над діяльністю суб'єктів господарської діяльності через систему податків, мита, ліцензій; покупець здійснює фінансовий контроль над діяльністю продавця, оплачуючи товари, що купуються лише при відповідності їх, умовам контракту; продавець контролює діяльність покупця через виставляння векселя, через різні форми розрахунків; кредитор здійснює фінансовий контроль над позичальником через заставне право, через страхування, через систему фінансових санкцій.

Отже, фінансовий контроль діє при русі грошей і капіталу через системи й форми розрахунків, кредиту, оподатковування, застави. Тому на сучасному

етапі особливу актуальність набувають питання вдосконалення управління, однією із важливих функцій якого є контроль. Держава не може нормально функціонувати і розвиватися без чітко організованої системи контролю за виробництвом, розподілом і перерозподілом суспільного продукту та іншими сферами суспільного життя в державі. Тільки систематичний і всеосяжний контроль буде сприяти забезпеченню наукової обґрунтованості рішень, розпоряджень та інших нормативних документів, своєчасної їх реалізації. Він є необхідною умовою виявлення та усунення недоліків у діяльності об'єктів управління та причин, що їх породжують. Контроль дисциплінує працівників апарату управління, дає можливість об'єктивно оцінювати рівень їхньої компетентності і відповідальності, сприяє поширенню позитивної практики роботи.

Список використаних джерел:

1. Кремень О.І. Фінанси. Навчальний посібник-К.: ЦУЛ, 2018. 416 с.
2. Закон України «Про основні засади здійснення державного фінансового контролю в Україні» від 26.01.1993р.2939-ХІІ

Жукова Корнелія
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»
Науковий керівник: Жукова Дарія,
викладач першої категорії

ІСТОРІЯ РОЗВИТКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ

Світові масштаби використання електронних грошей зростають швидкими темпами. Майже кожен використовує банківські картки для оплати товарів чи послуг, має можливість будь-що оплатити за допомогою систем онлайн-банкінгу. Особливого поштовху до активізації електронних безконтактних розрахунків надали обставини в умовах локдауну від пандемії Covid-19.

Електронні гроші – одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими особами, ніж особа, яка їх випускає, і є грошовим зобов'язанням цієї особи. Цей термін часто

застосовується для позначення широкого спектру платіжних інструментів (цифрові гроші, цифрова готівка, електронна готівка, інтернетгроші, e-money, кібергроші), заснованих на інноваційних технологічних рішеннях.

Хоча електронні гроші порівняно недавно увійшли в наше життя, розвиток цього ринку здійснюється доволі стрімко. Історію розвитку світових електронних грошей можна поділити на декілька етапів.

Етап I (1918 р.) Було здійснено перший телеграфний переказ коштів для проведення клірингу між федеральними резервними банками США.

Етап II (1960–1970 рр.) Переведення банківського сектору на електронну основу оптових платежів. Поява клірингових розрахункових систем, автоматизованих розрахункових палат, а також використання систем електронних трансфертів. Поява кредитних та дебетових карток.

Етап III (1984 р.) Експеримент компанії Девіда Чаума (американського доктора наук з інформатики) – перший електронний банк DigiCash.

Етап IV (1990–2000 рр.) Виникнення електронних платіжних систем (національних та приватних). Запровадження в обіг смарт-карток. Інтеграція фізичних осіб в електронний грошовий обіг

Етап V (2000 – сьогодні) Поява нових видів електронних грошей «мережевих грошей» (network money). Поява грошової одиниці під назвою криптовалюта Біткоїн. [1]

Перші системи електронних розрахунків, якими почали користуватися в Україні, були WebMoney Transfer та PayPal наприкінці 90-х років минулого сторіччя.

Першими офіційними українськими платіжними системами стали WebMoney (з 2003 року) та LiqPay (з 2008 року). [2]

Особливістю українських електронних грошей є те, що офіційно їх емітентом може бути тільки банк резидент, тому на сьогодні PayPal, WebMoney та інші системи не можуть безпосередньо бути емітентами електронних грошей.

Випускати електронні гроші українські банки можуть на базі карткових платіжних систем Visa, MasterCard, НСМЕР. Проте деякі фінансові установи випускають власні електронні гроші, зокрема через платіжні системи GlobalMoney від банку Глобус, Махі від ТАСКОМБАНК, Forpost і Alfa-Money від Альфа Банку, Electrum від Укргазбанку і Храу від Банку Січ. Здійснювати випуск електронних грошей мають право лише 23 банки. [3]

Законодавчо питання функціонування електронних грошей в Україні регламентуються законом «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні»

введеним у дію в 2001 році та положенням «Про електронні гроші в Україні», прийнятим у 2010 році.

З 1 серпня 2022 року планується ввести в дію закон України «Про платіжні послуги», який має на меті адаптувати українське законодавство для інтеграції платіжної системи України з системою ЄС, посилити захист прав споживачів платіжних послуг, створити умови для запровадження в Україні концепції відкритого банкінгу «Open banking» та надати НБУ право випускати «цифрову валюту Національного банку України».

Отже, глобальний розвиток комп'ютерної техніки, засобів зв'язку, телекомунікаційних мереж зробив революційний прорив у грошовому обігу. Виникнення інноваційних платіжних продуктів – це об'єктивний процес, який був викликаний новими незадоволеними потребами суспільства і підвищеними вимогами до ефективності та надійності платежів, економічності, мобільності та зручності.

Оскільки в сучасності спостерігається інверсія причиннонаслідкових зв'язків, коли економічні нововведення випереджають технологічні, то еволюцію електронних грошей не слід вважати завершеним явищем.

Список використаних джерел

1. Мокієнко Т.В. Електронні гроші: сутність, класифікація та облікове відображення / Т.В. Мокієнко, Т.Б. Прийдак, Р.В. Ліпський // Ефективна економіка. — 2019. — № 6. URL: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/6_2019/37.pdf.

2. Віталій Кравчук, Дмитро Науменко, Андрій Глибовець. Електронні гроші в Україні / Аналітичний звіт – К.: Альфа ППК, 2012. – 64с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files/publications/Books/2012/3_Electronic_Money/E-money_report_APPROVED_2012-1002RED2.pdf.

3. Електронні гроші в Україні: види, системи в 2022 році. [Електронний ресурс] – Режим доступу: https://bankchart.com.ua/e_banking/statti/elektronni_groshi.

Ковальчук Ангеліна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Дацюк-Василюк Галина,
викладач I категорії

СИСТЕМА ГРЕЙДУВАННЯ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ УПРАВЛІНСЬКИЙ МЕХАНІЗМ МОТИВАЦІ ПРАЦІ

На сьогодні існує дуже велика кількість різних форм оплати праці. Але задовольнити потреби кожного працівника досить складно. Системи оплати праці, які використовуються нині на більшості вітчизняних підприємств морально застаріли, оскільки вони не враховують ні специфіки роботи підприємства, ні різної відповідальності та результатів працівників, що займають ідентичні посади. Саме тому для вирішення цієї проблеми потрібно застосовувати альтернативу посадовим окладам — систему грейдів.

Проблеми та перспективи застосування грейдингової системи оплати праці досліджували як зарубіжні, так і вітчизняні вчені: Едвард Хей, Д. Коул [3], М. І. Беленкова [1], В. В. Глущенко, Л. В. Гуцаленко, А. О. Костюк, О. О. Герасименко [2] та інші. Незважаючи на значну кількість наукових публікацій, дотепер недостатньо дослідженими залишаються питання особливостей впровадження грейдингової системи оплати праці у вітчизняних підприємствах. Саме тому метою цього дослідження є вивчення теоретичних аспектів та можливостей впровадження грейдів у практиці українських суб'єктів господарювання.

Термін «грейд» вперше вжив американський експерт в області консалтингу Едуард Н. Хей, який у 1962 році розробив універсальну модель тарифної сітки, за якою оцінюється внесок кожного співробітника в результативність роботи компанії. Система грейдів становить, по суті, корпоративний табель про ранги. Кожен співробітник має свій ранг або грейд, відповідно до якого розраховується рівень його заробітної плати. Відтак, грейдинг — це створення вертикальної структури позиційних посад, відповідно до яких розраховується заробітна плата. Причому кожна організація самостійно вибудовує структуру посад, з огляду на свої особливості, цінність кожного співробітника і його внесок у загальну справу [1].

Основна ідея грейдів – введення фіксованого окладу працівника, тобто базової частини зарплати залежно від цінності (значущості) посади. З урахуванням віднесення посади до відповідного грейду визначається соціальний пакет співробітника і в переважній більшості випадків – розмір преміальних виплат. Таким чином, система грейдів, формуючи оклади, певним чином регламентує систему матеріальної винагороди загалом [2].

Як зазначає Д. Коул, в основі грейдування посад лежать такі принципи:

- економічна обґрунтованість – зв'язок з результатами компанії;
- ясність і прозорість – об'єктивність системи, її зрозумілість для всіх категорій персоналу;
- справедливість – при більшому впливі на результат компанії співробітник одержує більшу винагороду;
- однорідність – відповідність винагород співробітників, що роблять однаковий вплив на результат;
- ринкова конкурентоспроможність – створення конкурентних переваг компанії для залучення висококваліфікованих фахівців [3].

Етапи розробки грейдів мають таку послідовність: опис посад, визначення цінності посад, побудова грейдів, установлення міжкваліфікаційних співвідношень (посадових окладів) для кожного грейду та, зрештою, запровадження грейдової системи.

При формуванні системи оплати праці шляхом грейдування використовується факторно-баловий метод, згідно якого оцінка проводиться за факторами, вираженими в балах, з урахуванням їх питомої ваги та рівня. За альтернативним варіантом факторно-балової матриці використовується різна кількість рівнів та експертним шляхом встановлюється їх питома вага і мінімальне значення балів, за якими оцінюється значущість кожного фактора на першому рівні їх прояву.

При цьому методика оцінювання посад згідно з методом Хея використовує такі чинники:

- 1) необхідні знання та досвід, в яких враховуються практичні процедури, спеціальні методи, методики та прийоми, а також професійні знання;
- 2) навички, що необхідні для вирішення завдань (чи проблем), в т. ч. здатність до аналітичного мислення, здатність до творчості;
- 3) рівень відповідальності, що відображує межі самостійного прийняття рішень, організаційні рамки діяльності працівника та міру впливу на роботу підприємства.

Наразі достатньо поширеними на вітчизняних підприємствах є такі чинники як рівень спеціальних знань (кваліфікація), досвід роботи, складність і новизна завдань, управління працівниками, самостійність у роботі, відповідальність, умови праці, рівень контактів (навички комунікації), ціна помилки. З урахуванням особливостей діяльності високотехнологічних підприємств, на нашу думку, доцільно використовувати такий спектр факторів: рівень спеціальних знань (кваліфікація); складність вирішуваних проблем; свобода дій при прийнятті рішень; рівень відповідальності; ціна помилки; управлінська роль; навички взаємодії; комунікабельність; міра впливу на результат [2]

Усе викладене дає підстави стверджувати, що в умовах невизначеності та мінливості ринкового середовища, конкурентні засади функціонування якого орієнтовані на результат, грейдування є інноваційним підходом в оплаті праці. На відміну від стандартної тарифної моделі оплати праці з домінуванням почасової форми оплати, яка поширена на переважній більшості українських підприємств, система грейдів забезпечує відповідність заробітної плати працівників значущості посад, які вони обіймають. Модернізація системи оплати праці на основі грейдування як технології та процедури проектування системи оплати праці на високотехнологічних підприємствах сприятиме посиленню індивідуалізації заробітної плати.

Список використаних джерел:

1. Беленкова М.І., Глущенко В.В. Застосування грейдової та інших прогресивних систем оплати праці на сільськогосподарських підприємствах. Облік і фінанси АПК. 2020. № 3. С. 133–137. URL: <http://magazine.faaf.org.ua/zastosuvannya-greydovoi-ta-inshih-progresivnih-sistem-oplati-praci-na-silskogospodarskih-pidpriemstvah.html> (Дата звернення 15.01.2022).

2. Герасименко О. О. Грейдування як інноваційний підхід в оплаті праці: науково-прикладний сценарій для високотехнологічних підприємств / О. О. Герасименко, Г. В. Герасименко // Проблеми економіки. – 2019. – № 3. – С. 91–99. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pekon_2019_3_13

3. Коул Д. Управление персоналом в современных организациях / Д. Коул; Пер. с англ. Н.Г. Владимрова. – М.: ООО «Вершина», 2004. – 352 с

Лис Анна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Дацюк-Василюк Галина,
викладач I категорії

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ

Цифрова економіка породжує виникнення специфічних проблем в практиці ведення бізнесу, які потребують вирішення спочатку в теоретичній площині. Більшість наукових досліджень стосовно даної теми мають фрагментарний характер та спрямовані на формування теоретико-методичного підґрунтя нової цифрової парадигми.

Серед науковців, які досліджували цю тему, слід відзначити праці К. Моспаненко, В. Панасюка, Н. Муженко, І. Спільник, М. Палюха, О. Голобородько, С. Коляденко, О. Мазіни, І. Назаренко, В. Олійник, В. Плаксієнко, М. Попович, Н. Рогова, Л. Соколенко та ін.

Враховуючи, що облік залишається базовим джерелом для забезпечення управлінських рішень в менеджменті підприємства, метою цього дослідження є ідентифікація вектору розвитку бухгалтерського обліку в умовах цифровізації, саме поняття якої з'явилося в загальному використанні з появою доступу до мережі Інтернету та визначається як напрямок впровадження сучасних технологій у роботу підприємства. При цьому в середовищі цифрової економіки виділяють три основні її складові:

- підтримуюча інфраструктура;
- електронний бізнес або e-business;
- електронна комерція або e-commerce [3].

Бухгалтерський облік як господарство невинно піддається змінам в процесі технологічного розвитку. Безпосередньо в обліку це виражається через застосування таких механізмів організації та ведення звітності, які в подальшому сприяють спрощенню, поліпшенню та в загальному розвитку облікового процесу. Варто звернути увагу, що бухгалтерські програми на базі штучного інтелекту можуть більш ефективно і точно виконують завдання введення та сортування даних, автоматично звіряти рахунки та здійснювати класифікацію операцій, крім того, такі програми можуть вказувати на шахрайські операції. З використанням додатків можна створювати та надсилати рахунки, отримувати квитанції та збирати електронні підписи.

Проведений аналіз публікацій з питань цифровізації бухгалтерського обліку показав, що перспективи застосування у сфері бухгалтерського обліку й аудиту мають такі інформаційні технології, як:

1) хмарні технології - це технології зберігання і роботи з даними онлайн в хмарі, а не на жорсткому диску комп'ютера або ноутбука. Доступ до програм через хмару забезпечує вільний потік інформації, незалежно від того, де знаходиться користувач і який пристрій він використовує. Так, на ринку представлені кілька незалежних провайдерів. Це, наприклад, компанії «Baltmeta» (Литва), «FreeAgent» (Великобританія), «GigaCloud» (Україна), «Intuit Quickbooks» (США), «KashFlow» (США), 22 «Netsapiens» (США), «Netsuite» (США), «SAP Business One» (Німеччина), «Sage 50c Premium»(США);

2) технології програмних роботів та штучного інтелекту, зокрема технологія роботизованої автоматизації бізнес-процесів (Robotic process automation, RPA), яка виконує монотонні, прості і стандартизовані процеси, для яких вже існує інструкція, починаючи з перенесення даних та закінчуючи формуванням звітів, написанням листів та аналізом даних.;

3) технології блокчейн, застосування яких веде до створення реєстру або облікової книги записів про події у цифровому середовищі. Отже, ця технологія дозволяє створити базу даних з високим рівнем захисту від фальсифікації чи знищення записів, щоб дозволяє приховати певну діяльність;

4) технології роботи з великими масивами даних (Big Data). Зауважимо, що інформаційна система бухгалтерського обліку в цілому не відповідає критеріям Big Data. Тому слід розглянути підходи і технології роботи з Big Data на предмет їх застосування у сфері бухгалтерського і, зокрема, управлінського обліку. Наприклад, згідно звіту компанії McKinsey «Global Institute, Big data: The next frontier for innovation, competition, and productivity», дані стали таким важливим фактором виробництва, як трудові ресурси чи виробничі активи. За рахунок використання великих даних, компанії можуть отримувати відчутні конкурентні переваги;

5) інтернет речей, запровадження якого відкриває нові перспективи удосконалення організації первинного обліку на підприємстві і дозволяє генерувати великі масиви даних про підприємство [1].

Зауважимо, що модернізаційні процеси впливають і на діяльність вже використовуваних об'єктів. Так, у зв'язку зі збільшенням можливостей цифрової обробки великих об'ємів інформації в діяльності організації посилюється роль баз даних, тобто фактично – нематеріальних активів підприємства. Будь-яка подача звітності в електронному вигляді – це переклад тих самих даних з паперового формату. Зрозуміло, що цифровізація процесу обліку одночасно впливає на низку аспектів, таких як отримання та зберігання облікової інформації, систематизацію та групування отримуваної інформації;

доступ до погрупованої інформації тощо. Тому подальше технологічне оновлення сфери бухгалтерського обліку в майбутньому може призвести до таких позитивних явищ, як підвищення легкості ведення обліку; нагромадження інформації в одному місці; збільшення об'єктів обліку; формування оновлених методів оцінки; вдосконалення цифрових технологій тощо [2].

Таким чином, якісна модернізація бухгалтерського обліку не тільки кардинально змінить підхід та створить його єдиний інформаційний простір, але й покращить якість управління на всіх рівнях. При цьому акценти будуть зміщені на інші питання, що вимагатимуть власного судження бухгалтера: складні нетипові операції, ефективні механізми внутрішнього контролю, аналітика та прогнозування, оцінка.

Список використаних джерел:

1. Моспаненко К. О. Цифровізація бухгалтерського обліку в умовах розвитку інформаційної економіки/ К. О. Моспаненко// URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/9148/1/21-23.pdf> (Дата звернення 10.01.2022).
2. Панасюк В. Особливості цифрової трансформації обліку/ В. Панасюк, Т. Бурденюк, Н. Мужевич. Галицький економічний вісник, № 1 (68) 2021. URL: https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2021.01 (Дата звернення 10.01.2022).
3. Спільник І., Палюх М. Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації, п. 1–2, р. 83–96, ост. 2019. URL: <http://ibo.wunu.edu.ua/index.php/ibo/article/view/405> (Дата звернення 10.01.2022).

Нечипорук Вікторія

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Дацюк-Васильюк Галина,
викладач I категорії

ОСОБЛИВОСТІ ФІНАНСОВОГО ОБЛІКУ ЕЛЕКТРОННИХ ГРОШЕЙ ТА ЙОГО УДОСКОНАЛЕННЯ

На даному етапі розвитку бізнесу з'являється нова можливість для його ведення - розраховуватися за доставлені товари, надані послуги та виконанні

роботи електронними грошима. Визначення терміну «електронні гроші» у вітчизняній фінансовій практиці міститься в постанові НБУ № 481 «Положення про електронні гроші», згідно якого останні «це одиниці вартості, які зберігаються на електронному пристрої, приймаються як засіб платежу іншими, крім емітента, особами і є грошовим зобов'язанням емітента» [1]. В цьому ж положенні зазначено, що електронні гроші можуть бути виражені лише в гривневому еквіваленті. Користувачем електронних грошей може бути фізична особа або суб'єкт господарювання, які є власниками електронних грошей і при цьому мають право використовувати їх для здійснення переказів та придбання товарів.

Розповсюдження електронних грошей зумовлене певними економічними чинниками, передусім їх низькою собівартістю, та позаекономічними чинниками - зручністю для споживачів при здійсненні розрахунків. Окрім цього, електронні гроші неможливо підробити, і будь-який користувач безкоштовно за власним бажанням може відкрити електронний рахунок, абонплату за користування електронним гаманцем не вносять, але під час здійснення переказів виникає комісія.

Сьогодні українці можуть продавати та купувати товари, переказувати кошти за допомогою таких систем, як WebMoney, «Яндекс.Деньги», RBK Money, PayCash, Qiwi, E-Gold, LiqPay, Z-Payment, Paypal, Liberty Reserve, Moneybookers та багато інших [2].

Бухгалтерський облік операцій електронних грошей досліджували М. В. Корягін та В. Р. Ліва, А. С. Крутова, С. Ф. Легенчук, Т. В. Мокієнко, М. А. Радченко, А. П. Семенець, А. П. Сиротинська та О. П. Лесик, О. А. Подолянчук, В. В. Скоробогатова, А. В. Янчев тощо.

У своїх роботах дані дослідники надають пропозиції щодо системи рахунків і подвійного запису для обліку операцій з електронними грошима. Вони теж займають позицію необхідності відокремленого обліку електронних грошей, але у більшості робіт вказується на використання рахунку 3-го, а не 2-го порядку, тобто субрахунку. Наприклад, ведення обліку електронних грошей у їх роботах пропонується у таких варіантах:

- з використанням нового субрахунку 315 «Електронні гроші» (А. П. Сиротинська та О. П. Лесик). Такий рахунок відноситься до рахунку 2-го порядку 31 «Рахунки в банках»;

- з використанням існуючого нині у Плані рахунків субрахунку 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» та введенням нового субрахунку 336 «Електронні гроші, номіновані в іноземній валюті» (С. Ф. Легенчук та А. П. Семенець, Т. В. Мокієнко). Обидва субрахунки належать до рахунку 2-го порядку 33 «Інші кошти»;

– ведення аналітичного обліку за субрахунком 335 «Електронні гроші, номіновані в національній валюті» за обраною системою електронних грошей та за умовною валютою гаманця (М. А. Радченко);

– використанням нових субрахунків 303 «Електронні гроші в національній валюті» та 304 «Електронні гроші в іноземній валюті» (А. С. Крутова). Обидва субрахунки належать до рахунку 2-го порядку 30 «Готівка».

Ми ж пропонуємо дещо інший варіант ведення синтетичного обліку електронних грошей – з введенням до Плану рахунків нового окремого рахунку 32 «Електронні гроші». В ньому пропонуємо передбачити дві підгрупи рахунків:

– 321–322 – для електронних грошей комерційних банків, інших кредитних установ, а також перспективних електронних грошей НБУ та Центральних банків інших країн;

– 323–324 – для електронних грошей, які випущені некредитними установами з ліцензії Центральних банків, а також для обліку коштів у національних і міжнародних електронних платіжних системах [3].

Для використання запропонованого рахунку 32 «Електронні гроші» мають бути розроблені зміни до чинного Плану рахунків та Інструкції до його використання. Окрім цього, використання запропонованого рахунку в практиці обліку електронних грошей вітчизняними підприємствами дозволить:

– зарезервувати номери рахунків для обліку електронних грошей монетарних фінансових установ (МФУ), номінованих у іноземній валюті — на перспективу;

– зробити можливим облік курсових різниць;

– підкреслити самостійність електронних грошей МФУ як платіжного інструменту, значення якого зростатиме у майбутньому;

– зробити можливою кореспонденцію зі сплати податків і зборів електронними грошима.

Список використаних джерел:

1. Про електронні гроші в Україні: положення НБУ від 04.11.2010 р. №481 URL: <http://zakon2.rada.gov.ua>. (Дата звернення 15.01.2022)

2. Грицюк П. Ю. Електронні гроші - нове досягнення криптографії та інформаційних технологій // Науковий вісник НЛТУ України. 2013. Вип. 23.1. С. 339–347.

3. Стовпова А. С. Удосконалення обліку електронних грошей на основі використання нового рахунку 32 «Електронні гроші»/ А. С. Стовпова//Економічна наука. 2021. № 6. С. 35-41// URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/6_2021/8.pdf (Дата звернення 15.01.2022).

Шафранська Віталія
Тернопільський фаховий коледж
харчових технологій і торгівлі
Науковий керівник: Ірина Чеченюк,
кандидат економічних наук.,
викладач вищої категорії

ТРИГЕРИ В МАРКЕТИНГУ

В маркетингу тригер – це стимулюючий механізм, метод, який використовують з метою спонукання покупців до негайної покупки чи іншої дії, отримання додаткової інформації про клієнта (збір електронних адрес, телефонів для подальших контактів з аудиторією, тобто лідів). Тригери викликають реакцію людини на рівні підсвідомості. Вони базуються на взаємодії з емоціями, стимулюють до термінових імпульсивних покупок та не дають споживачеві можливості і часу обдумати рішення. Даний метод впливає на такі емоції та почуття: радість, страх, жадібність, відчуття унікальності, вдячність.

Все, що може привернути увагу людини, діє на її відчуття, викликає у неї підняття емоційного фону, може бути використане з метою збільшення обсягів продажу. Важливою умовою ефективності методу є невимушеність подачі. В протилежному випадку перша покупка стане останньою, а розчарування від прийнятого рішення призведе до поширення негативної репутації.

Дієвими тригерами в маркетингу можемо виділити такі:

1. Дефіцит. Покупець може відкласти купівлю, якщо є відчуття, що це можна зробити завтра, якимось іншим разом тощо. Але як тільки стає зрозуміло, що товару може не вистачити, виникає негайне бажання купити і, можливо, навіть побільше. Слід продумувати акцію з обмеженими термінами її дії чи з обмеженою кількістю одиниць товару. Можна розказати про невеликі запаси, їх точну кількість, для послуги – скільки клієнтів ще можна записати. Важливою умовою ефективності цього тригера є інформаційна підготовка аудиторії до початку акції, появи товару.

2. Сила натовпу. Добре діє на підсвідомість людей інформація про те, скільки людей вже купили товар чи стали клієнтами компанії, скільки відгуків задоволених споживачів вже отримано, скільки замовлень вдень доводиться опрацьовувати менеджерам тощо.

3. Можливість щось отримати безкоштовно. Акції «1+1=3», преміальний товар безкоштовно до основного товару завжди привертають увагу і викликають бажання здійснити покупку. Аналогічно спрацьовує можливість

безкоштовного корисного контенту в обмін на номер телефону, адресу електронної пошти. Це допомагає ефективнішому збору лідів.

4. Страх. Популярними мотивами при розробці інформаційних повідомлень для цільової аудиторії є мотив страху та болю – страх втратити рідних, житло, бізнес, захворіти, залишити близьких без засобів для існування, бути пограбованим тощо. Але варто пам'ятати, що окремі ніші можуть бути настільки наляканими, що значно краще відреагують на позитивну мотивацію.

5. Ексклюзивність та специфіка. На таких особливостях товару або послуги слід наголошувати. Це привертає увагу споживачів з нестандартними потребами і наголошує на індивідуальному рішенні. Також є можливість відсікти тих, кому товар або послуга точно не підійдуть і допоможе запобігти їх негативним відгукам.

6. Цікавість. Перед появою продукту на ринку варто розбудити цікавість у споживачів. Наприклад, можна розказати потенційним покупцям про історію створення, незвичайні складові нового товару, їх походження. Це викличе бажання швидше купити та спробувати, «розігріє» аудиторію перед початком продажу.

7. Простота. Сьогодні клієнти шукають зручності в співпраці з компаніями. Навіть, якщо простота співпраці є очевидною, на ній варто наголошувати, пропонувати технічну підтримку, додаткові консультації з використання нових товарів та послуг тощо.

Вміле застосування подібних знань про підсвідомість споживачів допоможе підприємству отримати конкурентні переваги, зростання обсягів продажу та підвищить ефективність маркетингу.

Шафранюк Анна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки

Науковий керівник: Мойсеєць Наталія,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

ОСОБЛИВОСТІ ОРЕНДИ ЗЕМЛІ

Земля відіграє значну роль в економічному житті – вона виступає в якості природно-просторового базису, на якому відбувається вся господарська діяльність, є складовою частиною активів підприємства, об'єктом угод, може розглядатися як самостійний об'єкт управління та інвестування.

Земля – безцінний ресурс, використовуваний для виробництва сільгосппродукції, будівництва міст, комунікацій, розвитку регіонів і суспільства в цілому. З одного боку, земля є основою навколишнього середовища – усі інші природні об’єкти та живі істоти не можуть існувати за її межами. А з іншого – це особливий та унікальний об’єкт права власності та правових відносин. У зв’язку із цим, як для держави, так і для конкретного індивідуального власника нерухомості особливого значення набуває бухгалтерський облік, на підставі інформації якого відбувається прийняття ефективних управлінських та інвестиційних рішень.

Одним із варіантів надходження об’єктів нерухомості, що досить розповсюджений на сьогодні та має відповідну облікову специфіку, є отримання їх в оренду. Проте є багато невирішених питань законодавчого та методологічного характеру, що мають суттєвий вплив на побудову обліку та оподаткування оренди об’єктів нерухомості.

Оренда землі - це засноване на договорі строкове платне володіння і користування земельною ділянкою, необхідною орендареві для проведення підприємницької та інших видів діяльності.

Об’єктами оренди є земельні ділянки, що перебувають у власності громадян, юридичних осіб, комунальній або державній власності.

Орендодавцями земельних ділянок є громадяни та юридичні особи, у власності яких перебувають земельні ділянки, або уповноважені ними особи.

Орендарями земельних ділянок є юридичні або фізичні особи, яким на підставі договору оренди належить право володіння і користування земельною ділянкою. Орендодавцем земельної ділянки, переданої у користування на праві емфітевзису, є особа, яка використовує земельну ділянку на такому праві.

Об’єктами оренди виступають земельні ділянки, що перебувають у власності громадян та юридичних осіб України, територіальних громад сіл, селищ, міст (комунальній власності), держави. Об’єктами оренди можуть бути земельні ділянки з насадженнями, будівлями, спорудами, водоймами, що розташовані на них, якщо це передбачено договором оренди. І нарешті, при передачі в оренду земельних ділянок громадянами, які мають право на земельну частку (пай) у недержавному сільськогосподарському підприємстві, їх місце розташування визначається з урахуванням вимог раціональної організації території і компактності землекористування відповідно до спеціальних землевпорядних проектів.

Термін договору оренди земельної ділянки визначається за погодженням сторін і встановлюється в договорі оренди. Цей термін не може перевищувати 50 років.

Слід звернути увагу, що терміни «оренда», «фінансова оренда», «операційна оренда», відрізняються від їх еквівалентів, поданих у Законі України «Про

оподаткування прибутку підприємств» [2], Законі України «Про лізинг» [1] та Законі України «Про оренду державного та комунального майна» [4].

Якщо не звертати уваги на формальні відмінності (оренда і лізинг; операційна оренда та оперативний лізинг тощо), то суттєва відмінність полягає в такому:

1. Закон України «Про фінансовий лізинг» [1] містить умову сплати лізингоодержувачем (по суті орендарем) періодичних лізингових платежів, Закон України «Про оподаткування прибутку підприємств» вимагає передачу основних фондів або землі у користування за орендну плату та на визначений строк.

В Законі України «Про оренду державного та комунального майна» [2] у визначенні оренди умова щодо обов'язковості періодичних платежів відсутня. В них наголошується лише на строковому платному користуванні майна.

Важливим питанням оренди є питання відображення в обліку нарахування і виплати орендної плати. Згідно П(С)БО16 «Витрати»[3].

Орендна плата відноситься:

- на конкретні об'єкти витрат, якщо орендовані об'єкти використовують у виробничому процесі;
- на загальновиробничі витрати в сумі, що відповідає розміру орендної плати за об'єкти нерухомості загальновиробничого призначення;
- на адміністративні витрати в сумі, що відповідає розміру орендної плати за об'єкти нерухомості адміністративного призначення;
- на витрати зі збуту в сумі, що відповідає розміру орендної плати за об'єкти нерухомості, що пов'язані зі збутом продукції, товарів, робіт, послуг.

Орендна плата може виплачуватися в грошовій, натуральній, відробітковій та змішаній формах.

Згідно чинного законодавства України орендна плата повинна нараховуватись відповідно до умов договору і складатись з суми амортизаційних відрахувань та винагороди за користування майном. Розмір орендної плати повинен враховувати стан, призначення та очікуваний термін використання майна.

Список використаної літератури:

1. Закон про фінансовий лізинг (новий Закон) – Закон України «Про фінансовий лізинг» від 04.02.2021 р. № 1201-IX.
2. Закон про оренду – Закон України «Про оренду державного та комунального майна» від 03.10.2019 р. № 157-IX.
3. П(С)БО16 «Витрати»

Шеменюк Богдана
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»
Науковий керівник: Півнюк Майя,
викладач з фінансів

ВПЛИВ ВІЙСЬКОВИХ ДІЙ НА ЕКОНОМІКУ

2 січня у місті Жанаозен (Мангістауська область) розпочалися протести в Казахстані, що були спричинені підвищенням цін на скраплений газ. Мітинги дуже швидко охопили майже всю країну. Зроблені урядом і президентом Казахстану кроки щодо зниження цін на газ не заспокоїли ситуацію – мітингувальники вимагали відходу з політики колишнього президента Нурсултана Назарбаєва, який фактично править країною. Гасло «Шал, кет!» («Старий, іди геть!») став візитівкою протесту [1].

Протести в Казахстані матимуть вплив на економіку України, адже у неї є контракти на постачання енергоносіїв з цієї країни, проте ситуація некритична. Дещо складніша ситуація, за його словами, з поставками скрапленого газу.

«Казахстан постачав в Україну біля третини зрідженого газу, який споживається у нас. Хоча останнім часом поставки були скорочені через зростання попиту на газ у самому Казахстані. Подальше скорочення чи повна зупинка постачання може призвести до дефіциту скрапленого газу в Україні та до зростання цін на нього» – пояснив кандидат економічних наук Олександр Хмелевський.

Через протести в Казахстані 6 січня на Лондонській біржі ціни на уран різко підскочили. Спотова вартість концентрату закису-окису урану (проміжний продукт переробки природного урану) зросла майже на 8% – до \$45,25 за фунт. Такий вплив на ринок викликаний тим, що Казахстан є найбільшим світовим виробником урану – на його частку припадає понад 40% [2].

Збройний конфлікт впливає як на внутрішніх, так і на іноземних інвесторів. Залежно від інтенсивності конфлікту вони виводять капітал за кордон або переносять виробничі потужності в інші регіони країни.

Чинник виводу капіталу залишається актуальним в обох сценаріях поведінки внутрішніх інвесторів як можливість збереження капіталу в умовах невпевненості та невизначеності майбутнього національного ринку. При цьому чим більшою є ймовірність поширення зони бойових дій та/або зовнішньої агресії, тим більшим є страхування інвестиційного капіталу за кордоном.

Внутрішні інвестиції є одним з найчутливіших показників до збройних конфліктів. Початок збройних сутичок здійснює негативний вплив одразу як на фінансові, так і на реальні інвестиції. Це пов'язано з тим, що фондові ринки та ринки цінних паперів у країні конфлікту миттєво реагують на конфлікт, а вкладання коштів у капітальне будівництво призупиняється через високі ризики, особливо у випадку знаходження об'єктів таких інвестицій у зоні бойових дій. Разом з тим інвестори утримуються від вкладання коштів у розвиток виробництва через невпевненість у майбутньому.

Збільшення негативного впливу на обсяги внутрішніх інвестицій відбувається внаслідок окупації чи захоплення певної території, що розриває економічні та інвестиційні зв'язки між територіями в рамках однієї держави та відбивається на національній статистиці.

Особливо це помітно у випадках, коли безпосередній інвестор опиняється в зоні окупації чи конфлікту та змушений припинити інвестиційну діяльність або змінити її географію. Водночас у випадку, коли інвестор залишається на підконтрольній уряду території, негативний ефект значно знижується, оскільки відбувається зміна об'єктів чи географії інвестування всередині країни та кошти продовжують враховуватися в національній статистиці внутрішніх інвестицій.

Від поведінки внутрішніх інвесторів радикально відрізняється поведінка зовнішніх, а відповідно й реакції показника прямих іноземних інвестицій. Міждержавні конфлікти та війни призводять до зниження обсягів інвестицій, що двічі перевищують аналогічний ефект від громадянського конфлікту.

Внутрішній та зовнішні конфлікти завжди мають ризик перекидання на сусідні країни. Навіть якщо громадянська війна є виключно результатом внутрішніх процесів, національні інвестори можуть боятися того, що війна пошириться на сусідів. У результаті інвестори часто вдаються до виведення своїх інвестицій як з країни, де ведеться війна, так і з сусідніх держав [3]

Список використаних джерел

1. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://www.slovoidilo.ua/2022/01/05/kolonka/denys-popovych/svit/starym-tut-nemisce-choho-mozhe-pryzvesty-hazovuj-bunt-kazaxstani-choho-tut-ukrayina>.
2. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://fakty.com.ua/ua/ukraine/ekonomika/20220106-cziny-na-energonosiyi-ta-kurs-dolara-chogo-chekaty-ukrayini-vid-protestiv-u-kazahstani/>.
3. [Електронний ресурс] Режим доступу: <https://mind.ua/openmind/20173685-yak-vijskovi-konflikti-vplivayut-na-ekonomiku>.

4.ТОВАРОЗНАВСТВО ТА ЛОГІСТИКА

Венгерський Сергій Вікторович
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»
Науковий керівник: Обломська Анна
Богданівна
викладач товарознавчих дисциплін, спеціаліст
другої категорії

ВСІ ПЛАСТМАСИ НЕ МІЦНІ І ГОРЮЧІ. А ЧИ СПРАВДІ ЦЕ ТАК?

Більшість пластмасових речей, які нас оточують, не відрізняється особливою міцністю – вони ламаються від ударів або падіння. Крім того, майже всі вони ще й добре горять, адже досить невеликого полум'я, щоб розпочалася пожежа. Тому серед нас склалася думка, що пластмаси не міцні і до того ж пожежонебезпечні матеріали. Але насправді це не зовсім так – існують пластики, що не поступаються за своїми характеристиками навіть металам. [2]

Спочатку з'ясуємо, що таке пластмаси (пластичні маси)? Це матеріали, що складаються з полімерів природного або штучного походження. Під полімерами в хімії розуміють високомолекулярні сполуки, тобто речовини, молекули яких володіють великими розмірами і складаються з повторюваних ланок.

Перша пластмаса була отримана англійським металургом і винахідником Олександром Парксом більш як 170 років тому. Олександр Паркс назвав її паркезин, сучасна назва – целулоїд. З розвитком науки з'являлися і інші види пластмас, яких зараз налічується більше ніж 150 видів.

Більшість видів пластмас дійсно володіє не найвищою міцністю і відрізняється швидкою горючістю. Проте деякі речовини, які містяться у складі пластмас при реакції полімеризації набувають дивовижних властивостей, що дає можливість виробляти з них матеріали з невластивими для пластмас якостями.[2]

Найяскравіший приклад таких пластмас – фторопласти, серед яких виділяється фторопласт-4, або інші назви політетрафлуоретен політетрафторетилен, ПТФЕ, також відомий під торговою маркою Teflon™ –

пластична маса, що використовується в різних галузях науки, техніки і в побуті. Фторопласти мають високу міцність і зберігають свої властивості при температурах від -70 до $+350$ °C. Потрібно зауважити, що більшість пластмас плавиться вже при $+70-90$ °C. Крім того, ця пластмаса практично не змочується жирами і водою, дана властивість у поєднанні з жароміцністю і нашттовхнула вчених на думку застосовувати тефлон для створення антипригарного покриття в сковорідках.

Окрім фторопластів існують інші високоміцні пластики, які не бояться високих температур, проте вони, отримавши широке поширення в техніці, мало відомі людям. Це такі матеріали, як етилен-пропіленовий каучук – стійкий до кислот, високих температур і інших впливів, при цьому відрізняється легкістю і гнучкістю. Застосовується як основа гум, що експлуатується у важких умовах і при температурах до $+150$ °C, також застосовується в якості пластифікатора при виробництві удароміцного, морозостійкого поліпропілену, та в якості кабельної ізоляції.

Полібутилентерефталат володіє хорошими антифрикційними властивостями, високою міцністю, жорсткістю і твердістю, хороший діелектрик. Композиційні матеріали, створені на його основі, замінюють такі метали як цинк, бронзу і алюміній. При додаванні скловолокна полібутилентерефталат витримує температури до $+200$ °C. Використовується у виробництві деталей електротехнічного, конструкційного і декоративного призначення в автомобілебудуванні, електротехніці, електроніки та побутової техніки.

Поліамід дуже твердий і зносостійкий пластик, що дозволяє виготовляти з нього тертьові деталі механізмів, в тому числі і шестерні. Найчастіше поліаміди застосовують у вигляді волокон типу капрон, нейлон, плівок, клеїв і покриттів як антикорозійні матеріали для захисту металів і бетонів, в медицині – для хірургічних швів, в очній хірургії, для штучних кровоносних судин, як замінники кісток, як замінники шкіри. Нитки з поліаміду лише в два рази товстіші за волосся людини, однак ця нитка здатна витримувати вантаж в 1,5 кілограма. Це ще раз доводить, що це дійсно міцний матеріал.

Поліімід – твердий, міцний і жаростійкий пластик, який витримує температури до $+280$ °C. Відрізняється високою радіаційною стійкістю, зберігає електричні і механічні властивості. Сьогодні поліімідна плівка застосовується при криогенних і підвищених температурах, що актуально в сфері виробництва космічної техніки. Також деталі з цього виду пластмас використовуються в наступних галузях:

- машинобудуванні (виготовляються деталі для датчиків рівня масла);

- виробництві електротехніки (основна категорія виробів – електричні ізолятори, електронні ізолятори);
- радіоелектроніки та приладобудуванні (виробництво деталей для різного устаткування);
- в розробці медичної техніки (контейнери і прилади, котрі піддаються багаторазовій стерилізації).[1]

Отже, далеко не всі відомі людині пластмаси відповідають стереотипу, винесеного в заголовок. Деякі з них по міцності, жорсткості і стійкості до зношування можуть змагатися з металами. І можна не сумніватися, що з плином часу пластмаси будуть відігравати все більш важливу роль в житті людини.

Список використаних джерел

1. Войнаш Л. Г. Товарознавство непродовольчих товарів. ч.1: Підручник/ І. О. Дудла, Д. І. Козьмич, Н. В. Павловська, М. В. Приходько – К: НМЦ «Укоопосвіта», 2004. – с.87-100.
2. http://svitplastiky.blogspot.com/p/blog-page_19.html

Ільюк Марія

ВСП «Ковельський промислово-економічний
фаховий коледж ЛНТУ»

Науковий керівник: Зубчик Леся, викладач,
спеціаліст вищої категорії, викладач-методист

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ В УКРАЇНІ

Розвиток ефективної торговельної і транспортної логістики є ключовими напрямками розвитку конкурентоспроможності країн світу. Логістика особливо важлива для України, де міжнародна торгівля складає значну частину ВВП [1].

Транспортна логістика – це процес організації ланки поставок і управління ним. Цей ланцюг включає забезпечення сировини, необхідної для виробництва, управління матеріальними ресурсами на підприємстві, постачання готової продукції на склади та розподільні центри, сортування, переробку, пакування та розподіл продукції в місцях споживання [2]. Таким чином, транспортна логістика разом із заготівлею, розподілом, виробництвом і складуванням є основною умовою підвищення продуктивності, а отже, умовою

підвищення ефективності обігу та виробництва як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках.

Незважаючи на важливість розвитку транспортно-логістичних систем та інтеграції українського транспортного комплексу до загальноєвропейської та світової транспортної системи, Україна на даному етапі розвитку використала свій транзитний потенціал і вигідне географічне положення лише наполовину. Така ситуація виникла у зв'язку з тим, що недостатньо використовуються транспортні потужності; інфраструктура та послуги, доступність вантажовідправників і постачальників логістичних послуг є нижчими від заданих стандартів; витрати на логістику, з якими стикаються кінцеві користувачі, високі.

Тому для покращення позицій на світовому логістичному ринку необхідно займатися розвитком та модернізацією логістичної та митної інфраструктури, залученням іноземних інвесторів, реалізовувати спільні програми з ЄС [3].

Важливим напрямом у розвитку логістики є створення транспортних вузлів поблизу кордону, у містах, які за своїми розташуваннями уже є транспортними вузлами, але потребують розвитку або створення індустріальних центрів.

Певні кроки у цьому напрямку уже здійснюються. Зокрема, у рамках Міжнародного інвестиційного бізнес-форуму «Волинь-Інвест 2018» відбулася презентація індустріального парку «Ковель», який стане логістичним центром та місцем для розміщення нових промислових об'єктів. Наявність прилеглої міжнародної автомагістралі та двох залізничних колій створять сприятливі умови для функціонування і розвитку логістики, супутнього сервісу, а також забезпечать розвиток як великого перевалочного пункту при зміні напрямку товару з західної Європи на східну Європу та Близький Схід [4]. Завдяки цьому Волинська область має унікальну можливість перетворитися в транспортно-логістичний HUB і стати західними воротами України в Європу.

Отже, Україна повинна долучитися до покращення загальноєвропейського логістичного простору (зокрема логістичних центрів), що включають у себе покращення показників енергоефективності транспортних засобів; оптимізувати функціонування мультимодальних логістичних схем; більш ефективно використовувати логістичну інфраструктуру за рахунок вдосконалення управління перевезеннями; систематизувати потужності для задоволення зростання попиту на логістику України та регіонів ЄС.

Список використаних джерел

1. Стратегія сталої логістики та План дій для України // Міністерство інфраструктури України та WORD BANK GROUP. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mtu.gov.ua/files/Logistics.pdf>.
2. Маловичко А.С. Інтеграція України до транспортно-логістичної системи Європейського Союзу. Причорноморські економічні студії. 2016. Вип. 7. С. 55–58.
3. Грицина Л.А., Кошівська М.В. Світове господарство і міжнародні світові відносини. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/18_2018_ukr/5.pdf.
4. Інвестиційні пропозиції. Індустріальний парк «Ковель». – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://invest.volyn.ua/ua/Podiyi/109.html>.

Колеснікова Анастасія Андріївна,
Луцький національний технічний університет
Науковий керівник: Речун Оксана Юріївна,
кандидат економічних наук, доцент, Луцький
національний технічний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕМІЩЕННЯ ТОВАРІВ ЧЕРЕЗ МИТНИЙ КОРДОН УКРАЇНИ

Анотація. Проаналізовано особливості правового регулювання переміщення та пропуску товарів через митний кордон України. Розкрито зміст основних понять та категорій, що використані в митному законодавстві при регламентації переміщення товарів через кордон.

Ключові слова: митний орган, митне право, митний кордон, міжнародна торгівля, переміщення, пункти пропуску, товари.

Актуальність проблеми. Митне право стало одним із ефективних інструментів у здійсненні міжнародної торгівлі, налагодженні економічної та політичної співпраці між державами, засобом підвищення економічного рівня країни, захисту національного товаровиробника та інтересів усього суспільства у різних сферах його функціонування. Зважаючи на це, необхідним видається дослідження особливостей регулювання порядку переміщення товарів через митний кордон України, адже підвищення його ефективності є запорукою економічної безпеки країни.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Дослідженню тих чи інших проблем державної митної справи присвятили свої праці такі вчені, як О.М. Бандурка, В.М. Бойко, В.В. Галунько, О.А., Є.В. Гармаш, О.А. Гащицький, Є.С. Герасименко, В.К. Гіжевський, Є.В. Додін, М.І. Єропкін, К.Є. Ігошев, Д.П. Калаянов, С.В. Ківалов, О.П. Ключніченко, Д.П. Коренєв, В.М. Кудрявцев, В.І. Курило, О.М. Литвинова, Д.М. Лук'янець, Р.С. Мельник, Д.В. Приймаченко, В.В. Прокопенко, О.Х. Юлдашев та ін.

Метою даного дослідження є аналіз чинного законодавства України та митних правовідносин, що формуються на його основі, з питань переміщення товарів через митний кордон України.

Виклад основного матеріалу. Під переміщенням через митний кордон України треба розуміти сукупність дій, пов'язаних із ввезенням на митну територію України, вивезенням з цієї території або транзит через митну територію України товарів, транспортних засобів та інших предметів у будь-який спосіб, будь-якими засобами та видами транспорту, включаючи використання з цією метою трубопровідного транспорту та ліній електропередачі [1]. Поняття «переміщення через митний кордон» охоплює наступні дії:

- наявність фактично здійснених вольових дій фізичних та юридичних осіб, зокрема суб'єктів ЗЕД, спрямованих на досягнення кінцевого, конкретного результату (із ввезення на митну територію України, вивезення з цієї території або транзиту через територію України товарів, транспортних засобів та інших предметів);

- здійснення вказаних дій у правовому режимі ввезення товарів, транспортних засобів на митну територію України, або їх вивезення з митної території України, або транзит через митну територію України;

- наявність певних засобів, завдяки яким здійснюються перелічені вище дії;

- здійснення зазначених дій щодо товарів, транспортних засобів та інших предметів, які підлягають пропуску через митний кордон України;

- здійснення митних формальностей під час митного контролю та митного оформлення транспортних засобів комерційного призначення, якими переміщуються пасажирів або товари через митний кордон України;

- фактичний перетин митного кордону України товарами, транспортними засобами та іншими предметами [2, с. 47].

Існує низка особливостей ввезення та оподаткування товарів, що переміщуються через митну територію України, які залежать від обсягів, від способу переміщення (повітряний, наземний транспорт або міжнародні поштові експрес відправлення), від вартості, а також категорії товарів чи це (продукти

харчування, алкогольні напої та тютюнові вироби та інші). Перш ніж докладніше розглянути основні особливості ввезення, слід розуміти, що перетин товарів діє через двоканальну систему митного контролю. Ця система розроблена для спрощення системи митного контролю, а також дає можливість громадянам здійснити декларування, вибираючи один з каналів. У народі їх прийнято називати «зелений» та «червоний» коридор, коротко зупинимося на кожному з них, а також на особливостях та обмеженнях для проходження кожного з них [3].

Митним законодавством України усі предмети, які переміщуються через митний кордон України поділяють на особисті речі, товари і транспортні засоби. Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється засобами авіаційного, водного, автомобільного, залізничного, трубопровідного транспорту та лініями електропередачі, а також змішаними перевезеннями. Залежно від наявності перевізника, відправника, одержувача, а також договору на перевезення товари переміщуються у:

- 1) вантажних відправленнях;
- 2) супроводжуваному багажі;
- 3) несупроводжуваному багажі;
- 4) ручній поклажі;
- 5) міжнародних поштових відправленнях;
- 6) міжнародних експрес відправленнях [1].

Обираючи «зелений коридор», вважається, що товари, що переміщуються ним через митний кордон України, не підлягають письмовому декларуванню, оподаткуванню митними платежами, не підпадають під встановлені законодавством заборони або обмеження на ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території та про факти, що мають юридичне значення.

Переміщення товарів повітряним сполученням на митну територію України фізичними особами здійснюється в ручній кладці або в багажі, що супроводжується (крім підакцизних товарів та особистих речей) сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 1000 EUR через пункти пропуску на державному кордоні України, відкриті для повітряного сполучення.

Переміщаються наземним транспортом товари сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 500 EUR, вагою не більше ніж 50 кг., фізичною особою, яка була відсутня в Україні понад 24 години та яка в'їжджає в Україну не частіше одного разу протягом 72 годин, які ввозяться на митну територію України через інші крім відкритих для повітряного сполучення пункти пропуску.

Переміщуються в одному депеші міжнародних поштових відправлень або в одному вантажі експрес-перевізника в міжнародних експрес-відправленнях, сумарна фактурна вартість яких не перевищує еквівалент 150 євро та ввозиться на митну територію України на адресу одного одержувача фізичної особи у перших трьох міжнародних поштових чи міжнародних експрес-відправленнях протягом одного календарного місяця [4].

В свою чергу, канал, позначений символами червоного кольору «червоний коридор» призначений для декларування шляхом вчинення дій громадянами, які переміщують через митний кордон України товари в обсягах митних платежів, що підлягають оподаткуванню, та підпадають під встановлені законодавством заборони або обмеження на ввезення на митну територію України або вивезення за межі цієї території та не підлягають письмовому декларуванню. Письмовому декларуванню підлягають [4]:

1) Товари (крім підакцизних), що ввозяться громадянами в ручній кладці або в багажі, що супроводжується, вартість або загальна вага яких перевищує обмеження, а також вартість яких перевищує 1 000 євро ввозяться повітряним транспортом, вартість яких перевищує 500 євро і ввозяться наземним транспортом, вартість яких перевищує 150 євро та переміщуються в міжнародних поштових, міжнародних експрес-відправленнях, несупроводжуваному багажі, але загальна фактурна вартість вище перерахованих товарів залежно від способу переміщення не перевищує еквівалент 10 000 євро, підлягають письмовому декларуванню в порядку, встановленому для громадян, та обкладаються ввізним та податком на додану вартість за ставкою, встановленою Податковим кодексом України.

2) Культурні цінності за кодом згідно з УКТ ЗЕД: 9701100000, 9701900000, 9702000000, 9703000000, 9704000000, 9705000000.

3) Валютні цінності. Готівка у сумі, що перевищує в еквіваленті 10 000 євро у такому разі Фізична особа-резидент України зобов'язана пред'явити документи, що підтверджують зняття готівки з рахунків у банках (фінансових установах), виключно на ту суму, що перевищує еквівалент 10 000 євро. Фізична особа нерезидент може ввозити суму, що перевищує еквівалент 10000 євро за умови письмового декларування митному органу без подання документів документи, що підтверджують зняття готівки з рахунків у банках (фінансових установах). Громадяни мають право ввозити в Україну Банківські метали вагою, що не перевищує 500 г., у вигляді зливків та монет за умови їхнього письмового декларування в повному обсязі.

4) Домашні тварини, які ввозяться громадянами на митну територію України, підлягають письмовому декларуванню. Для ввезення домашніх тварин

вам знадобиться ветеринарний паспорт на тварину та ветеринарне свідоцтво за формою Ф-1, видане не пізніше ніж за 72 години до моменту перетину кордону.

Переміщення товарів через митний кордон України здійснюється у пунктах пропуску через державний кордон України, перелік яких визначається Кабінетом Міністрів України відповідно до міжнародних договорів України, укладених в установленому законом порядку [1; 6; 7]. Законодавством України встановлено заборону щодо переміщення через митний кордон України:

1) товарів, переміщення яких через митний кордон України заборонено законом;

2) товарів, на пропуск яких відповідно до закону потрібні дозволи інших державних органів, за відсутності цих дозволів (крім алкогольних напоїв і тютюнових виробів, а також харчових продуктів для власного споживання, що ввозяться громадянами в межах норм, встановлених статтею 376 та частиною другою статті 378 Митного Кодексу);

3) товарів, що переміщуються через митний кордон України з порушенням вимог Митного Кодексу та інших законів України [1; 8; 9; 10].

Заборонено для ввезення в Україну також наступні види товарів:

1) Товари, які можуть завдати шкоди здоров'ю або загрожувати життю населення та тваринному світу або призвести до заподіяння шкоди навколишньому середовищу.

2) Літературні та художні твори, поліграфічна та інша друкована продукція, кіно-, фото-, аудіо- та відеоматеріали, що пропагують війну, жорстокість, порнографію, расову, етнічну чи релігійну ворожнечу, закликають до насильницького повалення конституційного ладу в Україні.

3) Товари та особисті речі, на перепустку яких необхідні дозволи інших державних установ, без цих дозволів. Перелік цих товарів та особистих речей визначається Кабінетом Міністрів України.

Обмеження щодо переміщення окремих товарів через митний кордон України встановлюється у випадках, передбачених законом, на окремі товари. Пропуск таких товарів через митний кордон України та їх митне оформлення здійснюються органами доходів та зборів на підставі отриманих з використанням засобів інформаційних технологій документів (сертифікатів якості, ліцензій, державних реєстраційних свідоцтв, документів державної стандартизації, ветеринарних свідоцтв, дозволів на перевезення, сертифікатів країни експортера) [5, с. 217].

Висновки. Таким чином, правове регулювання переміщення товарів через кордон надзвичайно важливий напрям державної митної справи. Даний правовий інститут є великим за обсягом і потребує своєчасного та чіткого упорядкування. Митний кодекс України закріплює лише основні поняття та

засади порядку переміщення товарів через митний кордон, визначає вектори митної політики, утверджує принципи соціально-економічної та політичної безпеки митних кордонів.

Усі ж інші елементи механізму правового регулювання цих відносин визначаються у законах України та підзаконних нормативно-правових актах, сферою дії яких є ввезення окремих товарів чи послуг, обсяги зазначених перевезень, сплата податків і мита, проведення додаткових видів контролю та багато інших питань.

Список використаних джерел

1. Митний кодекс України: Закон України від 13.03.2012 № 4495-VI. Дата оновлення: 19.12.2021 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>.
2. Денисенко С. І. Деякі актуальні проблеми реалізації міжнародних стандартів спрощення та гармонізації митних процедур у діяльності митних органів України. Підприємництво, господарство і право. 2011. № 4. С. 159–163.
3. Прокопенко В. В. Административные услуги, оказываемые государственной таможенной службой Украины (в контексте Таможенного кодекса Украины 2012 года). Митна справа. 2012. № 3. С. 30–37.
4. Митне право України: підручник / за ред. В. М. Бойко, Л. Б. Давиденко. Алерта, 2015. 528 с.
5. Митні інформаційні технології: навчальний посібник / за ред. О. Ф. Волик, О. В. Кашеєва, І. В. Дорда. К.: Знання, 2011. 391 с.
6. Митна конвенція про міжнародне перевезення вантажів із застосуванням книжки МДП від 14.11.1975. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_012.
7. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони від 27.06.2014. URL: <http://comeuroint.rada.gov.ua/komevoint/doccatalog/document?id=5621>.
8. Про заборону ввезення на митну територію України товарів, що походять з Російської Федерації: Постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1147. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1147-2015>.
9. Про затвердження переліку товарів вивезення (пересилання) яких громадянами за межі митної території України не допускається: Постанова Кабінету Міністрів України від 28.05.2012 № 468. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/468-2012>.
10. Про затвердження переліків товарів, на які встановлено обмеження щодо переміщення через митний кордон України: Постанова Кабінету Міністрів України від 21.05.2012 № 436. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-2012>.

Кравчук Ярослава

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Ковальчук Н. М.

методист, викладач вищої категорії,
завідувач відділенням харчових технологій

НЕРИБНІ МОРЕПРОДУКТИ – БІЛКОВА СИРОВИНА ДЛЯ ПРИГОТУВАННЯ КУЛІНАРНИХ СТРАВ

За останні роки науковці різних країн особливу увагу приділяють пошуку можливостей раціонального використання малопоширених або сировинних ресурсів, які раніше мало використовувались. Це стосується також побічної рибної і нерибної водної сировини у технології відповідних продуктів.

Важливе місце посідає дослідження, спрямовані на удосконалення технології переробки нерибних морепродуктів з метою забезпечення відповідної якості, безпечності та збереженості продукції.

Морепродукти та риба – цінне джерело білка. На відміну від інших продуктів тваринного походження, містять унікальні ω -3 і ω -6 поліненасичені жирні кислоти, які знижують рівень шкідливого холестерину в крові. Крім того, ω -3 має протизапальну дію, а також допомагає при багатьох захворюваннях, включно з астмою, запаленням легенів, ревматичним артритом, і навіть пригнічує утворення ракових клітин. Відповідно протягом останніх років суттєво змінився склад сировини з приготування різноманітних кулінарних страв, які покращують фізіологію харчування людини. Особливо це стосується морепродуктів

За вмістом поживних речовин морепродукти подібні до риби, але є і деякі відмінності. На відміну від риби, білок у частини морепродуктів має більш волокнисту структуру і тому засвоюється гірше, зате швидше дає відчуття ситості. Вміст вуглеводів не перевищує 1%, за винятком мідій (1,9%) і устриць (4,7%), але цієї кількості достатньо для формування у м'ясі морепродуктів приємного солодкуватого присмаку. Вміст жиру в морепродуктах становить всього 1–2%, і тільки у крабах він досягає 5%.

У рибній промисловості світу велику питому вагу займають нерибні водні продукти, які розрізняють тваринного та рослинного походження.

До сировини тваринного походження відносять ракоподібних (краби, раки, креветки, омари, лангусти), молюсків головоногих (кальмари, каракатиці,

восьминоги), двостулкових (устриці, мідії, гребінці), голкошкірих (трепанги, голотурії, морські їжаки). До сировини рослинного походження відносяться різні морські водорості. Саме для харчових цілей використовують морську капусту (ламінарія).

Краби мають найбільше промислове значення. Їстівне м'ясо зосереджене у трьох парах ходильних кінцівок й одній парі кінцівок, які називають клішнями. М'ясо вживається у свіжому, вареному вигляді. Найціннішим вважаються краби, у яких твердий панцир, а м'ясо пружне. Не використовується для приготування страв м'ясо крабів дряхле, водянисте, малоцінне. М'ясо крабів використовують для приготування салатів, супів, соусів. Дуже добре м'ясо крабів поєднується з майонезом, лимонним соком, яйцями і зеленню петрушки.

Креветки – це дрібні морські рачки сірого або червоного кольору. Їстівне м'ясо розташоване у хвості. Із креветок виробляють охолоджену, морожену продукцію. Креветки заморожені повинні бути пляшкового кольору. Якщо колір стає мутним, умови зберігання їх порушені, якщо світлі, то це вже повністю зіпсований продукт. За якісними показниками креветки нерозібрані і розібрані повинні бути цілими, однорідні за розміром; сироморожені – дещо зігнуті, варено-морожені зігнуті, консистенція м'яса у сироморожених креветок – пружна, колір – світло-сірий, у варено-морожених - щільна, колір білий з рожевим покриттям. Смак і запах приємні, властиві вареному м'ясу свіжих креветок. У промисловості із м'яса креветок виготовляють білкову пасту «Океан», «Креветкове масло», а в кулінарії – для приготування салатів, супів холодцю, або подають під майонезом, відварних креветок подають як закуску до пива

Омари і лангусти – великі морські й океанічні раки вагою 4–5 кг. Їстівним є м'ясо клешнів і черевця (шийки). Їх реалізують живими, вареними, мороженими, розібраними і нерозібраними. Омари та лангусти готують в соусах, закуска до пива, панірованими, з рисом, зі смаком свіжих овочів. Вони багаті на білок (19,0%), незамінних амінокислот (37,0%), жирів (1,8%).

Для багатьох народів молюски були і є важливим компонентом в їх харчовому раціоні. Страви із молюсків входять у кулінарію багатьох країн і є делікатесом. У Стародавньому Римі вважалось недоліком виховання, якщо гурман не міг за смаком визначити сорт або походження устриць. У багатьох країнах налагоджено вирощування молюсків різних видів. Налагоджено культивування наземних равликів-хелицид, які дуже популярні в Європі. Молюски реалізують в живому, замороженому, сушеному вигляді, та виготовляють консерви. Виділяють гребінець королівський, антарктичний, перуанський, великий, морський. Різновиди мідій: звичайна, чорноморська,

чилійська, північноамериканська, зелена, далекохідна, Устриці: європейська або чорноморська, гігантська, американська, плоска, чашоподібна.

У промисловості мідії є сировиною для приготування різноманітних консервів: мідії з рисом, морквою, цибулею, томатом, чорносливом (дієтичні консерви) та іншими добавками. Однак найсмачніші консерви з мідій - «Мідії натуральні».

У приморських містах мідій продають у свіжому вигляді та живими. Консервоване або варено-морожене м'ясо мідій використовують для приготування страв без додаткової обробки, а саме: салати з овочами, з беконом, з рисом, запечені мідії.

Устриці - ласощі французів. Історики свідчать, що в середні століття устриці цінувалися не нижче м'яса павичів і лебедів. Титуловані особи платили чималі гроші за те, щоб устриці регулярно поставлялися до їх столу. У французькій кухні вони стають класичним зразком делікатесу. У сирому м'ясі чорноморської устриці міститься 10 % білка, 1,6 % жиру, 83 % вологи, 3 % золи, 1,3 % глікогену. У м'ясі устриць багато розчинних азотистих речовин (до 28 %). Ось чому лікарі рекомендують бульйони після варіння устриць використовувати в дієтичному харчуванні.

Головоногі представлені такими рядами: кальмари, каракатиці, восьминоги.

Кальмари бувають близько 300 видів. Кальмари багаті такими цінними речовинами як фосфор, залізо, мідь, йод. За їх змістом вони перевершують коров'яче молоко, телятину, рибу. Продукція з кальмарів відрізняється не тільки приємним смаком, великою поживною цінністю, але і цілющими властивостями. В їжу вживають м'язисту мантию і щупальці кальмара. Кальмар морожений випускають блоками граничною масою для роздрібної торгівлі – 1,5 кг, для підприємств ресторанного господарства – 6 кг. За видами розбирання замороженого кальмара розподіляють на: нерозібраний; опатраний з головою та щупальцями; тушка; філе; щупальця з головою. У відталому виді при кімнатній температурі кальмар псується через кілька годин. Після відтавання він повинен мати щільну еластичну консистенцію, чисту поверхню й властивий запах. Кальмар має широке застосування в приготуванні кулінарних страв. Великим делікатесом є сушений кальмар, його також використовують для приготування салатів закусоч, фарширують. «Кальмар натуральний» - це консерви напівфабрикати, які призначені для приготування різних салатів, закусок, перших, других страв, а також для дієтичного харчування.

Восьминіг є делікатесом багатьох країн світу – Італії, Греції, на Кубі, США, Японії.

Восьминіг – велика безхребетна тварина мішечковидної форми з вісьма довгими щупальцями і безліччю присосків на них. Тіло і щупальця їстівні і на смак нагадують кальмара. М'ясо восьминогів використовується для приготування консервів, особливе з морською капустою і смаженими овочами.

Список використаних джерел

1. Товарознавство продовольчих товарів: підручник / І. В. Сирохман. – Х.: Світ Книг, 2016.
2. Товарознавство продовольчих товарів: підручник / І. В. Сирохман. – К.: Знання, 2012
3. ДСТУ 4381:2005. Кальмар заморожений. Технічні умови.
4. ДСТУ 6091:2009. Лангусти заморожені. Технічні умови.

Красовська Софія
Чернівецький фаховий коледж бізнесу та
харчових технологій
Науковий керівник: Шейко-Бобул Н.М.,
викладач вищої категорії, викладач-методист

ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ВИРОБНИЦТВА ТА УТИЛІЗАЦІЇ ТОВАРІВ ІЗ ПЛАСТИЧНИХ МАС

Сьогодні чимало господарських товарів виробляється із пластичних мас. Вироби з пластику мають чимало переваг. Вони дешеві, легкі, достатньо водотата атмосферостійкі, зручні у використанні, різноманітні за формою та декором. Асортимент господарських виробів із пластмас надзвичайно різноманітний. Це посудогосподарські вироби; вироби для ванної кімнати та туалету; вироби для саду та городу; побутові меблі й вироби для інтер'єру житлових приміщень. Широко використовується пластик і у виробництві інших груп товарів, а також величезна його кількість застосовується для виробництва пакувальних матеріалів.

Пластичні маси (пластмаси) - це штучні матеріали, створені на основі синтетичних або природних високомолекулярних сполук - полімерів (від гр. полі – багато, мерос – частина), які під впливом нагрівання і тиску здатні формуватися, а після охолодження або твердіння – постійно зберігати форму в нормальних умовах. Пластмаси на основі природних полімерів не мають достатнього комплексу споживних властивостей. Вони характеризуються низькою хімічною і термічною стійкістю, невисокою довговічністю. Тому у

виробництві пластмас усе більшого розповсюдження набувають синтетичні полімери, що мають високу твердість, жорсткість, хімічну і термічну стійкість, достатню гнучкість, еластичність тощо. [1]

Попри величезну кількість переваг, вироби з пластику мають один величезний недолік: вони надзвичайно забруднюють навколишнє середовище.

На відміну від багатьох природних матеріалів, виконавши свої функції, вони не знищуються досить швидко під дією агресивних чинників довкілля – світла, тепла, атмосферних газів, мікроорганізмів, а продовжують багато років існувати у вигляді полімерних відходів, завдаючи шкоду живій природі.

Забруднення зовнішнього середовища все більше ставить існування суспільства на межу катастрофи. За цих умов підвищується ступінь значення екологічних властивостей товарів.[1]

Пластмаси у вигляді відходів природним шляхом розкладаються дуже повільно або взагалі не розкладаються. При їх спалюванні відбувається дуже інтенсивне забруднення атмосфери, наприклад діоксинами, бензпіренами.

У світі утилізується лише невелика частина із 80 млн т пластмас, що випускаються щороку в світі. Найбільш ефективними засобами запобігання накопиченню пластмасових відходів є їх повторна переробка (рециклінг) і впровадження біодеградальних (тобто таких, що самі руйнуються в природі) полімерних матеріалів.[2]

Нині в Україні щорічно утворюється близько 6 млн. тонн відходів, серед яких майже 50 % складають відходи упаковки. Це відбувається в результаті підвищення культури споживання товарів і їх упаковки і, як наслідок, появи великої кількості одноразової упаковки.

Що стосується переробки пластмасової упаковки, то вона ще повністю не освоєна. Відходи пластмас піддаються утилізації в основному в чотирьох напрямках:

- використання при виготовленні аналогічної продукції (тобто використання як первинна пластмаса);

- використання при виготовленні продукції (тобто використання як вторинна пластмаса);

- переробка в хімічну сировину;

- спалювання.

Найперспективнішим є використання полімерних відходів як вторинної сировини. В цьому випадку практично повністю використовуються усі властивості полімерів з точки зору їх призначення. [3]

Після промови шведської екоактивістки Грети Тунберг на саміті ООН світ укотре заговорив про екологічні проблеми та шляхи їх вирішення.

Європейська комісія вже схвалила заборону низки одноразових виробів з пластику. Зокрема, заборона торкнулася одноразового посуду, столових приладів, трубочок-соломинок для напоїв, ватних паличок і пластикових кріплень для повітряних куль.

Науковці й екоентузіасти вже готові запропонувати альтернативні пластику тару й матеріали для пакування: одноразовий їстівний посуд з пшеничних і кукурудзяних висівків, соломинки з макаронів та очерету, бананове листя замість стрейч-плівки, біорозкладний пластик з риб'ячої луски і ракоподібних, а також з цукрової тростини та крохмалю. Проте їхнє виробництво сьогодні обходиться значно дорожче, ніж пластикових аналогів, тому бізнесу ці ідеї поки що не достатньо цікаві, щоб інвестувати гроші у розробки. [3]

Список використаних джерел

1. Войнаш Л.Г., Дудла І.О., Козьмич Д.І., Павловська Н.В., Приходько М.В. Товарознавство непродовольчих товарів. Ч.1. Підручник. - К.: НМЦ «Укоопосвіта», 2004.

2. Відходи виробництва та їх утилізація. Електронний ресурс: https://pidru4niki.com/15800119/ekologiya/vidhodi_virobnitstva_utilizatsiya

3. Екологічна безпека та технології переробки термопластів. Електронний ресурс: <http://eco.com.ua/content/ekologichna-bezpeka-ta-tehnologiyi-pererobki-termoplastiv>

Кухарук Вікторія Василівна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Шух Вікторія
Володимирівна

голова циклової комісії, викладач
товарознавчих дисциплін вищої категорії

ЗАСТІБКА ТЕКСТИЛЬНА АБО СТРІЧКА VELCRO

Стрічка Velcro, так само звана «стрічка-контакт» або «липучка» – різновид застібки, що широко застосовується в швейній та взуттєвій промисловості, і для спеціальних виробів.

Що ж собою уявляє застібка текстильна або стрічка Velcro, або «стрічка-контакт», або «липучка»?

«Липучка» або «Velcro» (фр. Velcro) – застібка, що діє за принципом будяків. Була винайдена швейцарським інженером Жоржем де Местралем в 1948 році. Наступні роки Жорж де Местраль витратив на вдосконалення своєї задумки. Він консультувався в Ліоні в центрі ткацької промисловості, виготовляв пробні зразки.

Ідея прийшла йому в голову, коли він гуляв зі своєю собакою в Альпах і вона застрягла в кущах будяків. Спостережний природодослідник побачив, що плід будяків має мініатюрні гачечки, за допомогою яких він і «прилип» щільно до шерсті його улюбленця.

В 1958 Жорж де Местраль в Швейцарії запатентував свій винахід під назвою «Оksamитова тканина і метод її виробництва», звідси й з'явилася назва стрічки: Velcro по-французьки – це оксамит. Хоча інша сторона стрічки виготовлялася з нейлону, адже саме з нейлону добре виходило витягати мікрогачки.

Що собою являє «липучка»? «Липучка» складається з двох міцних стрічок, лицьова сторона однієї з яких покрита петлями з поліамідних монониток, а лицьова сторона другої – петлями з монониток з боковим розрізом, тобто гачками (стрічка петельна і стрічка гачкова). При з'єднанні двох стрічок гачки входять в петлі, і відбувається швидке і міцне зчеплення. І випускається така «застібка-липучка» у вигляді стрічки різної ширини. Роз'єднання двох стрічок вимагає значного зусилля та створює характерний гучний звук.

Даний вид застібок застосовується у виробництві одягу і взуття, замінивши собою інші застібки (гудзики, блискавки тощо). Також використовується при виготовленні військового спорядження, в основному на уніформі і різних деталях екіпіровки, як застібки, та для кріплення розпізнавальних знаків. При виробництві спортивного одягу і взуття, дитячого одягу і взуття, в одязі для туризму, для туристичного приладдя, в галантерейних виробах, для медичних бандажних виробів тощо.

Наприклад, «застібка-липучка» ECOVEL – застосовується для виготовлення рюкзаків, сумок, м'яких меблів, взуття тощо. HOLYTEX – застосовується для бандажів, протезів, взуття тощо. DOSTBAND – ідеально підходить для пошиття військового одягу та амуніції. COINS – застосовується як застібка для папок, а також використовується в побуті тощо.

Якщо таку застібку використовувати за призначенням, не піддавати впливу великих температур та розчинників вона зможе використовуватися за своїм призначенням багато років.

Список використаних джерел

1. Товарознавство непродовольчих товарів: підручник для студентів вищих навчальних закладів в 2-х частинах. Частина II/ І. М. Байдакова, Л. М. Губа, Г. М. Кожушко, О. І. Передрій, С. В. Ягелюк – Луцьк: 2014. – с. 246-263.
2. www.tk-furniture.com.ua

Малаховська Вікторія

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Прищепа І. А.,
викладач першої категорії

СУЧАСНИЙ АСОРТИМЕНТ ЧАЮ ТА ФІЗІОЛОГІЧНА ДІЯ ХІМІЧНИХ РЕЧОВИН НА ОРГАНІЗМ ЛЮДИНИ!

В даний час, чай є одним із найпопулярніших напоїв у світі. Чай використовують не тільки як напій, а й в лікувальній сфері, косметології та, навіть, у побуті.

В склад чаю входить велика кількість компонентів, які мають цілющі властивості. Можливості чаю не знають меж. Цей напій зміцнює імунну систему організму, збагачує його вітамінами, допомагає в лікуванні багатьох серйозних захворювань (вченими багатьох країн підтверджені протиракові властивості зеленого чаю). Ряд дослідів підтверджує, що регулярне вживання чаю пов'язане із профілактикою серцевих захворювань та інсультів. Висновок, що було зроблено на основі дослідів, показує наявність зв'язку між вживанням чаю та коронарними захворюваннями: 3 чашки чаю на день знижують ризик захворювання на 11%. Чай є популярним напоєм у людей, які страждають розладами травлення та нервової системи. Вважається, що трав'яні чай володіє профілактичними і відновлюють властивостями. Особливою популярністю серед ароматичних і трав'яних чаїв мають ромашковий і імбирний напої. Одночасно на розвинених ринках спостерігається тренд на зменшення споживання цукру, підсолоджувачі та інших штучних інгредієнтів. Споживачі вважають, що перший викликає діабет і ожиріння, другі – серйозні хвороби, наприклад рак.

Значна частина листя і гілок чаю, зрізаних під час догляду за плантаціями чайного куща (при формуванні), а також чайний пил, що утворюється на чаєрозжувальних фабриках, використовуються в якості сировини для заводського добування алкалоїдів кофеїну і теофіліну. Кофеїн є важливим лікарським засобом. Він діє збудливо та тонізуючо на центральну нервову систему, покращує розумову і фізичну діяльність, є сечогінним і засобом від мігрені. Теофілін застосовують як засіб, що поліпшує коронарний кровообіг, як сечогінний при порушеннях кровообігу серцевого і ниркового походження. Алкалоїди чаю входять в ряд препаратів (еуфілін, діуретин та ін.), що застосовуються при коронарній недостатності, гіпертонічній хворобі, бронхіальній астмі, стенокардії, набряках серцевого походження та ін. Крім того, зі старого листя чаю та чайної пилу отримують комплекс катехинів з Р-вітамінною активністю, використовуваний при порушеннях проникності і підвищеної ламкості судин, геморагічних діатезах, крововиливах у сітківку ока, при променевої терапії, гіпертонічної хвороби та ін. Завдяки наявності кофеїну і дубильних речовин чайний напій і виділений алкалоїд кофеїн використовуються як протиотруту при отруєнні, наркотичними речовинами і алкоголем. У народній медицині компресами з міцного чаю знімають біль і жар при сонячних опіках, запаленні повік.

Як показали дослідження, чай складається на 30–50% з екстрактних речовин, або розчинних у воді. На практиці розчинність іноді не здійснюється повністю. Зелені чаї містять більше розчинних речовин (40–50%), а чорні менше (30–40%). Крім того, чим молодший і вищий якість листя чаю, тим більше екстрактивних речовин отримує з них сухий чай. І навпаки, чим старіше, грубіше листя, тим менше виходять в настій розчинні речовини і тим менш смачний чай.

З розчинних речовин перш за все слід звернути увагу на шість найважливіших складових частин чаю: це дубильні речовини, ефірні масла, алкалоїди, амінокислоти, пігменти і вітаміни. Більшість з них було відомо давно, але нині старі уявлення про всіх цих групах речовин в значній мірі розширилися.

Дубильні речовини чаю не залишаються незмінними. Продукти їх окислення хінони, що виникають в ході фабричного виробництва чаю, в свою чергу виробляють окислення інших речовин чайного листа і утворюють багато ароматичних продуктів беруть участь в створенні аромату чаю.

Ефірні масла є як в зеленому листі, так і в готовому чаї. Незважаючи на їх вкрай незначна кількість, вони більше за інших речовин привертати увагу людини: саме їм справедливо приписували неповторний чайний аромат. Від них, отже, залежить гідність і якість чаїв.

Істотним компонентом чаю є і алкалоїди. Серед алкалоїдів найвідомішим завжди був і залишається кофеїн або як його ще називають у складі чаю, теїн. Кофеїн один з головних «винуватців» тяги людей до чаю, як тонізуючого напою.

Білкові речовини разом з вільними амінокислотами складають від 16 до 25% чаю. Білки найважливіша складова частина чайного листа. Білок служать джерелом тих амінокислот, які виникають, в процесі переробки чайного листа в готовий чай

Пігменти, що входять до складу чаю, грають також важливу роль. Здатність чайного настою приймати різне забарвлення, поєднуючи всілякі відтінки від світло-зеленого до темно-оливкового і від жовтуватого і рожевого до червоно-коричневого і темно - бурого, давно була помічена людьми і зв'язувалася з наявністю в чаї різних фарбників. Однак довгий час вважали, що основним барвником є дубильні речовини.

Крім перерахованих шести найважливіших груп речовин, чимале значення для споживача чаю мають мінеральні, неорганічні, смолисті речовини, а також органічні кислоти, що містяться в чаї в менших кількостях.

В Україні основними постачальниками є: – чорного чаю – Шрі-Ланка, Індія, Індонезія; – зеленого – Китай, Шрі-Ланка; – мате – Аргентина і Бразилія. Структура поставок чаю в Україні має наступний вигляд: - цейлонський чай (вирощується на Шрі-Ланці) – 50 %; - індійський – 15 %; - кенійський чай – 15 %; - китайський – 10 %; - інші країни – 10 %. Основними гравцями на ринку чаю України є: - «Орими Трейд» (торгові марки «Greenfield», «TESS», «Принцеса Нурі», «Канді», «Ява»), - «Unilever» (бренди «Lipton», «Brooke Bond», «Бесіда»), - «СП» (українсько-британське) Українська чайна фабрика «Ахмад Ті» («Ahmad Tea»), - «СолоМія», що позиціонується як єдина українська компанія серед лідерів ринку чаю («Batik», «Askold», «Домашний чай»). Дослідження вітчизняного ринку чаю показав, що український ринок чаю повністю залежить від імпорту, і як наслідок від валютних змін. Проведене дослідження свідчить про перспективи подальшого росту чайного ринку в Україні. Головними факторами переходу споживачів на продукцію нових брендів стають незадоволення якістю напою.

Список використаних джерел

1. ДСТУ 2208-93 Чайна промисловість. Терміни та визначення.
2. ДСТУ 7174-2010. Чай чорний байховий фасований. Технічні умови.
3. Асортимент і якість чаю [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://alcoinfo.com.ua/klasifikatsiya-chayu-z-riznih-pidstav.html>.

Рябова Діана

Тернопільський фаховий коледж
харчових технологій і торгівлі

Науковий керівник: Шпеник Любов,
викладач вищої категорії, старший
викладач

УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОДУКТІВ ХАРЧУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ РОСЛИННОЇ СИРОВИНИ ТА СУЧАСНИХ ХАРЧОВИХ ДОБАВОК

Одним з основних завдань сучасної харчової промисловості є створення продуктів харчування, що володіють певними функціональними властивостями і призначених як для масового, профілактичного, так і для дієтичного харчування.

У зв'язку з розвитком науково-технічного прогресу їжа з кожним роком все більше піддається рафінуванню, таким чином повністю звільняється від харчових волокон. Харчові волокна – обов'язкова складова частина продуктів переробки зерна, овочів, фруктів, винограду – щоденної їжі людини.

Збільшення біологічної цінності продуктів харчування можливо за рахунок використання рослинної сировини у вигляді пюре, порошків, соків, паст і рідких концентратів, що дозволяє збагатити борошняні вироби комплексом біологічно активних речовин, серед яких головне місце займають вітаміни, мінеральні речовини, харчові волокна, антиоксиданти [1].

Підвищення вмісту білкових речовин за одночасного зниження жиру – один з головних аспектів збалансованого раціонального харчування. В даний час у виробництві продукції використовуються такі білкові збагачувачі, як подрібнені оболонки сої і гороху, соняшникове борошно, насіння бавовника, рапсу, арахісу, кунжуту, гірчиці, конопель, кукурудзяний білковий концентрат, білкові концентрати і ізоляти, виділені з насіння гороху, сої, шротів насіння льону і сафлори, відходів масложирової промисловості, білкові концентрати з цукровмісного бурякового порошку, мікрокристалічної целюлози, вторинні молочні продукти та інші. Дані продукти дозволяють збільшити кількість білка у виробках, збалансувати їх амінокислотний склад, знизити кількість вуглеводів, жирів і збільшити тривалість їх зберігання.

Спіруліна – ефективний лікувально-профілактичний препарат, джерело рослинного білка із значною кількістю незамінних амінокислот, вітамінів, мінеральних речовин. Комплексні експериментально-клінічні дослідження виявили у спіруліні високий вміст біологічно активних речовин, які

застосовуються у профілактиці багатьох соматичних захворювань, інтоксикації, гіпоксії тощо.

Морська капуста, із якої виготовляють «Еламін», добре відома як засіб для профілактики і лікування зобу.»Еламін» містить збалансований комплекс мікро та макроелементів в органічно зв'язаному вигляді. За вмістом калію, кальцію, заліза і особливо йоду в декілька разів перевищує інші продукти харчування. При застосуванні в їжу морської капусти засвоюється лише 5-15% її поживних речовин, а при використанні «Еламіну» вони засвоюються на 90-95%, завдяки особливій технології отримання «Еламіну» [2].

З різних видів морських бурих водоростей отриманий продукт за назвою «Модифілан». Він випускається як у замороженому, так і в сухому вигляді. Більше 40% сухих речовин «Модифілану» складають альгірати, інші 60% розчинних і нерозчинних компонентів водоростей: білки, амінокислоти, макро- і мікроелементи, клітковина і вуглеводи, а також вітаміни і пігменти. На його основі розроблені нові рецептури харчових продуктів лікувально-профілактичного призначення: мармеладів, коктейлів, газованих напоїв і овочевих пюре, може використовуватися в якості наповнювача для морозива й оздоблювальних напівфабрикатів для тортів і тістечок.

Зниження енергетичної цінності виробів можливе при використанні низькокалорійних продуктів рослинного походження з нетрадиційної сировини за рахунок створення нових рецептур виробів з його застосуванням, або заміни висококалорійних продуктів (як правило, цукру і жиру) низькокалорійними, згідно діючим рекомендаціям. Основними низькокалорійними продуктами рослинного походження, які використовуються в даний час є оболонки зерна пшениці і інших злакових, гідролізати пшеничних висівків, пластівці пшеничних зародків, полісахариди соєвих бобів, харчові волокна, виділені з різної рослинної сировини (цукрового буряка, пшеничних висівків, рисового лушпиння, гороху і т. д.), а також такі продукти переробки овочів, ягід і плодів, як пюре, порошки, пасти, соки, підварки, пластівці і т.д. [3].

Для прийняття маркетингових рішень на ринку продуктів харчування з використанням рослинної сировини та сучасних харчових добавок в м. Тернополі, було проведено опитування споживачів про їх уподобання.

Аналіз уподобань споживачів показав, що найбільшим попитом користується хліб та кондитерські вироби з висівками, з насінням льону, конжута, соняшника, гарбуза, родзинок, горіхів що поступають від виробників Тернопільщини (ТОВ «Тернопільхлібпром», ТОВ «Агробізнес», «Назбруччя-хліб», ТОВ «Дарт», приватних пекарень «Кильба» та «Моноліт»), макаронні вироби «Здоров'я» з цільнозмеленого зерна, яке виробляється під ТМ «Мак-Вар продукт».

Якість – визначальний фактор при виборі продуктів харчування з використанням рослинної сировини та сучасних харчових добавок з точки зору споживачів. Це відзначили 71,1 % респондентів. Також споживачі орієнтуються на склад і смак виробу, особливо якщо покупка відбувається в незнайомих місцях або коли споживачеві невідомий продукт – відповідно 33,9 % і 28,4 % опитаних.

Тому актуальним на сьогодні є створення рецептур, до складу яких входять вітаміни, мінеральні речовини, харчові волокна, антиоксиданти і інші цінні компоненти.

Список використаних джерел

1. <https://olimpikfood.ru/uk/obschie-voprosy/produkty-bogatye-kletchatkoi-i-pishchevymi-voloknami-tablica-v-kakih/>
2. <https://zhiva-apteka.in.ua/ua/p894518649-elamin-dlya-zaschity.html>
3. https://moz.gov.ua/uploads/ckeditor/%D0%B4%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%D0%B8/01122017_Basic_Recommendations-1.pdf

Рябова Діана

Тернопільський фаховий коледж
харчових технологій і торгівлі

Науковий керівник: Боднар Ольга,
викладач вищої категорії, старший
викладач

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ЕЛЕМЕНТІВ МЕРЧАНДАЙЗИНГУ У МЕРЕЖІ МАГАЗИНІВ «7/23» м. ТЕРНОПОЛЯ

В сучасних умовах господарювання висока конкурентоспроможність підприємства є запорукою отримання високого та стабільного прибутку, тому перед будь-яким торговельним підприємством постійно постає проблема підвищення конкурентоспроможності.

Сьогодні завдання полягає в тому, щоб товар був затребуваний, щоб він володів такими властивостями, які необхідні споживачу. Здавалося, зроблено все: створена марка, товар оптимально відповідає критерію «ціна-якість», готова упаковка, розроблені методи комунікації зі споживачем для створення необхідного попиту та здійснюються заходи щодо просування. Однак

залишається ще один останній шанс виділити товар і, відповідно, змусити його краще продаватися. Ця робота в системі маркетингових комунікацій називається мерчандайзингом, тобто просуванням торгових марок у роздрібній мережі.

Щоб мерчандайзинг був дійсно ефективним, він повинен бути організований найкращим чином, а саме: оптимальне розміщення устаткування в торговельному залі, зручна та зрозуміла для покупця викладка товару, якісний товарний асортимент. Для того, щоб підприємство було конкурентоспроможним необхідно проводити регулярний моніторинг як зовнішнього середовища, так і основних внутрішніх факторів, що забезпечують його конкурентоспроможність [1].

Дотримуючись принципів мерчандайзингу працюють торговельні підприємства мережі «7/23» міста Тернополя, які розташовані у невеликих будівлях і здійснюють свою діяльність у форматі «магазин біля дому».

Відмітними особливостями магазинів «7/23» є наступні:

- близькість до місця помешкання покупця;
- оптимальний збалансований асортимент продуктів харчування і товарів для дому все, що потрібне щодня;
- демократична цінова політика;
- висока якість товарів.

З початку відкриття мережі питаннями мерчандайзингу займається відділ маркетингу. Ним розроблені загальні інструкції з викладки товарів, періодично видаються розпорядження, щодо використання принципів і методів мерчандайзингу у магазинах.

Мережа з відносно невеликою кількістю магазинів та їх площею не може скласти конкуренцію таким сильним лідерам ритейлу, як мережі «АТБ», «Сільпо», тому такий інструмент підвищення конкурентоспроможності як мерчандайзинг дає змогу отримати суттєві конкурентні переваги і конкурувати з більш великими мережами магазинів.

Планування магазинів є одним з основних елементів мерчандайзингу. Раціональне використання площ торговельних залів дає можливість використовувати кожен метр площі з найбільшою віддачею. Стимулюючими заходами просування є також зовнішня різноманітність – розміщення торговельного обладнання, його види, інформаційні дисплеї, освітлення, запахи, звуковий фон тощо. Атмосфера магазину відповідає його іміджу, а дизайн сприяє ухваленню рішення про покупку.

Для клієнтів мережі «7/23» відкриті можливості розумної економії, завдяки тому, що працівники стежать за рівнем цін і запроваджують різноманітні споживчі програми. Окрім цього, у всіх торгових точках не лише

пропонується широкий асортимент товарів, але й контролюється рівень якості продуктів.

Торговий персонал мережі магазинів ввічливий з покупцями, здатний проконсультувати у виборі товару.

Використання мерчандайзингу дозволяє отримати певні конкурентні переваги, які в свою чергу дозволяють не тільки збільшити кількість покупців, а й забезпечити з ними довгострокові відносини. Це позитивно впливає на функціонування магазинів, так як покупець – головна особа, заради якої торгівля працює і прагне до постійного вдосконалення. Знаючи усі особливості мерчандайзингу можна досягти великих висот у роздрібній торгівлі, а саме головне – максимально задовольнити потреби споживачів і отримати бажаний прибуток [2].

Проаналізувавши організацію роботи мережі магазинів «7/23», необхідно відзначити, що принципи мерчандайзингу, які там використовуються представлені в повному обсязі. Вони надають діючу допомогу у виборі й придбанні товарів. У магазини цієї мережі хочеться повертатися за новими покупками.

Список використаних джерел

1. http://www.market-infr.od.ua/journals/2018/25_2018_ukr/95.pdf
2. <http://molodyvcheny.in.ua/files/journal/2017/10/235.pdf>
3. <https://sim23.ua>.

Стрелюк Богдана

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Крапостіна С. М.,
викладач вищої категорії

КУЛЬТУРА ТОРГІВЛІ – ОСНОВНИЙ ІНСТРУМЕНТ КОНКУРЕНТНОЇ БОРОТЬБИ

Культура торгівлі як підсистема торговельного обслуговування являє собою сукупність матеріальних та духовних цінностей, вироблених спільно торговельними працівниками і споживачами в процесі повсякденної взаємодії включно із самим процесом розподілу спільно створених цінностей.

Суть культури торгівлі найповніше виявляється у взаємодії матеріальних і духовних засад. Матеріальна культура як наслідок реалізації знань, вроджених здібностей людини опосередковується в предметах, технологіях, засобах праці тощо. В торгівлі, як і в інших галузях людської діяльності, вона теж є уречевленою і виступає як важлива умова реалізації послуг.

Проте для даної сфери господарювання характерним є спосіб реалізації товарів і послуг у формі безпосереднього спілкування за схемою «людина-людина», а тому тільки матеріальної культури в даному разі недостатньо для досягнення високої якості обслуговування покупців.

Тут на передній план виступає поняття духовної культури. Духовна культура сприяє формуванню в споживача раціональних потреб, уявлень та поглядів на товари, асортимент, рівень обслуговування, правові позиції, психологічні нахили та настрої, естетичні та моральні норми. Використання резервів у справі підняття духовної культури приховує в собі невичерпні можливості для залучення покупців.

Органічне поєднання матеріальної і духовної культури дозволяє кардинально підвищувати рівень торговельного обслуговування в цілому і її конкурентоспроможність зокрема, що зумовлює актуальність теми роботи, цільову спрямованість, завдання та напрямки дослідження.

В організації торгівлі важливе місце відводиться культурі здійснення торговельної діяльності, проведенню обслуговування клієнтів і споживачів. Дане поняття жодним чином не залежить від економічної моделі господарювання, а визначається загальними вимогами сучасності до рівня життєдіяльності членів суспільства.

Особливістю праці в торговельних підприємствах є те, що кінцевий результат праці – не продукт, а послуга, тобто якісне торговельне обслуговування покупців.

Тому організація праці в магазині має бути направлена на здійснення комплексу організаційно-технічних, економічних і санітарно-гігієнічних заходів, що дозволяють раціоналізувати торговельно-технологічний процес, ефективніше використовувати торговельні і інші площі, устаткування і персонал магазину, створити сприятливі умови праці і на цій основі забезпечити високу якість культури торговельного обслуговування населення.

Якісний рівень товару є основоположним у підсистемі культури торгівлі і передбачає безумовну високу якість основного об'єкта торговельної діяльності, глибокий і широкий асортимент стабільного характеру. Товар, що надходить у торговельну мережу, повинен максимально повно задовольняти потреби і запити різних контингентів покупців незалежно від рівня їх доходів.

Культура праці працівників торгівлі як складова культури торгівлі формується ергономічними, фізіологічними й естетичними зручностями роботи працівників торговельного підприємства. Нормальні умови праці, дотримання норм освітленості, температурного режиму, забезпеченість працівників торгівлі побутовими приміщеннями сприяють створенню оптимального мікроклімату в колективі, підвищенню продуктивності праці працівників торговельних підприємств.

Етика обслуговування розпочинається із внутрішньої культури працівників роздрібних торговельних підприємств. Вона передбачає уважне, привітне і ввічливе ставлення продавців до різноманітних за типом темпераменту, широтою світогляду і культури покупців.

З боку працівників торгівлі високий рівень етичної культури досягається вивченням основ психології і конфліктології, ретельним ознайомленням з товарами і їх властивостями, постійною готовністю до встановлення приязного контакту з покупцем незалежно від його поточного психічного стану.

Естетика обслуговування довершує низку складових елементів культури торгівлі, що жодним чином не применшує її ролі і значення в даній підсистемі. Для естетичної культури в галузі торгівлі важливого значення набуває високий рівень естетичного оформлення всіх компонентів процесу реалізації: товарів; засобів реалізації (обладнання і інвентарю), реклами та інформації; зовнішній вигляд торговельного закладу, його торгового залу і продавців тощо.

Головною дійовою особою в роздрібній торгівлі залишається покупець – клієнт. Саме через призму його вражень і міри задоволення принесених ним у заклад торгівлі потреб необхідно оцінювати загальний рівень культури обслуговування в кожному конкретному підприємстві торгівлі.

Головним завданням роздрібних торговельних підприємств в умовах посилення конкурентної боротьби на споживчому ринку за залучення і розширення контингенту покупців та їх грошових доходів є вдосконалення організації продажу товарів і підвищення якості торговельного обслуговування покупців.

Список використаних джерел:

1. Апопій В.В., Міщук І.П., Ребицький В.М., Рудницький С.І., Хом'як Ю.М. Організація торгівлі: Підручник. 2-ге видання, перероб. та доп. Київ. Центр учбової літератури. 2018. С. 632.
2. Балабан П.Ю. Комерційна діяльність: підручник. Харків: Світ книг, 2015. 452 с.
3. Балджи М.Д., Допіра І.А., Однолько В.О. Економіка та організація торгівлі: Навчальний посібник. Київ. Кондор. 2017. С. 368.

5. ПРАВО

Броїло Катерина

Відокремлений структурний підрозділ
«Ковельський промислово-економічний
фаховий коледж Луцького національного
технічного університету»

Науковий керівник: Приймачук Олеся

Викладач вищої категорії

ПРАВО ГРОМАДЯН НА КВАЛІФІКОВАНУ ЮРИДИЧНУ ДОПОМОГУ

В умовах формування правової держави в Україні зростає значення правових інститутів, покликаних захищати права людини. Побудувати демократичну державу без створення гарантій правового захисту неможливо, а для реалізації поставленої мети важливо забезпечити механізм функціонування адвокатури. Від розвитку останньої, залежить рівень захищеності людини. Так повелося з давніх часів, що у складній життєвій ситуації, ми звертаємося до адвоката. Але чи забезпечила наша держава усім своїм громадянам можливість отримувати кваліфіковану правову допомогу? Чи є адвокатура дієвим гарантом захищеності кожної людини від неправомірних посягань? Актуальність обраної теми зумовлена великою кількістю запитань. Важливим кроком захищеності є Закон «Про адвокатуру», який дає її визначення - недержавний самоврядний інститут, що забезпечує здійснення захисту, представництва та надання інших видів правової допомоги на професійній основі, а також самостійно вирішує питання організації і діяльності адвокатури в порядку, встановленому законом [1, ст. 2]. Закон проголошує, що адвокатура здійснює свою діяльність на принципах верховенства права, законності, незалежності, конфіденційності та уникнення конфлікту інтересів. Адвокат має право займатись адвокатською діяльністю індивідуально або в організаційно правових формах адвокатського бюро чи адвокатського об'єднання (організаційні форми адвокатської діяльності). Цей Закон та прийняті відповідно до нього інші нормативні акти надають можливість сформувати адвокатський корпус, завершити становлення української адвокатури, яка має виконувати своє конституційне призначення: забезпечити право на захист від обвинувачення та надання правової допомоги. Однак треба зазначити, що на сьогоднішній день цей напрямок недостатньо добре вивчено. Потреба в отриманні юридичної допомоги виникає постійно і

всюди. Практично немає такої сфери життя, в якій кожній людині, необхідно знати і вміти застосовувати ті чи інші правові норми. Чи йде мова про роботу або навчання, придбання або продаж товарів, отриманні послуг, необхідності звернення до державних або інших органів, участь у діяльності громадських організацій, парламенту і так далі скрізь може знадобитися кваліфікована допомога юриста. Для цього існує юридична допомога: державна, недержавна або приватна діяльність професійних юристів з надання кваліфікованої допомоги фізичним і юридичним особам в розумінні, правильному використанні і дотриманні законодавства, консультації з юридичних питань та питань права, яка спрямована на захист і сприяє здійсненню прав й законних інтересів громадян. (3) Професійність юристів і кваліфікованість допомоги є конституційною гарантією. Основними напрямками діяльності адвокатури є: надання консультацій з юридичних питань, довідок за чинним законодавством; виступ в якості захисника підозрюваного, обвинуваченого і підсудного в кримінальному судочинстві. Захист людини в суді по кримінальній справі - важлива особливість адвокатури, вона по суті справи виділяє адвокатів а маси працівників юридичної допомоги. Напрямок діяльності адвоката у здійсненні представництва в судах та інших органах, надання допомоги у складанні скарг, заяв, позовів та інших правових документів, а також правове обслуговування юридичних осіб, які не мають своїх юрисконсультів містить у собі безліч функцій, серед яких складання договорів, перевірка законності прийнятих на підприємстві рішень, претензійна і представницька роль в судах, надання консультації з правових аспектів управління організацією.[2]

Таким чином, головне призначення адвокатури - захист прав людини. Для посилення контролю за професійним рівнем адвокатів в Україні необхідно удосконалити систему кваліфікаційно-дисциплінарних комісій адвокатури, ввести обов'язкове стажування і систематичне підвищення кваліфікації. Спілка адвокатів України протягом багатьох років намагається вирішити накопичені проблеми в українській адвокатурі шляхом законодавчого їх врегулювання. Вважаємо необхідним створення єдиної професійної організації адвокатів - Національної палати адвокатів, яка візьме на себе не тільки представництво інтересів усіх адвокатів України, захист їхніх прав, а й організацію безкоштовної допомоги населенню. Створення єдиної організації адвокатів відповідає міжнародним стандартам.

Отже, українській адвокатурі для ефективної реалізації своєї фундаментальної функції щодо захисту прав і свобод людини сьогодні вкрай потрібні зміни до законодавства, які б відповідали світовим стандартам

Список використаних джерел

1. Конституція України //Відомості Верховної ради України. – 1996. – № 30. – ст. 141.
2. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05 липня 2012 N 5076-VL.
3. Мюллерсон Р.А. Права людини: ідеї, норми, реальність. – М., 1991. – С. 27.

Сахнік Софія

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Головачук Наталія,
викладач, вища категорія, старший викладач

ПРАВОВЕ ВИХОВАННЯ ТА ЙОГО ВПЛИВ НА ФОРМУВАННЯ ПРАВОСВІДОМОСТІ ТА ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ

Становлення України як незалежної, демократичної, соціальної та правової держави потребує формування в осіб високого рівня правосвідомості, набуття глибокого істинного праворозуміння, збільшення потягу до правової активності в державі тощо. Маючи на меті створення правового, демократичного суспільства та враховуючи постійні зміни у політичній, соціальній, правовій та економічній його сферах, проблема правового виховання, як ніколи, є актуальною.

Термін «правове виховання» можна тлумачити у широкому та вузькому розумінні:

1. *у широкому розумінні* – це сукупність правових навичок і звичок, внутрішнє ставлення молоді до чинних законів, бажання чи небажання дотримуватися вимог законослухняності, сформованих під впливом факторів суспільного життя;

2. *у вузькому розумінні* – це цілеспрямований, повсякденний, систематичний вплив державних органів і посадових осіб, громадських організацій, закладів освіти, сім'ї тощо на свідомість індивіда з метою формування в останнього гідного рівня правосвідомості та правової культури. [1]

Потреба активізації правового виховання молоді зумовлена такими факторами:

- девальвація моральних і загальнолюдських цінностей, зниження життєвого рівня населення, що спричиняють поширення незаконних зразків поведінки;

- необхідність подолання правового нігілізму серед усіх верств населення, зокрема серед учнівської та студентської молоді;

- уникнення тенденції випереджаючого зростання злочинності неповнолітніх на фоні загальної злочинності.

Важливе значення також мають людська небайдужість до покращення рівня життєвих умов, активна участь в управлінні державними справами та рішуча боротьба з порушниками законів.

Серед найвагоміших завдань правового виховання можна виділити такі:

- озброєння молодих людей знаннями законів, постійне інформування їх про зміни законодавства й актуалізацію тих чи інших норм права;

- формування правової свідомості як сукупності правових уявлень, поглядів, переконань і почуттів, які визначають ставлення особистості до вимог законів;

- прищеплення школярам поваги до держави і права;

- формування в молоді нетерпимості до правопорушень і злочинності, залучення до боротьби з такими явищами;

- подолання у правовій свідомості помилкових уявлень, що сформувалися під впливом негативних суспільних явищ. [2]

На формування правової культури громадянина та ефективність правового виховання впливають рівень загальної культури суспільства, спосіб життя, суспільна правосвідомість, стан охорони громадського порядку, забезпечення режиму законності в суспільстві тощо.

За всю історію існування суспільство напрацювало певне розуміння щодо правового виховання індивіда, розробило та обґрунтувало певні засоби його реалізації. До них відносять: правову освіту, правову агітацію, правову пропаганду, юридичну практику, правове самовиховання.

Для успішності правового виховання слід дотримуватися таких вимог:

- розкривати зміст усіх галузей права, не акцентуючи уваги на якійсь одній;

- характеризуючи конкретні правові норми, слід показувати їх зв'язок із мораллю, на якій право ґрунтується;

- ілюструючи порушення норм права, не потрібно зловживати негативними прикладами – краще використовувати зразки, які вчать, як потрібно діяти у певній правовій ситуації;

- залучаючи до виховної роботи працівників правоохоронних органів, потрібно ознайомити їх з особливостями спілкування з молодими людьми;

– вирішальним чинником правового виховання молоді є висока правова культура педагога і відповідний право-психологічний клімат у закладі освіти. [3]

Отже, метою правового виховання є формування правової культури, а досягнення такої мети визначається різноманіттям завдань, найскладнішими з яких є формування правової свідомості та соціально-правової активності. До сказаного слід додати, що ключовими питаннями у процесі здійснення правового виховання є також співвідношення методів переконання та примусу, заохочення та стягнення, враховуючи вік, психічні особливості, особистий досвід суб'єкта. Подолати перешкоди, що спричиняють дисбаланс між людиною і державою, встановити внутрішній нерозривний зв'язок між ними можливо лише при дійсно наполегливому здійсненні правового виховання, яке виявлятиметься у всіх можливих аспектах і матиме на меті досягнення результату задля покращення рівня життя в країні.

Список використаних джерел

1. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: Підручник. 4-те вид., стереотипне. Київ: Алерта, 2021.
2. Правове виховання в сучасній Україні: монографія / А. П. Гетьман, Л. М. Герасіна, О. Г. Данильян та ін. ; за ред. В. Я. Тація, А. П. Гетьмана, О. Г. Данильяна, 2013.
3. Теорія держави і права: підручник / О. В. Петришин, С. П. Погребняк, В. С. Смородинський та ін. ; за ред. О. В. Петришина. – Х.:Право, 2015.

Світюк Тетяна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Головачук Наталія,
викладач, вища категорія, старший викладач

АДМІНІСТРАТИВНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ КАРАНТИНУ

Карантин, спричинений COVID-19, діє на території України вже не перший рік, проте режими карантину та відповідні обмежувальні заходи не є сталими і постійно змінюються в залежності від епідеміологічної ситуації в країні. У зв'язку з цим пересічні громадяни та підприємці мають тримати руку

на пульсі останніх карантинних змін задля розуміння того, які їхні дії можуть вважатися адміністративним правопорушенням.

Згідно статті 9 Кодексу України про адміністративні правопорушення визначено, що адміністративне правопорушення (проступок) - протиправна, винна (умисна або необережна) дія чи бездіяльність, яка посягає на громадський порядок, власність, права і свободи громадян, на встановлений порядок управління і за яку законом передбачено адміністративну відповідальність. [1]

Як передбачено статтею 44-3 КУпАП, до відповідальності громадяни можуть бути притягнуті за:

- порушення правил щодо карантину людей, санітарно-гігієнічних, санітарно-протиепідемічних правил і норм, передбачених Законом України «Про захист населення від інфекційних хвороб», іншими актами законодавства,
- порушення рішень органів місцевого самоврядування з питань боротьби з інфекційними хворобами.

Передбачено покарання у вигляді штрафу: від 17 000 грн. до 34 000 грн. для громадян та від 34 000 грн. до 170 000 грн. для посадових осіб. [2]

Законом України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо запобігання поширенню коронавірусної хвороби (COVID-19)» від 6 листопада 2020 року № 1000-IX статтю 44-3 КУпАП доповнено частиною другою, відповідно до якої: перебування в громадських будинках, спорудах, громадському транспорті під час дії карантину без вдягнутих засобів індивідуального захисту, зокрема респіраторів або захисних масок, що закривають ніс та рот, у тому числі виготовлених самостійно, — тягне за собою накладення штрафу від десяти до п'ятнадцяти неоподатковуваних мінімумів доходів громадян (від 170 до 255 грн.). [3]

Що стосується справ про адміністративні правопорушення, передбачені ч. 2 ст. 44-3 КУпАП, то вони підвідомчі органам місцевого самоврядування, а саме виконавчим комітетам (а в населених пунктах, де не створено виконавчих комітетів, – виконавчим органам, що виконують їхні повноваження) сільських, селищних, міських рад.

Притягнення до адміністративної відповідальності за ст. 44-3 КУпАП починається зі складання протоколу про адміністративне правопорушення за порушення правил карантину.

Протокол про адміністративне правопорушення – це відповідним чином оформлений уповноваженою особою процесуальний документ про вчинення діяння, яке містить ознаки правопорушення, передбаченого КУпАП

Також варто звернути увагу на те, що складати протокол про адміністративне правопорушення, передбачене статтею 44-3 КУпАП, мають право уповноважені на те суб'єкти, а саме: органи Національної поліції України, працівники органів охорони здоров'я – у разі завідомо неправдивого виклику швидкої медичної допомоги; органи державної санітарно-епідеміологічної служби; посадові особи, уповноважені на те виконавчими комітетами місцевих рад, за порушення, вчинені в місцях, заборонених рішенням відповідної сільської, селищної, міської ради.

Після складання протоколу його буде направлено до суду, який уже і вирішить, чи мало місце порушення правил карантину людей та чи є підстави для накладення на особу штрафу за таке порушення. Звісно, у разі неналежного складання працівниками поліції протоколу чи недолучення до нього достатніх доказів, особа може подати до суду клопотання про закриття провадження у справі (або направлення адміністративного матеріалу для належного оформлення), у яких звертати увагу судді на зазначені недоліки.

Отже, передбачена адміністративна відповідальність за порушення карантину має позитивний характер, адже стимулює фізичних та юридичних осіб дотримуватись обмежувальних заходів. Маємо усвідомлювати, що чинні карантинні обмеження спрямовані дійсно на покращення епідеміологічної ситуації в країні, а не на створення штучних перешкод для громадян та роботи бізнесу.

Список використаних джерел

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 7 грудня 1984 р. № 8073 – Х // [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. <http://pochaiv-rada.gov.ua/novyny/vidpovidalnist-za-porushennya-rejymu-karantynu/>
3. <https://moz.gov.ua/article/news/za-misjac-posilenogo-karantynu-policija-vipisala-ponad-40-tisjach-shtrafiv-za-vidsutnist-maski>

Урлюк Михайло
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»
Науковий керівник: Головачук Наталія,
викладач, вища категорія, старший викладач

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ Й ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ В УКРАЇНІ

У ХХІ столітті все більшої актуальності набувають питання організації та інтеграції в освітній процес дистанційного навчання. Його реалізація стала можливою з розвитком інформаційно-комунікаційних технологій, які дозволяють здійснювати освітній процес за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного його учасників. Окремо слід зазначити, що у зв'язку з поширенням коронавірусної інфекції майже всі заклади загальної середньої, професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти були змушені перейти на дистанційну форму навчання або ж тією чи іншою мірою застосовувати технології дистанційного навчання в інших формах здобуття освіти.

Головним завданням дистанційного навчання є забезпечення реалізації права громадян на освіту, яке закріплене у ст. 53 Конституції України, та передбачене законами України «Про освіту» від 05.09.2017 № 2145-VIII, «Про повну загальну середню освіту» від 16.01.2020 № 463-IX, «Про професійну (професійно-технічну) освіту» від 10.02.1998 № 103/98-ВР, «Про вищу освіту» від 01.07.2014 № 1556-VII й іншими нормативно-правовими актами. В системі цих документів на окрему увагу заслуговує Положення про дистанційне навчання, затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466 (далі – Положення), яке визначає основні засади організації та запровадження дистанційного навчання в нашій державі [1].

Відповідно до п. 2.1 Положення дистанційне навчання реалізовується шляхом: застосування дистанційної форми як окремої форми навчання; використання технологій дистанційного навчання для забезпечення навчання в різних формах [1]. Зважаючи на специфіку дистанційного навчання, а також ураховуючи наявність різних форм організації освітнього процесу в закладах освіти, названим актом досить детально регламентується проведення основних видів навчальних занять: 1) лекція, консультація, семінар, урок проводяться зі

студентами (учнями, слухачами) дистанційно у синхронному або асинхронному режимі відповідно до навчального плану (п. 3.3) [1]; 2) отримання навчальних матеріалів, спілкування між суб'єктами дистанційного навчання під час навчальних занять, що проводяться дистанційно, забезпечується передачею відео, аудіо-, графічної та текстової інформації у синхронному або асинхронному режимі (п. 3.4) [1]; 3) практичне заняття, яке передбачає виконання практичних (контрольних) робіт, відбувається дистанційно в асинхронному режимі (окремі практичні завдання можуть виконуватись у синхронному режимі) (п. 3.5) [1]; 4) лабораторне заняття проводиться очно у спеціально обладнаних навчальних лабораторіях або дистанційно з використанням відповідних віртуальних тренажерів і лабораторій (п. 3.6) [1].

Отже, національна нормативно-правова база містить низку положень, які дозволяють на належному рівні організовувати й реалізовувати дистанційне навчання в Україні. Надання освітніх послуг шляхом застосування у навчанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій є вкрай необхідним в умовах сьогодення, адже саме дистанційне навчання дозволяє набувати нових знань, умінь і навичок не лише при глобальних пандеміях, але й у випадках, коли громадяни за станом свого здоров'я, при аваріях природного або техногенного характеру, в умовах воєнного чи надзвичайного стану тощо не мають змоги відвідувати заклади освіти. Крім названих, можна назвати й низку інших переваг дистанційного навчання: 1) значне підвищення комп'ютерної грамотності учасників освітнього процесу; 2) зниження ризику зараження респіраторними та іншими захворюваннями; 3) підвищення загального рівня відвідуваності порівняно з очним навчанням; 4) зручність доступу до навчальних ресурсів (різні онлайн-платформи, аудіо- та відеоматеріали й ін.); 5) зниження загальних витрат на навчання (необхідність утримувати відповідні приміщення, комунальні платежі) тощо [2, с. 13–14; 3, с. 4–5].

Попри значну кількість переваг дистанційного навчання, на практиці його реалізація нерідко супроводжується певними труднощами, а саме: 1) відсутність безпосереднього контакту між викладачем та студентом; 2) необхідність внутрішньої мотивації для навчання і жорсткої самодисципліни; 3) недостатній рівень практичних навичок як викладачів, так і студентів щодо роботи з сучасними платформами дистанційного навчання; 4) відсутність соціальної взаємодії; 5) проблеми автентифікації та ідентифікації користувача (не завжди є можливість визначити, чи сам студент виконував завдання, особливо при асинхронному навчанні) [3, с. 6]; 5) проблеми забезпечення безперебійного з'єднання під час відеозв'язку між учасниками навчального процесу та ін.

Отже, дистанційне навчання характеризується як перевагами, так і недоліками, однак беззаперечно є незамінним у разі виникнення чи існування ситуацій, які перешкоджають здійсненню освітнього процесу у звичному режимі. Водночас дієвість дистанційного навчання, його результативність та ефективність наряду залежать від удосконалення методики викладання дисциплін, ширшого впровадження онлайн-технологій, а також належного матеріально-фінансового забезпечення закладів освіти.

Список використаних джерел

4. Положення про дистанційне навчання, затверджене Наказом Міністерства освіти і науки України від 25.04.2013 № 466. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0703-13#Text> (дата звернення: 26.01.2022).

5. Дистанційне навчання в умовах карантину: досвід та перспективи. Аналітико-методичні матеріали / за заг. ред. О. М. Топузова; укл. М. В. Головка. Київ: Педагогічна думка, 2021. 192 с.

6. Маренич Т. Г. Дистанційне та змішане навчання в умовах карантинних обмежень. 7 с. URL: <http://dSPACE.khntusg.com.ua/bitstream/123456789/13728/1/3.pdf> (дата звернення: 26.01.2022).

Чеховська Іванна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Кравчук Галина Юріївна,
викладач вищої категорії, старший викладач

РАБСТВО ТА РАБОТОРГІВЛЯ ЯК ЗЛОЧИН МІЖНАРОДНОГО ХАРАКТЕРУ

Торгівля людьми є безперечною реальністю ХХІ ст. та одним із найсерйозніших порушень фундаментальних прав людини, тяжким злочином, який в більшості випадків здійснюється організованими злочинними угрупованнями. Торгівля людьми як «живим товаром» є однією з найбільш актуальних та досить гострих проблем сучасності, адже жертвами сучасних форм торгівлі людьми в усьому світі щорічно стають мільйони людей. Сьогодні

тривають дискусії навколо питання, чи є торгівля людьми сучасною формою рабства. Багато дослідників наполягають на відокремленні поняття рабства від торгівлі людьми, а інші виступають проти такого підходу і стверджують, що торгівля людьми є сучасною формою рабства. Їхні твердження ґрунтуються на практиці утримання жертв торгівлі людьми в рабських умовах, оскільки це є вигідніше для злочинців.

Проголосивши, що людина, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканність і безпека визнаються в Україні найвищою соціальною цінністю (ст. 3 Конституції України) [2], держава зобов'язалася всіма доступними засобами та можливостями захищати особу. Одним із важливих та пріоритетних напрямів соціальної і правової політики України є боротьба зі злочинністю, в тому числі злочинами проти життя, здоров'я, волі, честі і гідності особи.

Загальні стандарти з прав людини, в яких беруть участь більшість держав світу, містять заборону рабства, примусової праці тощо. Цими документами передбачені навіть певні механізми контролю за виконанням державами цих положень.

Одним із основних документів, що визначає основні міжнародно-правові стандарти прав людини є Загальна декларація прав людини, прийнята 10 грудня 1948 року Генеральною Асамблеєю Організації Об'єднаних Націй у Парижі – «Ніхто не повинен бути в рабстві або у підневільному стані; рабство і работоргівля забороняються в усіх їх видах» [1].

Україною 4 лютого 2004 ратифіковано Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності і протоколи, які доповнюють Конвенцію: Протокол проти незаконного ввезення мігрантів по суші, морю і повітрю, Протокол про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї [4].

Згідно Протоколом про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, торгівля людьми – це «здійснювані з метою експлуатації вербування, перевезення, передача, приховування чи одержання людей шляхом загрози силою або її застосування, чи інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або уразливістю положення, або шляхом підкупу, у вигляді платежів чи вигод, для одержання згоди особи, що контролює іншу особу».

Статтею 149 Кримінального кодексу України встановлено кримінальну відповідальність за торгівлю людьми або іншу незаконну угоду щодо людини. Так, торгівля людьми або здійснення іншої незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або

одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану особи, – караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років [3].

На нашу думку при визначенні работоргівлі та торгівлі людьми злочином важливим є зазначення видів порушених прав. Зокрема,

- заборона або обмеження у свободі пересування – порушує право особи на свободу та безпеку особи і свободу пересування;

- жорстоке та принизливе поводження – включають фізичне, сексуальне та психічне насильство, що становить факт жорстокого і принизливого поводження;

- заборона або обмеження права на свободу слова, доступу до інформації та об'єднання;

- відмова або обмеження у праві на особисте або сімейне життя;

- відмова або обмеження у праві на достойний рівень життя, включаючи належне харчування, одяг та житло;

- відмова або обмеження у праві на стандарти охорони здоров'я

Вважаємо, що лише комплексний підхід до розгляду работоргівлі як форми рабства може стати достатнім для впровадження фундаментальних принципів Загальної декларації прав людини у міжнародне та українське законодавство.

Список використаних джерел

1. Загальна декларація прав людини, прийнята 10 грудня 1948 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text

2. Конституція України від 28.06. 1996 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/>

3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001року [Електронний ресурс]. – Режим доступу <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show>

4. Про ратифікацію Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності та протоколів, що її доповнюють (Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї і Протоколу проти незаконного ввозу мігрантів по суші, морю і повітря): Закон України: від 4 лютого 2004 р. № 1433-IV [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1433-15#Text>

Янощук Яна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Маркеева Тетяна,
юрисконсульт, викладач вищої категорії

ПРАВОВИЙ ЗВ'ЯЗОК ДОНОРСТВА І ТРАНСПЛАНТАЦІЇ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID- 19

Початок XXI століття відзначився бурхливим розвитком клінічної трансплантології як високотехнологічної та високоорганізованої галузі, застосуванням нових методів і напрямків трансплантації, упровадженням трансплантаційних технологій у загальну хірургію, що зумовлює актуальність досліджень у сфері правового регулювання даної сфери та вирішення пов'язаних з цим питань.

Пандемія COVID-19 поглибила проблему з нестачею донорської крові у світі взагалі і в Україні зокрема, відповідно виникає ряд неврегульованих законодавчих моментів, пов'язаних з даною проблемою. Кількість донацій зменшилася через природний страх людей інфікуватися коронавірусом та встановлені в державі карантинні обмеження.

Сучасна трансплантація це не лише комплекс медико-біологічних заходів, спрямованих на вирішення проблем усунення біологічної несумісності тканин та розробка техніки виконання пересаджування органів, але й дотримання кримінально-правових і морально-етичних заходів, спрямованих на захист прав та законних інтересів донорів та реципієнтів. В умовах пандемії, спричиненої вірусом Covid-19 дане питання потребує посилення уваги щодо правового регулювання донорства і трансплантації.

Професор О.Ю. Усенко зазначив, що існують два типи донації органів: від живого та від посмертного донора. Перша має значні обмеження медичного та юридичного характеру. У більшості країн, де проводиться найбільша кількість операцій із приводу трансплантації органів, існує однаковий юридичний доступ до донації як від живого донора, так і шляхом посмертного вилучення органів.

На даному етапі, коли наша держава, як і увесь світ зіштовхнулись із пандемією коронавірусу Covid-19, необхідність у крові та її компонентів, як ніколи є нагальною. За даними Міністерства охорони здоров'я, у медичних закладах України під час карантину стало вдвічі менше донорів крові. Кожна

краплина крові може стати рятівною для особи, яка її потребує. Закон України «Про донорство крові та її компонентів» регулює відносини, пов'язані з розвитком донорства крові, забезпеченням комплексу соціальних, економічних, правових і медичних заходів щодо організації донорства в Україні та задоволенням потреб охорони здоров'я в донорській крові, її компонентах і препаратах. Держава гарантує захист прав донора та охорону його здоров'я, а також надання йому пільг.

В Україні з січня 2019 року діє закон про пересадку органів згідно з яким, трансплантологічна діяльність повинна базуватися на основі Єдиної державної інформаційної системи трансплантації органів і тканин. Посмертні трансплантації в Україні ще не набули широкого поширення. Згідно з українським законодавством, донорами органів для трансплантації раніше могли стати лише живі особи і це були переважно родичі. Поки що такі операції в Україні й надалі залишаються винятком, хоча трансплантація в країні й дозволена ще з 1999-го року. За даними громадської організації «Всеукраїнська платформа донорства «iDonor», в Україні щороку помирає понад три тисячі пацієнтів, так і не дочекавшись пересадки того чи іншого органу. Змінити ситуацію покликаний закон України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині».

Слід відмітити, що сучасна трансплантація – це не лише законодавча база, а професійна майстерність фахівців у галузі медицини. Громадськість має бути готовою до свідомого донорства, до розуміння того, що кожен з нас може врятувати чийсь життя. Саме тому вкрай важливими є не лише висококваліфіковані фахівці із трансплантології, необхідне медичне та юридичне забезпечення, а й належна комунікаційна підтримка даної проблеми у суспільстві.

6. БІОЛОГІЯ ТА ПРИРОДНИЧІ НАУКИ

Sandra Ćwil

Karolina Kusiak

Zespół Szkół Ekonomicznych
i Mundurowych

im. gen. Wł. Andersa w
Chełmie

Opiekun: mgr Ilona
Czernecka

TRWAŁOŚĆ ŚLADÓW DAKTYLOSKOPIJNYCH W ŚRODOWISKU WODNYM-TESTOWANIE POMOCY DYDAKTYCZNEJ

Praca „Trwałość śladów daktyloskopijnych w środowisku wodnym-testowanie pomocy dydaktycznej. « ma na celu ustalenie, jaki wpływ na trwałość śladów linii papilarnych wywiera środowisko wody stojącej i wody płynącej.

Badania wykonano na dwóch zbiornikach wody płynącej oraz stojącej, które znajdują się w województwie lubelskim, w powiecie chełmskim na terenie Dworu w Depułtyczach Starych. Doświadczenie było przeprowadzone w dniach 22.03.2021-30.03.2021 r. Zmiennymi zależnymi były przerwy pomiędzy liniami papilarnymi a przestrzeniami międzypapilarnymi. Stwierdzono, że odciski palców zanurzone w wodzie stojącej znacznie mniej uległy zniszczeniu niż odciski zanurzone w wodzie płynącej.

Linie papilarne to charakterystyczne układy listewek skórnych rozdzielonych równolegle biegnącymi bruzdami. Linie papilarne występują u człowieka po stronie zgięcia palców rąk, dłoni oraz oporowej powierzchni stóp. Różnią się między sobą długością, kierunkiem przebiegu, szerokością i kształtem. Wykorzystanie śladów daktyloskopijnych nie byłoby możliwe, gdyby nie zostały opracowane podstawowe założenia teoretyczne daktyloskopii. Podstawę tę stanowią właściwości linii papilarnych, do których należą: niezmienność - oznacza, że linie papilarne, które powstają w piątym miesiącu życia płodu trwają przez całe życie człowieka i nie zmieniają się aż do rozpadu gnilnego ciała po śmierci, niezniszczalność (nieusuwalność) - wyraża się tym, że starte listewki skórne podlegają naturalnej regeneracji wraz z naskórkiem w pierwotnym kształcie [1]; jeżeli została uszkodzona skóra właściwa, to tworzą się blizny powodujące występowanie cech charakterystycznych na rysunku linii papilarnych, niepowtarzalność (indywidualność)

- oznacza, że nie ma dwóch ludzi posiadających takie same układy cech charakterystycznych linii papilarnych. Obliczenia dokonane przez angielskiego kryminalistykę Galtona wskazują, że przypadek identyczności dwóch wzorów może się zdarzyć dopiero w masie 64 mld. ludzi.

Podczas gdy najbardziej podstawową funkcją biologiczną układów listewek skórnych jest pomoc w chwytaniu przedmiotów, wzory pojawiające się na tej skórze, zwłaszcza w postaci naszych odcisków palców - nabrały ważnego znaczenia prawnego, społecznego, a nawet naukowego we współczesnym świecie. Odciski palców, zapisane atramentem lub zdigitalizowane na komputerze, są znakami indywidualnej tożsamości, które są wykorzystywane na wiele różnych sposobów. Odciski palców zebrane z miejsc zbrodni mogą dostarczyć kluczowych dowodów na to, kto popełnił przestępstwo.

Pomimo postępów dokonanych w profilowaniu DNA, odciski palców są nadal uważane za najbardziej rozpowszechnioną formę dowodów kryminalistycznych wykorzystywanych przez prawo do identyfikacji osoby. Podstawowym celem przestępców jest nie pozostawianie śladów na miejscu zbrodni. Niektórzy mogą wierzyć, że przedmioty odzyskane pod wodą nie będą miały wartości kryminalistycznej, dlatego próbują zniszczyć te ślady, wrzucając je do wody.

Materiałem badawczym w pracy były ślady potowo-tłuszczowe z 10 palców 18 letniej dziewczyny oraz materiał z 10 palców 19 letniej dziewczyny, pozostawiony na płytkach mikroskopijnych.. Płytki wsuwano poziomo do specjalnie wyżłobionych desek o wymiarach 23 x 9 x 6 cm. Ślady zanurzono w zbiornikach wodnych na terenie Dworu w Depułtyczach Starych w województwie lubelskim na terenie gminy Chełm. Uherka-zbiornik wody płynącej rzeka, lewy dopływ Bugu o długości 46,65 km.

Na podstawie wyników badań można stwierdzić, że odciski palców zanurzone w wodzie stojącej znacznie mniej uległy zniszczeniu niż odciski zanurzone w wodzie płynącej. Jednak po 8 dniach przestrzenie międzypapilarne na płytkach mikroskopowych w obydwu zbiornikach znacząco się zmieniły. Linie papilarne zlały się ze sobą i niemożliwe stało się wyodrębnienie przestrzeni międzypapilarnych. Takie ślady nie nadawały się do identyfikacji w warunkach domowych. Pobieranie odcisków palców zwłok jest zawsze problematyczne nawet dla doświadczonych ekspertów kryminalistycznych i techników. Metod fizycznych i chemicznych w daktyloskopii jest wiele, pomagają w poprawie czytelności odcisku palców na zwłokach. Metodami są farby daktyloskopijne, ale także proszki do pobierania odcisków palców, folie, a także odlewy silikonowe, matryce lateksowe itp.

Pomoc dydaktyczna w postaci rynienki z umieszczonymi w niej szkiełkami podstawowymi z odciskami palców/ może stanowić bardzo dobre narzędzie

wykorzystywane na zajęciach z zakresu specjalizacji policyjnej w klasach o profilu policyjnym.

Bibliografia:

1. Czesław Grzeszyk: Kryminalistyczne badania śladów linii papilarnych. Legionowo:
2. <http://www.kryminalneakta.pl/daktyloskopia.html>

Вавринюк Владислав

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Голуб Л.Б.,
викладач вищої категорії

РОЛЬ ЛОКАЧИНСЬКОГО ГАЗОВОГО РОДОВИЩА В ЕКОЛОГІЇ ВОЛОДИМИР-ВОЛИНСЬКОГО РАЙОНУ

У Володимир-волинському районі, раніше відомому як Локачинський, поблизу райцентру в селі Марковичі працює Локачинський газовий промисел. Локачинський газовий промисел введено в експлуатацію у 1999 році. За словами головного інженера цеху Романа Синишина, на сьогодні Локачинське газове родовище експлуатує підприємство «Львівгазовидобування». Геологи виявили поклади газу ще у 70-х роках ХХ століття поблизу села Міжгір'я. Вчені встановили, що об'єми газу, зосередженого у цій місцевості, становлять близько 7000000000 кубометрів. [1]

На території даного родовища знаходиться дві газотурбінні установки, де спалюють непридатний до подачі споживачам газ. Внаслідок цього отримується електроенергія, яка спрямовується в загальну мережу через підстанцію у Затурцях. Особливістю волинського газу є високий вміст сірководню, тож блакитне паливо потребує додаткової очистки, а саму сірку спалюють у великих кількостях. За власними спостереженнями, а я проживаю в с. Низькі Цевеличі, сам процес спалювання спостерігається в вечері і ночі, коли на вулиці знаходиться мінімальна кількість людей і супроводжується яскравим палахкотінням, яке видно за кілька кілометрів.

Ці викиди впливають перш за все на здоров'я, зумовлюючи ряд захворювань, таких як бронхіальна астма, часті головні болі у людей, в

порівнянні із скаргами в інших регіонах. Це зрозуміло, адже вдихання повітря, насиченого сіркою, під час довгого часу може спричинити отруєння, які супроводжуються головним болем, нудотою і запамороченнями. Найбільше страждають мешканці сіл, що знаходяться поблизу, а саме: Марковичів, Міжгір'я, Манькова та Шельвова. Та найбільше схвилювання односельчан про здоров'я власних дітей.

Часті випадки, які трапляються за участю цього родовища, висвітлюються у різних засобах масової інформації. Неодноразово на сторінках газет можна зустріти статті, які висвітлюють різні проблеми пов'язані з ним, але вирішення зі сторони влади на сьогодні відсутні, а на скарги людей – або уникання, або тільки оптимістичні відповіді, про міри, які приймуть майбутньому. Газовидобувники отруюють людей та природу в Локачах, так як сам запах газу біля родовища дуже різкий. Екологічна ситуація загрозлива, оскільки в районі вимерли бджоли й колорадські жуки. Фруктові дерева не приносять плодів, бо ще влітку листя чорніє та сохне. А податки діючого на всю потужність газового родовища, за рішенням народних депутатів, сплачуються у бюджет Львова, тобто не в бюджет сіл, де родовище діє, і навіть не області, а у Львів, бо саме там зареєстроване газопромислове управління. До сільського бюджету потрапляє лише прибутковий податок із зарплати працюючих на промислі. Він складає в середньому - 3 тисячі гривень в рік. За час роботи родовища вантажівки підприємства розбили дороги, а чверть будинків тепер у тріщинах, на ремонт яких селянам доводиться витратити власні кошти. В одній з публікацій про Локачинське родовище, яку було надруковано у газеті «Волинь» зазначалось, як один обласний керівник зауважив, що нагнітання напруги довкола Локачинського родовища не на користь загальній справі, воно породжене, можливо, політичними мотивами. [2]

Як ми бачимо, ситуація загрозлива, надії на позитивне вирішення питань не має, як екологічного, так і економічного характеру.

Список використаних джерел

1. Сайт Волинської обласної державної адміністрації. Як працює єдиний на Волині газовий промисел <https://voladm.gov.ua/new/yak-pracyuye-yediniy-na-volini-gazoviy-promisel/>
2. Стаття «Проблеми газового родовища» газети «Волинь» <https://www.volyn.com.ua/news/6747-problemi-gazovogo-rodovishcha.html>

Гаврилюк Діана
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»
Науковий керівник: Савчук Роман,
викладач спеціаліст

ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ЕНЕРГОЕФЕКТИВНОСТІ ТА ТЕПЛОВИКОРИСТАННЯ

В усьому світі молодь залучається до діяльності з охорони навколишнього середовища. Знайомство з проблемами енергоспоживання допоможе нам сформувати власний спосіб мислення. У нас з'являться навички, потрібні для життя. Енергозбереження – найдешевше і екологічно чисте джерело енергії. Проблема енергозбереження дуже актуальна для України, бо енергоносії постачаються, переважно, з інших країн.

Згідно з уявленнями фізики, енергія – це універсальна міра руху матерії, характеристика здатності тіл до взаємодії між собою. Існують різні класифікації видів і форм енергії, з деякими з них люди часто зустрічаються в своєму повсякденному житті: механічна, електрична, електромагнітна, теплова, хімічна.

Кожен вид енергії важливий сам по собі, але важливіше те, що відбувається, коли енергія переходить з однієї форми в іншу. Виробництво енергії, яку ми споживаємо, завдає значної шкоди рослинному і тваринному світові, довкіллю, здоров'ю людини. Це змушує нас задуматися над можливостями ефективнішого використання енергії. Економія ресурсів і енергії – реальний спосіб зменшити витрати і зберегти довкілля для наступних поколінь. Використовуючи енергію раціональніше, ми за той самий час будемо витратити її менше, ніж раніше.

Сьогодні люди витрачають дуже багато енергії, що викликає серйозне занепокоєння учених у всьому світі. Адже це має значний вплив на екологію Землі і вже призвело до низки екологічних катастроф (опустелювання, ерозія ґрунтів, скорочення біологічного розмаїття, «озонові діри», надмірний парниковий ефект через підвищення концентрації CO₂ в атмосфері, отруєння водних басейнів).[1]

Сучасна енергетика – це переважно промислові підприємства. В усьому світі вони щорічно викидають на поверхню Землі близько мільярда тонн відходів, а ефективні технології їх переробки, на жаль, відсутні. Зберігати енергію може кожен з нас практично всюди. Зберігаючи енергію в будинку, ми

також зменшуємо втрати енергії на її виробництво і транспортування та вплив на навколишнє середовище.

Фахівці підрахували, що звичайними заходами можна зменшити втрати тепла на 5-10 %. Для цього потрібно: утеплити вікна для усунення протягів, усунути холодні протяги з дверей, щілин чи інших місць, зовнішні двері повинні щільно зачинятися; для цього краще скористатися ущільнювачем, провітрювати приміщення потрібно часто і короткочасно. Якщо вікна відкриті довго, то втрачається енергія і сильно охолоджуються стіни і стеля, не закривайте радіатори декоративними панелями та меблями, утеплити кімнату допоможуть звичайні килими на самих холодних стінах і на підлозі, а також щільні штори на вікнах.

Варто також розглянути методи економії водоспоживання: при готуванні їжі не використовуйте більше води, ніж потрібно, закривайте каструлі кришками, перед початком прання перевірте програму машини і мітки на одязі, щоб не використовувати надмірно високу температуру води, намагайтеся повністю заповнювати білизною пральну машину або включайте економний режим прання, приймайте душ, а не ванну.

Економне використання освітлення полягає у відповідності потреб у освітленні і освітлювальної техніки. Використання сучасної освітлювальної системи дозволяє заощаджувати до 75% електроенергії.[2] Для цього дотримуйтеся звичайних заходів: використовуйте енергозберігаючі лампочки, дайте доступ денному світлу розсуньте жалюзі, встановіть систему реагування освітленням на рух, що автоматизує контроль над необхідністю освітлення.

Важко розв'язувана проблема сміття також стосується енергозбереження. Вторинне використання багатьох матеріалів є відмінним способом зменшення засмічення і заощадження енергії.

Економити енергію можна на всьому ланцюжку перетворення енергії, починаючи від видобутку палива і закінчуючи споживанням на побутовому рівні, тобто нами. Всі ми знаємо, що економне використання енергії навіть вдома чи в навчальному закладі здатне зекономити величезну кількість палива.

Нераціональне використання ресурсів та енергії – проблема без державних кордонів, як і більшість екологічних питань, котрі викликають занепокоєння людства сьогодні. Тому, заради нашого майбутнього, ми повинні бути обізнані з проблемою енергозбереження і можливостями своєї участі в її вирішенні.

Список використаних джерел

1. Енергозберігаючі технології в будівництві: навч. посіб. / М. А. Саницький, О. Р. Позняк, У. Д. Марущак ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т «Львів. політехніка». – 2-ге вид., виправл. – Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2013. – 236, [8] с.: іл. – Режим доступу:.. – Бібліогр.: с. 208–214 (108 назв).

2. Енергетичний аудит: Навч. посіб. / О. І. Соловей, В. П. Розен, Ю. Г. Лега, О. О. Ситник, А. В. Чернявський. – Черкаси: ЧДТУ, 2005. – 299 с. – Бібліогр.: с. 234. – укр.

Дмитрук Світлана

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Савчук Роман,
викладач спеціаліст

АКУСТИЧНИЙ ШУМ І ЙОГО ДІЯ НА ЗДОРОВ'Я ЛЮДИНИ

Шум або акустичний шум – коливання частинок довкілля, що сприймається органами слуху людини як небажані сигнали. З точки зору акустики: шум – нестійкі або випадкові акустичні коливання, що характеризуються випадковою зміною амплітуди і частоти.

За походженням шуми бувають: аеродинамічного походження – шум, що виникає у газах; гідродинамічного походження – шум, що виникає у рідинах; електромагнітного походження – шум, що виникає внаслідок коливань елементів електромеханічних пристроїв під впливом магнітних змінних сил; механічного походження – шум, що виникає внаслідок вібрацій поверхонь машин та обладнання, а також ударів у з'єднаннях деталей, збірних одиниць або конструкцій у цілому. За частотною характеристикою шуми звукового діапазону частот поділяються на: низькочастотний (<400 Гц); середньочастотний (400–1000 Гц); високочастотний (>1000 Гц).

В деяких галузях техніки, зокрема в електроніці та акустиці існує абстрактне поняття кольору шуму, що приписує шумовому сигналу певний колір виходячи з його статистичних властивостей. Прийнято розрізняти такі різновиди шумів за кольорами: білий шум, рожевий шум, червоний (коричневий) шум та сірий шум.[1]

Під шумом розуміють усі неприємні та небажані звуки чи їхню сукупність, які заважають нормально працювати, сприймати інформаційні звукові сигнали, відпочивати. Він виникає внаслідок стиснення і розрідження повітряних мас, тобто коливних змін тиску повітря. Нині добре відомо, що шуми шкідливо впливають на здоров'я людей, знижують їхню працездатність, викликають захворювання органів слуху (глухоту), ендокринної, нервової, серцево-судинної систем (гіпертонія). Фізіолого-біологічна адаптація людини

до шуму практично неможлива, тому регулювання і обмеження шумового забруднення довкілля — важливий і обов'язковий захід. Згідно з даними досліджень, «шумове забруднення», яке характерно для великих міст, скорочує тривалість життя жителів на 10–12 років. Негативний вплив на людину від шуму мегаполісу на 36% більш значущий, ніж від паління тютюну, яке скорочує життя людини у середньому на 6-8 років.

Організм людини не однаково реагує на шум різного рівня. Шуми рівня 70–90 дБ при тривалому впливі приводять до захворювань нервової та інших систем організму (неспецифічний вплив), а більш 100дБ – до зниження слуху, аж до глухоти (специфічний вплив). Неспецифічний вплив шуму позначається на функціях центральної нервової системи – аж до епілептиформних нападів; травної системи – аж до виразкової хвороби; серця – до інфарктів міокарду; судин – до гострого порушення кровообігу у міокарді, мозку, підшлункової залози та інших органів. Шум здатний збільшувати вміст в крові таких гормонів стресу, як кортизол, адреналін, норадреналін – навіть під час сну. Чим довше ці гормони присутні у кровоносній системі, тим вище ймовірність, що вони приведуть до небезпечних для життя фізіологічних проблем. Серцево-судинні захворювання можуть виникати, якщо людина постійно ночами піддається впливу шуму гучністю 50 дБ або вище – такий шум видає вулиця з інтенсивним рухом. Міський шум можна віднести до факторів ризику виникнення гіпертонічної та ішемічної хвороби. Для того, щоб заробити безсоння, досить шуму в 42 дБ, щоб стати дратівливим – 35 дБ (звук шепоту). Дія шуму позначається на функціях ендокринної та імунної систем організму, що може проявлятися у вигляді трьох головних біологічних ефектів: зниження імунітету до інфекційних хвороб; зниження імунітету проти розвитку пухлинних процесів; поява сприятливих умов для виникнення та розвитку алергічних та автоімунних захворювань. При впливі шуму від 85–90 дБ довгий час людина скаржиться на нездужання. Під впливом сильного шуму, особливо високочастотного, у органі слуху відбуваються незворотні зміни (специфічний вплив шуму). При високих рівнях шуму слухова чутливість падає вже через 1–2 роки, при середніх – виявляється набагато пізніше, через 5–10 років, тобто зниження слуху відбувається повільніше, туговухість розвивається поступово. [2]

Ефективним шляхом рішення проблеми шуму є зниження його у самому джерелі за рахунок змінень технологій та конструкцій. Для захисту від міського шуму здійснюють звукопоглинальні та звукоізолюючі заходи (застосування звукопоглинальних та звукоізолюючих матеріалів, конструкцій в будівлях). Озеленення міст є також шляхом зменшення впливу шуму. Хвойні породи дерев у порівнянні з листяними краще регулюють шумовий режим. Техногенний шум прийшов до нас із цивілізацією як важка хвороба. Однак не потрібно забувати про те, що на людину завжди впливав і природний шум,

натуральне звукове середовище. Пташиний спів, дзюркотіння струмкової води, шум листя, лагідний шум морських хвиль — усі ці звуки чули наші далекі пращури, і свого роду схильність до них успадкувала наша психіка як звичайне й потрібне для нас явище. Уже накопичений медичний досвід щодо лікування душевних розладів пташиним співом. Пташині голоси радують і підбадьорюють, піднімають працездатність і настрій. Записи пташиних голосів беруть з собою космонавти в польоти. Зменшення рівня шуму поліпшує самопочуття людини і підвищує продуктивність праці. З шумом необхідно боротися як на виробництві так і в побуті. Уміння дотримуватися тиші — показник культури людини і її доброзичливого ставлення до навколишніх. 2 % всіх смертей викликано захворюваннями, пов'язаними з надмірним шумом.

Список використаних джерел

1. Жидецький В. Ц. Основи охорони праці / В. Ц. Жидецький. — Л.: Афіша, 2005. — 349 с.
2. Яремко З. Безпека життєдіяльності.-К.: Центр навчальної літератури, 2005. — 317 с.

Мерчук Юрій

Шацький лісовий фаховий коледж
імені В.В. Сулька

Наукові керівники: Арват Л.С., викладач спеціальних дисциплін лісівничого профілю викладач вищої категорії, викладач-методист; Бражник О.Я., викладач спеціальних дисциплін лісівничого профілю, викладач I кваліфікаційної категорії.

ЗАГРОЗА ВИНИЩЕННЯ КЛАДОФОРИ КУЛЯСТОЇ В ОЗЕРІ СВІТЯЗЬ

Озеро Світязь — найглибше та найбільше за площею прісноводне озеро карстового походження в Україні. Воно розташоване на північному заході Волинській області практично на межі перетину кордонів трьох країн: України, Польщі та Білорусі. З 2008 року зараховане до семи природних чудес України. Також озеру можна додати статус одного з найчистіших. Вода в озері Світязь настільки чиста, що її можна пити не очищуючи, а прозорість води сягає до 6

метрів. Це зумовлено декількома чинниками, які тою чи іншою мірою зробили свій внесок в те, що на сьогодні озеро Світязь є таким чистим:

Розташування - мабуть, перший чинник який на це вплинув. А розташоване озеро в межах Шацького національного парку, який створений з метою збереження, відтворення та раціонального використання унікальних природних комплексів Шацького поозер'я. На території парку та в радіусі до 50 км немає жодного великого виробництва, заводів чи фабрик, котрі могли б забруднювати воду чи повітря. Це фактично вплинуло не лише на якість та чистоту води, але й на екологію в регіоні загалом [1].

Другий чинник криється у диво-водорості - кладофорі. Кожен, хто був на озері Світязь, помічав маленькі зелені кульки. Це кладофора - колонії нитчастих зелених водоростей (латинські назви *Cladophora aegagropila*, *Aegagropila sauteri*, *Cladophora sauteri*). Це широко розповсюджена група рослин, які зустрічаються в чистих прісних і солоних водоймах, вони є джерелом кисню та природним фільтром для води. Ростуть вони дуже повільно, 5-10 міліметрів за рік, в природі можуть досягати величини до 20 сантиметрів в діаметрі. В Україні вона є лише на кількох озерах, одне з яких – Світязь. Кладофора і є тим природнім фільтром, без якого Світязь уже через кілька років, зважаючи на тисячі відпочивальників, перетворився б на звичайну, хоч велику і глибоку, водойму.

Ця незвичайна, цікава, неவிбаглива водорість користується популярністю у любителів акваріумістики. Крім зовнішньої привабливості, кладофора здатна приносити користь: створювати сприятливе середовище проживання для мешканців акваріуму. Європейці її закупають для очищення води і підтримання мікрофлори акваріумів, ставків та навіть цілих озер.

На жаль, в останні десятиріччя популяція кладофори у світі значно скоротилася. Скороченню цього виду водоростей сприяє й хижацьке ставлення людей. В останні роки кладофори стали предметом бізнесових інтересів. З'явилися мисливці за кладофорами і на берегах Світязя. Вони продають їх київським підприємцям мішками, в кожному з яких може бути від 1000 до 1500 чудодійних зелених кульок. Є інформація про торгівлю кладофорою із польськими контрабандистами.

Деякі кмітливі «бізнесмени» створили навіть окремі сайти по продажу цих рослин, скуповують за безцінь, а продають європейцям втричі-вчетверо дорожче. На сайтах продається кладофора поштучно, ціна залежить від розміру

кульки: 2–3 сантиметри - \$ 0.24, 3–5 сантиметрів – \$ 0,36, 9–12 сантиметрів – \$ 2 за штучку [2].

Хоча фахівці Шацького НПП свідомі того, що останнім часом добування кладофори набуває форм організованого і прибуткового бізнесу. Бізнесу, що за короткий час може перетворити наші озера у брудні болітця, адже ці водорості є одним із ключових елементів озерної екосистеми.

Список використаних джерел

1. Чому вода в озері Світязь така чиста?

2. https://svityazcentr.com/Chomy_voda_ozera_Sv%D1%96tyaz_taka_chista.html

«Легені» озера Світязь розпродують. Фото.
https://www.volynnews.com/news/economics/leheni_ozera_svityaz_rozproduyut_foto/

Непомяща Дар'я

Кропивницький фаховий коледж харчування та торгівлі

Науковий керівник: Тарануха Альона, викладач, вчитель вищої категорії, старший вчитель.

ХАРЧОВІ ДОБАВКИ ТА ЇХ ВПЛИВ НА ЗДОРОВ'Я ПІДЛІТКІВ

Харчові добавки – це речовини, що додаються до продуктів харчування для підтримання або покращення їхньої безпеки, свіжості, смаку, текстури або зовнішнього вигляду. Харчові добавки можуть бути отримані з рослин, тварин або мінералів, а також синтетичними.

Деякі харчові добавки століттями використовувалися для консервації – наприклад, сіль (у м'ясі, такому як бекон або сушена риба), цукор (у мармеладі) або діоксид сірки (у вині). До харчових добавок також відносяться речовини, які можуть потрапляти в їжу непрямим шляхом (так звані «непрямі добавки») у процесі виробництва через упаковку, під час зберігання або транспортування.

Використання харчових добавок виправдане лише тоді, коли їх застосування має технологічну необхідність, не вводить споживачів в оману і виконує чітко визначену технологічну функцію, наприклад, зберігає поживні якості продуктів або підвищує стабільність. [1]

Категорії харчових добавок: антицидулянти (кислуватий смак); регулятори кислотності(контроль рН продуктів); агенти проти злипання (утримують порошки від затвердіння або злипання); піногасники та піноутворювачі(піногасники запобігають утворенню піни в продуктах, а піноутворюючі навпаки); антиоксиданти (перешкоджають руйнуванню продуктів під впливом кисню); наповнювачі (збільшують об'єм продукту, не впливаючи на його смак); харчові барвники (змінюють колір, що був втрачений в процесі приготування, або для більш привабливого вигляду); зміцнюючі речовини (для підвищення поживної цінності); утримувачі кольору (для збереження існуючого кольору); емульгатори (дозволяють воді та маслам залишатися змішаними разом в емульсії); ароматизатори (смак або запах); підсилювачі смаку (посилюють існуючі смакові якості продуктів харчування); засоби для обробки борошна (для покращення кольору або використання у випічці); глазурні речовини (для блискучого вигляду або захисного покриття); зволожувачі (запобігають висиханню продуктів); індикаторний газ (дозволяє перевіряти цілісність упаковки); консерванти (запобігають псуванню продуктів); стабілізатори (надають продуктам більш пружну текстуру); підсолоджувачі (для смаку та для збереження низької калорійності); згущувачі (підвищують в'язкість без істотної зміни інших властивостей); пакування (бісфеноли, фталати та перфторалкільні хімікати (ПФГ) є непрямими добавками, що використовуються у виробництві або упаковці) [2]

Для виявлення харчових уподобань підлітків та наявності в продуктах харчових добавок було опитано 36 студентів коледжу. Результати опитування показали, що 64% підлітків обрали шоколадні батончики в якості перекусу. В шоколадних виробах є харчова добавка Е476, яка може призвести до ожиріння, порушити обмінні процеси в організмі, викликати збільшення печінки, порушити роботу нирок, призвести до проблем з ендокринною системою, викликати алергічні прояви. Шкода шоколадних батончиків може відбитися на стані здоров'я підліткового організму. [3] Варто зазначити, що для збереження здоров'я підліткам потрібно переглянути раціон та більше споживати натуральних продуктів.

Список використаних джерел

1. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/food-additives>
2. https://en.wikipedia.org/wiki/Food_additive
3. <https://ideas-center.com.ua/?p=31105>

Плевако Софія

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Дубік Лариса
Ростиславівна, викладач біології

НАВІЩО ЛЮДЯМ ПОТРІБЕН СОН?

Чому ми хочемо спати та навіщо нам потрібен сон взагалі? Можна припустити й сказати: «Щоб відпочив мозок», – але це не так. Наш мозок ніколи не відпочиває, навіть коли ви засинаєте він виконує свою постійну, рутинну роботу. Мені подобається таке формулювання: «Якщо вдень мозок досліджує зовнішній світ, то вночі він копається у внутрішньому».

Клітини кори, які вдень приймали сигнали від очей та інших органів чуття, у повільному сні ловлять сигнали від внутрішніх органів (кишківника, легень та інших) і якщо виявлять збій у їх функціонуванні, то відповідним сигналом надсилають їх параметри в норму. Вчені протестували це на кішках, кроликах та мавпах: коли електрикою стимулювали кишківник та шлунок, раптово реагувала зорова кора, при цьому тварини не прокидались, а сон ставав більш поглибленим. Тобто, кора почала аналізувати, що відбувалось у кишківнику. Виходить, що повільний сон потрібен для обслуговування наших органів? Так, та не тільки. Під час повільного сну нервові клітини зменшуються в обсязі й у проміжках між ними затікає рідина з хребта, вона вимиває з мозку різне сміття і токсини (в тому числі ті токсини, які викликають хворобу Альцгеймера).

Ще в повільному сні виділяється гормон росту, при тому його досить багато (80 % від добової норми). Особливо це важливо дітям, тому що замість 7–8 годин сну, як у дорослих, вони сплять по 9–10, а немовлята взагалі 15 годин на добу.

Ви б могли зараз подумати: «А навіщо ж мені гормон росту? Я уже давно не дитина» – та насправді, для дорослих гормон росту також важливий. Він стимулює синтез білків, ділення клітин і регенерацію тканин, тому рани загоюються в основному у ночі, коли гормону найбільше.

Також, гормон росту робить нас привабливішими: перешкоджає облісінню, сухості шкіри, крихкості кісток, а ще перешкоджає швидкій втомлюваності і навіть спалює жири. Тому повноцінний відпочинок – це одна з

трьох основ здорового способу життя, на рівні зі збалансованим харчуванням і фізичними вправами.

Отже, якщо повільний сон наводить «порядок» на фізичному рівні, то що тоді робить швидкий? Наводить його на ментальному: сортує отриману за день інформацію на «важливе» та «неважливе». Як це відбувається? Все вирішують зв'язки. Кожен раз, коли ви вивчаєте щось нове чи робите незвичне, між нейронами утворюються нові зв'язки, і чим частіше ви повторюєте цю дію, тим сильніші ці зв'язки. Проте клітина не може будувати їх нескінченно, інакше уся ними обросте, тому у швидкому сні мозок перевіряє, які зв'язки ми використовуємо часто, а які лише займають місце. [1]

А скільки ми взагалі можемо не спати? Поточний світовий рекорд неспання – 266 годин. Це понад 11 діб.

Найвідоміший експеримент з неспанням провели у 1964 році. Американський школяр Ренді Гарднер не спав протягом 264 годин. Наприкінці 11 днів він став параноїком і почав бачити галюцинації. Згодом він одужав без будь-яких тривалих фізичних або психологічних наслідків, йому вистачило всього 15 годин, щоб виспатись. Тому разові експерименти по відмові від сну не приносять непоправної шкоди. Та бувають випадки, коли люди не сплять від 6 до 30 місяців.

Фатальне сімейне безсоння – рідкісне генетичне захворювання і це найгірше, що можливо отримати у спадок. Ним страждають цілі покоління в середині однієї сім'ї. Таких сімей 40 у світі.

Через мутацію один з білків у мозку перетворюється в небезпечний патоген – пріон. Через нього мозок деградує все сильніше, перестає контролювати розумові функції, м'язи, кров'яний тиск та вироблення гормонів. Одним з симптомів є саме несправність сну, при якій хворий застрягає між сном та реальністю. Зрештою людина помирає, але не напряму через нестачу сну, а від руйнування мозку. [2]

Отож, сон – це не просто третина нашого життя проведена в пусту, ні! Ми спимо, щоб якісно жити вдень, і водночас усе наше денне життя – це велика підготовка до сну.

Список використаних джерел

1. 1.Меттью Уолкер «Навіщо ми спимо. Нова наука про сон та сновидіння» (2020) <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/books/NBK482208/>

Рабійчук Анастасія
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»
Науковий керівник: Савчук Роман,
викладач спеціаліст

ТЕЛЕСКОП ДЖЕЙМС ВЕББ ЯК НОВИЙ ЗАСІБ ДОСЛІДЖЕННЯ ВСЕСВІТУ

В 2019 році Нобелівську премію з фізики отримали швейцарські астрономи Мішель Майор і Дідьє Кело, які підтвердили про існування першої нам відомої планети за межами Сонячної системи. Тому в НАСА зрозуміли, що якщо екзопланети дійсно існують (раніше такої впевненості не було), то для її пошуків і вивчення необхідний новий пристрій. Таким пристроєм став телескоп нового покоління імені Джеймса Вебба

25 грудня 2021 із космодрому Куру, що знаходиться у Французькій Гвінеї Європейське космічне агенство (ESA) показало всьому світу момент успішного запуску американського інфрачервоного космічного телескопу імені Джеймса Вебба. Ракета «Аріан - 5» вивела телескоп на орбіту і після успішного запуску він самостійно мандрує до постійної орбіти на віддалі 1,5 млн. кілометрів від Землі. До кінця січня телескоп досягне свого місця дислокації. На теперішній час він знаходиться далше від Землі, ніж орбіта Місяця. На момент запуску, телескоп Вебба є найбільшим, найдорожчим та найчутливішим оптичним та інфрачервоним космічним телескопом в історії людства, та одним з найважливіших проєктів в астрономії в 21 столітті.

Вчені надіються, що «Джеймс Вебб» допоможе їм заглянути в далеке, минуле, в ті часи, коли формувався Всесвіт і галактики. Це стало можливим, адже телескоп здатний приймати сигнали, які йдуть від зірок на віддалі 13,5 мільярд. світлових років. Це дозволить подивитись на Всесвіт такий, яким він був через 200 млн. років після Великого вибуху.

Ракета стартувала настільки успішно, що телескоп зекономив паливо для маневрів і тепер зможе працювати довше в космосі. НАСА повідомляє, що вчені вважають, що «Джеймс Вебб» зможе перебувати на орбіті довше, ніж 10 років (мінімальний термін цієї місії 5 років).

Ще одна ознака успішного запуску – це швидкість розкриття сонячних батарей. Розкриття відбулося вже через 70 сек після відділення від ракети, хоча за планом це мало б відбутися лише через декілька хвилин. Бортові комп'ютери

вирішили дочасно, що для здійснення цієї процедури настав час – і дали команду до дії.

Телескоп був запущений в складеному вигляді. Основне дзеркало зроблене із берилію (цей метал у 1,8 разів важчий за воду) і покрите тоненькою золотою плівкою. Тому ця велетенська чаша важить навіть менше, ніж хаббловське дзеркало. Проте відірвати від землі таку гігантську споруду і вивести її на орбіту неможливо фізично: вона просто не поміститься ні в одній із існуючих сьогодні ракет. Тому інженери НАСА придумали «розбити» дзеркало на декілька частин і скласти їх в ракету як оригамі. На даний час спеціалісти продовжують важкий процес розвертання його основного дзеркала. Це дзеркало нагадує соту золотої «тарілки» діаметром 6,5 м.

В цілому, телескоп складається з таких частин: елементи оптичної системи, інтегрований науково-інструментальний модуль, платформа космічного апарату, і сонцезахисний щит.

Даний телескоп зроблений з акцентом на дослідженні близького (до видимого світла) і середнього інфрачервоного випромінювання з трьох основних причин:

- видиме випромінювання далеких об'єктів із великим червоним зсувом зміщується в інфрачервоний діапазон
- холодні об'єкти, такі як уламкові диски та планети, випромінюють найсильніше в інфрачервоному діапазоні
- цю смугу важко вивчати з Землі чи за допомогою існуючих космічних телескопів, таких як Габб. Наземним обсерваторіям таке завдання не під силу: вони бачать лише промені, які зуміли подолати потужний фільтр земної атмосфери. Екзопланети світять тм'яним, відбиваючим світлом, який до поверхні Землі не доходить. А отже, новий прилад повинен вести свої спостереження із космосу.

NASA виділяє чотири основні цілі телескопу Вебба:

- Дослідження Ранняго Всесвіту: світло перших галактик, одразу після епохи космологічних Темних віків
- Вивчення еволюції Галактик: Веббу будуть доступні тьмяніші і дальші галактики для спостереження
- Спектроскопія екзопланет: Вебб зможе знайти такі маркери життя (або придатності до життя) як вода чи метан в спектрах екзопланет
- Протозоряні та протопланетні туманності

У списку головних завдань телескопа – 2100 спостережень за планетами й малими тілами Сонячної системи, екзопланетами й протопланетними дисками, галактиками, квазарами. Для цього телескоп обладнано 4 типами

датчиків, які здатні проводити одночасно дослідження інфрачервоних хвиль близького, середнього, далекого діапазону та видимого спектру.

Список використаних джерел

1. Webb's Launch GSFC/NASA. Webb's Launch GSFC/NASA. URL: <https://www.jwst.nasa.gov/> (дата звернення: 29.01.2022).
2. National Aeronautics and Space Administration. NASA. URL: <https://www.nasa.gov/> (дата звернення: 29.01.2022).

Силищук Аріана Іванівна
ВСП «Ковельський промислово-економічний
фаховий коледж Луцького національного
технічного університету»
Науковий керівник: Волощинська Світлана
викладач вищої категорії, методист, к.б.н.

ВМІСТ ВАЖКИХ МЕТАЛІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІЙ ПРОДУКЦІЇ

Технічний розвиток суспільства призвів до того, що проблеми забруднення навколишнього середовища і виживання людства в ньому вийшли на перший план актуальних питань сьогодення. Техногенний прес на довкілля зростає з кожним роком і однією з його причин є урбанізація. В урбоекосистемах триває накопичення невластивих для біосфери хімічних речовин – ксенобіотиків, у тому числі і важких металів, які суттєво змінюють усталену структуру та природні функції біоценозів [1, 2].

Від рівня вмісту важких металів в ґрунті залежить їх кількість в рослинах, і як правило, якість рослинної продукції. Між ними існує прямий, хоча і непропорційний зв'язок: чим вище концентрація металів в ґрунті, тим більше їх в рослинах [2].

Мета і завдання досліджень у встановленні рівня і специфіки забруднення важкими металами сільськогосподарської продукції, яка вирощена у приавтомагістральній смузі дороги «Київ–Ковель–Ягодин».

Для вивчення рослинності, яка здатна накопичувати важкі метали в значних кількостях були відібрані проби с/г рослин з обох сторін автомагістралі. Для характеристики процесів трансформації токсичних речовин у ґрунті та їх транслокації в рослини були також відібрані зразки ґрунтового матеріалу, проведений аналіз даних на вміст наступних важких металів: Co, Cd,

Mn, Cu, Pb, Zn та проведений розрахунок коефіцієнтів переходу в системі «грунт – рослина».

У безпосередній близькості до автомагістралі «Київ-Ковель-Ягодин», незважаючи на санітарну заборону, є ділянки землі де вирощують рослинницьку продукцію.

Рослини, які зростають на забрудненій території відображають несприятливий екологічний стан свого району. Так як важкі метали по ланцюгу живлення потрапляють в організм людини переважно з сільськогосподарською продукцією, то нами визначався розподіл головного токсиканта в картоплі та буряку столового.

Згідно з нашими дослідженнями, культура картопля схильна в 1,8 раза більше накопичувати свинець, порівняно з буряком столовим. Було встановлено, що в очищених бульбах і в лушпинні картоплі сорту Санте вміст елемента однаковий. У картоплі сорту Бородеянка лушпиння містило 0,85 мг/кг свинцю, тоді як очищені бульби – 0,75 мг/кг. Бульби картоплі сорту Бородеянка накопичують удвічі більше цього елемента (0,8 мг/кг), ніж сорт Санте (0,4 мг/кг).

Незважаючи на значну перевагу свинцю, як головного токсиканта природного середовища, вздовж полотна дороги визначався вміст й інших важких металів, у буряку столовому.

Найбільшим накопичувачем важких металів є надземна фітомаса, а власне корінь характеризується меншими показниками акумуляції токсикантів (майже вдвічі).

Картопля теж була піддана аналізу на вміст важких металів за вегетативними органами. Аналізуючи отримані дані стосовно вмісту важких металів у картоплі, спостерігаємо, як правило, перевагу в накопиченні токсикантів у надземній фітомасі, проте різниця у показниках не є такою суттєвою, як у буряка столового. Таким чином, незалежно від виду сільськогосподарської продукції, найбільшою здатністю до акумуляції характеризується марганець та цинк, а найменшою – кадмій. Проте існує варіювання концентрацій даних токсикантів за вегетативними органами, що, ймовірно, пов'язано з видовими особливостями рослин.

Отже, згідно з результатами досліджень, спостерігаємо суттєву акумуляцію важких металів у сільськогосподарській продукції, яка вирощується в санітарній зоні всупереч суворій забороні. Виявлена тенденція зміни екологічного стану приавтомобільної території вимагає більш розширених комплексних досліджень та інформативності отриманих результатів населенню.

Список використаних джерел

1. Мягченко О. П. Основи екології. Підручник / О. П. Мягченко. - К.: Центр учбової літератури, 2010. – 312 с.
2. Проблеми охорони навколишнього природного середовища та екологічної безпеки: зб. наук. пр. / УКРНДІЕП; ХНУ імені В. Н. Каразіна – Х.: ПП «Стиль-Іздат», 2020. – Вип.42. – 214 с

Сокурєнко Олена
Кропивницький Коледж Харчування та
Торгівлі
Науковий керівник: Плотницька А. О.,
викладач вищої категорії

НАЙПОШИРЕНІШІ ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ СВІТУ ТА ЇХ ВИРІШЕННЯ

Нині екологічні проблеми є актуальними у всьому світі. Більшість людей не звертають увагу на екологію та проходять повз відповідних правил щодо збереження довкілля, не розуміючи, що кожний не усвідомлений крок може заанапастити нашу планету, тобто, якщо людина і на далі буде ставитись до природи не дбайливо, то на жалє людство залишиться у так званому «сміттєвому відрі». Більшість населення не може ніяк зрозуміти, що все між собою пов'язано.

До глобальних екологічних проблем відносяться: забруднення атмосфери, вирубка лісів та забруднення води.

Почнемо з забруднення повітря - це викид в атмосферу хімічних речовин, твердих частинок і біологічних матеріалів, здатних викликати шкоду для всіх живих організмів. Однією з актуальних проблем середовища є парниковий ефект зумовлений діяльністю людини, спалювання горючих корисних копалин, вирубка лісів, виділення вихлопних газів різного виду транспорту, лісові пожежі. Парниковий ефект складається з водяної пари, вуглекислого газу, оксиду азоту й озону. Підвищення температури повітря призводять до малого зволоження атмосферними опадами деяких територій які стають посушливими та непридатними до життя.

Використання великої кількості горючих корисних копалин, при спалюванні яких виділяється велика кількість вуглекислого газу, що призводить до глобального потепління в наслідок цього починається зміни в початку та закінченні сезонних подій, танення льодовиків, що призводить до

затоплення або, навпаки, зниження повноводності річок, а як наслідок скорочення запасів прісної води. На тему забруднення води можна говорити багато, практично усі водойми стають небезпечними для споживання людиною. На це впливають стічні води тобто каналізація, усілякі добрива та органічні відходи, пластикові пляшки, пакети які людина не доносить до смітника і вони потрапляють у воду.

Вирубка лісів є головною проблемою в нашому суспільстві. Інтенсивна вирубка лісів призводить до зміни клімату, забруднення середовища та руйнування ґрунту. Знищення дерев для виготовлення паперу. Так, авжеж, папір це потреба для людства, але ж якщо подивитись уважно, то до цієї потреби відносяться не добросовісно, папір викидають на вулицях так і не доносячи до смітників. Численна вирубка дерев призводить до погіршення стану атмосфери погіршує колообіг води в природі, знищує велику кількість рослин, тварини будуть змушені покинути звичні місця для проживання істоти які не зможуть адаптуватися до нового місця проживання загинуть та відбудеться значне зменшення тваринного світу. За даними на 2019 рік незаконна рубка лісу становить 118 тисяч кубометрів і державі це завдало збитків на 814 млн гривень. Для мене ці статистичні дані є вражаючими, тому, що дерева є природнім фільтром, що поглинаючи вуглекислий газ очищують атмосферу. [1]

Щоб запобігти екологічним проблемам потрібно припинити вирубку лісів та насаджувати більше дерев і чагарників які виділяють кисень, користуватися електромобілями які скоротять виділення кількості вихлопних газів в атмосферу, потрібно оснащувати водопроводи знезаражувальними установками, щоб вони могли очищати воду від шкідливих речовин. За цими проблемами також з'являються часті хвороби людей такі, як туберкульоз, пташиний грип, жовта лихоманка й загострюються серцево-судинні захворювання тобто, якщо негайно не вжити певних заходів, то смертність буде дуже велика. Суспільству потрібно усвідомити, що на ці глобальні екологічні проблеми потрібно привертати все більше уваги та швидше шукати їх вирішення тому, що недобросовісне ставлення до середовища може призвести до загибелі планети.

Список використаних джерел

1. <https://www.google.com/amp/s/www.epravda.com.ua/publications/2020/12/1/668671/index.amp>

Сцьольна Софія
Відокремлений структурний підрозділ
«Волинський фаховий коледж Національного
університету харчових технологій»
Науковий керівник: Лотиш Людмила,
викладач географії I категорії

АДАПТАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ МІСТ ДО ЗМІН КЛІМАТУ ЗА КОНЦЕПЦІЄЮ «МІСТО-ГУБКА»

Протягом наступних десятиліть серед основних викликів, з якими зіткнеться майже кожне сучасне місто, стане здатність виживати в часи кліматичних змін та витримувати конкуренцію в боротьбі за комфорт міського середовища. Аномально високі температури та рекордні зливи уже стали звичними для всього світу. Однак наскільки адаптовані українські міста до таких подій?

Останніми роками ми бачимо, що після тривалої спеки міста України накриває потужними зливами. Дощами заливає і змиває дороги, підтоплює будівлі. Такі ситуації вкотре показують вразливість міської інфраструктури перед змінами клімату. Тому питання кліматичної адаптації міст стає сьогодні надзвичайно актуальним.

Міське середовище значно вразливіше до наслідків змін клімату, тому що в ньому порушений природний баланс. Бетонні, асфальтовані поверхні, забудови в місті зумовлюють низький рівень інфільтрації води в *грунт*, що значно збільшує її стік. А старі мережі дощової каналізації вже не справляються з тижнево-місячною нормою опадів, яка випадає за 20–30 хвилин. Зважаючи на всі вище перераховані факти ми пропонуємо подивитися на вирішення проблеми адаптації українських міст до змін клімату реалізуючи концепцію «міста-губки», яка базується на принципах екологічного балансу, життєздатності та максимальної самодостатності.

Концепція «губчастого міста» активно впроваджується у містах багатьох високорозвинутих країн Європи, Америки, Азії. Вона передбачає акумуляцію опадів зеленими насадженнями і водоймами, а не відведення дощової води в каналізацію. А також дозволяє міським районам перетворити загрозу зливових вод на благо: додаткову воду в посушливий сезон. Для цього у високорозвинутих містах світу почали створювати мультифункціональні простори, які дають можливість відновити екологічний баланс в природі збільшивши площу під природні ландшафти та «управляти» дощовою водою [1].

Ми розглянемо кілька передових практичних рішень, які застосовуються в провідних країнах світу при проєктуванні «міста-губки», щоб адаптувати місто до кліматичних змін.

1. Водопроникні міські покриття. Сюди входить використання будівельних матеріалів (екобруківки, газонної решітки, проникної бруківки), які дають можливість поверхні максимально поглинути воду. Вони не перегріваються на сонці та створюють привабливий природний ландшафт. Їх укладають на нетранзитних ділянках доріг і тротуарів. У Великій Британії використовують дорожнє покриття під назвою Tormix Permeable, в основі якого лежить не пісок, а крихітні шматочки подрібненого граніту. Вони створюють пористу поверхню через яку легко проходить дощова вода з усім сміттям. Такий асфальт здатний пропустити через себе до 36 000 мм води на годину. В Нідерландах плитку укладають під невеликим нахилом до середини, який виводить воду з дороги і тротуарів без допомоги зливової каналізації. Вся вода під час дощу просто стікає в дренажну систему з водопроникних блоків під назвою Granudrain. **У багатьох містах ЄС** просто на трамвайних коліях висаджують соковитий зелений газон. Це не тільки допомагає знизити обсяги зливових вод, але і загалом робить трамвайні колії більш привабливими.

2. Озеленені будівлі. Облаштовані газоном «зелені дахи» та «вертикальні стіни» в нових забудовах дають можливість накопичувати воду, знижуючи навантаження на каналізацію, охолоджувати місто в спеку та надають новобудовам привабливий зовнішній вигляд.

3. Системи біоутримання. До них можна віднести дощові сади – спеціально облаштовані ділянки із вологолюбними рослинами, які розташовують нижче рівня хідників чи доріг, щоб затримати та фільтрувати частину поверхневого стоку. А також **біотрясовини** – заболочені місцевості за містом. **Такі системи біоутримання** сприяють розвитку міських екосистем, збільшують біорізноманіття та створюють культурні та рекреаційні можливості.

4. Водойми для утримання. Прикладом є став для інфільтрації – ділянка, яка застосовується як галявина, а на час дощів приймає частину опадів. Вони зберігають надлишок води, яку потім можна використати для поливу зелених зон та клінінгових процедур. В комплексі з дощовими садами та біотрясовинами, які будуть їх підживлювати в посушливий сезон можуть використовуватися і біодренажні канали. Вони покриваються геотканиною, яка пропускає воду і фільтрує її.

5. Резервуари для дощової води. Вони необхідні для накопичення, зберігання та використання води в посушливий період для зрошування присадибної ділянки, прання та прибирання. Такий підхід знижує навантаження на міську дренажну систему, економить воду і гроші [2].

Реалізація концепції «губчастого міста» полягає в проведенні оцінки вразливості міста до змін клімату, розробці, прийнятті та належному виконанні обраної стратегії. Звичайно, все це вимагає великих інвестицій, як при модернізації існуючих міських територій, так і при проєктуванні новобудов. Однак порівняно з витратами на усунення збитків, спричинених кліматичними змінами, одноразові інвестиції у природні губчасті міські системи є значною економією в довгостроковій перспективі.

Інфраструктура губчастого міста – це як «вуличний ліхтар» – це спільне суспільне благо і тут важливим є партнерство різних зацікавлених сторін, зокрема органів влади, громадськості та бізнесу.

Список використаних джерел

1. Коли місто заливає зливами: концепція міста-губки [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://www.respublica.if.ua/shho-robyty-koly-vulyczy-po-kolina-u-vodi-konczepczya-mista-gubky/> – Назва з екрана.

2. Міста-губки. Чому ливнівки не допоможуть Донбасу пережити зливи та чому вчитися у Європи? [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://v-variant.com.ua/uk/article/livni-donbass-es/> – Назва з екрана.

Чемоданова Валерія
Кропивницький фаховий
коледж харчування та торгівлі
Науковий керівник:
Дорохова Олена, викладач,
спеціаліст вищої категорії

НАТУРАЛЬНІ ХАРЧОВІ БАРВНИКИ ЯК СКЛАДОВА ЗАПОРУКИ БЕЗПЕЧНОСТІ ХАРЧОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

За даними Державної служби статистики України кількість населення нашої держави, починаючи з 1994 року, має тенденцію до постійного зниження. Виходячи з даних народжуваності і смертності, спостерігається депопуляція населення. За останні десять років воно скоротилося більше, ніж на 2 млн. осіб. Серед причин смертей українців друге місце посідає онкологія, збільшується відсоток ендокринних хвороб, розладів харчування та порушення обміну речовин, хвороб органів травлення. У 2020 році вперше визначено поширення харчової гіперчутливості, воно збільшилося на 26,5% [1].

Такі статистичні дані дають привід замислитися над питанням, чому так відбувається та що це спричиняє. Аналізуючи причини перерахованих хвороб,

можна зробити висновок, що однією з основних є вживання канцерогенів, які в свою чергу містяться в харчових добавках.

Добавки, які викликають появу злоякісних пухлин: E103, E105, E121, E123, E125, E126, E130, E131, E142, E152. Добавки, які сприяють появі хвороб печінки і нирок E171-173. Харчові добавки, що походять від бензолу, спричиняють кропив'янку, інші алергії, можуть викликати астму, а при накопиченні в організмі – рак печінки та деякі неврологічні захворювання. Цими добавками є синтетичні барвники. У середньому з їжею щоденно в організм надходить барвників близько 0,03 мг/кг маси тіла або 700 мг на рік [2].

Роль барвників у харчовому виробництві дуже важлива. Вони не просто надають кольору продуктам, а дозволяють надати їжі привабливого естетичного вигляду та збільшити асортимент продукції. Сьогодні, купуючи продукти харчування на українському ринку, споживач повинен розуміти, що більшість з них містять барвники саме синтетичного походження. Вони є дешевими у виробництві та реалізації, термостійкими, менш чутливими (порівняно з природними) до умов технологічної переробки та зберігання, досить стабільними та добре розчиняються у воді, мають широку палітру кольорів та надають яскравості.

Проте, синтетичні барвники є чужорідними для організму людини, сприяють додатковому хімічному навантаженню на нього, особливо для дітей, людей похилого віку, і тому створюють потенційну небезпеку. Хоча їх вміст у продуктах повинен контролюватися та нормуватися, споживання підфарбованих продуктів харчування розглядається як гігієнічна та екологічна проблеми.

Альтернативою синтетичним є натуральні (природні) барвники. Однак, вони мають низку недоліків, яких позбавлені синтетичні. Виробництво більшості з них є дорого вартісним, так як передбачає складний технологічний процес, досить важко стандартизувати їх склад і властивості, вони нестійкі до дії різних факторів, більшість нерозчинні у воді, що звужує сферу використання. Але їх присутність у готовій продукції й стравах є безпечною та надає можливість використання всіма категоріями людей, чим набуває безперечної переваги у використанні. Більшість натуральних барвників разом із фарбуванням поєднують біологічну активність і цінність, бактерицидну дію, покращують смак і аромат продуктів, надають природних барв та розширюють асортимент готових виробів. Не менш важливим фактом є й те, що сировина для їх виробництва доступна.

За хімічною природою вони відносяться до різних класів: каротиноїди, антоціани, флавори, флавоноїди, хлорофіли, бетаніни, карміни, халкони, рибофлавіни. До природних барвників відносять і цукровий колір – барвник, який отримують хімічною модифікацією цукру [3].

Так, куркумін (Е 100) – жовтий барвник – отримують з рослини куркуми, що має низку лікувальних властивостей: протизапальну, протиокислювальну, протипухлинну. Цей природний барвник можна замінити синтетичний тартазин (Е 102), який отримують з кам'яновугільного дьогтю. Тартазин є дешевим, тому дозволяє зекономити значні кошти на виробництві продуктів. Е 102 – дозволена харчова добавка в Україні, хоча до 90-х років ХХ століття була заборонена у використанні в харчовій промисловості через негативний вплив на здоров'я людини: спричиняє алергічні реакції, порушує мінеральний обмін речовин та негативно позначається на стані центральної нервової системи (у дітей розвивається синдром гіперактивності).

Синтетичний харчовий барвник Понсо 4R (Е 124) – яскраво-червоний можна замінити каротиноїдом паприка-екстракт (Е 160с). Барвник Понсо дозволений в Україні, але у Норвегії, Фінляндії, США та інших країнах входить до списку заборонених речовин, як канцероген, алерген, що може викликати анафілактичний шок, гіперактивність у дітей. Розумним рішенням є заміна такого барвника паприкою-екстрактом, отриманого з натуральної паприки. Натуральна добавка Е 160с чудово протистоїть впливу температури і світла, здатна зберігати колір продукту практично у будь-яких умовах, є джерелом вітаміну А, антиоксидантом, сприяє профілактиці онкозахворювань, захищає від вірусів, покращує зір.

Для того, щоб добути безпечний барвник достатньо приготувати сік з перетертих овочів або ягід, відвар з лушпиння цибулі. Головне захотіти виготовити корисну та безпечну продукцію.

Використовуючи дорожчі, але безпечні природні барвники сьогодні, ми дбаємо про здоров'я майбутніх поколінь українців завтра. Попри всі розглянуті недоліки натуральних барвників, їх використання – це вклад в майбутнє, і хто, як не ми, українці, повинні про це пам'ятати.

Список використаних джерел

1. Демографічна та соціальна статистика. Населення (1990–2021) URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/ds.htm (дата звернення 24.01.2022)
2. Смоляр В.І. Токсичні ефекти харчових добавок // Проблеми харчування, 2005. №1.
3. Сирохман І.В. Безпечність і якість харчових продуктів (проблеми сьогодення): підручник / І.В. Сирохман. О.І. Гирка, М.-М. Калимон. – Львів. Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2019.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА ПРИКЛАДНА МАТЕМАТИКА

Стельмах Юлія, Балабуха Віктор
Волинський національний університет
ім. Лесі Українки
Науковий керівник: Кальчук І.В.,
к. ф. -м. н., доцент кафедри теорії
функцій та методики навчання
математики

ІНТЕГРУВАННЯ В ЕКОНОМІЧНИХ ЗАДАЧАХ

Економічна наука тісно пов'язана з математикою, тому спосіб інтегрування в економіці застосовується досить часто. Наприклад, для відшукування функцій витрат, прибутку, споживання, якщо відомі відповідні функції граничних витрат, граничного прибутку, граничного споживання тощо.

Нехай на підприємстві виробляється x одиниць продукції, тоді функція граничних витрат має вигляд:

$$f'(x) = 40 - 0,04x + 0,003x^2$$

Необхідно:

- а) знайти функцію витрат, якщо 5 тис. грн. виробництво витрачає на 100 одиниць продукції;
- б) знайти фіксовані витрати;
- в) визначити витрати на виробництво 150 одиниць продукції;
- г) знайти максимальне значення прибутку, якщо ціна складає 65,5 грн за одиницю продукції.

Розв'язання.

1) Знайдемо функцію витрат за допомогою інтеграла, тобто знайдемо первісну функції граничних витрат:

$$f(x) = \int (40 - 0,04x + 0,003x^2)dx = 40x - 0,02x^2 + 0,001x^3 + C,$$

Обчислимо довільну сталу C з початкової умови: $f(100) = 5000$:

$$5000 = 40 \cdot 100 - 0,02 \cdot 100^2 + 0,001 \cdot 100^3 + C,$$

$$C = 200.$$

Отже, функцію витрати можемо записати наступним чином:

$$f(x) = 40x - 0,02x^2 + 0,001x^3 + 200.$$

2) Щоб відшукати фіксовані витрати – потрібно обчислити функцію витрат при $x = 0$.

$$f(0) = 40 \cdot 0 - 0,02 \cdot 0^2 + 0,001 \cdot 0^3 + 200,$$

$$f(0) = 200.$$

3) Витрати на виробництво 150 од. продукції складають:

$$f(150) = 40 \cdot 150 - 0,02 \cdot 150^2 + 0,001 \cdot 150^3 + 200 = 9125$$

4) Прибуток підприємства знайдемо за формулою:

$$P(x) = px - f(x),$$

де p – ціна одиниці продукції.

$$P(x) = 65,5x - 40x + 0,02x^2 - 0,001x^3 - 200.$$

Для визначення максимального значення прибутку дослідимо функцію прибутку на екстремум. Спочатку знаходимо критичні точки функції

прибутку $P(x)$.

$$P'(x) = 25,5 + 0,04x - 0,003x^2,$$

$$0,003x^2 - 0,04x - 25,5 = 0,$$

$$x_1 = 99,10283,$$

$$x_2 = -85,7695 < 0.$$

Визначимо який знак має друга похідна у критичній точці:

$$P''(x) = 0,04 - 0,006x$$

При $x = 99,10283$ маємо:

$$P''(50) = 0,04 - 0,006 \cdot 99,10283 = -0,55461698 < 0,$$

Це означає, що функція прибутку при $x = 99,10283$ має максимум. Значення функції прибутку в цій точці становить: $P(99,10283) = 0$. Якщо підприємство буде реалізовувати продукцію за ціною 65,5 грн за одиницю, то не матиме прибутку.

Отже, ми переконались, що при розв'язуванні деяких типів економічних завдань зручно і доцільно застосовувати інтеграли. Слід зауважити, що поняття похідної, яке вивчається у математичних дисциплінах, теж має своє місце в економіці.

Список використаних джерел

1. Бугір М.К. Математика для економістів. – К.: Академія, 2003. – 520с.
2. Овчинников П. П. Вища математика: підручник / П. П. Овчинников. – Ч. 2. – 3-тє вид. – К.: Техніка, 2001. – 792 с Ланкастер К.

Бенюк Катерина

ВСП «Рожищенський фаховий коледж
Львівського національного університету
ветеринарної медицини та біотехнологій імені
С.З. Гжицького»

Науковий керівник: Куденчук Л. А., викладач
вищої кваліфікаційної категорії, викладач-
методист

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ В УПРАВЛІННІ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВА

В сучасних умовах господарювання управління діяльністю підприємства повинно базуватися не лише на основі провідних концепцій та інструментів менеджменту, а й на застосуванні сучасних інформаційних технологій як потужних засобів забезпечення конкурентоспроможності та ефективної діяльності. Сучасне підприємство – складна соціально-економічна система, для керування якої потрібні нові форми і методи управління. Використання інформаційних технологій стає одним із інструментів підвищення якості системи управління підприємством. У гострій конкуренції досягають успіху підприємства, в яких керівництво приймає ефективні рішення, використовуючи можливості сучасних інформаційних технологій.

Інформаційні технології – це комплекс програмно-технічних засобів і методів виробництва, передачі, обробки та споживання інформації. Впровадження інформаційних технологій є інструментом, що дозволяє підвищити ефективність управління підприємством на базі створення єдиного інформаційного простору, яке містить інформацію про швидкі зміни потреб ринку, конкурентоспроможність продукції підприємства, його виробничі можливості, заходи контролю за виконанням планів, економією ресурсів [2].

Для того, щоб ефективно впровадити інформаційні технології на сучасне підприємство потрібно розробити необхідний механізм, який дасть можливість зменшити час, мінімізувати ризики та підвищити ефективність діяльності підприємства в цілому. Одним із важливих моментів, на який варто звернути увагу є те, що інформаційні технології на підприємствах існують у вигляді різноманітних інформаційних систем.

Для прикладу, розглянемо одні з найбільш популярних систем. MRP (Material Requirements Planning) і SCM (Supply Chain Management) технології використовуються у сфері управління взаємовідносинами з партнерами і клієнтами. Вони зорієнтовані перш за все на: зростання продажів, зниження

витрат, підвищення лояльності клієнтів і контрагентів, поліпшення якості обслуговування. В цілому ці програмні продукти підвищують конкурентоспроможність продукції підприємства.

Якщо підприємство має за мету збільшити якість обслуговування клієнтів, то для даного випадку була розроблена концепція CRM (Customer Relationship Management). Основним завданням CRM є процес проведення автоматизованого збору даних про покупців і постійний інформаційний зв'язок з покупцями.

В управлінні бізнес-процесами та підвищенні ефективності економічної діяльності підприємства розповсюджено застосування інформаційних технологій: BPR (Business Process Reengineering) і ERP (Enterprise Resource Planning). Такі продукти сприяють координації інновацій, мінімізації ризиків, підвищенню масштабованості та гнучкості, зниженню витрат. В цілому, підвищують економічну безпеку підприємства. Так, ERP-система виконує функції бізнес-планування і прогнозування; планування продажу та виготовлення продукції; планування проектів і програм; управління попитом; управління витратами. Щодо BPR-системи – це аналітична система, що дозволяє менеджерам мати персоніфікований (тобто враховує персональний внесок у процесі управління) погляд на стан бізнесу [1].

Підвищення ефективності господарської діяльності відбувається на основі застосування MIS (Management Information Systems) і BI (Business Intelligence) технологій. Використання їх сприяє: автоматизації та узгодження дії всіх відділів підприємства; успішної реалізації стратегічних програм; підвищення конкурентних переваг. MIS- та BI-системи дають можливість відслідковувати цикл життя кожного виробленого товару, при цьому проводити постійно обробку значної кількості інформації з великою швидкістю [3].

Застосування інформаційних технологій на підприємствах забезпечує оптимізацію бізнес-процесів, поліпшення зв'язків з клієнтами, оптимізацію матеріалопотоків, підвищення якості. Разом з тим, сферу інформаційно-комунікаційних технологій нині характеризує стан стагнації, що супроводжується скороченням внутрішнього ринку, залежністю від поставок імпортного обладнання, але характеризується наявністю величезного потенціалу до зростання.

Незважаючи на активну підтримку даного сектору з боку держави, до кінця не вирішеними є проблеми вивчення та прискорення інформаційних потоків, розробки та впровадження інформаційних систем для автоматизації управління, відсутність бачення перспективності запровадження інформаційних технологій у керівників і, як наслідок, зниження мобільності управління.

З метою розв'язання існуючих проблем пропонується використання покрокового підходу щодо запровадження інформаційних технологій в управлінні сучасними підприємствами, що передбачатиме збір і обробку необхідної інформації, діагностику та виявлення існуючих проблем і причин їх виникнення, розробку критеріїв вибору інформаційних технологій та їх запровадження, оцінку результатів реалізації зазначених кроків.

Загалом, це забезпечуватиме безперервний облік і контроль за станом і рухом товарно-матеріальних, фінансових, людських ресурсів на підприємстві, отримання даних про результати діяльності підприємства в режимі реального часу, оперативну підготовку аналітичних документів, прогнозів і планів робіт підприємства, підвищення ефективності прийняття управлінських рішень на основі достовірної та повної інформації про діяльність підприємства, яка доступна на будь-який момент часу [2].

Отже, використання інформаційних технологій набуває все більшого значення в процесі управління діяльністю підприємства. Досвід успішних компаній показує, що ефективна діяльність підприємства практично неможлива без управління інформаційними ресурсами. Застосування інформаційних технологій здійснюється з метою ефективною та оперативною комп'ютерною обробки інформаційних ресурсів, зберігання великих обсягів важливої економічної інформації та швидкої передачі її на будь-які відстані. В сучасних умовах підприємства перетворилися на швидкісні віртуальні апарати з вирішення будь-яких питань. Використовуючи в управлінні інформаційні технології, підприємство має можливість збільшити свою конкурентоспроможність та ефективність діяльності.

Список використаних джерел

1. Жигалкевич Ж. М., Онопко А. С. Застосування інформаційних технологій в управлінні підприємством. Актуальні проблеми економіки та управління. 2017. № 11. URL: <http://ape.fmm.kpi.ua/article/viewFile/102782/97865>.
2. Крайчук С. О. Стан запровадження інформаційних технологій в управлінні сучасними підприємствами. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4892>.
3. Пчелянська Г. Б., Васьковська К. О. Роль інформаційних технологій в управлінні підприємством. Економіка харчової промисловості. 2018. №1. С. 71–73.

Малянтович Анастасія

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Шостак Дмитро,
викладач інформатики першої кваліфікаційної
категорії

ШОЛОМИ ВІРТУАЛЬНОЇ РЕАЛЬНОСТІ: ДИТЯЧІ ЗАБАВКИ ЧИ РОБОЧЕ МІСЦЕ МАЙБУТНЬОГО?

VR (virtual reality) або віртуальна реальність – тривимірне середовище, створене за допомогою комп'ютера, яке відтворює фізичну присутність у точках віртуального світу і з якою користувач може взаємодіяти. Віртуальний світ передається людині за допомогою відчуттів - зору, дотику та слуху. Простіше кажучи, віртуальна реальність створює штучний світ і повністю занурює у нього людину. Користувач може вивчити створений простір і контактувати з ним, відчуваючи реальність того, що відбувається.

Для подорожей віртуальною реальністю використовують спеціальні шоломи або окуляри, а також смартфони та комп'ютери. Зараз завдяки VR-технологіям можна не лише прогулятися закордонними містами, але й вирушити на Марс або навколоземну орбіту. [1]

Сьогодні на ринку є значна кількість виробників, які змагаються не тільки за якість зображення, зручність використання та інші технічні характеристики, але й за доступність для потенційного покупця. Технології VR використовуються в дедалі більшій кількості галузей. Більшість людей під час згадки віртуальної реальності думають про геймерів. І справді, ця технологія широко використовується в ігровій індустрії. Але було б помилкою думати, що VR – це тільки ігри та розваги.

У квітні 2019 року фізик-технолог та програміст Пол Томлінсон почав працювати у віртуальній реальності (VR): він проводить у ній 40–50 годин на тиждень — по 8–10 годин щодня. За два з половиною роки Томлінсон неодноразово стикався зі скепсисом в бік VR-технологій.

У роботі Томлінсон використовує звичні для офісного середовища програми: продукти від Google, відеочат Zoom, робочий месенджер Slack, текстові та табличні редактори, а також комплекс програмного забезпечення для розробки.

В якості VR-системи Томлінсон використовує бездротову гарнітуру Oculus Quest 2: на вересень 2021 року вона коштує від \$300. За словами автора, власне ПЗ вона запускає майже завжди без допомоги ПК. Графіка і продуктивність через це можуть погіршуватися, зате з'являється свобода пересування.

За словами програміста, платформа Immersed підтримує до п'яти віртуальних дисплеїв, однак сам він також використовує віртуальні «робочі столи», які перетворюють три дисплеї на 15. На його основному робочому екрані міститься 66 тисяч символів коду — стільки вміщують 4-6 стандартних програмних вікон.

Навколишню VR-обстановку, і навіть насиченість кольорів він вибирає залежно від завдань. Писати код і складати презентації він полюбить «на туманному Олімпі під час заходу сонця», а переглядати пошту «в тропічній лагуні». В системі є безліч «інтер'єрів» і їх кількість продовжує зростати: можна вибрати альпійське шале з каміном, що потріскує, дерев'яний ганок, бізнес-центр з площею і фонтаном, тощо.

Якщо немає можливості проводити зустрічі наживо, то VR може бути зручніша, ніж Zoom: вона дозволяє відчувати «спільну присутність». Хоча замість реальних осіб користувачі бачать «аватари», але людина все одно може жестикулювати і змінювати вираз обличчя, як і в житті. Сила VR — у її безмежності. «Навіщо сидіти в конференц-залі, якщо можна розташуватися біля озера?» — дивується Томлінсон. [2]

Робота у VR-середовищі підійде не всім і не завжди. Насамперед тому що, перебуваючи у віртуальному світі, людина втрачає «ситуаційну поінформованість»: у окулярах та навушниках вона не бачить і часто не чує, що відбувається довкола.

По-друге, працювати потрібно весь час у гарнітурі. Проте VR-шоломи бувають важкі, а їхнє внутрішнє покриття — не завжди приємне на дотик. Через неправильне положення голови може втомлюватися шия, а через невірні розташовані екрани — очі. Обладнання також потрібно постійно чистити, а ще слідкувати за тим, щоб шолом не перегрівався. [3]

Людина здавна створювала віртуальні світи: у книгах, театрі, кіно, на телебаченні та у комп'ютерних іграх. Те саме з музикою: живі виступи надихнули винахідників на створення фонографів, а пізніше — домашніх стереосистем. Так і технології з розвитком все активніше залучають користувача: через алгоритми рекомендацій, іммерсивні шоу, інтерактивність.

Іноді вони приносять відчутну користь: лікарі проводять репетиційні операції, а винахідники тестують обладнання. Вже зараз віртуальну реальність застосовують при лікуванні посттравматичних розладів, які часто виникають в

учасників військових дій. Технології доповненої реальності є основою стартапу NuEyes. Компанія розробляє окуляри, здатні частково повернути зір людей з вадами зору. Але часто взаємодія з такими «цифровими» просторами не має особливого значення, оскільки вона не пов'язана з реальним світом. Саме віртуальні офіси можуть бути особливо цікавими в майбутньому.

Отже, використання технологій VR давно вийшло за межі наукової фантастики – віртуальна реальність стала нашою реальністю. І якщо раніше віртуальна реальність розглядалася швидше як додатковий бонус у певній галузі, то тепер вона стала повністю автономним інструментом.

Список використаних джерел:

1. Лікнеп: у чому суть VR- та AR-технологій? [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://bit.ua/2018/01/likbez-vr-i-ar/>.

2. Пише код «на туманному Олімпі»: фізик-програміст вже 2,5 роки працює у віртуальній реальності по 9 годин на день [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://vc.ru/tech/299305-pishet-kod-na-tumannom-olimpe-fizik-programmist-uzhe-2-5-goda-rabotaet-v-virtualnoy-realnosti-po-9-chasov-v-den>.

3. I Spent Hundreds of Hours Working in VR. Here's What I Learned [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://www.wired.com/story/hours-working-vr-tips/>.

Міронов Нікіта

Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету

Науковий керівник: Вовк П. Б., викладач
вищої кваліфікаційної категорії

ПРОЦЕСОРИ INTEL ALDER LAKE

Компанія Intel представила у жовтні 2021 року процесори Core 12-го покоління під кодовою назвою Alder Lake. Процесори мають нову гібридну архітектуру, поєднуючи ядра двох типів. Крім того, вперше за 6 років у цьому сімействі Intel, нарешті, відмовилися від використання 14-нм техпроцесу.

Все сімейство Alder Lake буде містити 60 моделей процесорів на рівні TDP від 9 до 125 Вт. Мова йде про мобільні рішення, які придуть на зміну чіпам Tiger Lake, так і про настільні, які замінять Rocket Lake. Intel пообіцяла,

що процесори нового покоління будуть представлені більш ніж у 500 моделях комп'ютерів. Нині Intel представила лише шість нових моделей — настільні процесори з розблокованими множником Core i5-12600K і 12600KF, Core i7-12700K і 12700KF, а також Core i9-12900K і 12900KF.

Всі представники Alder Lake побудовані на гібридній архітектурі та поєднують в собі потужні ядра Performance (Р-ядра, архітектура Golden Cove) та енергоефективні ядра Efficient (Е-ядра, Gracemont). Р-ядра Intel називає своїми найвисокопродуктивнішими ядрами за всю історію, а Е-ядра призначені для забезпечення найкращої роботи в багатопотокових завданнях. Технологія Intel Thread Director забезпечує ефективну сумісну роботу двох типів ядер, що дозволяє операційній системі віддавати задачу на обробку потрібного ядра в потрібний час.

Лідером нового покоління є настільний 16-ядерний процесор Intel Core i9-12900K, який має по вісім Е- і Р-ядер. Завдяки їм він здатний забезпечити 24 обчислювальних потоки (тільки Р-ядра підтримують Hyper-Threading). Базова тактова частота Е-ядер становить 2,4 ГГц, а максимальна в режимі Turbo – 3,9 ГГц. У свою чергу потужні Р-ядра мають частоти 3,2 і 5,1 ГГц відповідно. Однак у режимі Turbo Boost Max 3.0 максимальна частота представленого CPU становить 5,2 ГГц. Чіп містить 30 Мбайт кешу третього рівня і сумарно 14 Мбайт кешу другого рівня.

Intel також наводить показники ефективності нового процесора. Новинка у багатьох іграх є кращою за конкурента AMD Ryzen 9 5950X (з передовою відеокартою GeForce RTX 3090). Порівняно з попередником в особі Core i9-11900K новий Core i9-12900K пропонує:

- до 36 % вищу швидкість при редагуванні фотографій;
- до 32 % вищу швидкість при редагуванні відео;
- до 37% вищі швидкості при 3D-моделюванні;
- до 100% вищу швидкість при багатоканальному рендерингу.

Також відзначається значний приріст ігрової дії:

- на 25 % вищі FPS в грі Troy: A Total War Saga;
- до 28% вищі FPS в грі Hitman 3;
- на 23% вищі FPS в грі Far Cry 6.

З характеристиками усіх представлених нині моделей процесорів Intel Core 12-го покоління можна ознайомитися в таблиці нижче:

Intel Core	Ядра (P+E)	Потоки	Кеш L3	Кеш L2	Частота процесора в режимі Turbo (ГГц)			Базова частота процесора (ГГц)		Графіка	Максимальна швидкість пам'яті (МГц)	Максимальний об'єм пам'яті (Гбайт)	TDP (Вт)	Максимальне споживання (Вт)
			(Мбайт)		Turbo Boost Max	Максимальна частота	Максимальна частота	Базова частота P-ядра	Базова частота E-ядра					
i9-12900K	16 (8P+8E)	24	30	14	5.2	5.1	3.9	3.2	2.4	UHD Graphics 770	DDR5 4800 DDR4 3200	128	125	241
i9-12900KF	16 (8P+8E)	24	30	14	5.2	5.1	3.9	3.2	2.4	n/a	DDR5 4800 DDR4 3200	128	125	241
i7-12700K	12 (8P+4E)	20	25	12	5.0	4.9	3.8	3.6	2.7	UHD Graphics 770	DDR5 4800 DDR4 3200	128	125	190
i7-12700KF	12 (8P+4E)	20	25	12	5.0	4.9	3.8	3.6	2.7	n/a	DDR5 4800 DDR4 3200	128	125	190
i5-12600K	10 (6P+4E)	16	20	9.5	n/a	4.9	3.6	3.7	28	UHD Graphics 770	DDR5 4800 DDR4 3200	128	125	150
i5-12600KF	10 (6P+4E)	16	20	9.5	n/a	4.9	3.6	3.7	28	n/a	DDR5 4800 DDR4 3200	128	125	150

Усі процесори Intel Core 12-го покоління отримали підтримку оперативної пам'яті двох типів: актуальну DDR4 та DDR5 нового покоління. Alder Lake стали першими процесорами на ринку з підтримкою пам'яті нового покоління, що забезпечує значний приріст пропускної здатності (при базовій специфікації ефективної частоти, що рівна 4800 МГц). Крім того, новинки Intel так само першими в галузі отримали підтримку стандарту PCIe 5.0 (16 ліній) та ще чотири додаткові лінії PCIe 4.0.

Intel у нових процесорах змінила підхід до визначення межі необхідного енергоспоживання та TDP. Тепер для процесорів з розблокованим множником (суфікси «K» і «KF»), обидві межі енергоспоживання PL1 і PL2 встановлені однаковими. Для Core i9 вона дорівнює 241 Вт, для Core i7 – 190 Вт і для Core i5 – 150 Вт. Якщо раніше це вважалося піковим споживанням, то тепер ці процесори можуть використовувати максимальну електроенергію як завгодно довго. Зауважимо, що рівень TDP для процесорів з розблокованим множником залишився переднім -125 Вт.

Настільні процесори Alder Lake виконані на основі нового процесора LGA 1700, який буде мати підтримку чіпсетам Intel нової 600-ї серії на материнських платах. На даний момент компанія представила лише базовий чіпсет Z690, який забезпечує 28 ліній PCIe версії 3.0 і 4.0, а також підтримує USB 3.2 2x2, Thunderbolt 4 і Wi-Fi 6E.

Процесори Intel Core 12-го покоління вже стали доступними для замовлення в окремих магазинах. Продажі новинок вже стартували. Рекомендована вартість варіюється в межах від \$264 до \$589 – на кілька відсотків дорожче попередників.

Список використаних джерел

1. Созинов А. Intel представила процессоры Alder Lake — до 16 ядер, гибридная архитектура и новый техпроцесс. URL: https://3dnews-ru.translate.google/1052329/intel-predstavila-protssessori-alder-lake-do-16-yader-gibridnaya-arhitektura-i-noviy-tehprotsess?_x_tr_sl=en&_x_tr_tl=uk&_x_tr_hl=uk / (дата звернення: 11.12.2021р).
2. Intel Core - 12 поколение на марше URL: <https://habr.com/ru/company/intel/blog/585612/> (дата звернення 18.12.2021р).
3. Технологии в процессорах INTEL 12 поколения. Разбор. URL: <https://droider.ru/post/tehnologii-v-proczessorah-intel-12-pokoleniya-razbor-12-12-2021/> (дата звернення 18.12.2020р).

Непомяща Дар'я

Кропивницький фаховий коледж харчування та торгівлі

Науковий керівник: Мазуренко Олена, викладач, спеціаліст вищої категорії

РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ПРИКЛАДНИХ ЗАДАЧ З МАТЕМАТИКИ ЗАСОБАМ ЕЛЕКТРОННОГО ПРОЦЕСОРА

Прикладними задачами в математиці називають ті, умови яких містять нематематичні поняття. Прикладна – задача, в якій ми маємо справу з готовими даними і зводиться вона зазвичай лише до побудови математичної моделі. [1]

Розв'яжемо прикладну задачу з теми «Відсоткові розрахунки. Формула складних відсотків» математики, економічного змісту, та реалізуємо її розв'язання засобами редактора електронних таблиць Microsoft Excel (інформатика).

Однією з прикладних задач з математики є задачі на використання відсоткових розрахунків та формули складних відсотків. [1]

У деяких задачах на відсотки йдеться про збільшення або зменшення величини на кілька відсотків. Для їх розв'язування треба чітко розуміти, від якої саме величини беруться відсотки. Наприклад, якщо йдеться про кількаразове підвищення ціни на будь-який товар, то слід розуміти, що кожен раз відсотки беруться від останнього значення ціни. [2]

Приклад. Переглядаючи науково-популярний журнал, учень натрапив на повідомлення про різні вдосконалення парової машини, кожне з яких

незалежно від інших давало значну економію пального. Перше вдосконалення — 40%, друге — 35%, третє — 25% економії. — Ура! — вигукнув учень. — Нарешті винайдено вічний двигун. Приймаючи всі три пропозиції, отримаємо 100% економії пального: $40\% + 35\% + 25\% = 100\%$. У чому помилка учня?

Розв'язання. Нехай для роботи парової машини було потрібно x л пального. Після першого вдосконалення, яке дає 40% економії пального, тобто $0,4x$ л, паровій машині вже треба буде використати: $x - 0,4x = 0,6x$ (л). Друге вдосконалення дає економію 35% пального, а тому для використання залишається $100\% - 35\% = 65\%$ пального. Ці 65% будемо знаходити від $0,6x$ літрів: $0,6x \cdot 0,65 = 0,39x$ (л) пального буде потрібно паровій машині після другого вдосконалення. Після третього вдосконалення, яке дає економію 25 %, парова машина використовує 75% пального вже від $0,39x$ л, тобто маємо:

$$0,39x \cdot 0,75 = 0,2925x \text{ (л)}.$$

Отже, від початкової кількості x л після трьох удосконалень парова машина буде використовувати лише $0,2925x$ л. пального. Тобто економія становитиме $x - 0,2925x = 0,7075x$ (л), і це лише 70,75%, а не 100%.

Розглянемо задачу про нарахування відсоткових грошей протягом кількох років. Нехай у банк поклали 1000 грн. під 3 % річних. Назвемо 1000 грн. початковим капіталом і нехай $A_0 = 1000$ грн. Обчислимо, скільки грошей буде на рахунку:

а) через рік; б) через два роки; в) через три роки. 3 % від 1000 грн. становить $1000 \cdot 0,03 = 30$ (грн.).

Отже, через рік банк нарахує 30грн., і на рахунку буде вже 1030грн, або $A_1 = 1030$ грн. На другий рік банк нарахує 3% вже від 1030грн, а саме: $1030 \cdot 0,03 = 30,9$ (грн.) Отже, через два роки на рахунку буде $1030 + 30,9 = 1060,9$ (грн.), або $A_2 = 1060,9$ грн. На третій рік відсоткові гроші становитимуть $1060,9 \cdot 0,03 = 31,827$ (грн..), а нарощений капітал: $1060,9 + 31,827 = 1092,727$ (грн..), або $A_3 = 1092,727$ грн.

Отже, нарощений капітал за перші три роки можна обчислити за формулами:

$$A_1 = 1000 \cdot (1 + 0,03) = A_0(1 + 0,03) = 1030 \text{ (грн.)},$$

$$A_2 = A_1(1 + 0,03) = A_0(1 + 0,03)^2 = 1000 \cdot (1 + 0,03)^2 = 1060,9 \text{ (грн.)}, A_{03} = A_2(1 + 0,03) = A_1(1 + 0,03)^3 = 1000 \cdot (1 + 0,03)^3 = 1092,727 \text{ (грн.)}.$$

Логічно припустити, що

$$A_4 = A_3(1 + 0,03) = A_0(1 + 0,03)^4,$$

$$A_n = A_{n-1}(1 + 0,03) = A_0(1 + 0,03)^n = 1000 \cdot (1 + 0,03)^n$$

Взагалі вкладений у банк початковий капітал A_0 під p % річних через n років перетвориться в нарощений капітал, який можна знайти за формулою:

$$A_n = A_0 \cdot \left(1 + \frac{p}{100}\right)^n [3]$$

Розглянемо задачу: Відомо, що банк «Пумб» по депозиту «Дохідний» нараховує 10,5% річних. Розрахуйте, яка сума буде на рахунку через 5 років у вкладників: Петрова С.В., якщо його початковий внесок складає 10 000 грн., Іванова Н.О. – початковий внесок 12 000 грн., Смірнова К.Л. – 50 000 грн., Сидорова К.М. – 72 000 грн та Михайленка В.С. – 29 000 грн.. Розрахуйте, який прибуток отримає кожен вкладник за 5 років, а також, який відсоток становить отриманий прибуток від початкового внеску (питома вага прибутку).

Алгоритм реалізації розв’язування задачі засобами табличного процесора:

1. Засобами табличного процесора Microsoft Excel створимо таблицю, яка містить стовпці: «№ з/п», «ПІБ», «Початковий внесок (A_0)», «Річний відсоток (p)», «К-ість років (n)», «Сума коштів на рахунку (нарощений капітал)», «Отриманий прибуток».

2. Для початкового внеску, суми коштів та отриманого прибутку встановити грошовий формат.

3. Заповнити таблицю даними, що відповідають умові задачі.

4. В комірки стовпця «Сума коштів на рахунку» ввести формулу складних відсотків, використовуючи адреси відповідних комірок.

5. Розрахувати отриманий прибуток – це різниця між наращеним капіталом та початковим внеском. Для цього в комірки стовпця «Отриманий прибуток» ввести формулу, використовуючи адреси відповідних комірок.

6. Для наочного відображення результатів розрахунків побудувати гістограму, яка відображає початковий внесок та отриманий прибуток для кожного вкладника.

Список використаної літератури:

1. <https://naurok.com.ua/stattya-prikladni-zadachi-v-shkilnomu-kursi-matematiki-140453.html>
2. <https://naurok.com.ua/prezentaciya-na-temu-vidsotkovi-rozrahunki-formula-skladnih-vidsotkiv-145524.html>
3. <https://vseosvita.ua/library/rozvazuvanna-zadac-na-vidsotkirozvazuvanna-zadac-na-vidsotki-399669.html>

Ніцевич Ірина

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Щебет Руслана, викладач
математики, вища категорія, викладач –
методист

ЗАСТОСУВАННЯ СКЛАДНИХ ВІДСОТКІВ У ФІНАНСОВИХ ОПЕРАЦІЯХ

Одним з найголовніших показників у фінансових розрахунках є відсоток, під яким розуміють абсолютну величину доходів від коштів, покладених на депозит. Банки пропонують депозити під прості відсотки та під складні відсотки.

Прості відсотки за депозитом не додаються до суми вкладу, а виплачуються вкладнику. Такі депозити зацікавлять вкладників, які вже мають достатні заощадження і хочуть жити за рахунок пасивного доходу.

У середньо- і довгострокових фінансових операціях застосовують складні відсотки, коли відсотки не виплачуються відразу після їх нарахування, а приєднуються до основної суми депозиту. Очевидно, що база для нарахування складних відсотків, на відміну від простих, не залишається сталою – вона збільшується з кожним кроком у часі. Процес приєднання відсотків до суми, яка є базою для їх нарахування, називається капіталізацією відсотків. Такі депозити зацікавлять вкладників, які прагнуть створити заощадження і отримувати пасивний дохід в майбутньому.

Введемо такі позначення: I – відсотки за весь термін депозиту; P – первісна (початкова) сума вкладу; S – нарощена сума, тобто сума наприкінці терміну; i – відсоткова ставка (у десятковому дробі); n – термін депозиту.

Якщо термін вимірюється в роках, то i – річна відсоткова ставка. Тоді на кінець першого року відсоткові гроші дорівнюватимуть величині $P \cdot i$, а нарощена сума становитиме $S = P + Pi = P(1 + i)$.

Відповідно за n років, тобто за весь термін, а нарощена сума буде дорівнювати:

$$S = P(1 + i)^n \quad (1)$$

Це і є формула простих відсотків.

Відсотки за весь термін позички становитимуть:

$$I = S - P = P[(1 + i)^n - 1] \quad [1] \quad (2)$$

Якщо термін нарахування складних відсотків не є цілим числом, то можна використати один із методів розрахунку – загальний (простий) або змішаний. Загальний метод передбачає використання для розрахунків формули (1), при цьому n виражається десятковим дробом. У змішаному методі використовується ціла частина років, впродовж яких нараховуються складні відсотки, і дробова частина для нарахування простих відсотків, тобто

$$S = P(1 + i)^c \cdot (1 + di) \quad (3)$$

де, c – ціла частина, d – дробова частина n ($c + d = n$). [2]

Вираз $(1 + i)^n$ називається множителем нарощення за складними відсотками. Множник нарощення – це показник темпів зростання нарощеної суми. Тому, щоб порівняти швидкість нарощення за простою і складною відсотковими ставками, насамперед потрібно порівняти множники нарощення. [1]

Нехай відсоткова ставка i однакова і при нарощенні за простими відсотками, при нарощенні за складними відсотками. Тоді при простих множник нарощення дорівнюватиме $1 + in$, а при складних $(1 + i)^n$.

Якщо $n = 1$ рік, то $1 + in = (1 + i)^n$, тобто нарощені суми за простими та складними відсотками рівні.

Якщо $n > 1$ року, то $1 + in < (1 + i)^n$, тобто нарощена сума за складними відсотками випереджає нарощення за простими відсотками.

Якщо $n < 1$ року, то $1 + in > (1 + i)^n$, тобто нарощена сума, обчислена за простими відсотками, буде більше нарощеної суми, обчисленої по складним відсоткам.

Наприклад. В банк на депозит на 3 роки поклали 30000 гривень під 10% річних. Знайдемо наскільки більш прибутковим був би варіант, коли річний дохід додавати до рахунку, на який в нараховуватимуться відсотки, ніж варіант, коли відсотки щороку забираються клієнтом?

Розв'язок.

Для першого випадку використовуємо формулу обчислення складних відсотків: $S = 30000(1 + 0,1)^3 = 39930$, прибуток в цьому випадку дорівнює $39930 - 30000 = 9930$ грн.

У другому випадку річний дохід буде дорівнювати: $30000 \times 0,1 = 3000$ грн, відповідно прибуток за три роки буде дорівнювати $3000 \cdot 3 = 9000$ грн.

Отже, перший метод буде вигіднішим від другого на $9930 - 9000 = 930$ гривень.

Для того щоб визначити, скільки часу знадобиться для подвоєння вартості інвестицій, виходячи з норми прибутку використовують Правило 72: якщо вкласти певну суму S під річний відсоток R , то подвоєння вкладу

відбудеться за кількість років N , яку можна знайти, розділивши число 72 на розмір відсотків.

Наприклад, ми хочемо вкласти 10000 гривень під 7,5% річних. Розрахуємо, що інвестовані кошти подвояться через $N = \frac{72}{7,5} = 9,6$ років

Правило 72 застосовується до складених відсотків і є досить точним для відсоткових ставок в межах 6% та 10%.

Список використаних джерел

1. Фінансова математика: навч. посіб. / Л.Ф. Василевич, С.О. Семеняка. – Київ: ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. – 228 с.
2. Основи фінансового аналізу: тексти лекцій / А. В. Мельничин. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2013. – 80 с.

Петленко Владислав

Технічний фаховий коледж Луцького
національного технічного університету

Науковий керівник: Соколюк Наталія,
викладач

ТЕХНОЛОГІЯ ПОЧАТКОВОГО ЗАВАНТАЖЕННЯ КОМП'ЮТЕРА EFI, UEFI

EFI (Extensible Firmware Interface) є інтерфейсом для централізації обладнання в момент активації системи. Він регулює процеси, що відбуваються між операційною системою і прошивкою, яка управляє низькорівневими функціями апаратного забезпечення. EFI завантажує комп'ютер-зразок, а потім передає керування завантажувачу операційної системи. Це заміна інтерфейсу BIOS, сумісними з IBM PC.

Intel розробила першу специфікацію EFI. Пізніше інтерфейс змінив свою назву: остання версія стандарту називається UEFI (Unified Extensible Firmware Interface).

Стандарт EFI має підтримку графічного меню, а також деякі додаткові функції (наприклад, Aptio або Great Wall UEFI).

Інтерфейс EFI містить таблиці, які містять багато різних даних: інформацію про платформу, служби завантаження та виконання, доступні для завантажувача операційної системи та самої операційної системи. Деякі розширення BIOS (ACPI або SMBIOS) також включені в EFI: вони не мають 16-бітного інтерфейсу виконання.

EFI визначає завантажувальні служби, які включають підтримку:

- текстової і графічної консолі;
- шин;
- блоків;
- файлових служб.

Стандарт EFI, на додаток до стандартних, залежних від архітектури драйверів, також визначає незалежне від платформи середовище драйверів. Це середовище називається EBC. Специфікація UEFI вимагає, щоб системне програмне забезпечення інтерпретувало будь-які зображення EBC, завантажені в навколишнє середовище.

Деякі з архітектурно-залежних типів драйверів EFI можуть бути оснащені інтерфейсами для використання операційної системи, що дозволяє самій операційній системі використовувати EFI як базову підтримку графіки та мережі перед завантаженням драйверів.

Диспетчер завантажень EFI використовується для вибору та завантаження операційної системи.

На додаток до стандартного методу розбиття диска (MBR), EFI має підтримку таблиці розділів GUID (GPT). Ця схема вільна від будь-яких обмежень, специфічних для MBR.

Оболонка EFI має підтримку скриптів у вигляді файлів з розширенням.nsh (аналогічно пакетному файлу в DOS).

Переваги UEFI

Підтримка великих носіїв (дисків);

Пряма підтримка файлових систем і таблиць розділів;

Відсутність інших традиційних обмежень MBR;

Підтримка стека протоколів TCP;

Підтримка традиційної моделі BIOS;

Інтуїтивно зрозумілий інтерфейс UEFI;

Швидкість UEFI;

Швидкість завантаження ОС;

Додаткові програмні модулі;

UEFI містить вбудований менеджер завантажень;

Розмір блоку вводу-виводу;

Безпека UEFI;

Легка функціональність масштабування;

Підтримка альтернативних засобів вводу;

Алгоритм UEFI

Фаза SEC (Security):

- очищується кеш процесора;

- починається основна процедура ініціалізації в ПЗУ;
- перехід на захищений режим роботи процесора;
- ініціалізація MTRR для BSP;
- запуск мікрокоманд для всіх встановлених процесорів;
- початкова робота з BSP/AP;
- передача даних і контроль на фазу PEI;

Фаза PEI (Pre-EFI Initialization):

- передача даних з ПЗУ в кеш;
- ініціалізація CRTM;
- завантаження диспетчеру PEI;
- завантаження та запуск модулів ініціалізації процесора;
- ініціалізація вбудованих інтерфейсів платформи (SMBus);
- ініціалізація MCH, ICH ;
- ініціалізація пам'яті і перенесення в неї дані з кеша;

Фаза DXE (Driver eXecution Environmen):

- завантаження ядра DXE;
- запуск диспетчеру DXE;
- завантаження драйверу SMM Init;
- запуск диспетчеру завантаження UEFI;
- Фаза BDS (Boot Device Selection);

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. UEFI - Унифицированный расширяемый микропрограммный интерфейс URL: <http://datadump.ru/uefi/>
2. Що таке UEFI? (Уніфікований розширюваний інтерфейс мікропрограми) - 2021 (tebapit.com) URL: <https://tebapit.com/>
3. Загрузка в режим UEFI или устаревший режим BIOS | Microsoft Docs URL: <https://docs.microsoft.com/ru-ru/windows-hardware/manufacture/desktop/boot-to-uefi-mode-or-legacy-bios-mode>
4. Что такое UEFI, как установить Windows 10 на UEFI (flcomp.ru) URL: <https://flcomp.ru/zhelezo/chto-takoe-uefi-kak-ustanovit-uefi-na-windows-10-i-bolee-starye-versii/>

Сизюк Антон

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Савчук Роман,
викладач спеціаліст

ВОКСЕЛЬ, ЯК АЛЬТЕРНАТИВА ПОЛІГОНАМ

Все, що ви бачите на екрані комп'ютера, складається з дуже маленьких квадратів, які називаються «пікселями». Якщо ви працюєте на досить новому комп'ютері, ви, швидше за все, не зможете розрізнити жодних пікселів, оскільки ваш дисплей має «високу роздільну здатність». Ці пікселі настільки крихітні, а їх так багато, що ви їх не можете побачити. Натомість ви бачите слова, зображення та символи, які виглядають гладкими. Для побудови об'ємних моделей прийнято використовувати полігони – це багатокутники на які розбивається модель, та дозволяє накласти на них потрібну текстуру. Основна особливість полягає в пустотілості самого об'єкту, а також у великій кількості полігонів [1].

Вокселі – це тривимірні пікселі, але замість того, щоб бути квадратами, вони є ідеальними кубами. Теоретично, вокселі є ідеальною технікою моделювання для відтворення реальності. Наш світ складається з чогось схожого на вокселі (але вони набагато менші, і ми називаємо їх «субатомними частинками»). Якщо у вас достатньо висока щільність (або «роздільна здатність») і правильні прийоми візуалізації, ви можете використовувати вокселі для відтворення об'єктів реального світу, які неможливо відрізнити від реальних – за зовнішнім виглядом і поведінкою.

Щоб створити растрове зображення використовується лише три параметри пікселів – їхнє розташування по осі X, Y та колір. Раст є сіткою, з пікселів, що складається з різнокольорових точок, зображених на різних пристроях, а також папері. Воксельна графіка – це растр у тривимірному зображенні, де використовуються стандартні параметри для формування картинки, властиві растровій графіці, але тут додаються координати осі Z – глибини. Така графіка вважається менш популярною, порівняно з іншими видами, пояснюється це підвищеними вимогами до апаратної потужності. Але все ж таки має і позитивні сторони. Для створення комп'ютерних ігор вона відрізняється простотою. Воксель є невеликою цеглиною, зручною у будівництві громіздких конструкцій. Це тим, що змінювати точковий об'єкт

набагато легше, ніж об'єкт 3D. Вокселі допомагають зробити текстуру руйнівною і повністю заповнює структуру моделі 3D формату. Кожен окремий квадратик моделі означає те, чим він є.

Незважаючи на те, що воксельне моделювання не готове до масового впровадження, але все ж таки на сьогоднішній день має кілька дуже специфічних варіантів використання. А саме, даний час Вокселі використовуються в багатьох наукових дисциплінах для швидкого визначення об'ємних даних. Наприклад, у морфометрії на основі вокселів дослідники можуть порівняти відмінності в концентрації мозкової тканини. Геологи часто використовують методи воксельного моделювання для моделювання геологічних об'єктів, таких як рельєф і висота. У більш широкому плані вчені можуть використовувати моделювання на основі вокселів для візуалізації та вимірювання об'єму будь-чого, від рідини до зелених насаджень у міських центрах. Вокселі також корисні в техніках моделювання, які вимагають моделювання окремих частинок, як у випадку моделювання розумного матеріалу. Найбільшого застосування воксельна графіка отримала у сфері 3D друку. Адже для друку даних моделей лише зовнішньої оболонки, яка створюється з використанням класичних методів графіки недостатньо. Необхідно розбивати елемент на окремі структурні елементи, враховуючи і їх внутрішню наповненість. І саме тут вокселі справді можуть яскраво виразитись. Проте моделі не виготовляються відразу з вокселів, а проходять перетворення із використанням спеціалізованого програмного забезпечення. [2]

Як висновок варто зауважити, що перевагами використання саме воксельної графіки є висока точність моделювання поведінки матеріалу, що відповідає й природній поведінці та надавало точні результати даних моделей, які можна застосовувати у реальному житті. Недоліки даного методу моделювання в основному пов'язані із небажанням відходити від класичної та дослідженої полігональної моделі. А саме відсутність загальнодоступного та оптимізованого програмного забезпечення для воксельної графіки, як наслідок для комфортної роботи необхідна набагато більша обчислювальна потужність. Велика вартість апаратури для створення моделей із існуючих предметів. Проте, популяризація 3D друку дала поштовх розвитку даної технології і в найближчому майбутньому вона може існувати паралельно із класичними технологіями або замінити їх.

Список використаних джерел

1. Spatial T. The Main Benefits and Disadvantages of Voxel Modeling [Електронний ресурс] / Team Spatial // Spatial Corp.. – 2019. – Режим доступу до

ресурсу: <https://blog.spatial.com/the-main-benefits-and-disadvantages-of-voxel-modeling>.

2. A methodology to design a 3D graphic editor for micro-modeling of fiber-reinforced composite parts. // Advances in Engineering Software. – 2015. – №90. – С. 76–82.

Сінах Андрій

Кропивницький фаховий коледж
харчування та торгівлі

Науковий керівник: Мармалюк Юлія,
викладач, спеціаліст вищої категорії

ТЕХНОЛОГІЇ 3D-МОДЕЛЮВАННЯ

Важко знайти сферу життя, яку б не зачепив процес інформатизації та комп'ютеризації. Також збільшується потужність комп'ютерної техніки, що надає нові можливості для роботи дослідників, інженерів, архітекторів, графічних дизайнерів, розробників та інших. Створюються ігри з неймовірною графікою, наприклад на основі ігрового движка Unreal Engine, а візуальні ефекти багатьох фільмів важко відрізнити від реальності. Все це стало можливим завдяки використанню технологій 3D-моделювання.

1. Моделювання будівель та споруд. Сучасні архітектурні споруди заворюють своєю вишуканістю. Чому б не спробувати створити проект дому, багатоквартирного будинку або спортивного майданчика? Для побудови простих моделей можна використати програму SketchUp. Для професійного рівня стандартом вважається програма ArchiCad, яка дозволяє робити реалістичні візуалізації.

2. Інтер'єр приміщень. Плануванням внутрішнього оздоблення приміщень займаються дизайнерські студії. Будь-який предмет можна візуалізувати за допомогою сучасних програм. Найчастіше для цього використовують програму 3Ds Max. Створення таких моделей потребує високої уважності до деталей та значну кількість часу. Один тільки рендеринг, тобто експорт моделі у графічний формат може зайняти більше, ніж декілька годин. Тож для цього заняття потрібно мати наполегливість та досить потужний комп'ютер.

3. Створення 3D-моделей для фрілансу. На біржах фрілансу, таких як Freelance.ua або Work-zilla.com зустрічається багато пропозицій по створенню моделей побутових предметів, меблів, 3D зображень товарів для інтернет-

магазинів та іншого. Тривимірна графіка незамінна для презентації майбутнього виробу. Для того, щоб приступити до виробництва необхідно намалювати, а потім створити 3D-модель об'єкта. А, вже на основі 3D-моделі, за допомогою технологій швидкого прототипування (3D-друк, фрезерування, лиття силіконових форм і т.д.), створюється реалістичний прототип (зразок) майбутнього виробу.

Після рендеринга (3D-візуалізації), отримане зображення можна використовувати при розробці дизайну упаковки або при створенні зовнішньої реклами, POS-матеріалів і дизайну виставкових стендів.

4. Створення 3D-ігор. Ігрова індустрія зараз знаходиться на піку популярності. Minecraft, Need for Speed, FIFA та інші 3D-ігри захоплюють мільйони гравців в усьому світі.

5. Створення 3D-мультфільмів, анімації. Такі студії, як Pixar, Disney, DreamWorks створюють неперевершені 3D-мультфільми. А кількість їх переглядів у вітчизняному сегменті YouTube може сягати сотень мільйонів! За допомогою 3D-графіки можна створити анімованого персонажа, «змусити» його рухатися, а також, шляхом проектування складних анімаційних сцен, створити повноцінний анімований відеоролик. Вся сучасна кіноіндустрія орієнтується на кіно у форматі 3D. Для подібних зйомок використовуються спеціальні камери, здатні знімати в 3D-форматі. Крім того, за допомогою тривимірної графіки для кіноіндустрії створюються окремі об'єкти і повноцінні ландшафти.

6. Віртуальні світи для VR-пристроїв. VR (з англійської) – означає «віртуальна реальність». Мабуть кожен бачив, або вдягав спеціальний шолом віртуальної реальності, використання якого разом зі звуковими ефектами та переміщенням у механічному кріслі створює ефект повного занурення у віртуальний світ.

7. Моделювання фізичних процесів. Якщо вам подобається досліджувати навколишній світ, експериментувати та вивчати навколишнє середовище, тоді спробуйте створити модель деякого природного процесу або явища. Наприклад, можна змоделювати рух морських хвиль, пересипання піску, вибуху тощо.

8. Друк на 3D-принтері. Не так давно 3D-принтер – пристрій для друку об'ємних моделей, був чимось фантастичним. Але зараз є безліч пропозицій цих пристроїв за досить прийнятною ціною. Тому почати створювати свої моделі і друкувати їх можна досить легко. Треба створити модель у 3D-програмі, конвертувати її в формат, що підтримується пристроєм, зазвичай це STL-файл та завантажити до принтеру на друк. Таким чином можна створювати іграшки, прикраси, тримачі для телефонів, брелки та інше.

У комп'ютерній графіці 3D-моделювання — це процес розробки математичного представлення будь-якої тривимірної поверхні об'єкта за допомогою спеціалізованого ПЗ. Продукт моделювання є 3D-модель.

Комп'ютерна графіка, як і векторна, є об'єктно-орієнтованою, що дозволяє змінювати як всі елементи тривимірної сцени, так і кожен об'єкт окремо. Цей вид комп'ютерної графіки увібрав в себе дуже багато з векторної, а так само і з растрової комп'ютерної графіки. На основі креслень, малюнків, докладних описів або будь-який інший графічний або текстової інформації, 3D дизайнер створює об'ємне зображення.

У спеціальній програмі модель можна подивитися з усіх боків (зверху, знизу, збоку), вбудувати на будь-яку площину і в будь-яке оточення. Тривимірна графіка може бути будь-якої складності. Ви можете створити просту тривимірну модель, менш деталізовану і спрощеної форми. Або ж це може бути більш складна модель, в якій присутній опрацювання найдрібніших деталей, фактури, використані професійні прийоми (тіні, відображення, заломлення світла і так далі). Звичайно, це всерйоз впливає на вартість готової тривимірної моделі, однак дозволяє розширити застосування тривимірної моделі.

Звичайно, в основному тривимірні моделі використовуються для демонстрації. Вони незамінні для презентацій, виставок, а також використовуються в роботі з клієнтами, коли необхідно наочно показати, яким буде підсумковий результат. Крім того, методи тривимірного моделювання потрібні там, де потрібно показати в обсязі вже готові об'єкти або ті об'єкти, які існували колись давно. Тривимірне моделювання це не тільки майбутнє, але і минуле і сьогодення.

Список використаних джерел

1. Балухта К. В. Вчимося малювати на комп'ютері. - М.: Ексмо, 2005. – 384 с.
2. Симонович С. В. Спеціальна інформатика: Підручник / Симонович С. В., Євсєєв Г.А., Алексєєв А.Г. – М.: АСТ-ПРЕСС КНИГА, 2004. – 480 с.

Стасюк Катерина
КЗВО «Луцький педагогічний
коледж» Волинської обласної ради
Наукова керівниця: Радкевич
Мар'яна викладач КЗВО «Луцький
педагогічний коледж» Волинської
обласної ради

ПЕДАГОГІЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ У ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Однією з основних умов реалізації стратегічних завдань модернізації освіти на практиці є підготовка і перепідготовка вчителів. У зв'язку з розширенням інформаційного простору в системі безперервної освіти все більшого значення набуває роль компетентнісного підходу в професійному розвитку вчителів в галузі застосування ІКТ.

Для реалізації компетентнісного підходу в системі освіти необхідна підготовка і перепідготовка педагогічних кадрів, здатних у реальній життєвій і професійній практиці застосовувати ключові компетенції. Серед ключових компетенцій в першу чергу необхідно виділити інформаційну і комунікативну, тому що саме вони є невід'ємною частиною широкого впровадження і використання інформаційних технологій [3].

На даний час помітно зросла кількість досліджень, предметом яких стало використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчальному процесі. Цій темі в Україні присвячені дослідження таких науковців, як В. Ю. Биков, Я. В. Булахова, О. М. Бондаренко, В. Ф. Заболотний, Г. О. Козлакова, О. А. Міщенко, О. П. Пінчук, О. В. Шестопап та інші.

Інформаційно-комунікаційні технології навчання – це сукупність методів та технічних засобів застосування інформаційних технологій на основі комп'ютерних мереж і засобів зв'язку для забезпечення ефективного процесу навчання [1]. Тому, методика застосування ІКТН дозволяє покращити ефективність навчально-виховного процесу.

Зазначимо шляхи використання інформаційних технологій у сучасній освіті:

- використання електронних тренажерів, підручників, енциклопедій;
- розробка рольових та інтелектуальних ігор із використанням штучного

інтелекту;

- моделювання технологічних, виробничих, природничо-математичних процесів і явищ;
- розробка дидактичних і навчально-методичних матеріалів;
- забезпечення моніторингу й самоперевірки знань засобами тестуючо-контролюючих середовищ;
- використання педагогічних програмних засобів із мультимедійною підтримкою;
- підтримка й супровід дистанційної форми навчання;
- спілкування й обмін думками завдяки засобам інтерактивних освітніх телеконференцій;
- створення й підтримка сайтів навчальних закладів;
- підтримка проектної та дослідницької діяльності учнів тощо [2].

До сучасних інформаційно-комунікаційних технологій навчання відносяться Інтернет-технології, мультимедійні програмні засоби, офісне та спеціалізоване програмне забезпечення, електронні посібники та підручники, системи дистанційного навчання (системи комп'ютерного супроводу навчання).

Служби та сервіси мережі Інтернет (WWW, електронна пошта, пошукові системи, тематичні каталоги, освітні портали, тощо) можна використовувати для організації навчання учнів за різними формами. Перш за все, Інтернет – це джерело інформації, тому використовувати його служби і сервіси необхідно для знаходження інформації, корисної з точки зору навчальної діяльності, її аналізу та оцінювання; учні із зацікавленістю виконують завдання на знаходження в Інтернеті принципів, класифікацій, означень, моделей, зображень, правил тощо.

Мультимедійні програмні засоби дозволяють інтегрувати текстову, графічну, анімаційну, відео- і звукову інформацію. Одночасне використання кількох каналів сприйняття навчальної інформації дозволяє підвищити рівень засвоєння навчального матеріалу. Мультимедійні програмні засоби дають змогу імітувати складні реальні процеси, ситуації, візуалізувати абстрактну інформацію за рахунок динамічного представлення процесів. Такі технології можна використати під час проведення уроків-лекцій, практичних або лабораторних робіт, для забезпечення самостійного вивчення окремих тем.

Офісні програмні продукти можуть бути використані для підготовки навчально-методичного матеріалу та для подання учнями результатів виконання завдань в електронній формі.

Електронні підручники та посібники, платформи та системи дистанційного навчання є корисними для викладачів в організації дистанційної форми навчання учнів та електронної методичної підтримки очного навчання учнів, електронного тестування та спілкування. Впровадження дистанційних технологій навчання дозволяє учням працювати з навчальними матеріалами в «будь-якому місці» та в будь-який час.

Використання ІКТ у навчально-виховному процесі початкової школи повинно бути підпорядкованим як основній меті навчання, так і конкретним завданням, які вирішує вчитель у процесі навчання. При цьому повинні бути враховані фактори і умови, які впливають на навчальний процес, забезпечено дотримання санітарно-гігієнічних умов та техніки безпеки.

Тільки за умови систематичного використання інформаційно-комунікаційних технологій навчання ці технології стають засобами підвищення ефективності навчального процесу.

Список використаних джерел

1. Морзе Н. Основи інформаційно-комунікаційних технологій. К.: Видавнича група ВНУ. 2006. 389 с.
2. Савченко О. Дидактика початкової школи. К.: Тереза, 2002. 386 с.
3. Шиман О. Формування основ інформаційної культури майбутніх вчителів початкової школи. К., 2005. 20 с.

8. ВИРОБНИЦТВО, ХАРЧОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ТА СФЕРА ОБСЛУГОВУВАННЯ

Боярчук Аліна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Кисляк С.В.,
викладач I категорії

ХАРЧОВІ ТЕНДЕНЦІЇ КОНДИТЕРСЬКИХ ВИРОБІВ ТА ДЕСЕРТІВ

На сьогодні в моді легкі кондитерські вироби – мусові тістечка, низькокалорійні десерти на основі фруктів, натуральні сорбети. При цьому в деяких десертах цукор можуть замінювати на цукрозамінник, а також з'явилися такі нововведення як безглютенові десерти. Все це надає куди більш широкі можливості для людей, що піклуються про своє здоров'я.

Харчова цінність десертів залежить від харчової цінності продуктів, що входять до їх складу. В сучасній українській кухні для приготування солодких страв використовують свіжі, сушені й консервовані плоди і ягоди, фруктові-ягідні сиропи, соки, екстракти, які містять різні мінеральні речовини, вітаміни, вуглеводи, ефірні олії, харчові кислоти і барвники. Ароматичними і смаковими речовинами солодких страв є ванілін, кориця, цедра цитрусових, лимонна кислота, кава, какао, вино, родзинки, горіхи тощо.

Десерти мають солодкий смак завдяки вмісту різних цукрів: цукрози, глюкози, фруктози. Проте слід пам'ятати, що середня потреба дорослої людини в цукрах не повинна перевищувати 100 г на добу, надмірне споживання їх призводить до відкладання жиру, підвищення рівня холестерину в крові та інших негативних явищ. Фруктоза, глюкоза і мальтоза мають меншу здатність накопичувати в організмі жири, тому найціннішими вважають солодкі страви, до яких входять свіжі і консервовані плоди та ягоди, плодово-ягідні соки.

Солодкі страви, приготовлені із свіжих плодів та ягід, підсилюють виділення травних соків і сприяють кращому травленню.

Мусові тістечка – легкі десерти з фруктовими та / або шоколадними смаками, покриті шоколадним велюром або дзеркальної глазур'ю.

Вони вражають не тільки ефектним зовнішнім виглядом, але й незвичайним поєднанням текстур і безмежністю смакових варіацій.

Сорбет – заморожений десерт, виготовлений із підсолодженої води з ароматизаторами – як правило, фруктовим соком, фруктовим пюре, вином, лікером або медом. Готують його всього у три дії: заморожування, збивання, перемішування. За консистенцією десерт схожий на м'яке морозиво. У низькокалорійному десерті міститься щедра порція вітамінів, мікро – і макроелементів. Сорбет зарядить енергією, збагатить організм глюкозою, вгамує голод.

Безглютенові десерти набувають все більшої популярності серед людей, які ведуть здоровий спосіб життя.

Глютен (клейковина) – це група білків, що входить до складу зернових злаків (пшениця, жито, ячмінь, овес) і споріднених видів пшениці. Пшеничне борошно є надзвичайно калорійним, що впливає на енергетичну цінність готових виробів. Пошуки альтернативних видів борошна доводять, що використання менш калорійних видів борошна у випіканні борошняних кондитерських виробів не погіршує їх споживні властивості, проте зменшує калорійність, а в деяких випадках збагачує мікронутрієнтами.

Безглютенові десерти та кондитерські вироби представлені в досить широкому асортименті: млинці, вафлі, печиво, кекси, торти, чізкейки та інші.

Висококалорійним інгредієнтом борошняних кондитерських виробів та десертів є цукор. Саме тому працівники харчової промисловості шукають альтернативу цій сировині. До цукрозамінників зараховують: манніт, еритритол, мальтит, мальтитол, ізомальт, лактитол і лактулозу. Одним із перспективних цукрозамінників є фруктоза. Головною її перевагою є те, що вона належить до інулінонезалежних вуглеводів. Фруктоза міститься у багатьох фруктах і плодах (яблука, груші, томати), входить до складу бджолиного меду, олігосахаридів, рафінози, сахарози, стахіози, інуліну, левану. Як підсолоджувач у борошняних кондитерських виробів можна використовувати екстракт стевії.

Десерти на основі фруктів, завдяки вмісту в них великої кількості вітамінів, не завдадуть шкоди організму.

Різноманітних корисних десертів з фруктами існує велика кількість: запечені яблука, груша в шоколаді, желе з фруктами, бананові цукерки власного приготування, мус з персиків, цукерки із сухофруктів та ін..

Виходячи з вище переліченого можна сказати, що сьогодні ринок наповнений корисними кондитерськими виробами та десертами, що дозволяє насолоджуватись смачними продуктами без шкоди для здоров'я. Виготовлення кондитерської продукції поступово виходить на новий, більш високий професійний рівень.

Список використаних джерел

1. Архіпов В. В. Ресторанна справа: Асортимент, технологія і управління якістю продукції в сучасному ресторані: навч. посіб. / В. В. Архіпов, А. В. Архіпова, Т. В. Іванникова – К.: Фірма «ІНКОС», Центр навчальної літератури, 2007. – 387 с.
2. Шумило Г. І. Технологія приготування їжі: навч. посіб. – К.: Кондор, 2018. – 506 с.
3. Харітон Т.Я., Прядко Т.П. Інноваційні технології у виробництві борошняних кондитерських виробів. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nuft.edu.ua/jspui/handle/123456789/8168>.

Дмитрук Вікторія Павлівна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Косова Іванна,
викладач технологічних дисциплін

ПІДВИЩЕННЯ ХАРЧОВОЇ ЦІННОСТІ У ПРИГОТУВАННІ СМУЗІ

Структура харчування населення України нині не відповідає сучасним принципам раціонального харчування і практичної дієтології. У раціоні населення багато вуглеводів (хлібобулочні вироби, картопля) та мало основних джерел повноцінного харчового білка (м'ясні, рибні і молочні продукти), клітковини та мікронутрієнтів (овочі, фрукти, горіхи, рослинні олії тощо).

Результати досліджень фактичного стану харчування населення в різних регіонах України свідчать також про дефіцит поліненасичених жирних кислот, вітамінів С, групи В, Е, фолієвої кислоти, ретинолу, макро- і мікроелементів: Са, Ре, 2п, Р, 8е, І та ін., харчових волокон. Кількість жирів у харчуванні населення перевищує рекомендовані норми (більше ніж 32% калорійності раціону). [1]

Ефективним способом оптимізації структури та індивідуалізації харчування населення є розвиток виробництва продуктів функціонального призначення. Це досягається шляхом використання у їх складі інгредієнтів - концентратів природних компонентів їжі - вітамінів, макро- та мікроелементів, біофлавоноїдів, органічних кислот, харчових волокон, що дозволяє знизити

дефіцит есенційних нутрієнтів, спрямовано змінювати в певних межах метаболізм в організмі, підсилювати та прискорювати виведення ксенобіотиків, підвищувати неспецифічну резистентність організму людини за допомогою аліментарного чинника.

Смузі (англ. *хтоо(кіе*, від англ. *хтооїк* – рівний, гладкий, однорідний, м'який)- густий напій, коктейль, мус, приготований збиванням в блендері до стану пюре натуральних інгредієнтів - свіжих або свіжозаморожених фруктів, овочів, ягід, молока, йогурту, кефіру, морозива, вершків. Також у смузі можуть додаватися горіхи, мюслі, сир, сироп. Будь-яку комбінацію споживач складає на власний вибір. В багатьох країнах обов'язковим компонентом цього пюре є дрібно покритий в блендері лід.

До подрібнених фруктів можна додавати молоко, м'який сир, знежирений йогурт, мінеральну воду, мед, горіхи, імбир, корицю, м'яту- одним словом, все що завгодно, навіть яйця. Овочеві смузі з томатів, моркви, огірка та болгарського перцю можна поєднувати із зеленню петрушки і кропу, селерою і салатом. Ніяких обмежень немає, все залежить від смакових уподобань.

Важливо, що процес приготування смузі нескладний і не забирає багато часу: достатньо лише протягом декількох секунд змішати всі інгредієнти в потужному блендері до стану ніжної густої маси. Смузі подається з льодом або без нього.

Смузі рясніє вітамінами і волокнами, отже, корисне для здоров'я. Самий звичайний смузі з фруктів і овочів може заповнити триденну норму вітамінів.

Ягоди, які входять до складу смузі, містять велику кількість антиоксидантів. Додавання ягід до смузі сприяє виведенню токсинів з організму.

Ця страва незамінна для схуднення. Зі смузі не доведеться голодувати, в той же час така дієта дуже смачна і корисна. Отже, щоб скинути 1,5–2 кг за тиждень, потрібно замінити два прийоми їжі (сніданок і вечеря) цим освіжаючим коктейлем. Сніданок бажано робити ягідно-фруктовий, вечерю - овочеву.

Смузі краще вживати через широку трубку і ретельно розжовувати навіть подрібнену масу. Насичення при цьому відбувається швидше.[2]

Розглянемо маточне молочко, як перспективну сировину для використання у технології смузі функціонального призначення.

Маточне молочко – це секрети що виділяються верхньощелепними залозами бджіл.

Завдяки наявності в молочці антибіотика герміцидіна в ньому не розвиваються мікроорганізми.

Маточне молочко містить статеві гормони, вітамін Е. один з білків виявлений у маточному молочці, гама-глобулін – складає основну частину протиїну, що виконують захисні функції в організмі.

Маточне молочко нормалізує обмінні процеси у тканини, активізує ферментні процеси й обмін речовин, покращує вегето-судинну регуляцію, зір, пам'ять, регулює артеріальний тиск, має анти спазматичну властивість, стимулює кровотворну функцію, знижує рівень цукру в крові. Молочко покращує діяльність серцево-судинних системи, підвищує опірність організму до інфекційних захворювань, позитивно впливає на роботу внутрішніх органів. Також регулює та стимулює функцію ендокринних залоз, імунної системи, знижує вміст холестерину в крові. Добова доза маточного молочка становить 100-200мг. Найбільш прийнятним методом консервування маточного молочка є змішування його з медом. [3]

Використовуючи в технології приготування смузі маточного молочка підвищується харчова цінність напою та покращується обмін речовин в організмі людини.

Список використаних джерел

1. Технологія харових продуктів функціонального призначення: монографія / за ред.. М.І. Пересічного. – К.: КНТЕУ, 2012. – 223с.
2. <https://intertoolwest.com.ua/?p=12523>
3. <https://bartnik.ua/matochnoe-molochko-pchelinoe-64/>

Кравченко Ольга
Кропивницький фаховий коледж
харчування та торгівлі
Науковий керівник: Скриник
Людмила,
викладач, спеціаліст вищої категорії,
викладач-методист

ГАСТРОТУРИЗМ В «ЛІСОВУ КОЗУ» ЯК АКТУАЛЬНИЙ ТРЕНД РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО РИНКУ КРОПИВНИЦЬКОГО РАЙОНУ

Туризм належить до сфери послуг і є однією із прибуткових галузей у світі. Туристична сфера все більше стає невід'ємною частиною життя людей. Відкриття кордонів збільшили можливості людей подорожувати. Однак, пандемія у світі внесла свої корективи на подорожі.

Україна має високий туристично-рекреаційний потенціал, на її території зосереджені унікальні природні та рекреаційні ресурси, об'єкти національного і світового значення культурної спадщини [1]. Кропивницький район Кіровоградської області може запропонувати туристично-рекреаційний комплекс господарства «Лісова коза» у селі Підлісне, фермерське господарство туристичного спрямування «Інгульський равлик» у селі Оситняжка, ландшафтний заказник «Чорноліський», озеро «Берестувате», історико-архітектурний заповідник родини Раєвських у селі Розумієвка.

Для розвитку регіону, на нашу думку, поряд з іншими видами туризму доцільно розвивати гастрономічний туризм. Пізнавальні тури по Кіровоградському району можна поєднати з гастротурами на крафтові виробництва, так як все це знаходиться в радіусі 20–25 км. Гастрономічний туризм дозволяє почати вивчати культуру регіону через кухню, побачити перспективи розвитку виробництва продуктів харчування. Зараз це вважається життєво важливою складовою туристичного досвіду.

Туристично-рекреаційний комплекс господарства «Лісова коза» знаходиться на краю Чорного лісу в селі Підлісне. Туристам пропонується огляд найбільшого в Україні племінного господарства з розведення альпійських кіз; крафтового виробництва сирів, йогуртів із козиного молока; відвідини контактного зоопарку.

Виробництво сирів під брендом «Чорноліські фермерські сири» на фермерській сироварні «Лісова коза» має декілька напрямків. В основному це напівтверді зрілі сири та м'які сири без визрівання. Кожен з них має свою технологічну відмінність, харчову цінність та смак. Натуральні напівтверді сири вироблені за класичними рецептами, виготовляють з натурального козиного молока та органічних ферментів і заквасок. Молоді напівтверді сири мають ніжний вершковий смак, який з витримкою стає більш щільнішим, насиченим, гострим. Такі сири визрівають у спеціальних камерах із контрольованою температурою та вологістю протягом 60 діб до декількох років. Сири без визрівання виготовляються як у класичному виконанні, без додатків, так із додатками у вигляді спецій або ароматних трав. Особливе місце займає лінійка альбумінних сирів, що виготовлені з сироватки козиного молока. За своєю консистенцією та смаком можуть бути віднесені до салатної або десертної групи. Це легкі та ніжні сири – добрий початок кожного дня для дорослих і дітей. [2]

Йогуртно-десертну групу представляють йогурти, які отримують в наслідок сквашування козиного молока, завдяки використанню спеціальної закваски.

У туристів є можливість побачити технологічний процес виробництва сирів за скляною стіною, оцінити дотримання санітарних норм.

Туристам пропонується у шоу-румі сироварні дегустація молока, сирів в поєднанні з сухими червоними винами, ароматними фруктами, особливо із рожевими сортами винограду, грушею або інжиром.

Гастротур до «Лісової кози» розрахований також на туристів з дітьми. Для них організовано контактний зоопарк для спілкування з альпійськими кізочками, забезпечено можливість погодувати тварин - встановлена шафа з приготованими порціями корму.

Проте, для розширення можливостей та більш динамічного розвитку туристичного напрямку фермерської сироварні «Лісова коза» було доцільно організувати роботу кафе, яке б пропонувало нескладні традиційні закуски, страви, десерти із продукції сироварні та локальних продуктів регіону, а також врахувати при розробці кулінарної продукції зміни у харчових уподобаннях населення.

Зацікавити вітчизняних і іноземних туристів відвідувати регіон – це підвищити потенціал його економічного розвитку. Активне просування органічної продукції фермерської сироварні «Лісова коза» не тільки буде пропагувати корисне і безпечне харчування, а нести просвітницьку діяльність через організацію і проведення тематичних культурно-розважальних, культурно-пізнавальних заходів.

Знайомство з культурною та історичною спадщиною регіону та національною і регіональною кухнею дасть можливість світу ознайомитись з потенціалом України, а у вітчизняних туристів розвиватиме національну самосвідомість.

Список використаних джерел

1. Г. О. Фесенко ГАСТРОТУРИЗМ ЯК АКТУАЛЬНИЙ ТРЕНД СУЧАСНОГО РОЗВИТКУ СФЕРИ ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/5_2021/202.pdf (дата звернення 13.01.2022)

2. Альпійські кози в Чорному лісі: як на Кіровоградщині виробляють крафтові сири. URL: <https://dostyp.com.ua/novini/al-piis-ki-kozi-v-chornomu-lisi-iak-na-kirovogradshchini-viroblat-kraftovi-siri-foto-1> (дата звернення 13.01.2022)

3. Гастрономічний туризм, як перспективний напрям розвитку туризму в регіонах України URL:

4. <https://knute.edu.ua/file/MjIYNw==/6f98ea1e320092f0c6cd25d22ac3f16e.pdf> (дата звернення 18.01.2022)

Леоненко Аліна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Новосад Т.І.,
викладач технологічних дисциплін, викладач
вищої категорії, методист

КЕЙТЕРИНГ В УМОВАХ ПАНДЕМІЇ

Кейтеринг – один із секторів, що динамічно розвивається у галузі ресторанного господарства. По суті це організація офісних обідів – на місці або з доставкою на підприємство.

Слово «кейтеринг» походить від англійського дієслова «cater», що в перекладі означає «поставляти провізію», «обслуговувати споживачів», та словосполучень «publicecatering» – ресторанне господарство, а також «cateringtrade» – ресторанний бізнес [1]. Суть кейтерингового обслуговування полягає в тому, що ресторан за спеціальними замовленнями (кейтерингова компанія) забезпечує замовнику приготування і доставку готової продукції ресторанного господарства у зазначене місце (додому, в офіс, на робоче місце, в місце відпочинку тощо), а також ресторанне обслуговування святкового заходу з наданням різних сервісних послуг.

Кейтеринг - досить гнучкий, різносторонній бізнес, який шукає розвитку і в Україні. Проте на шляху його розвитку стала перешкода — пандемія коронавірусу, яка триває й по сьогодні. Деякі ЗРГ перестали пропонувати відвідувачам таку послугу у зв'язку з численними анти епідеміологічними заборонами та заходами. А деякі знайшли різні виходи, як можна працювати і удосконалювати цю послугу навіть за таких умов. Також з'явилися нові послуги у сфері кейтерингу [1].

По-перше, звичайно, ЗРГ посилили базу дезінфекції та засобів самогігієни. Це і дезінфектори для рук, маски, одноразові рукавички, паперові рушники, температурні скринінги.

Доставка страв здійснюється все більш безконтактним способом. Тобто замовлення та його оплата здійснюється на сайті ЗРГ або по телефону, а замовлення приносять та залишають під дверима [2].

Кейтерингові послуги на різних заходах також відбуваються за дотриманням певних правил:

- Перш за все нові зміни відбулися в посуді. Якщо раніше гості могли самостійно вибирати страви під час фуршету, то в період заборон, більшість ЗРГ надають перевагу безпечний варіант подачі з індивідуальною упаковкою для кожного учасника в крафтовій або пластиковій упаковці.

- Також зміни торкнулись і обслуговуючого персоналу, який і раніше працював у рукавицях, а тепер ще і повинен працювати у захисних масках. Деякі компанії використовують захисні пластикові екрани з LED-підсвічуванням.

- У зв'язку з рекомендаціями МОЗ щодо дотримання норм перебування людей у приміщенні організатори змушені зменшити кількість учасників на офлайн заходах, а бюджети – оптимізувати [3].

Оборотів набрала також нова послуга доставки так званих наборів «Приготуй сам» – чудова альтернатива для людей, які розвивають свої кулінарні навички або люблять готувати, але обмежені у часі. Перевагою таких наборів є те, що клієнт отримує одразу всі необхідні інгредієнти та докладну інструкцію для приготування, не виходячи з дому. І все ж таки, за фактом відчувається причетним до процесу приготування, від чого отримує окреме задоволення [4].

Одним із таких ЗРГ в Луцьку, які пропонують послугу кейтеринг навіть під час пандемії є рекреаційний комплекс «Рестпарк».

Уже декілька років кейтеринг є неодмінною складовою їхнього ресторанного життя. У них є можливість організувати виїзне обслуговування різнопланових заходів, проте найчастіше кейтеринг замовляють для банкетів, презентацій, кава-брейків. Для вечірок в стилі «барбекю». А для бізнесових зустрічей чи форумів ідеальним варіантом стане фуршет із вишуканими канапками, кавою та коктейлями. Незамінним помічником ця послуга стане і на відкритті того чи іншого закладу.

«Рестпарк» має великий досвід в організації та обслуговуванні як невеликих заходів на 15-20 осіб, так і досить широкомасштабних святкувань на 650 осіб.

Для того, аби гостям на банкеті, фуршеті чи вечірці було комфортно та ніщо не заважало відпочинку, «Рестпарк» забезпечує усім необхідним, починаючи від скатертин, посуду та столів та закінчуючи висококваліфікованим персоналом, який швидко та компетентно обслуговуватиме Ваш захід. У власників закладу є багато ідей і, що важливо, – досвід та технічні можливості, які дозволяють максимально відповідати побажанням вибагливих споживачів.

Справжні спеціалісти у сфері РГ не тільки не припинили пропонувати кейтерингові послуги, а й вдосконалюють їх, роблячи харчування в ЗРГ більш безпечним та здоровим.

Список використаних джерел

1. Л.П. Малюк, Л.М. Варипасва Безпека послуг у готельному і ресторанному бізнесі. Навчальний посібник. Харків, ХДУХТ, 2015. – 125 с.
2. Всеукраїнський антикризовий центр ресторанів. URL:http://taplink.cc/restorator_ua.
3. Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID–19, спричиненої коронавірусом SARS–CoV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/211–2020–%D0%BF>.
4. <https://www.kadrovik01.com.ua/news/4297–z–5–chervnya–dyut–nov–vimogi–do–roboti–zakladv–gromadskogo–harchuvannya>.

Підгайний Назар

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Авдєєва А. П.,
викладачка першої категорії

КЕЙТЕРИНГУ ДОПОМОЖЕ УСТАТКУВАННЯ

На сьогоднішній день кількість закладів харчування в Україні суттєво зменшилась внаслідок економічної кризи, що спричинена стрімким розвитком пандемії COVID-19 та політичною нестабільністю в країні. Ресторанний бізнес зазнав значних збитків, в результаті чого 25% всіх закладів зникли з ринку. Саме тому використання інноваційних форм ресторанного господарства для збільшення попиту серед споживачів та підвищення якості обслуговування є досить актуальним.

В нових умовах набув популярності кейтеринг як особлива форма ресторанного господарства, що динамічно розвивається. Основною метою кейтерингового обслуговування є приготування та доставка ресторанної їжі у зазначене клієнтом місце (офіс, конференція, місце відпочинку тощо), а також організація фуршетів з наданням різних сервісних послуг (обслуговування, сервіровка, оформлення столу) [1].

Організація доставки їжі та напоїв може здійснюватись рестораном або кейтеринговою фірмою.

Кейтеринг у Луцьку від ресторану рекреаційного комплексу «Рестпарк» – це високий рівень комфорту та найкраще рішення для бізнесу та задоволення різноманітних потреб споживачів.

Кейтеринг – це не лише приготування їжі та її доставка, а й послуги з облаштування тимчасових місць прийому їжі і вживання напоїв, оформлення, сервіровка, обслуговування під час заходу та інші супутні послуги [3].

Цей вид обслуговування як вид людської діяльності виник практично з появою людини, набрав розмаху з початком ринкових перетворень. Доставка приготовленої їжі, заміський пікнік у компанії друзів, організація харчування на навчаннях на військовій польовій кухні, торгівля продуктами харчування (бутербродами, випічкою й упакованими кондитерськими виробами), а також різними напоями під час проведення освітнього процесу. Чим це не кейтеринг?

У світі ринок кейтерингу почав бурхливо розвиватися в Америці на початку 20-го століття, під час широкомасштабного будівництва хмарочосів для організації харчування робітників-будівельників.

Лідерами у світі кейтерингу є: Корпорація «*Compass Group*» (Великобританія) – надає послуги VIP-кейтерингу, здійснює організацію харчування в аеропортах, обслуговує 23 армії різних країн. Працює в усьому світі.

Міжнародна група «*Sodexo*» (Франція) налічує близько 400 000 співробітників, що працюють на 34000 об'єктах у 80 країнах світу. «*Sodexo*» надає послуги з організації харчування для різних галузей бізнесу, включаючи промислове виробництво, віддалені об'єкти, медичні та навчальні заклади, соціальні об'єкти.

Звичайно, він вимагає спеціальної підготовки і капіталовкладень, тому ним займаються зазвичай спеціалізовані кейтерингові компанії, створені на базі ресторанів або інших підприємств.

Найважливішим фактором успіху для кейтерингових компаній є наявність спеціального устаткування та інвентарю, що забезпечують складний багаторівневий процес надання кейтерингових послуг. Спектр устаткування для кейтерингу дуже широкий, він охоплює всі процеси організації роботи кейтерингових компаній – складування, готування, транспортування, зберігання, сервіровку столу та миття посуду.

Організатори, що обслуговують пікніки, повинні бути готові до будь-яких примх погоди: необхідно підготувати тенти та намети, щоб учасники заходу не промокли, спеціальне холодильне обладнання для того, щоб страви не втратили свої первинні якості, тому кейтерингу допоможе устаткування.

Сучасне устаткування для кейтерингу повинне відповідати вимогам мобільності, використання модульного підходу до конструювання,

забезпечувати високі споживчі показники продукції ресторанного господарства. Як устаткування для кейтерингу можуть розглядатися деякі види технологічного устаткування підприємств харчування, апарати для зберігання, транспортування і роздачі, а також засоби доставки кулінарної продукції до місця її реалізації.

Так, термоконтейнер Thermax malinette (фірма «MELFORM», Великобританія) призначений для доставки кулінарної продукції індивідуальним споживачам. Він розрахований на транспортування порціонованого обіду із трьох страв і одного напою, причому кожна страва порціонується в окремий металевий судок із кришкою [4].

Термоконтейнери Blancotherm (фірми «BLANCO», Німеччина) призначені для транспортування кулінарної продукції в гарячому або охолодженому стані до місця її реалізації. При цьому вони забезпечують підтримку протягом тривалого часу температури продуктів на заданому рівні.

Термоконтейнери розраховані на зберігання кулінарної продукції в гастроємкостях GN різних типорозмірів. Провідні європейські виробники технологічного устаткування випускають гастроємкості GN трьох видів – металеві з нержавіючої сталі, металеві в гранітоемалевому виконанні та гастроємкості із пластику (полікарбонату). Сполучення гастроємкостей GN різних типорозмірів у межах базового контейнера може бути різним і вибирається залежно від конкретної потреби закладу [4].

Пересувні контейнери BLANCOTHERM призначені для зберігання і транспортування великих об'ємів кулінарної продукції без нагрівання або з конвекційним нагріванням. Вони є складовою ланкою об'ємного кейтерингу від компанії BLANCO (Німеччина) [4].

Серія пересувних мармітів A la card (Фірма «METOS», Фінляндія) призначена для децентралізованої роздачі кулінарної продукції і може використовуватися в системі кейтерингу для обслуговування банкетів, фуршетів, пікніків і т.д. Модельний ряд пересувних мармітів цієї серії поєднує різні конструктивні рішення і дозволяє виконувати найрізноманітніші вимоги до роздачі їжі [4].

Всі моделі пересувних мармітів виконані з нержавіючої сталі, робочі елементи мають закруглені кути та безшовну конструкцію. До складу мармітів можуть входити дві або три мармітніці, одна - дві теплових шафи, низькотемпературне відділення. Всі розміри робочих елементів гастронормовані і розраховані на використання гастроємкостей GN [4].

Основна якість кейтерингу - це його мобільність та нестационарність. Ці умови визначають і набір обладнання, необхідного для організації виїзного заходу, чи то бенкет, фуршет, кава-брейк чи корпоратив [2]. Безперечно, істотним елементом виїзного ресторанного обслуговування є суворе дотримання санітарних вимог. Сучасне устаткування та технології не тільки задовільняють ці умови, а й дотримуються значно суворіших стандартів.

Обладнання для кейтерингу, таке як мобільні кухні та термоконтейнери, які незалежно від гастрономічних уподобань замовника, забезпечують необхідну температуру страви – дозволяє здійснити подачу найрізноманітніших страв на захід будь-якого формату.

Провівши аналіз кейтерингових послуг ресторану рекреаційного комплексу «Рестпарк», виявлено, що поширення реклами у соціальних мережах дає позитивні результати та відгуки клієнтів дозволили сформувати позитивний імідж ресторану на ринку та популяризації даного виду обслуговування.

У підсумку, розвиток кейтерингового бізнесу повинен відбуватися з врахуванням нових тенденцій, використання інноваційних технологій та сучасного устаткування.

Список використаної літератури:

1. Гринюк В. І. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Інноваційний розвиток готельно-ресторанного господарства та харчових виробництв». Прага: Oktan Print, 2021. 378 с. С.60–61.
2. Смирнов І.Г. Ресторанна логістика: міжнародний та український аспекти / І.Г. Смирнов // Зовнішня торгівля: право та економіка. 2009. № 4 (45). С.4–18.
3. П'ятницька Н. Організація обслуговування у закладах ресторанного господарства: підручник / Н. П'ятницька - К.: Центр учбової літератури, 2011. 584 с.
4. <https://technofood.com.ua/ua/stati/professionalnoe-oborudovanie-dlia-kuhni-restorana>

Пушинська Карина

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Бондарук Софія,
викладач технологічних дисциплін, вища
категорія, старший викладач

НОВІ ТЕХНОЛОГІЇ ВИРОБНИЦТВА СОЛОДКИХ СОУСІВ

Погіршення екологічної ситуації в Україні сприяло створенню нових вітамінізованих оздоровчих продуктів харчування, які б сприяли підвищенню імунітету в населення. Рослинна сировина є джерелом натуральних біологічно

активних речовин (БАР) із різними функціонально-фізіологічними властивостями.

Продукти харчування, що містять компоненти рослинної сировини, сьогодні визнані ефективним засобом у профілактиці і лікуванні широкого спектра захворювань. Сучасний асортимент продуктів харчування, який має науково-обґрунтований склад і володіє спрямованим впливом на організм людини, все ще недостатньо використовує рослинну сировину з багатим вмістом біологічно активних речовин при виробництві харчових продуктів. Соуси є невід'ємною частиною щоденного раціону людини. Вони покращують хімічний склад і органолептичні показники готової страви, а також сприяють кращому її засвоєнню. Стійка тенденція в останні роки до стабільного збільшення виробництва різноманітних соусів зумовлює розширення їх асортименту. Особлива увага при цьому акцентується на створення нових технологій і рецептур, в результаті чого підвищується їх біологічна та харчова цінність. Особливістю технології виробництва є отримання однорідної структури, яка створюється переважно за рахунок використання структуроутворювачів: крохмалю, гуарової камеді, пектину та інших. Підбір сировини, яка дасть можливість максимально відмовитись від використання штучних структуроутворювачів, є актуальним завданням сьогодення.

Розглянувши основні напрямки використання нетрадиційної сировини в технології солодких соусів запропоновано як структуроутворювач використовувати продукти переробки хеномелесу.

Попередніми дослідженнями встановлено, що хеномелес та продукти його переробки характеризуються високим вмістом БАР, зокрема, в їх складі виявлено значний вміст органічних кислот, L-аскорбінової кислоти, пектинових та ароматичних речовин.

Експериментально доведено доцільність використання пюре з хеномелесу у технології солодких соусів з метою збагачення їх комплексом біологічно активних речовин, що містяться у вихідній сировині. Визначено доцільність заміни структуроутворювачів (крохмалю) та штучних органічних кислот (лимонної) на природні, що містяться в пюре з хеномелесу. Розроблено рецептури нового солодкого соусу із використанням продуктів переробки хеномелесу.

Висновки. Впровадження нових технологій у виробництво солодких соусів збагатить їх комплексом біологічно активних речовин, покращить їх структуру та розширить асортимент, внесе нові відтінки у смакові характеристики соусів.

Список використаних джерел

1. Павлоцька Л. Ф. Основи фізіології, гігієни харчування та проблеми безпеки харчових продуктів: навч. посіб. /Л. Ф. Павлоцька, Н. В. Дуденко, Л. Р. Дмитрієвич. – Суми: Університетська книга, 2007. – 441 с.
2. Нечаев А. П. Пищевые добавки (понятие, аспекты современного использования в пищевых технологиях, проблемы, тенденция развития) // Пищевая промышленность. – 2008.
3. Сборник рецептов блюд и кулинарных изделий: для предприятий общественного питания / Авт.-сост.: А. И. Здобнов, В. А. Цыганенко. – К.:Арий. 2011. – 680 с.: ил.

Шпатусько Михайло

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Аліна Авдєєва,
викладачка першої категорії

VARIO COOKING CENTER®- ВМІЄ ВСЕ, ЩО МАЄ РОБИТИ СУЧАСНИЙ РЕСТОРАН

Ринкові відносини в Україні, розширення споживчих ринків, впровадження нових форм господарювання, відобразились в усіх сферах економічного життя, в тому числі у сфері ресторанного бізнесу. Споживач потребує нових інноваційних підходів та технологій щодо створення та подачі страв.

Найкращий результат досягається завдяки смаку, якщо у арсеналі є універсальний апарат – «майстер на всі руки»[3].

Теплові апарати- основа основ будь-якої професійної кухні, вони повинні відповідати вимогам технології приготування їжі, забезпечувати теплове оброблення продуктів при мінімальних затратах енергії, бути надійними, створювати оптимальні умови роботи для обслуговуючого персоналу, відповідати вимогам техніки безпеки та виробничої санітарії [1]. Сковороди та плити для теплової обробки є обов'язковим типом обладнання професійних кухонь в багатьох країнах.

Виробниками устаткування зроблений новий крок щодо конструктивного виконання таких давно відомих теплових апаратів як плити. Були

запропоновані плити, жарильна поверхня яких виконана з композитних матеріалів (до 10 компонентів у складі), що дає можливість мати в окремих сегментах різну температуру, і це дозволяє універсалізувати її та використовувати різні температури одночасно для приготування різноманітних страв [2].

Компанія RATIONAL – світовий лідер у виробництві професійного обладнання для термічної обробки продуктів харчування. Компанія була заснована в 1973 році. Майже 50 років тому німецька компанія RATIONAL випустила на ринок перший пароконвектомат і здійснила революцію в процесі приготування їжі.

Наприкінці 2011 року компанія встановлює новий стандарт продуктивності для професійних кухонь, представивши на ринок нову модель VarioCookingCenter®. Концепція whiteefficiency® – ефективного універсального теплового обладнання – реалізована компанією RATIONAL не лише у пароконвектоматах.

Нахилилися, піднімати, тягти, обпікатися — і так щодня на кухні. Від сьогодні це минуле. Адже робота на кухні відтепер враховує ергономіку, заощадження фізичної праці та ефективність. Компанія RATIONAL спостерігала за кухарями в усьому світі і розробила безліч рішень, що допоможуть зменшити навантаження на спину, захистять від опіків і зроблять життя простішим і здоровішим.

VarioCookingCenter®-вміє все, що має робити сучасний ресторан.

VarioCookingCenter®-це багатофункціональний інноваційний апарат для приготування їжі. Цей універсальний пристрій замінює сковороди, казани, фритюрниці, пастоварки. Цей апарат забезпечує ергономічні та ефективні умови роботи для забезпечення абсолютної безпеки. Продуманий дизайн і конструкція роблять VarioCookingCenter надзвичайно надійним і забезпечують економію ресурсів в процесі виробництва, використання та утилізації [4].

Завдяки тому, що VarioCookingCenter® здатен змінити різноманітне теплове обладнання, отримуємо на 30% більше місця на кухні. Як результат, буде достатньо витяжної системи меншого розміру і, отже, буде необхідно менше площі та електроенергії. Споживання води, жиру, сировини та миючих засобів значно скорочується під час приготування та мийки. Нарешті, завдяки вражаючій потужності VarioCookingCenter, споживається на 40% менше електроенергії.

В одному апараті до 4 разів швидше і на 40% енергоефективніше. Завдяки універсальності VarioCookingCenter® можна використовувати апарат для різноманітних способів приготування страви. Апарат подарує 2 години цінного робочого часу на день та дозволить готувати для відвідувачів на найвищому

рівні – без жодного контролю. Цьому сприяють вбудований «електронний мозок» кулінарної системи, рекордно швидке прогрівання до 200 °С, а також на 40 % вища потужність обсмажування. В апараті нічого не пригорає і не втікає, що забезпечує мінімальний час очищення тигеля. Апарат працює вдень та вночі, непродуктивні періоди скорочені до мінімуму [3].

Інтелектуальна система приготування VarioCookingControl® надає неоціненну допомогу у щоденній роботі та позбавляє необхідності виконання рутинних операцій, таких як постійне регулювання температури, а також контроль за ходом приготування страв. Тушкована яловичина, паста, страви у фритюрі, супи або десерти - одним натисканням вибираємо бажаний результат для відповідного продукту, наприклад, ступінь підрум'янювання від світлої до темної або ступінь прожарювання від прожарювання з прозорим соком до повного прожарювання.

У порівнянні із традиційним кухонним обладнанням на апарат VarioCookingCenter® можна покластися. Питання дотримання санітарних норм – це важлива і делікатна тема у сфері громадського харчування. Високі стандарти і велика відповідальність.

Страви для дітей приготовлені в Vario виходять смачними та бездоганними з точки зору безпеки. Адже корисна для здоров'я їжа теж буває смачною.

Апетитні на вигляд, корисні та смачні — це основні критерії страв для учнів. Кожен день. Для будь-якої вікової категорії. На 95 % менше олії, до 40 % менше калорій, менше харчових відходів, менше надлишків, менше поточних витрат виробництва. Натомість більше вітамінів, інтенсивніша забарвленість, більше мінеральних речовин та смаку. Швидкість, з якою готуються страви в Vario, просто зводить нанівець ймовірність втрати вітамінів.

Таким чином, розробка і впровадження інноваційних зразків устаткування в галузі ресторанного бізнесу сприяє суттєвому прискоренню і покращенню процесу обслуговування, підвищенню якості готових страв, економії енерговитрат на виробництво і реалізацію кулінарної продукції [2].

Список використаної літератури.

1. Устаткування закладів ресторанного господарства. Навчальний посібник А. А. Мазаракі, С. Л. Шаповал, І. І. Тарасенко та ін. – Київ: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2016. – 640 с
2. Тарасенко І. І. Тези Міжнародної науково-практичної конференції «Туристичний, готельний і ресторанний бізнес: інновації та тренди». (м. Київ, 7 квітня 2016 р.) – К.: КНТЕУ, 2016. – 362 с. – С.311–312.
3. https://www.rational-online.com/uk_ua/connectedcooking/

9. ГРОМАДСЬКЕ ЗДОРОВ'Я ТА БЕЗПЕКА

Julia Stołpiak
Karolina Kusiak
Zespół Szkół Ekonomicznych
i Mundurowych
im. gen. Wł. Andersa w
Chełmie
Opiekun: mgr Ilona
Czernecka

EKOLOGICZNY KLIMATYZATOR – DRUGIE ŻYCIE BUTELKI PET

Praca „Ekologiczny klimatyzator – drugie życie butelki PET» jest pracą badawczą, której celem jest zaprezentowanie możliwości ponownego wykorzystania plastikowych butelek pozyskanych z wysypiska śmieci w korzystny dla otoczenia sposób, budując z nich proste, ekologiczne, a co najważniejsze - skuteczne urządzenie do obniżania temperatury powietrza.

Termoplastyczny poliester kwasu benzeno-1,4-dikarboksylowego i etano-1,2-diolu – poli- tereftalan etylenu (PET) został wynaleziony w latach 40. XX w. Po raz pierwszy wykorzystany został do wytwarzania włókien syntetycznych.[1] W latach 50 stosowany był do wyrobu cienkich folii, a następnie modyfikowany i wzmacniany poprzez dodatek włókna szklanego. Na początku lat 70. w procesie produkcji PET zastosowano nowe technologie umożliwiające uzyskanie tworzywa o trójosiowej orientacji struktury polimeru, dzięki czemu udało się otrzymać produkt z wyglądu przypominający szkło, lecz znacznie lżejszy i nietłukący. Zapoczątkowało to szerokie wykorzystanie tego tworzywa jako materiału opakowaniowego zastępującego opakowania szklane.[2] PET jest to związek wielkocząsteczkowy (polimer) o budowie liniowej otrzymywany w reakcji polikondensacji. W jej wyniku powstaje tworzywo termoplastyczne o licznych i różnorodnych zastosowaniach. [3] Politereftalan etylenu to jedno z najbardziej powszechnych tworzyw sztucznych. Najbardziej znane z tego surowca są butelki na napoje, stanowią aż ok. 80% wszystkich wyrobów PET. Z politereftalanu etylenu produkuje się także odzież, aby wyprodukować jedną bluzę z polaru, potrzeba około 35 butelek z PET.

W naszym kraju opróżnia się ponad 100 tys. ton butelek PET. Jedna tona materiału równa się 25 tys. butelek powstałych z tego tworzywa. Tymczasem wciąż

relatywnie mało firm zajmuje się przetwarzaniem opakowań z plastiku na surowiec wtórny. To problem, bo butelka PET może leżeć na śmietniku nawet 400 lat.

Plastikowe odpady w błyskawicznym tempie zapełniają wysypiska. Do tego dochodzi bardzo długi okres ich rozkładu. Plastikowe butelki nie należą do najbezpieczniejszych opakowań – stanowią zagrożenie nie tylko dla środowiska, ale też dla naszego zdrowia. Starając się zmniejszyć ilość trudno rozkładanego tworzywa powinniśmy szukać alternatywnego wykorzystania plastikowych butelek. np. do budowy ekologicznego klimatyzatora.

W pracy wykorzystano 240 sztuk butelek PET. Opierając się o prawa fizyki zaprojektowano model ekologicznego klimatyzatora. Jego zadaniem było obniżenie temperatury w badanym pomieszczeniu. Urządzenie zamontowano w drzwiach pomiędzy badanym pomieszczeniem a korytarzem, gdzie węższy koniec przeciętej butelki skierowano do pomieszczenia badanego. Doświadczenie trwało 14 dni w warunkach wzmożonego ruchu powietrza na korytarzu. W badanym pomieszczeniu oraz na korytarzu umieszczono termometr, z którego codziennie odczytywano pomiary temperatur.

W wyniku przeprowadzonych badań wysunięto następujące wnioski:

- ekologiczny klimatyzator umożliwia obniżenie temperatury w pomieszczeniu we wnętrzu, którego został zamontowany o $2,26^{\circ}\text{C}$.; – model jest ekologiczny i nie wymaga zużycia energii do efektywnego działania.; – wykorzystując butelki PET zmniejsza się ilość odpadów zalegających na wysypiskach śmieci; – ekologiczny klimatyzator spełnia swoją rolę wyłącznie wtedy, gdy w pomieszczeniu do którego skierowany jest szerszy koniec butelki uzyskamy największy możliwy przepływ powietrza; -średnia różnica temperatur uzyskana w pomieszczeniu dzięki wykonanej pracy jest zależna od siły z jaką przepływa przez butelkę powietrze, im ta siła jest większa tym większa średnia różnica temperatur jaką możemy uzyskać.; - niski koszt i łatwość wykonania urządzenia oraz prosta instalacja sprawia, że może być wykorzystywany na szeroką skalę.

W naszym kraju opróżnia się ponad 100 tys. ton butelek PET. Jedna tona materiału równa się 25 tys. butelek powstałych z tego tworzywa. Tymczasem wciąż relatywnie mało firm zajmuje się przetwarzaniem opakowań z plastiku na surowiec wtórny. To problem, bo butelka PET może leżeć na śmietniku nawet 400 lat, dlatego plastikowe odpady w błyskawicznym tempie zapełniają wysypiska. Do tego dochodzi bardzo długi okres ich rozkładu. Jeżeli nie zaczniemy poważnie przykładąć się do segregowania odpadów z tworzywa PET, to w niedługim czasie zabraknie dla nas miejsca, bo zasypimy się górą śmieci. Plastikowe butelki nie należą do najbezpieczniejszych opakowań – stanowią zagrożenie nie tylko dla środowiska, ale też dla naszego zdrowia. Starając się zmniejszyć ilość trudno rozkładanego tworzywa

powinno się szukać alternatywnego wykorzystania plastikowych butelek np. do budowy ekologicznego klimatyzatora.

Bibliografia

1. <https://r.uek.krakow.pl/bitstream/123456789/221/1/171190135.pdf>
2. [http://wydawnictwa.pzh.gov.pl/roczniki_pzh/files/pzhissues/id404/Politereftalan_etylenu_\(PET\)_-_aspekty_zdrowotne_i_zastosowanie_do_pakowania_zywnosci.pdf](http://wydawnictwa.pzh.gov.pl/roczniki_pzh/files/pzhissues/id404/Politereftalan_etylenu_(PET)_-_aspekty_zdrowotne_i_zastosowanie_do_pakowania_zywnosci.pdf)
3. <https://opakowania.com.pl/news/pet-wlasciwosci-zastosowanie-recykling-64346.html>

Autor pracy: Kamila Okrasa - uczennica
Zespołu Szkół Ekonomicznych i Mundurowych w
Chelmie
Promotor: mgr Celińska Katarzyna - nauczyciel

SKUTKI SPOŁECZNE I EKONOMICZNE PANDEMII COVID-19 NA ŚWIECIE

Pandemia zakaźnej choroby COVID-19 wywoływanej przez koronawirus SARS-CoV2 rozpoczęła się jako epidemia 17 listopada 2019 r. w mieście Wuhan, w środkowych Chinach, a 11 marca 2020 r. została uznana przez Światową Organizację Zdrowia (WHO) za pandemię. Oceniając skutki innych pandemii Rada Monitorowania Globalnej Gotowości (Global Preparedness Monitoring Board) przy Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) szacuje, że koszty spadku produktywności w wyniku epidemii SARS w 2003 r. wyniosły 40 mld USD, natomiast łączne koszty ekonomiczne i społeczne związane z epidemią Eboli w latach 2014–2016 oceniono na 53 mld USD[1, s.17–19]. Obecna pandemia, tak jak i jej poprzedniczki, wywarła olbrzymi wpływ na sytuację polityczną, ekonomiczną i społeczną zarówno w wymiarze narodowym, europejskim, jak i światowym. Z jej skutkami mierzą się organizacje międzynarodowe, rządy państw, wspólnoty samorządowe oraz pojedyncze osoby.

Kryzysy wywołane pandemią mają bardzo negatywny wpływ na funkcjonowanie społeczeństwa, rynków, gospodarek szczególnie dziś, kiedy świat jest wysoce zglobalizowany. Skutkiem pandemii jest przede wszystkim wysoka zachorowalność i zwiększona umieralność (analizując statystyki zgonów w państwach mocno zainfekowanych np. we Włoszech od początku epidemii do dziś odnotowano ponad 143 tysięcy zgonów – jest to najwyższa liczba zgonów od

1944 roku, czyli od II wojny światowej) [4]. Może również wywoływać negatywne skutki społeczno – gospodarcze, które już dziś po wielu miesiącach walki z pandemią zauważamy. Praktycznie wszystkie sfery życia zawodowego, społecznego i osobistego uległy zmianie, co w różnym stopniu wpłynęło na kondycję psychiczną i fizyczną ludzi, a także na poziom funkcjonowania wszystkich dziedzin gospodarki.

Epidemia oddziałuje na gospodarkę dwutorowo, następuje spadek wydatków konsumpcyjnych, ludzie są chorzy lub starają się unikać choroby. Sami poddają się kwarantannie i zostają w domu, zamiast podróżować czy chodzić do centrów handlowych. Branże turystyczne, transportowe i rozrywkowe będą zatem silnie dotknięte epidemią w krótkim terminie. Najlepszym przykładem efektu popytowego jest spadek popytu na ropę naftową (mniejsze zapotrzebowanie chociażby ze strony transportu) i spadek jej ceny. Równie ważnym, jeśli nawet nie ważniejszym skutkiem epidemii jest negatywny szok podażyowy. Przede wszystkim epidemie zmniejszają podaż siły roboczej. W większości wypadków tymczasowo, ponieważ niektórzy pracownicy chorują lub pozostają w kwarantannie. Gdy spada produkcja, koszty stałe, należy wciąż pokrywać, regulować długi, pojawiają się kłopoty i ryzyko bankructwa wzrasta. Według Banku Światowego koszty pandemii można podzielić na trzy główne kategorie: około 12 proc. całkowitych kosztów pochodzi ze śmiertelności, 28 proc. wynika z powodu dużej absencji pracowniczej, ale aż 60 proc. – ze zmian behawioralnych, czyli z tego, że ludzie starają się uniknąć zarażenia [1]. Oznacza to, że koronawirus nie musi być bardzo zabójczy i mieć współczynniki śmiertelności tak wysokie jak ebola, aby był ekonomicznie kosztowny. Ponadto podczas pandemii wszystkie sektory gospodarki doświadczają zakłóceń, co może prowadzić do niedoborów pewnych towarów, a to skutkuje wyższymi cenami. Ograniczona działalność gospodarcza generuje również niższe dochody podatkowe. Ponieważ dzieje się to właśnie wtedy, gdy rząd zwiększa wydatki, skutkuje to większym deficytem fiskalnym i zadłużeniem publicznym.

Pandemie mogą mieć również znaczne konsekwencje społeczne. Pierwszym potencjalnym negatywnym skutkiem może być rozrost rządu, który będzie zwiększał swoje uprawnienia i wydatki w celu zwalczania tej i przyszłych pandemii, a także kolejne interwencje banków centralnych. Będzie musiał zwiększyć się istotnie dług publiczny. Istnieje ponadto ryzyko, że rządy nie wycofają w pełni nadzwyczajnych uprawnień przyznanych sobie na czas zarazy. Drugim zagrożeniem jest nasilenie tendencji ksenofobicznych oraz protekcjonistycznych w postaci ograniczenia przepływu towarów i ludzi między krajami. Warto jednak spojrzeć na pandemię z nieco bardziej optymistycznej perspektywy. W pewnym sensie olbrzymie koszty ponoszone przez współczesne państwa na walkę z koronawirusem pokazują, jak bardzo świat się wzbogacił i jak wzrosła wartość ludzkiego życia w ostatnich dekadach. Dzięki wzrostowi gospodarczemu społeczeństwa mają środki na działania

zaradcze, nawet tak drastyczne jak kwarantanna całych regionów. Jeszcze kilkadziesiąt lat temu nikt nie myślał o tak radykalnych działaniach w odpowiedzi na pandemię o umiarkowanym wskaźniku umieralności. W tamtych czasach obywatele wielu państw nie mieliby wyjścia i musieliby chodzić do pracy, nie bacząc na ryzyko. Można też wyrazić nadzieję, że pandemia będzie miała kilka pozytywnych długoterminowych skutków i zwiększy świadomość społeczeństwa. Po pierwsze, epidemia powinna unaocznić kluczową rolę higieny dla zdrowia publicznego, a także zwiększyć ryzyka epidemii we współczesnym świecie. Po drugie, pandemia jasno pokazuje niewydolność państwowej służby zdrowia w wielu krajach. Po trzecie, odwołanie zajęć szkolnych skłania do refleksji na temat roli przymusowej edukacji w obecnych czasach. Największym problemem związanym z zamknięciem szkół nie jest brak lekcji, lecz fakt, że rodzice będą musieli opiekować się swoimi dziećmi. Jasno pokazuje to, że w wielu wypadkach państwowa szkoła uczy jedynie przy okazji, przede wszystkim zaś pełni funkcję placówki opiekuńczej, aby rodzice mogli pracować i płacić podatki. Po czwarte, gdy minie kwarantanna, podczas której rząd i uczelnie zachęcają do pracy i nauczania online, politycy i pracodawcy mogą w końcu przejrzeć na oczy i zrozumieć, że w nowoczesnej gospodarce nie zawsze niezbędne jest odbijanie karty zakładowej. W pełni produktywna praca, także nauczanie studentów, jest możliwe na odległość. Pozostaje mieć nadzieję, że obserwacja ta doprowadzi do większego uelastycznienia rynku pracy i do rozwoju zdalnych form nauczania. Po piąte, pandemia pokazuje, jak bardzo ważne są oszczędności – zarówno te prywatne, jak i publiczne «na czarną godzinę». Po szóste, epidemia powinna również pokazać ludziom i firmom potrzebę dywersyfikacji. Chodzi tutaj zarówno o źródła dochodów, jak i o źródła dostaw.

Podsumowując pandemia Sars CoV-2 uderzyła z niespotykaną w dziejach świata szybkością, siłą i rozległością, czemu sprzyja globalizacja, paraliżując życie społeczne, zawodowe i gospodarcze milionów ludzi i przedsiębiorstw praktycznie na wszystkich kontynentach. Zamrożenie życia publicznego oraz wybranych dziedzin gospodarki w kilkumiesięcznej perspektywie czasowej obniżyło poziom bezpieczeństwa socjalnego Polaków oraz zachwiało ich kondycją psychiczną, czego wyrazem był wzrost zachowań patologicznych, zwłaszcza w środowisku rodzinnym.

Szczególnie trudna sytuacja zawodowa i materialna może utrzymywać się w grupie pracowników niskokwalifikowanych, bez lub z małym doświadczeniem zawodowym, zatrudnianych bez umowy o pracę, co może prowadzić do wielu niekorzystnych skutków społeczno-ekonomicznych, pogłębiających rozwarstwienie społeczne oraz zwiększających liczbę osób żyjących na krawędzi minimum socjalnego i bytowego.

Pamiętajmy, że wirus nie zniknął z naszego życia, dlatego postuluje się prowadzenie dalszych badań, w tym analiz jakościowych i ilościowych, w celu oceny

wpływu pandemii w wymiarze globalnym, regionalnym i indywidualnym, we wszystkich aspektach życia społecznego, zawodowego, gospodarczego i wielu innych, tak aby jak najskuteczniej ochronić ludzkość przed skutkami tej wyniszczającej choroby.

Literatura

1. Aleksandra Skrabacz dr hab., Wojskowa Akademia Techniczna «Wpływ pandemii koronawirusa na stan bezpieczeństwa społeczno-ekonomicznego Polaków»https://repozytorium.ka.edu.pl/bitstream/handle/11315/30421/SKRABACZ_Wplyw_pandemii_koronawirusa_na_stan_bezpieczenstwa_2021.pdf?sequence=1&isAllowed=y
2. dr Arkadiusz Sieroń „Czy pandemia covid-19 spowoduje zapaść globalnej gospodarki?» <https://uni.wroc.pl/czy-pandemia-covid-19-spowoduje-zapasc-globalnej-gospodarki/>
3. Newsroom 360, „Koronawirus w Europie». Statystyki na 23.01.2022 dla poszczególnych krajów. Ile osób zmarło? Ile zachorowań potwierdzono? Najnowsze dane <https://stronazdrowia.pl/koronawirus-w-europie-statystyki-na-23012022-dla-poszczegolnych-krajow-ile-osob-zmarlo-ile-zachorowan-potwierdzono-najnowsze-dane/ar/c14p1-19913953>

Вакарюк Ксенія,
Чернівецький фаховий коледж бізнесу та харчових технологій
Науковий керівник: Наталія Гриневич,
майстер виробничого навчання, вища категорія

ОРГАНІЗАЦІЯ ДОТРИМАННЯ ВИМОГ ОХОРОНИ ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКИ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ В ПЕРІОД ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ НА БАЗАХ ТОРГОВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ МІСТА ЧЕРНІВЦІ

Однією з головних особливостей підготовки студентів є зв'язок з майбутньою практичною діяльністю. Практика – це навчання безпосередньо на робочому місці. Завдяки практиці, знання, отримані в закладі освіти стають більш конкретними та закріплюються певні навички.

Під час навчання в Чернівецькому фаховому коледжі бізнесу та харчових технологій (ЧФКБХТ) студенти спеціальності «Підприємництво, торгівля та

біржова діяльність» проходять різні види практики на сучасних підприємствах торгівлі міста Чернівці. [2]

Її початок – це завжди проходження навчання й інструктажів з питань охорони праці, правил надання першої медичної допомоги потерпілим від нещасного випадку, а також правила поведінки при виникненні аварії чи пожежі на підприємстві.

В базовому магазині ТОВ маркет «Нива» ФОП Фіщук В., де я проходила практику, навчання з питань охорони праці організовував відділ охорони праці підприємства. Наказом по магазину, з числа його провідних спеціалістів, була призначена особа, на яку покладалось керівництво практикою на підприємстві.

Керівник практики від підприємства і відповідальний за її проведення від закладу освіти (майстер виробничого навчання) не допускали використання практикантів на роботах, не передбачених договором від підприємства і закладом освіти.

Щороку керівниками для навчання студентів-практикантів призначаються кваліфіковані працівники, які мають стаж роботи з даної професії не менше трьох років. Керівник практики від ТОВ маркет «Нива»:

- організовує проходження практики закріплених за ним студентів, визначає кожному практиканту певні ділянки роботи, забезпечує робочим місцем;

- знайомить студентів з організацією роботи на конкретних робочих місцях, допомагає правильно виконати всі завдання, навчає практикантів раціональним методам роботи;

- постійно контролює технологічну роботу практикантів, дотримання ними правил техніки безпеки та їх дисципліну.

Майстер виробничого навчання до початку і під час виконання роботи студентів-практикантів:

- контролював під час роботи дотримання вимог з охорони праці, пожежної безпеки, засвоєння безпечних прийомів в роботі;

- стежив за справністю обладнання, інвентарю, засобів індивідуального захисту, що використовувалися в процесі роботи;

- вживав відповідних заходів, а при необхідності припиняв роботу, якщо виявляв небезпеку здоров'ю або життю студента-практиканта, або практикант застосовує небезпечні прийоми праці. [2]

Згідно з трудовим законодавством студент допускався до роботи лише після проходження інструктажу з техніки безпеки. [1]

За період проходження мною навчальної практики на II та III курсах, в ТОВ маркет «Нива» зі мною були проведені такі інструктажі: [1]

1. Вступний – в перший день провів інженер з техніки безпеки у спеціально обладнаному наочним приладдям місці.

2. Первинний – на робочому місці до початку роботи провів завідувач відділом.

3. Повторний – був проведений вже на III курсі, коли повернулась знову на практику після теоретичного навчання та канікул. За правилами цей вид інструктажу проводиться не рідше одного разу на 6 місяців.

4. Позаплановий – проводиться при порушенні працівником чи студентом-практикантом правил та інструкцій з техніки безпеки, технологічної і виробничої дисципліни, а також при зміні технологічного процесу та умов виконання навчальних завдань. За час практики такий інструктаж не проводився.

Про проходження мною та моїх одногрупників інструктажів проводився запис в журналах реєстрації з питань охорони праці, безпеки життєдіяльності, пожежної безпеки, які зберігаються на підприємстві, та в журналі майстра виробничого навчання. Сторінки журналу реєстрації інструктажу оформлені відповідно до вимог: пронумеровані, прошнуровані та скріплені печаткою.

Під час практики я, як студентка-практикантка, у процесі виконання будь-яких робіт під час перебування на території базового ТОВ маркет «Нива» дбала про особисту безпеку і здоров'я, про безпеку та здоров'я оточуючих людей; дотримувалась вимог нормативно-правових актів з охорони праці, інструкцій з охорони праці для торгових працівників та правил експлуатації торговельного обладнання; виконувала роботи за дорученням керівника практики або під наглядом майстра виробничого навчання; дотримуватися правил переміщення в приміщеннях магазину, використовувала засоби захисту (маску та рукавички); при роботі з ріжучим інвентарем дотримувалась обережності, застосовувала тільки справне обладнання, інвентар, використовуючи їх тільки для тих робіт, для яких вони призначені.

Отже, важливим шляхом підвищення якості знань, умінь та навичок студентів є організація виробничого навчання безпосередньо на підприємстві і важлива роль у цьому належить майстру виробничого навчання, який детально знайомить студентів з базою практики, правилами поведінки на підприємстві та наявними механізмами, пристроями, обладнанням, правилами техніки безпеки.

Список використаних джерел

1. Про охорону праці: Закон України зі змінами і доповненнями // Відомості Верховної Ради України. – 1992. – № 49, ст.668

2. Положення ЧФКБХТ про практичну підготовку здобувачів фахової передвищої освіти // Протокол педради № 04 від 29.11.2021

Веснянка Анастасія
КЗВО «Луцький педагогічний коледж»
Волинської обласної ради
Науковий керівник: Кравець Анатолій,
викладач-методист

ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЇ ДО ЦИВІЛЬНОГО ЖИТТЯ ВETERANІВ РОСІЙСЬКО – УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ШЛЯХОМ ФІЗИЧНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ В МЕДИЧНИХ ЗАКЛАДАХ ВОЛИНИ

Фізична реабілітація – невід’ємна складова соціальної та професійної реабілітації, що використовується як лікувальний і профілактичний метод. Фізичні навантаження в повній бойовій амуніції практично завжди лишають після себе наслідки, що можуть потягнути за собою проблеми з фізичним здоров’ям. Фізична реабілітація є одним з шляхів підтримки демобілізованих військовослужбовців Збройних Сил України.

Експерти закликають владу активізувати роботу з реабілітації військових, які отримали інвалідність захищаючи нашу територіальну цілісність. Тим часом значний внесок у цю справу роблять волонтери, які допомагають державі втілювати в життя реабілітаційні програми, а також працюють безпосередньо з військовими. Завдяки їхнім зусиллям влада стала більше уваги приділяти цьому напрямку громадської роботи, але розв’язати всі проблеми поки що не вдається.

В державі потрібно чітко налагодити та врегулювати процеси реабілітації військовослужбовців після поранень в зоні бойових дій, про що неодноразово наголошувалося на державному рівні. І якщо психологічна реабілітація в деякій мірі налагоджується шляхом надання психологічної допомоги психологами на волонтерських засадах, то фізична реабілітація, як така, практично не існує [1].

Розроблення та впровадження державної стратегії в питаннях соціального захисту ветеранів російсько-української війни покладено на Міністерство у справах ветеранів - центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері соціального захисту ветеранів війни.

Система охорони здоров’я за десятки років була практично знищена. Відповідно, реабілітація, як один із етапів лікування, на державному рівні також відійшла у минуле. Тільки завдяки відповідальним і професійним спеціалістам, а також завдяки приватним лікарням, які працюють на результат, реабілітація існує й досі [2].

За інформацією ЗМІ, загальну клінічну базу в Україні становлять 11 лікарень відновного лікування – усього 1 тис. 888 ліжок, згодом до них

долучилися обласні госпіталі для військових з інвалідністю – ще 7 тис. 248 ліжок, сім фізіотерапевтичних лікарень, понад 12 тис. ліжок ЗАТ «Укрпрофоздоровниці» та відомчих санаторно-курортних закладів [2].

Реабілітація військовослужбовців після поранень потребує тривалого часу, який може тривати від 1–2 до 5–6 місяців і більше [1]. Це потребує терпіння й наполегливості не лише самого пораненого, а й професіоналізму, чуйності та терпіння медичного персоналу.

Пройшовши лікування у шпиталі, військовослужбовці стикаються з проблемою відновлення своєї функціональності. Адже наслідки поранень та тривала прикутість до ліжка з обмеженням рухливості призводять до атрофії та ослаблення м'язів, формуються контрактури, які не дають можливості повноцінно рухатись. Навіть після врятування кінцівки, ефективної репозиції кісткових уламків чи фіксації переломів хребта, необхідна реабілітація. Це дуже важливе завдання, без якого неможливе повноцінне повернення військовослужбовця до мирного життя [1].

15 жовтня 2019 року у місті Луцьк було відкрито новий сучасний центр реабілітації для ветеранів російсько-української війни. Метою діяльності якого є соціальна адаптація та інтеграція пацієнтів у суспільстві, шляхом здійснення комплексних реабілітаційних заходів медикаментозного та немедикаментозного характеру спрямованих на відновлення їх здоров'я та корекцію порушень стану здоров'я.

У цьому лікарняному закладі багато тих, хто побачив пекло війни, перед чийми очима гинули побратими, хто був на межі життя та смерті. Тому й медики у Центрі реабілітації учасників АТО, який створено на базі Волинського обласного госпіталю ветеранів війни, тут лікують не лише тіла, а й душі. Тут усі – неначе свої. Бо по пораду та підтримку сюди йдуть цілими сім'ями.

Фізична та психологічна реабілітація учасниками російсько-української війни здійснюється в Реабілітаційному комплексі «АГАПЕ», який активно та успішно функціонує у селі Боратин, Луцького району. У закладі працюють одні з найкращих лікарів Волині, які допомагають військовим не тільки покращити своє фізичне здоров'я, а й адаптуватись до цивільного життя. На базі комплексу військові проходять реабілітацію з іншими людьми з фізичними вадами здоров'я. Отож, мають можливість проводити дозвілля з відвідувачами комплексу, що також вагомо впливає на їхню психологічну реабілітацію [3].

Будучи свідомими громадянами, українці не можуть залишатись осторонь вирішення проблем реабілітації та адаптації до цивільного життя учасників російсько-української війни, які з 2014 року боронять територіальну цілісність Батьківщини та щоденно виборюють її незалежність. Воїни щоденно

жертвують своїм здоров'ям, ризикують життям задля мирного неба над Україною.

Список використаних джерел

1. Сайт Комунального підприємства «Медичний центр реабілітації учасників бойових дій Луцької міської територіальної громади». URL: <https://www.rehabilitation.lutsk.ua/> (дата звернення: 28.01.2022 р.).

2. Реабілітація військовослужбовців. URL: <https://www.mednean.com.ua/uk/reabilitaciya-vijskovosluzhbovciv/> (дата звернення: 28.01.2022 р.).

3. Діяльність Реабілітаційного комплексу «АГАПЕ». URL: <https://www.agapeukraine.com/> (дата звернення: 28.01.2022 р.).

Волошина Ірина

Кропивницький фаховий коледж харчування та торгівлі

Науковий керівник: Пилипенко Людмила, викладач вищої категорії

БЕЗПЕКА – ЗМІСТ СУЧАСНОГО ЖИТТЯ

Проблеми безпеки життєдіяльності людини – це одні з найактуальніших проблем людства, безпосередньо пов'язані з його виживанням в умовах науково-технічного прогресу, погіршення екологічного стану окремих регіонів та планети в цілому, а також НС соціально-політичного та військового характеру. Об'єктом дослідження безпеки життєдіяльності є людина і оточуюче її середовище, предметом дослідження – безпека людини.

На сьогоднішній день ситуація як в нашій країні, так і в світі є досить складною, і для виживання в кризових умовах кожній людині потрібно орієнтуватися в небезпечних ситуаціях та уміти практично захистити себе і своїх близьких.

Одним з інструментів, який допомагає вирішити питання підвищення рівня особистої безпеки, безпеки оточуючи та навколишнього середовища є навчальна дисципліна «Безпека життєдіяльності».

Безпека життєдіяльності – це інтегральна наука, що вивчає небезпеки та негативну дію на людину екзогенних та ендогенних факторів у всіх сферах життєдіяльності людини (1).

Основними складовими безпеки життєдіяльності є валеологія, ергономіка, гігієна, фізіологія, психологія, кібернетика, енергетика, що тим чи іншим чином можуть впливати на життя та здоров'я громадян. Ці науки направлені на вирішення різних небезпек та ризиків, також вони забезпечують захист та безпеку від різних факторів (2).

Основними завданнями безпеки життєдіяльності є:

- Ідентифікація небезпеки, тобто розпізнавання небезпек із зазначення їх кількісних характеристик.
- Передбачення прояву небезпек, а саме на основі теорії ймовірності та певних статистичних даних.
- Досягнення прийнятного рівня проявлення небезпек.
- Попередження небезпеки та ліквідація їх негативних наслідків що можуть якимось чином зашкодити життю чи здоров'ю людини.
- Розробка та систематизація правил життя та діяльності (2).

Основною метою безпеки життєдіяльності є забезпечення оптимальних умов життя та розвитку для кожної людини окремо та людства в цілому.

Взагалі безпека – це такий стан системи, коли дія зовнішніх та внутрішніх факторів на неї, не призводить до ускладнення чи унеможливлення її функціонування та розвитку. Існують різні види небезпек що можуть загрожувати населенню:

- Потенційна (або вже фактична загроза) – може виникати при будь-якому можливому контакті з негативними якостями об'єктів чи суб'єктів ситуації (загроза військового вторгнення Росії на територію України).

- Уявна, вона є результатом перебільшення чи хибної оцінки негативних якостей ситуації, поведінки конкретних осіб, хибного тлумачення мовних повідомлень та інше (віра в твердження, що заняття спортом шкодить здоров'ю).

- Провокативна – виникає внаслідок прояву окремих особистих негативних якостей людини (таких як: агресивність, грубість, жорстокість, пихатість, гонор тощо) і відповідної реакції на них з боку інших осіб (фейкова інформація щодо небезпечності вакцинування).

- Реальна – це наслідок несприятливої динаміки ситуації з реальними факторами, що загрожують життю та здоров'ю людини (зростання загрози пандемії на COVID).

Отже безпека життєдіяльності вивчає явища, об'єкти, процеси з позиції їх оптимізації за параметрами безпеки, а також управління безпекою, розробка правил та рекомендацій що базуються на основі знання законів, принципів і методів забезпечення безпеки.

Список використаних джерел

1. Желібо Є. П., Заверуха Н. М., Зацарний В. В. Безпека життєдіяльності. Навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів освіти України I-IV рівнів акредитації/ за ред. /Є. П. Желібо, і В.М. Пічі. – Львів: Піча Ю.В., К.: «Каравела», Львів: «Новий Світ», 2012. – 328 с.
2. Запорожець О.І., Халмурадов Б.Д., Применко В.І. Безпека життєдіяльності. – К.: «Центр учбової літератури», 2016 - 448с.

Діяк Петро

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Голуб Л.Б.,
викладач вищої категорії

ДОСЛІДЖЕННЯ ВПЛИВУ ОБІЗНАНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ЩОДО СОРТУВАННЯ СМІТТЯ НА ДОВКІЛЛЯ

Актуальність обраної теми: сортування сміття та необізнаність багатьох людей з питань охорони довкілля, пов'язаних з накопиченням побутових відходів, власного здоров'я, призводить до глобальних екологічних проблем та незацікавленості в їх подоланні.

Мета роботи: вивчити ситуацію щодо утворення і накопичення побутових відходів, зробити висновки про можливі шляхи розв'язання цієї проблеми: сортування сміття для його подальшого використання або утилізації. Повторне використання тари суттєво скорочує кількість відходів, а також сприяє збереженню сировини й енергії.

Для вирішення поставлених завдань протягом травня-червня 2021 року був проведений проєкт «Екомайбутнє», членами УМСА Волинської області, координатором якого є я.

Метою проєкту було навчити дітей та дорослих сортувати сміття правильно.

В процесі роботи над проєктом було заплановано:

- проведення тренінгів під назвою «Мене це дістало. Чи це сміття?»;
- проведення соціопитування;
- придбання сміттєвих баків для сортування сміття;

– проведення бесіди з мешканцями будинку, який був обраним для еко-експерименту.

Було проведено тренінги в Луцькому ліцеї №3 та в молодіжному просторі YMCA смт. Верховина Івано-Франківської області.

Участь у тренінгу взяли учні з 5-9 класів.

Мета тренінгів - навчити дітей сортувати сміття правильно, надати нову та корисну інформацію, також провести соціопитування, перегляд ековідео, після якого відбулося обговорення. Тренінг складався з двох частин:

– Проблема.

– Вирішення проблеми.

В результаті соціопитування з'ясувалось, що ця проблема хвилює більшість. Під час опитування ставили такі питання:

– Чи треба сортувати сміття, чому?

– Чи сортуємо ми зараз сміття?

– Що можна купити на зібрані гроші?

– Чи згоден ти сортувати сміття в м. Луцьк?

Кількість людей охоплено проєктом – 400 осіб.

Термін реалізації: 4 місяці загалом: 2 місяці підготовка та 2 місяці реалізація та підведення підсумків.

Місце реалізації: Volyn YMCA, ліцей №3, простір YMCA смт. Верховина Івано-Франківської області. Проєкт було профінансовано Всеукраїнським Благодійним Фондом „Дух. Розум. Тіло».

– Висновки:

– заходи по просвітницькій діяльності сортування сміття та наявні смітники для розподілу сміття надзвичайно актуальні в сьогоденні;

– при повторному опитуванні учнів виявлено, що практично усі сортують сміття;

– перешкодою для сортування сміття серед населення виявлено відсутність смітників, та/або їх не регулярне вивезення (щодо пластику) [1];

– низька матеріальна зацікавленість вторинної сировини зменшує мотивацію громадян, тому саме просвітницька діяльність і відповідальність кожного громадянина можуть допомогти у вирішенні саме цієї проблеми [2].

Список використаних джерел

1. Стаття «Сортувати чи ні: куди потрапляє сміття із луцьких контейнерів.» <https://12kanal.com/sortuvaty-chy-ni-kudy-potraplyaye-smittya-iz-lutskyh-kontejneriv-foto-video/>

2. Стаття «Мільйонні збитки та переповнене звалище: що не так із сортуванням сміття у Луцьку». <https://www.volyn.com.ua/news/6747-problemi-gazovogo-rodovishcha.html>

Сизюк Антон

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Веснянка В.М.,
викладач біології і хімії, спеціаліст вищої
категорії, викладач-методист

ВПЛИВ АРОМАТИЧНИХ СВІЧОК І ДИФУЗОРІВ НА ФІЗІОЛОГІЧНІ ПРОЦЕСИ ОРГАНІЗМУ ТА НАСТРІЙ ЛЮДИНИ

Ароматерапія – це повноцінний метод лікування, що застосовується багато тисяч років і став для багатьох ритуалом та невід'ємною частиною створення затишку в будинку [1].

У виробництві свічок важливим є якісний парафін, віск або стеарин, що слугують основою даної продукції, адже низькосортний варіант такої сировини може мати у складі канцерогени, які впливають на нервову, серцево-судинну та дихальну системи. Усвідомити, чи якісна ароматична свічка, допоможе її зовнішній вигляд, аромат та вартість [1].

Ароматичні свічки, які покращать настрій та загальний стан організму можна придбати у спеціалізованих майстернях або крамницях, у яких якість продукції зазвичай грає вирішальну роль.

За довгий проміжок часу склалася тенденція, що атмосферу в приміщеннях можуть створити тільки сучасний ремонт, гарний текстиль або дороговартісні меблі. Проте, без наявності приємного та свіжого аромату в них, ніхто не зможе відчувати себе комфортно. Тут на допомогу приходять аромадифузори, які і були створені людиною для того, щоб дарувати приміщенням прекрасні аромати, а сам їх дизайн, стане прекрасним доповненням до будь-якого інтер'єру [2].

Ароматичні дифузори – це прилади безпечні для дітей, тварин, не становлять небезпеки здоров'ю. Для випаровування аромакомпозиції не

потрібне нагрівання, використання нагрівальних елементів чи відкритого вогню, дифузор самостійно, завдяки законам фізики, перетворює рідину в мікрочастинки. Вони можуть зберігатися тривалий час в повітрі та дарувати свій приємний аромат.

Вибираючи аромати для власної оселі, варто знати властивості ароматичних дифузорів та свічок, адже для кожної кімнати потрібно підібрати відповідний аромат [1].

Надати енергії зможе аромат м'яти перцевої, апельсина, кориці або лемонграсу. Саме вони допоможуть легко прокинутися зранку, налаштуватися на позитивний лад і зустріти новий день з посмішкою. Для серця кожного дому – кухні, найкращим вибором стане аромат олії пальмарози, властивість якого стимулювати апетит. На вечірку кращим варіантом буде моля грейпфрута – вона врятує організм від переїдання. На святковий обід підійде суміш ароматів духмяної кориці та солодкої ванілі [2].

Вибираючи аромадифузор з паличками для дитячої кімнати, потрібно бути пильним та обережними, адже дитячий організм дуже чутливий і сприйнятливий на ранніх етапах формування. «Дитячими» ароматами вважається лаванда, валеріана, ромашка, а також троянда [1].

Найкращим варіантом для школярів, студентів – олії мандарина та апельсина, що допоможуть стимулювати роботу мозку під час навчання. Запах тропічного санталового дерева або індійського іланг-ілангу дасть можливість знизити напругу і добре відпочити після важкого робочого дня. Також чудовою розслабляючою дією володіє суміш таких ароматів, як рожеве дерево, ялівець, сосна і лимон [2].

Список використаних джерел

1. Ароматерапія: вплив на організм людини. URL: <https://vashaibolit.com.ua/6205-aromaterapiya-vpliv-na-organzm-lyudini.html> (дата звернення: 26.01.2022 р.).

2. Аромадифузор – що це? Де і як він використовується? URL: <https://aromatika.ua/aromadyfuzor-shcho-tse-de-i-yak-vin-vykorystovujetsya/> (дата звернення: 26.01.2022 р.).

Тесунова Анна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Тесунова О. Г., викладач
вищої категорії, старший викладач

ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ЯК АКТУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ ФАХОВОГО КОЛЕДЖУ

Здоров'я людей належить до числа глобальних проблем, що мають життєво важливе значення для всього людства. Саме тут загострення сьогоденних та майбутніх протиріч може призвести в перспективі до катастрофічних наслідків. Тому дана проблема залишається актуальною та знаходить своє розв'язання у дослідженнях різного рівня.

За даними Е. Булич, Г. Муравова [1, с. 158], у науковій літературі існує 99 визначень поняття здоров'я. За енциклопедичним визначенням здоров'я – це природний стан організму, що характеризується його врівноваженістю із навколишнім середовищем та відсутністю будь-яких хворобливих змін. Здоров'я людини визначається комплексом біологічних (успадкованих та набутих) та соціальних факторів. Останні мають настільки важливе значення у підтриманні стану здоров'я або виникненні і розвитку хвороби, що у преамбулі до статуту Всесвітньої організації охорони здоров'я (ВООЗ) записано: «Здоров'я – це стан повного фізичного, духовного і соціального добробуту, а не лише відсутність хвороб та фізичних дефектів».

На думку вчених-валеологів, «здоровий спосіб життя – це оптимальна для існуючих соціально-економічних та історичних умов організація життєдіяльності людини, яка сприяє формуванню, збереженню і успадкуванню здоров'я, в основі якої знаходиться валеологічний світогляд особистості». На основі результатів аналізу анкет можна виділити різнорівневі групи студентів залежно від їх знань і уявлень про здоровий спосіб життя.

Перша група студентів, що володіє високим рівнем, характеризується наявністю знань про здоров'я як фізичному, психічному і моральному благополуччі, як про здатність до саморозвитку потенціалів власного організму і особистості, про ЗСЖ як сукупності форм і способів життєдіяльності, що дають можливість особистості всебічно розвиватися і вдосконалюватися. Вони регулярно включають у свою життєдіяльність основні елементи здорового способу життя.

Друга група студентської молоді, що відноситься до середнього рівня, характеризується частково сформованою мотивацією на ведення ЗСЖ. Студенти розуміють важливість і необхідність збереження здоров'я, але реальні практичні дії вчиняють зазвичай у присутності інших студентів, за настроєм, за наполяганням дорослих, тобто у них відсутня особиста зацікавленість у веденні ЗСЖ.

Третя група студентів відноситься до поверхневого рівня – це молодь з фрагментарним ставленням до ЗСЖ, неповними і не системними знаннями та вміннями в цій галузі. В основних поняттях орієнтуються на силу, знання в основному побутового характеру, придбані стихійно, не завжди відповідають реальності, інтересу до власного ЗСЖ майже не проявляють.

Людина, що веде здоровий спосіб життя, легше витримує стреси, психоемоційні перевантаження, ефективніше захищається від негативного впливу довкілля. Тому серед інших завдань викладач на заняттях з фізичного виховання значне місце повинен відводити орієнтації студентів на здоровий спосіб життя.

Велику роль у формуванні здорового способу життя відіграє сучасний коледж. 80 % навчального часу належить розумовому розвитку і лише 20 % відводиться на фізичний розвиток. Не завжди у коледжах наявні сприятливі умови для навчання та відпочинку, належний повітряно-тепловий режим, обладнання та ін. У коледжах спостерігається висока наповнюваність аудиторій, не виконується організація великих перерв, знижена рухова активність. На сьогоднішній день, значна частина студентів не виконує ранкову зарядку, не дотримується режим дня, не виконуються гігієнічні вимоги, вони не завжди правильно харчуються, віддають перевагу солодкому, а не фруктам, овочам, часто нормально не снідають. У зв'язку з цим самі студенти у 67 % випадків визначають своє здоров'я як задовільне, у 19 % – як незадовільне.

Одним із компонентів здорового способу життя та правильного його формування є фізичне виховання. Фізичне виховання стимулює не лише стан здоров'я, але пробуджує в людях прагнення жити, рухатись, робити добро, бути активним членом здорового суспільства. В процесі навчання студентів потрібно постійно виробляти не лише потреби, але й навички здорового способу життя.

Педагогічними умовами виховання основ здорового способу життя у студентів є: організація факультативних і гурткових занять, різноманітних виховних заходів з основ здорового способу життя; залучення кожного студента до різноманітної виховної діяльності з урахуванням вікових та психофізичних особливостей; запровадження режиму дня та систематичне дотримання його молоддю як моделі здорового способу життя. Для успішного та вдалого формування здорового способу студентів у коледжах необхідно

вирішити наступні завдання: об'єднати увесь педагогічний колектив для розв'язання завдань щодо формування освіти про здоровий спосіб життя у студентів; довести всі елементи навчально-виховного процесу у відповідність із станом здоров'я і психофізіологічними можливостями студентів і педагогів; здійснювати оздоровче супроводження навчально-виховного процесу, передбачати такі напрямки роботи як: оздоровче обґрунтування та експертиза навчально-виховної роботи, діагностика й корекція здоров'я студентів, профілактичні заходи [2, с. 14].

Отже, здоровий спосіб життя – це комплекс оздоровчих заходів, що забезпечують гармонійний розвиток, зміцнення здоров'я, підвищують продуктивність праці. Фактом є абсолютна безграмотність студентів, щодо здорового способу життя та його цінності, тому необхідно створити систему заходів, де б молодь мала б нагоду отримати кваліфіковані консультації з питань збереження здоров'я та його цінності і де б робота проводилась в трьох напрямках: робота з батьками; робота з викладачами; робота із студентами.

Список використаних джерел:

1. Булич Є. Г., Муравов І. В. Валеологія. Теоретичні основи валеології. Київ: ІЗМН; 2019. 224 с.
2. Волошин О.Р. Здоровий спосіб життя – через школу нового типу. Слобожанський науково-спортивний вісник. Харків, 2019. Вип. 11. С. 13–15.

10. МІЖНАРОДНІ ВІДНОСИНИ, СУСПІЛЬНІ КОМУНІКАЦІЇ ТА РЕГІОНАЛЬНІ СТУДІЇ

Бешта Данило

ВСП «Ковельський промислово-економічний
фаховий коледж ЛНТУ»

Науковий керівник: Грисюк Оксана,
викладач іноземної мови, вища категорія,
викладач-методист

СПОСОБИ ПЕРЕКЛАДУ ТЕРМІНІВ КОМП'ЮТЕРНОЇ ЛЕКСИКИ

Комп'ютеризація суспільства розвивається так швидко та бурхливо, як жодна інша сфера людської діяльності. Відповідно, в умовах масового використання персонального комп'ютера в різних галузях, не лише обмеженому колу спеціалістів-комп'ютерників, але і будь-якому користувачу персонального комп'ютера необхідно вміти застосувати певні найменування для позначення апаратного та програмного забезпечення комп'ютера, оволодіти діями, які виконуються при роботі з ним, та ознайомитися з поняттями, що виникають при взаємодії інформаційних технологій з іншими галузями науки і техніки. Допомогти в цьому може саме знання комп'ютерних термінів.

Тексти в галузі ІТ насичені термінологією, яка несе в собі ключову інформацію. Неточності й помилки при використанні та перекладі термінів можуть стати причиною непорозумінь між фахівцями, а некоректний переклад термінів може негативно вплинути на технологічний процес, реалізацію різних проєктів і розвиток компаній.

Саме тому, дуже важливо дослідити особливості перекладу комп'ютерної термінології. При дослідженні комп'ютерної термінологічної системи слід також звернути увагу на наступну низку особливостей: 1. Процес аналізу комп'ютерної лексики ускладнюється різноманітністю і неоднозначністю термінології

(професіоналізми, жаргонізми, арготизми, сленгізми). 2. Комп'ютерна термінологія у своєму функціонуванні і словотворі підпорядкована законам української мови. Зокрема, найпоширенішими способами словотворення у комп'ютерній лексиці є афіксальний, безафіксний, а також лексико-семантичний. 3. Для комп'ютерної лексики характерне застосування мовної гри і засобів мовної експресії. 4. Причини запозичення з англійської мови зумовлені розвитком комп'ютерних технологій в англomовних країнах, а саме – у США.

Термін (від лат. *terminus* – межа, кінець) – це слово або словосполучення, яке позначає поняття певної галузі знань чи діяльності людини.

Основними ознаками терміна є: 1) системність; 2) точність; 3) прагнення до однозначності у межах своєї терміносистеми; 4) наявність дефініції [1].

За будовою терміни можна поділити на три групи: • прості – *matrix*, *modem*; • складні – *software*, *workstation*, *interface*; • терміни-словосполучення – *flat liquid crystal device (LCD) display*, *letter quality printing*. При досить частому вживанні терміни-словосполучення замінюються аббревіатурою, яка згодом може входити до складу іншого складного терміну.

Для перекаду англomовних термінів українською мовою використовують декілька шляхів. А саме: транскодування; калькування; описовий переклад; еквівалентний переклад.

1. Спосіб транскодування полягає в передачі звукової або графічної форми слова вихідної мови засобами абетки мови перекладу. Складовими частинами транскодування є транслітерація, транскрипція, змішане та адаптоване кодування. Розглянемо кожен із них окремо: Транслітерація: *commutator* – комутатор; *processor* – процесор; *operator* – оператор; *monitor* – монітор; *printer* – принтер; Транскрибування: *tuner* – тюнер; *browser* – браузер; *site* – сайт; *display* – дисплей. Змішане транскодування: *on-line* – он-лайн; *interface* – інтерфейс; *chipset* – чіпсет. Адаптоване транскодування: *profile* – профіль; *matrix* – матриця; *domain* – домен; *command* – команда; *card* – карта; *menu* – меню; *viewer* – в'ювер.

Калькування – переклад лексичних одиниць оригіналу шляхом заміни їх складових частин – морфем або слів – їх лексичними відповідниками в мові перекладу. Калькування як прийом перекладу частіше застосовується в перекладі складних слів (термінів). Воно може застосовуватися також стосовно тільки одного з компонентів складеного слова (терміна). Нерідко в процесі перекладу транскрипція і калькування використовується одночасно. Наводимо наступні приклади: *control panel* – панель управління; *matrix printer* – матричний принтер; *hot keys* – гарячі кнопки; *file system* – файлова система; *computer network* – комп'ютерна мережа; *mailbox* – поштова скриня [2].

Описовий переклад – слово замінюється в мові перекладу словосполученням, яке адекватно передає зміст слова. Для того, щоб правильно застосувати такий прийом перекладу, необхідно добре знати предметну сферу тексту, що перекладається, щоб правильно розкрити зміст позначеного терміном поняття. Пропонуємо розглянути наступні приклади: *burning* – запис компакт диска; *freeware* – безкоштовне програмне забезпечення; *software* – програмне забезпечення; *protocol* – метод передачі даних [3].

Еквівалентний переклад – значення англійського слова повністю відповідає значенню одного українського слова. Цей вид перекладу досить поширений при перекладі англійських комп'ютерних термінів, хоча в

українській мові існує не надто велика кількість слів-відповідників у цій галузі. Ми можемо навести наступні приклади еквівалентного перекладу: keyboard – клавіатура; memory – пам'ять; message – повідомлення; mode – режим; screen – екран; desktop – робочий стіл; network – мережа; bar – панель; drive – дисковод; error – помилка.

Із прикладів, які ми опрацювали, можна вивести таку закономірність: найбільш уживаним шляхом перекладу є транскодування, а найменш уживаним – калькування. Комп'ютерна термінологія є, мабуть, найдинамічнішою із термінологічних систем, і в ній навряд чи колись можна буде поставити крапку та вважати дослідженою, оскільки інновації в комп'ютерній техніці розвиваються досить стрімко.

Список використаних джерел

1. Синдега Р.Є. Роль терміна у фаховому дискурсі з проблем комп'ютерних наук та інформаційних технологій. – 2012. – Вип. 28. – С. 379–384.
2. Соколова І. Моделі утворення комп'ютерних термінів англійської мови та їх переклад українською. Дніпропетровськ, 2006. – Т.18. – С. 44–47.
3. Карабан В.І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми/ В.І. Карабан. – Вид. 4, випр. – Вінниця: Нова книга, 2004. – 576 с.

Дорош Аліна

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Новосад Ніна Петрівна,
викладач іноземної мови, спеціаліст I категорії

ОСНОВНІ ВІДМІННОСТІ МІЖ БРИТАНСЬКИМ ТА АМЕРИКАНСЬКИМ ВАРІАНТАМИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Англійська мова є однією з найпоширеніших мов світу, яку використовують як універсальну мову для спілкування та введення бізнесу. Велика Британія та США мають спільну мову, але варіанти англійської в двох країнах помітно відрізняються.

Тому метою нашої роботи є дослідження відмінностей між британським та американським варіантами англійської мови. Відмінність у варіантах англійської не є приводом для непорозуміння під час спілкування жителів двох

країн. Проте під час вивчення англійської як іноземної, слід звернути увагу на різницю у всіх мовних аспектах (лексичі, граматичі, фонетичі), для налагодження комунікації з носіями мови. Тому питання дослідження різниці між британською та американською англійською є актуальним і сьогодні.

Дослідженням відмінностей між британським та американським варіантами англійської мови присвячено праці таких науковців як: Дж. Уїзерспуном, С. Джонсоном, Дж. Креппом, Г. Г. Бондарчук, І. В. Зикова, Г.Н. Бабич, Г. Б. Антрушина, Т. І. Арбекова, Ю. Зацний, Р. Кріцберг, Д. Е. Розенталь [1].

В нашій роботі ми розглянемо відмінності в орфографії (правописі), фонетичі (вимова), граматичі та лексичі.

Американський варіант написання слів тяжіє до спрощення. Зокрема, різниця у правописі:

- слова, в яких ненаголошене закінчення «-our» у британській (наприклад, «colour», «flavour») пишуться без «u» в американському варіанті (наприклад, «color», «flavor»);

- іменники, які закінчуються на «-ce» в британському варіанті (наприклад, «offence», «defence»), пишуться з «-se» в американському варіанті (наприклад, «offense», «defense»);

- в британській англійській відбувається подвоєння «l» в ненаголошеному складі перед суфіксами (наприклад, «modelling», «traveller»), так в американському варіанті подвоєння не відбувається е у США (наприклад, «modeling», «traveler»);

- слова, в яких ненаголошене «-re» у британському варіанті англійської (e.g. «centre», «fibre»), пишуться з «-er» у американському (e.g. «center», «fiber») [3].

Одна з відмінностей у вимові між британським та американським варіантами це інтонація. В британському варіанті інтонація має безліч характеристик, в американському варіанті вона рівна і має спадаючий тон.

Розглянемо основні відмінності в фонетичі британського та американського варіанту англійської:

- у британському варіанті після голосних не вимовляють [r] (наприклад, car [ka:]), американці не «ковтають» звук [r].;

- в британському варіанті голосний [a:], в американському вимовляється звук [æ] (наприклад, class [kla:s] -[klæs], dance [da:ns] -[dæns]);

- буква «o» в британському варіанті звучатиме як [o:], в американському звучатиме схоже на звук [ɑ:];

- в американському варіанті звук [ju:] після приголосних зазвичай має слабо виражений [j], який в мові багатьох американців майже зникає і такі

слова як student, new, duty звучать як [`stu: dent], [nu:], [` du: ti] на відміну від британських [`stju: dent], [nju:], [` dju: ti] [3].

Граматика в американській англійській, на відмінну від британського варіанту, також має тенденцію до спрощення. Американці використовують прості часи групи Simple (Present, Past, Future Simple). В США ви частіше почуєте минулий звичайний, так як в Великобританії теперішній доконаний. Утворення неправильних дієслів (irregular) в американському англійському відрізняється від британської версії (наприклад, :spoil-spoilt-spoilt:, :dream-dreamt-dreamt: в британському варіанті та :spoil-spoiled-spoiled:, :dream-dreamed-dreamed» в американському).

Суттєва різниця між британським та американським варіантами англійської помітна в лексиці. Низка значень в британській та американській англійській позначаються різними словами. Наприклад, консервна банка: «can»/ «tin» (брит. англ. /амер. англ.), кукурудза: «corn»/ «maize», розклад: «schedule»/ «timetable», мобільний телефон: «mobile phone»/ «cellphone», ліфт: «lift»/ «elevator», таксі: «cab»/ «taxi», метро: «underground»/ «subway», осінь: «autumn»/ «fall». Також є слова, які однаково звучать, але мають різні значення, наприклад, «pants» – штани (амер.англ.), труси (брит.англ.), «vest» – майка (амер.англ.), жилет (брит.англ.) [2].

Отже, ми дослідили основні відмінності американської та британської варіантів англійської мови і з'ясували, що американська англійська має тенденцію до спрощення, особливо у вимові та граматиці. Основна відмінність полягає саме у лексиці. Носії британської та американської англійської, незважаючи на різницю, розуміють один одного. Проте вивчаючи англійську як іноземну, краще оволодіти двома варіантами: як американським, так і британським для кращого розуміння та комунікації.

Список використаних джерел

1. Бондарчук Г.Г. Основные различия между британским и американским английским / Г.Г. Бондарчук. – М.: Флинта, 2008. – 136 с.
2. Dr Don R. McCreary. British and American English. Macmillan English Dictionary. – Oxford: Macmillan publishers Limited, 2002.
3. <https://grade.ua/uk/blog/raznitsa-mezhdu-britanskim-i-amerikanskim-anglijskim-podrobnyj-gajd/>

Заєць Катерина Олександрівна
Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»
Науковий керівник: Мокриденко Олена,
викладач іноземної мови першої категорії

ЛЕКСИКО-ГРАМАТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОМОВ НА ЦЕРЕМОНІЯХ ВРУЧЕННЯ НАГОРОД

Уміння висловлювати власну точку зору конкретно, правильно та зрозуміло є корисними майже за будь-якої діяльності.

Для акторів, ораторів чи викладачів риторика стає професійним інструментом формування громадської думки. З моєї точки зору, особливу увагу на структуру свого мовлення мають приділяти всесвітньо відомі постаті, такі як актори, співаки тощо. Вони часто виступають на сцені, працюють на камеру, беруть участь у різноманітних телевізійних шоу, за ними спостерігає велика кількість глядачів і шанувальників, тому висловлювання та думки – це їх репутація.

Існує велика кількість нагород за досягнення у тій чи іншій сфері: спорт, наука, мистецтво, музика, акторство. На телебаченні доволі часто можна побачити саме церемонії їх вручення. У своїй дослідницькій роботі я вирішила описати та проаналізувати виступи кількох знаменитостей на одній із найпопулярніших і відомих світових церемоніях нагородження – «Оскар».

Більшість зірок готують свої промови задовго до церемонії. В останні роки популярність «Оскара» знизилася, оскільки для глядачів церемонія здається задовою та нудною. Тому промови з подякою для переможців обмежили 45 секундами. Незважаючи на невелику кількість часу, відведеного на висловлення, знаменитостям вдається справити враження на аудиторію. Переможці дуже часто розкривають важливі глобальні проблеми, такі як проблеми економіки, расизм, проблеми навколишнього середовища тощо. Оскільки подібні церемонії дивляться багато людей з різних країн світу, такі заходи є хорошою нагодою сказати щось дійсно важливе та гідне уваги суспільства.

Взагалі промови зазвичай мають певну структуру. Перш за все, переможці прагнуть висловити глибоку і щирю вдячність якомога більшій кількості людей, якимось чином мають відношення до отримання нагороди.

Зазвичай це батьки, близькі родичі, а також режисери, оператори та інші учасники колективу.

Досліджуючи різні виступи, я проаналізувала спільні та відмінні риси промов знаменитостей, виділивши найпоширеніші фрази та вирази, які вони використовували.

На церемонії вручення премії «Оскар» деякі переможці готують велику промову, розповідаючи про фільм або розкриваючи проблему, інші ж обмежуються кількома виразами, а деякі – кількома словами.

Зазвичай переможці починають з подяки «*the Academy*» (з англ. «академії»), «*my cast and crew*» (з англ. «акторському складу та знімальній групі»), «*everybody I've ever met in my entire life*» (з англ. «всім, кого я зустрічав/ла в житті») тощо[1]. Іноді, особливо жінки, дякують зовсім несподіваним людям і починають згадувати всіх, хто вплинув на їхній успіх. Наприклад, Наталі Портман подякувала своєму візажисту, оператору і навіть своїй першій рекламі, а Пенелопа Круз подякувала не менш ніж трьом зі своїх попередніх директорів[1].

На 88-й церемонії вручення премії «Оскар» переможцем у номінації «Кращий актор» став Леонардо Ді Капріо. Незважаючи на перемогу, він привітав інших акторів, які були номіновані, підкреслюючи їхню чудову роботу: «*I have to congratulate the other incredible nominees this year for their unbelievable performances*» (з англ. «Я повинен привітати інших неймовірних номінантів цього року з їх неймовірними іграми»). Дякуючи родині та колегам він вимовив фразу «*I have to thank everyone from the very onset of my career*» (з англ. «Я повинен дякувати всім з самого початку своєї кар'єри»). Використовуючи модальне дієслово «have to» та іменник «onset», Ді Капріо висловлює свою вдячність усім людям, які зробили внесок у його кар'єру з моменту її створення[2].

Хоакін Фенікс, який переміг у номінації «Краща чоловіча роль», виголосив чудову і досить довгу промову на церемонії вручення премії «Оскар» у 2020 році. Дякуючи всім присутнім, рідним і колегам, актор не використовує звичних фраз «*I am so grateful*» (з англ. «я так вдячний») або «*I want to thank all of you*» (з англ. «я хочу подякувати всім вам»). На початку, як багато його колег-переможців, Фенікс наголошує, що цінує роботу інших номінованих акторів, кажучи: «*I do not feel elevated above any of my fellow nominees*» (з англ. «Я не відчуваю себе вищим над жодним із моїх колег-номінантів»), а також пояснює: «*We share the same love, the love of film and this form of expression has given me the most extraordinary life*» (з англ. «Ми поділяємо ту саму любов, любов до кіно, і ця форма вираження подарувала мені найнезвичніше життя»). Більшу частину промови актор приділяє проблемам рівності та байдужості. Він

каже: «*The greatest thing that it has given to me and many of us is the opportunity to use our voice for the voiceless*» (з англ. «Найбільше, що це дало мені та багатьом з нас – це можливість використовувати наш голос для тих, хто його не має»). Тут актор використовує прикметник у найвищому ступені порівняння, щоб показати цінність своїх здібностей. З іншого боку, Хоакін Фенікс навіть засуджує людей, кажучи: «*We go into the natural world and we plunder it for its resources*» (з англ. «Ми йдемо в світ природи і грабуємо його заради його ресурсів»), але в той же час він каже: «*Human beings, that our best, are so inventive and creative and ingenious*» (з англ. «Люди, які в нас найкращі, такі винахідливі, креативні та геніальні»), що закликає до творчості та геніальності, яка притаманна людині [3].

Підводячи підсумок, загальна риса виступів знаменитостей – подяка, зазвичай адресована сім'ї, батькам, колегам, команді, а деякі переможці вдячні людям, які допомагали їм на початку кар'єри. Крім того, вони намагаються вплинути на важливі соціальні, економічні чи екологічні проблеми, адже щороку їх дивляться мільйони глядачів з усього світу, що є хорошою нагодою донести більшості проблеми сьогодення.

Ковальчук Владислава

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Бультіна Д.В.,
викладач іноземної мови, спеціаліст

ВАЖЛИВІСТЬ ЗНАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ДЛЯ ФАХІВЦІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОЇ СПРАВИ

Сьогодні багато людей подорожують світом. Одні – для пізнання інших культур і народів, другі – для виробничих потреб, тощо. Завдяки цьому зростає роль іноземних мов в сучасному світі. Стара приказка говорить: «Скільки мов ти знаєш, стільки разів ти людина». Тобто, чим більше мов на сьогодні ти знаєш, тим краще. Адже, кожна мова – це ключ, який відкриває двері до чогось свого, до чогось нового.

Знання іноземних мов є вкрай важливим, особливо, якщо вмієш оперувати в певній професійній сфері, зокрема в готельно-ресторанному бізнесі. В такій відкритій для подорожей та нових вражень країні, як Україна,

стрімко зростає кількість готелів і ресторанів. А в них потрібні фахівці, адже саме завдяки персоналу складається думка про заклад, виникає бажання повертатися до нього ще й ще. Фахівець готельно-ресторанної справи є однією із найбільш престижних професій, адже вміння володіти навичками іноземних мов, особливо англійською, як найпоширенішою мовою в світі, сприяє порозумінню між гостями і персоналом та якісного їх обслуговування.

Метою дослідження є оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації, так і отримання професійно спрямованої іншомовної компетентності для успішної подальшої професіоналізації у сфері готельно-ресторанної справи.

До переліку тем усного професійно орієнтованого спілкування фахівців готельно-ресторанної справи відносимо: категорії закладів розміщення та закладів харчування, послуги, зручності та засоби обслуговування закладів розміщення, послуги та засоби обслуговування закладів харчування, здійснення резервувань, привітання гостей, процедура реєстрації, вирішення проблем у процесі реєстрації, аналіз потреб клієнтів, службу прибирання, обслуговування номерів, здійснення оплати за проживання, сервірування столу, подавання їжі та напоїв у номери, обговорення меню, приймання замовлення у закладах харчування різних категорій, типові меню закладів харчування різних категорій, правила кухні, національні страви, толерування культурних відмінностей, оплату рахунку в закладі харчування.

При вивченні важливостей знання іноземної мови для фахівців готельно-ресторанної справи, виділяють п'ять комунікативних стратегій, які використовуються адресантом [1,с.23] для досягнення комунікативних цілей [2]:

1) інформативні: впливають на вербальну і невербальну поведінку співрозмовника. Дана група стратегій включає в себе повідомлення, інформування, запит інформації опис, розповідь, нагадування, уточнення та ін. [3,с.42]:

What can I do for you? (Що я можу зробити для вас?)

What kind of room would you like? (Яку кімнату ви б хотіли?)

2) аргументативні: мовленнєвий вплив на адресата з метою заохочення його до виконання певних дій [4,с.171], виклад аргументів працівників спрямований на доказ або спростування запровадження додаткових готельних послуг, актуальності інструкцій щодо сервірування столу, тощо:

It will do (Буде зроблено)

We have to increase occupancy rate considerably this season (Цього сезону ми повинні значно збільшити заповнюваність)

3) експланаторні: для надання вказівок та пояснень персоналу готелів та закладів їхніми керівниками:

The guests shouldn't worry about their possessions (Гості не повинні турбуватися про свої особисті речі)

According to the hospitality standards a change of bed linen is done once for five days (Відповідно до стандартів гостинності зміну постільної білизни роблять один раз на п'ять днів)

4) пізнавальні: завдяки цим стратегіям адресант засвоює представлену ним інформацію і реалізує за допомогою мовленнєвих формул типу:

That's about it (Ось і все)

You've got a point here (Ви маєте рацію)

5) довідкові стратегії використовуються фахівцями готельно-ресторанної справи з метою надання клієнтам довідкової інформації щодо послуг готелів та закладів харчування, відомостей про роботу закладів торгівлі, зв'язку, побутового обслуговування, які розміщені у готелі:

Our service bureau can arrange a trip/a visit to the theater for you (Наше сервісне бюро може організувати для вас поїздку/відвідини театру)

We can have a table reserved for you (Ми можемо забронювати для вас столик)

Отже, іноземна мова є одним з найбільш ефективних інструментів для ведення готельно-ресторанного бізнесу та успішного кар'єрного росту. Іноземні мови сприяють культурному розвитку, обміну досвідом та порозумінню між людьми. Саме професіонал володіє не лише високим рівнем мови, але й вміє застосовувати її в певній сфері послуг і обслуговувати клієнтів на високому рівні.

Список використаних джерел

1. Ващило О. В. Етапи навчання майбутніх інженерів-механіків англійського професійно орієнтованого монологічного мовлення. Вісник Черкаського університету: Педагогічні науки. 2017. № 15. С. 18–23

2. Иссерс О. С. Коммуникативные стратегии и тактики русской речи. Омск: Изд-во Омск. гос. ун-та, 1999. 284 с.

3. Семеряк І. 3. Соціокогнітивний підхід до формування стратегій іншомовного професійно орієнтованого спілкування майбутніх програмістів з використанням Інтернету: дис. ... канд. пед. наук: 13.00.02 / Терноп. нац. пед. ун-т імені Володимира Гнатюка. Тернопіль, 2016. 188 с.

4. Шелестюк Е. В. Текстовые категории аргументативности, суггестивности и императивности как отражение способов речевого воздействия. Вестник Челябинского государственного университета. Серия «Филология. Искусствоведение». 2008. Вып. 26. № 30 (131). С.170–175.

Луцик Юлія

ВСП «Ковельський промислово-економічний
фаховий коледж Луцького НТУ»

Науковий керівник: Хилюк Ольга, викладач
вищої категорії

ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ СТУДЕНТАМИ ТЕХНІЧНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

Орієнтація нашої держави на світовий освітній простір пов'язана з прагненням визнання нашого вітчизняного фахівця та стандартів освіти у більшості високорозвинених країн. Наразі курс «Іноземної мови за професійним спрямуванням» є одним з найпотужніших та найважливіших галузей у системі освіти вищих навчальних закладах України [1].

Вивчення іноземних мов було і залишається на довгі роки актуальним та проблематичним питанням для студентів технічних/ немовних спеціальностей. Вивчаючи мову у фаховому коледжі технічного спрямування доречним постає питання викладання мови за професійним спрямуванням, оскільки учасник освітнього процесу повинен бути професіоналом своєї справи й доречним є опанування мовних фахових умінь та навичок, які б зробили з нього спеціаліста вищого рівня. Але, звертаючи увагу на існуючі проблеми у викладанні іноземної мови повсякденного спрямування, можемо стверджувати, що ускладненим буде й викладання фахової мови. Студентові не достатньо володіти лексикою, граматиною та мовленнєвими кліше, якими він користується на звичайних заняттях з іноземної мови. Вивчення фахової мови робить обов'язковим наявність певної мовної та мовленнєвої підготовки, оскільки фокусом вивчення стає спеціалізована лексика, застосування тих чи інших граматичних конструкцій, що потребують спеціалізованих знань з термінології. Викладання англійської мови за професійним спрямуванням повинно здійснюватися паралельно зі спеціальною підготовкою. За умови паралельного навчання іноземної мови і професії, метою навчання є здатність використання студентами іноземної мови для вирішення актуальних професійних завдань на момент навчання [2]. Отже, існують певні особливості, які слід врахувати при організації та проведенні практичних занять.

По-перше, для успішного представлення фахової лексики, необхідно чітко визначити кількість лексичних одиниць, склавши словник-мінімум професійної лексики, який слугуватиме стандартом. Науковці зазначають, що

можна навчити студентів фахової лексики лише у межах певної відібраної тематики, яка стоятиме найближче до основних питань профільуючої дисципліни факультету. Таким чином, велике значення має обсяг запропонованого матеріалу, адже для результативного навчання студентів необхідна мінімально достатня кількість нової іншомовної лексики, яка б відповідала їхнім потребам та забезпечувала досягнення комунікативної достатності для повноцінного мовленнєвого спілкування в обмеженому колі типових комунікативних ситуацій майбутніх фахівців

По-друге, опрацювання навчального матеріалу має відбуватися на базі фахових текстів. Для оптимізації сприйняття та засвоєння, матеріал має бути представлено за допомогою різних засобів презентації, тому наявність у текстах таблиць, схем, графіків, та інших паратекстуальних засобів сприяють кращому розумінню студентами термінологічних одиниць та вираженою з їхньою допомогою фаховою інформацією. Тексти за фахом є джерелом словникового запасу студентів, прикладом вживання фахової лексики у контексті, що допомагає конкретизувати значення слів, пояснити й уточнити випадки їх вживання у відповідності до усталених мовних норм і стандартів [1].

Вивчення іноземної мови є важким процесом, що вимагає терпіння, великої концентрації та впевненості в успішності його завершення. Тому щоб домогтися результатів у вивченні іноземної мови, необхідна відповідна мотивація, адже без якої бажання зникає дуже швидко і процес вивчення мови втрачає ефективність. Мобільність студентів, покращення якості освіти і реальний доступ до світових ринків праці – все це реалії сьогодення, тому домінуючим мотивом у вивченні іноземної мови сучасної молоді є прагматичний мотив, тобто оволодіння іноземною мовою з метою застосування набутих знань у професійній діяльності та соціальній міжособистісній комунікації [2]. А, отже, для підсилення мотивації студентів не варто забувати про цікавість студентів до всього нового та переплітати це все разом, таким чином формуючи хороше підґрунтя для вивчення іноземних мов.

Список використаних джерел

1. Ірчишина М. В. Викладання іноземної мови за професійним спрямуванням на немовних факультетах. http://confcontact.com/2014_04_25edu/20_Irchishina.htm
2. Олеськова Г. Г. Викладання іноземної мови за професійним спрямуванням студентам медичного коледжу. <https://fs01.vseosvita.ua/01007aiy-ce81.pdf>

Яровой Роман

Відокремлений структурний підрозділ
«Фаховий коледж технологій, бізнесу та права
Волинського національного університету імені
Лесі Українки»

Науковий керівник: Шутовська Л. В.,
викладач іноземної мови, спеціаліст

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ БРИТАНСЬКОГО СЛЕНГУ

Сучасні діалекти – це результат багатовікового розвитку. Вищою формою існування мови є літературна мова, протиставлена діалектам, просторіччю, арготю тощо. У сукупності всі форми існування певної мови утворюють загальнонародну мову.

Класифікація діалектів англійської мови викликає певні труднощі через відсутність прийнятих єдиних критеріїв, як приклад можна навести класифікацію А. Елліс: північні діалекти, середні діалекти (або діалекти Мідленду), східні діалекти, західні діалекти та південні діалекти [1].

Поняття «діалект» та «сленг» відносяться до нелітературної мови, їх відрізняє сфера застосування, де діалектом користуються люди окремого місця проживання (зазвичай регіону), а сленгом – окремі кола людей, певної вікової категорії. Крім того, ці терміни схожі за своїм значенням, наприклад, в Лондоні, можуть користуватися одночасно як діалектом Кокні, так і молодіжним сленгом. Тому, розглядати такі терміни у відриві одне від одного є некоректним.

Сленг – це більше, ніж просто аббревіатура. Уперше використали сленг у своїх п'єсах Томас Деккер, Томас Міддлтон та Вільям Шекспір ще у 16 столітті [2]. У 1566 році, була опублікована книга Томаса Хармана «*A Caveat or Warning for Common Cursitors, vulgarly called vagabonds*», з використанням сленгу.

У 1698 році був опублікований «*New Dictionary of the Canting Crew*» (автор Б. Є. Гент), в який додатково включені деякі ознаки цього мовного явища. У ньому домінують сленгізми 18 століття. У 1785 році був виданий у 5 виданнях «*The Classical Dictionary of the Vulgar Tongue*», автором якого є Капітан Френсіс Гроз. Книга Гроза вважалася офіційною заміною «*Slang Dictionary*» [2].

Є цілий ряд різних видів британського сленгу, найвідоміший з яких римований сленг.

Наприклад, у Лондоні популярний так званий «*cockney English*». «*Cockney*» – це уродженець східної частини Лондона (*East End*). Однак, на

сьогоднішній день, ті хто говорять на діалекті «*cockney*», живуть у східній частині міста. У зв'язку з розселенням жителів, він став популярним і в інших районах Лондона. Цікаво, що для «*cockney English*» характерний так званий «*rhyming slang*» – так званий римований сленг: *Apples and pears (it means stairs)*.

Деякі види сленгу були винайдені у зв'язку з необхідністю для забезпечення секретності, такі, як тюремний жаргон, що походить від злодіїв «*cant*», і «*Polari*» – різноманітність слів сленгової лексики, що використовується представниками меншин в Британії і Сполученому Королівстві. Сленг використовується також для самоідентифікації або почуття приналежності до певного ряду професій, в першу чергу, збройні сили, будівельна галузь. Сленг постійно змінює мову та свої регіональні особливості (сленгом послуговується значна частина мовців незалежно від соціального стану чи статусу).

Приклади британського сленгу:

1. *ACE* – крутий, неймовірний, ідеальний

У ролі дієслова це сленгове слово також може означати: скласти іспит з відмінним результатом.

e.g. Jenny aced the lab experiments.

2. *All to pot* – коту під хвіст

e.g. The birthday party went all to pot when the clown turned up drunk.

3. *Blimey* – Отакої! / Я в шоці!

Це англійське слово в сленговому значенні виражає виключно приємне здивування або шок.

e.g. Blimey! Look at that!

4. *Blinding* – сліпучий

e.g. That tackle from the Spanish player was blinding.

5. *Bob's your uncle / Fanny's your aunt* – усе гаразд / ось і все

Ці дві англійські фрази мають однакове значення. При цьому перша є набагато більш поширеною і відомою не лише носіями мови. А ось другою вже цілком можна здивувати!

e.g. Get the food, put in the microwave, heat it up, then bob's your uncle, ready to eat.

6. *Brass monkeys* – дуже холодно

e.g. You need to wear a coat today, it's brass monkeys outside.

7. *Cheers!* – За здоров'я! / Будьмо! / Дякую!

e.g. Cheers for getting me that drink, Steve.

8. *Chuffed* – гордий

e.g. I'm feeling proper chuffed I won that.

9. *Damp Squib* – провал, фіаско

e.g. The party was a bit of a damp squib because only Richard turned up.

10. *Fortnight* – 2 тижні (поспіль)

e.g. I'm going away for a fortnight to Spain for my summer holiday.

Слід зазначити, що сленг – це особлива та невід’ємна частина будь-якої мови, тим паче англійської та британської. Сленг спрощує спілкування, його розуміють в певних колах спілкування, що є його перевагою.

Список використаних джерел

1. 25 британських сленгових слів та виразів, які варто почати використовувати просто зараз [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: <https://cambridge.ua/uk/blog/25-britanskih-slengovih-sliv-ta-viraziv/>.

2. Британський сленг [Електронний ресурс] – Режим доступу до ресурсу: uk.wikipedia.org/wiki/Британський_сленг.

3. Jan G. American's guide to the British language: really, they talk like this every day. / Geris Jan., 2003.

Яценко Наталія

Комунальний заклад «Луцька загальноосвітня школа I-III ступенів № 15 Луцької міської ради Волинської області»

Науковий керівник: Пукало Світлана,
вчитель англійської мови вищої категорії,
старший вчитель

РОЛЬ СОЦІАЛЬНИХ СЕРВІСІВ У ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В УМОВАХ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ

Необхідність вивчення іноземних мов задля підвищення ефективності спеціаліста на ринку праці зумовлена та тісно пов’язана з процесом переходу до інформаційного суспільства. Рівень володіння іноземною мовою є важливою складовою успішності реалізації молодшої людини у сучасному інформаційному світі. Але у реаліях сьогодення, зумовлених поширенням вірусу Covid-19, якісне навчання та високий рівень оволодіння знаннями напряму залежить від рівня оволодіння комп’ютерними технологіями та можливостями глобальної мережі. У зв’язку з цим особливого значення набувають інформаційні технології (ІТ), які відкривають нові перспективи для

оптимального розвитку умінь і навичок здійснення спілкування іноземною мовою.

Метою навчання іноземній мові в навчальних закладах є формування іншомовної компетенції, одним з елементів якої є вміння вести бесіду як при особистій присутності учасників розмови, так і вміння спілкуватись засобами всіляких сервісів та служб мережі Інтернет, адже на сучасному етапі технологічного розвитку, спілкування у всесвітній мережі розглядається вже не як додатковий, а як окремий рівноправний вид людського спілкування. Саме це зумовило наш інтерес до вивчення даної теми.

Проблему інтерактивного навчання учнів англійської мови вивчали численні автори: О. Пометун, Л. Пироженко, Г. Сиротенко, Є. Задоя, В. Редько та інші. Більшість авторів вважають, що використання комп'ютерних технологій при інтерактивному навчанні англійської мови сприяє покращенню результативності такого навчання, активізації пізнавальної діяльності студентів, залучає студента до безпосередньої дії. Щодо використання мережі Інтернет та соціальних мереж при вивченні англійської мови, М. Сілберман та А. Ванганді вважають, що майбутнє навчання іноземних мов – саме за соціальними мережами, і безпосередня присутність студента на занятті у майбутньому не буде потрібна, адже заняття будуть проводити в режимі онлайн [1, с. 84].

Мережевим соціальним сервісом можна вважати віртуальний майданчик, що зв'язує людей в мережеві спільноти за допомогою програмного забезпечення, комп'ютерів, об'єднаних в мережу Інтернет. Головною ознакою мережевого соціального сервісу є групова взаємодія користувачів Інтернету [2].

Вчені відзначають, що соціалізація особистості за допомогою мережевих сервісів і глобальної мережі відбувається досить ефективно і непомітно завдяки декільком факторам:

- спрощене встановлення соціальних контактів завдяки відсутності зорового контакту, страху до спілкування й інших психологічних бар'єрів;
- можливість досить швидкого обміну інформацією без обмеження її форми (текстова, графічна, аудіовізуальна, аудіальна тощо);
- можливість дистанційного спілкування з представниками інших культур;
- ефективний тайм-менеджмент.

У дидактичному плані мережа Інтернет включає, щонайменше, два основні компоненти: форми телекомунікації та інформаційні ресурси. Інформаційні ресурси мережі Інтернет містять текстовий, аудіо та відео матеріал за різноманітною тематикою різними мовами. До форм телекомунікації належать електронна пошта, чат, форуми, ICQ, відео -, веб-

конференції, а також соціальні сервіси. Як комунікаційний інструмент Інтернет розширює процес дистанційного навчання.

Основні комунікаційні технології, що існують у кіберпросторі, які можна активно використовувати в процесі навчання іноземної мови, можна поділити на дві групи: 1) засоби синхронної комунікації і 2) засоби асинхронної комунікації [3. С. 32].

Засоби синхронної комунікації – це Інтернет-засоби, що дозволяють спілкуватися в режимі реального часу (чат, відеочат і аудіочат). Прикладами засобів, що надають можливість синхронного спілкування за допомогою чату і голосового зв'язку є Skype, Messenger, Viber, Whatsapp.

Засоби асинхронної комунікації – це Інтернет-засоби, що дозволяють обмінюватися інформацією із затримкою в часі (форуми, електронна і аудіо пошта, сайти, блоги тощо).

Проведене нами дослідження показало, що усі учні користуються мережею Інтернет для отримання інформації, більшість мають власний профіль у соціальних мережах, відтак, використання Інтернет та соціальних мереж для покращення результативності вивчення англійської мови є дієвим методом.

Отже, використання мережевих соціальних сервісів у процесі навчання іноземних мов зумовлено розвитком сучасних інформаційних технологій та сприяє формуванню іншомовної компетенції, розвитку комунікативних якостей особистості, її мотивації до навчання. Мережеві соціальні сервіси є ефективним засобом вивчення та удосконалення іноземної мови як засобу професійного спілкування.

Використання соціальних сервісів активізує рівень пізнавальної діяльності та покращує уважність учнів, підвищує зацікавленість у вивченні предмету та знімає психологічні бар'єри у спілкування. Недоліком даного методу є дещо легковажне ставлення учнів до соцмереж, коли вони зазвичай розважаються у соціальних мережах, не відчуваючи зміни їх ролей та зростання важливості роботи в мережі.

Список використаних джерел

1. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. – К.: А.С.К., 2005. – 192 с.
2. Сало О. В. Соціальні сервіси Веб 2.0 як засоби освітньої діяльності [Електронний ресурс] / О. В. Сало. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/29_DWS_2009/Pedagogica/53885.doc.htm
3. Стецюра Н. Інтерактивні технології навчання / Н. Стецюра // Освіта. Технікуми. Коледжі. – 2010. – № 2 (260). – С. 31–35.

Наукове видання

МОЛОДЬ ЯК СТРАТЕГІЧНИЙ ПОТЕНЦІАЛ РОЗБУДОВИ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

*ЗБІРНИК ТЕЗ ДОПОВІДЕЙ
XV МІЖНАРОДНОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ
НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ*

Укладачі О. П. Боярчук, І. В. Макарук, Р. Г. Савчук

Головний редактор – *Світлана Політило*

Обкладинка – *Людмили Терехової*

Верстка – *Анастасії Дідух*

Формат 60x84 1/16. Ум. друк. арк. 15,6.

Наклад 50. Зам. 04.

ВОРВП «Надстир'я»

43016 м. Луцьк, вул. Лесі Українки, 7.

Тел.: +38 099 45 72509; +38 067 33 41 306.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи
до Державного реєстру ДК № 349 від 02.03.2001.

